ဗုဒ္ဓစရိတ

ဗဟုသုတ

ရွှေကြာ ဦးမြင့်

ဗုဒ္ဓရောင်ခြည်တော်နှင့်ပုဂံမြို့

e-book is created by *sharyoma*

စာပေဝါသနာရှင်လူငယ်များ ပြုစုပျိုးထောင်သော

ဒေယျဒီး

စပယ်ဦးစာပေ ဖြန့်ချီရေး

ဘာသာရေးစာမူကြိုတင်ခွင့်ပြုချက် အမှတ်(၀၁၂၀)
မျက်နှာဖုံး ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက် အမှတ်(၁၂၄၇)
ခွင့်ပြုချက်အရ ထုတ်ဝေသည်။

ရွှေစကြာဦးစိုးမြင့်
(စာရေးသူ၏ မူပိုင်)

ပြည်လုံးကျွတ်ဖြန့်ချိရာဌာန

စပယ်ဦးစာပေဖြန့်ချိရေး
အမှတ် ၁၄၇/၁၅၀၊ ၃၃–လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
(ဖုန်း–၇၆၇၇)

e-book is created by **shanyoma**

e-book is created by *sharyoma*

ရွှေစကြာဦးစိုးမြင့်

ဗုဒ္ဓရောင်ခြည်နှင့်ပုဂ်မြို့

ပထမအကြိမ်၊
၁၉၇၃–ခုနှစ်၊ ဧပြီလ
အုပ်ရေ (၂၀၀၀)

မျက်နှာဖုံးပန်းချီ
ပန်းချီ ဝေမွန်လင်း

ကာလာဖလင်
ဦးလှစိန်(ဇမ္ဗူအေး)

စာအုပ်ချုပ်
မောင်မြင့်နှင့်အဖွဲ့

ပုံနှိပ်သူ (မျက်နှာဖုံး/အတွင်း)
ဒေါ်သန်းသန်း (ဝ၂၆ဝ၇) စပယ်ဦးပုံနှိပ်တိုက်
အမှတ် ၁၄၇/၁၅၀၊ ၃၃–လမ်း၊
ရန်ကုန်မြို့။

ထုတ်ဝေသူ
ဒေါ်ခင်မျိုးညွှန့် (ဝ၃ဝ၁၄) မြစပယ်စာပေ
အခန်း အမှတ် ၅၊ အိမ်အမှတ် ၃၊ အရှိုးကုန်းလမ်း
ကျောက်မြောင်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

e-book is created by **shanyoma**

မာတိကာ

အမှတ်စဉ်	စာမျက်နှာ
၁။ နမောတေ အဒ္ဒေ့ဗ္ဗဝစနဿ ဝိဘဇ္ဇဝါဒိနော	၁
၂။ တကောင်းခေတ်သာသနာ – ပထမတကောင်းဆက်	၂
၃။ ဒုတိယတကောင်းဆက်	၃
၄။ သတိုးဇမ္ဗုဒီပဓဇရာဇာ၏ နန်းတက်ချိန်	၄
၅။ သာသနာဝင်ကျမ်းများအဆို	၅
၆။ သရေခေတ္တရာခေတ်သာသနာ	၇
၇။ ဒွတ္တပေါင်မင်းလက်ထက်	၈
၈။ သာသနာရေး	၈
၉။ သာသနာမှုခင်း	၁၀
၁၀။ ဒွတ္တရန်မင်း	၁၀
၁၁။ ရန်ပေါင်မင်း	၁၁
၁၂။ အာသောကမင်းတရားကြီးနှင့်နန်းပြိုင်ပုံ	၁၁
၁၃။ ရန်ပေါင်မင်းနှင့်အာသောကမင်းတရားကြီး	၁၁
တတိယသင်္ဂါယနာတို့အတွက် သက္ကရာဇ်စိစစ်ချက်	
၁၄။ အမှန်စင်စစ် သက္ကရာဇ်	၁၂
၁၅။ ရန်ပေါင်မင်းလက်ထက် သာသနာ	၁၃
၁၆။ ပစ္စန္တဇနပုဒ် သို့မဟုတ် ပစ္စန္တရစ်ဟူသည် အဘယ်နည်း	၁၃
၁၇။ ပစ္စန္တဇနပုဒ် သို့မဟုတ် ပစ္စန္တရစ်ကိုးတိုင်းကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုလွှတ်ခြင်း၊	၁၄
သာသနာပြုမထေရ်များနှင့်ကြွသွားရာတိုင်းများ	
၁၈။ ရန်မန်မင်းမှ သီရိခန်မင်းအထိ – မင်းငါးဆက်လက်ထက် သာသနာရေး	၁၈
၁၉။ သီရိရာဇ်မင်းလက်ထက် သာသနာရေး	၁၈
၂၀။ ငတပါးမင်းလက် သာသနာရေး	၁၉
၂၁။ စတုတ္ထသင်္ဂါယနာ	၁၉
၂၂။ ပါပိရန်မင်းလက်ထက်	၂၀
၂၃။ မိလိန္ဒမင်းနှင့်အရှင်နာဂသိန်	၂၀
၂၄။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်တော်	၂၀
၂၅။ မိလိန္ဒပဉ္ဉာကျမ်းကြီး	၂၁
၂၆။ မိလိန္ဒမင်းကြီးလက်ထက် ရဟန္တာများ	၂၁

e-book is created by *sharyoma*

၂၇။ သက္ကရာဇ် ရှင်းချက် ၂၁
၂၈။ သရေခေတ္တရာခေတ် နောက်ဆုံးသာသနာရေး ၂၂
၂၉။ သက္ကရာဇ်ဖြိုခြင်း၊ ဂေါစာခေါ် သက္ကရာဇ်အသစ် ၂၂
၃၀။ သရေခေတ္တရာပြည်၏ နောက်ဆုံးရှင်ဘုရင် ၂၃
၃၁။ သုပညာနဂရဆိန္နမင်း ဘုရားကြည်ညိုပုံ ၂၄
၃၂။ စကောတချပ်အတွက် သရေခေတ္တရာပြည် ပျက်ခြင်း ၂၅
၃၃။ ပျူအစုနှင့်ကမ်းယံအစု စစ်ဖြစ်ခြင်း ၂၆
၃၄။ ပျူချင်း ကွဲကြပြန်ခြင်း ၂၇
၃၅။ သရေခေတ္တရာခေတ် သာသနာဝေဖန်ချက် ၂၇
၃၆။ ပါဠိဘာသာနှင့်သရေခေတ္တရာ ၂၈
၃၇။ ပုဂံခေတ်သာသနာရေး ၃၁
၃၈။ သမုဒ္ဒရာဇ်မင်းလက်ထက် ၃၂
၃၉။ သမုဒ္ဒရာဇ်မင်းလက်ထက် ရန်သူကြီးလေးမျိုး ၃၂
၄၀။ ပျူစောထီး ပေါ်လာခြင်း ၃၂
၄၁။ ဌက်ကြီး၏ ပမာဏ ၃၃
၄၂။ ရသေ့ကြောင်မင်း ၃၄
၄၃။ ပျူစောထီး သို့မဟုတ် ပျူမင်းထီး ၃၄
၄၄။ ပျူစောထီး၏ ဘုန်းသမ္ဘာ ၃၅
၄၅။ ပျူစောထီးမင်းလက်ထက် သာသနာရေး ၃၅
၄၆။ ထီးမင်းယဉ်မင်း ၃၆
၄၇။ ယဉ်မင်းပိုက်မင်း ၃၆
၄၈။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ လက်ဝဲအောက်ဓာတ်စွယ်တော်မြတ် ရောက်လာပုံ ၃၆
၄၉။ စွယ်တော်ရောက်သောနှစ် သက္ကရာဇ် ဝိ၀ါဒ ၃၇
၅၀။ ပိုက်သေဉ်လည်မင်း ၃၇
၅၁။ သေလဉ်ကြောင်မင်း ၃၈
၅၂။ မဟာဂီရိနတ်မောင်နှမ ရောက်လာခြင်း ၃၈
၅၃။ သီရိပစ္စယာမြို့တော် ၃၉
၅၄။ ကြောင်ဒူရစ်မင်း ၃၉
၅၅။ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသပိဋ္ဌကတ်တော်ကို ကူးယူဆောင်ယူရန် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့
သွားရောက်ခြင်း ၃၉
၅၆။ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသအကြောင်း ၃၉

e-book is created by *shanyoma*

၅၇။ အဌကထာဆိုတာ ဘာလဲ	၄၁
၅၈။ သာသနာရေးအတွက် အားနည်းချက်	၄၂
၅၉။ ပုပ္ပားစောရဟန်ခေါ် သင်္ဃရာဇမင်း သက္ကရာဇ်ဖြိုပြန်ခြင်း	၄၃
၆၀။ ခဆပဠူအဓိပ္ပါယ်	၄၃
၆၁။ ပုဂံမြို့ဟူသောအမည်	၄၄
၆၂။ တောင်သူကြီးမင်းလက်ထက် အရည်းကြီးဝါဒထွန်းကားပုံ	၄၄
၆၃။ အရည်းကြီးတို့၏ အယူဝါဒ	၄၄
၆၄။ အရည်းကြီးဂိုဏ်းဆရာကြီးများနှင့်တပည့်များ	၄၅
၆၅။ အရည်းကြီးဝါဒ၏ အစမူလ	၄၅
၆၆။ တောင်သူကြီးမင်းလက်ထက် အရည်းကြီးဝါဒ တပြည်လုံးထွန်းကားခြင်း	၄၅
၆၇။ ပုဂံပြည်၌ သာသနာအလုံးစုံ မကွယ်သေး	၄၆
၆၈။ သာသနဒါယကာ အနော်ရထာမင်းစော	၄၇
၆၉။ အနော်ရထာမင်းစောနှင့်အရည်းကြီးများ	၄၇
၇၀။ သထုံပြည်မှ ပုဂံပြည်သို့ အရှင်အရဟံ ရောက်လာကြောင်း	၄၈
၇၁။ ရာဇဝင်၌လာသောအရှင်အရဟံ၏ ထေရုပ္ပတ္တိ(ထေရာပဒါန်)	၄၈
၇၂။ အနော်ရထာမင်းစော ယူကျုံးမရ တောင့်တခြင်းနှင့်သံဝေဂဖြစ်ရပုံ	၅၁
၇၃။ ပရိတ္တနိဒါန်း၌လာသော ရှင်အရဟံ၏ ထေရုပ္ပတ္တိ(ထေရာပဒါန်)	၅၁
၇၄။ စူဠဝံသကျမ်းမှလာသော ဂါထာ	၅၁
၇၅။ လှည့်ပတ်ပုံကား	၅၃
၇၆။ (၃)သာသနာဆက်စာတမ်း၌ လာသောရှင်အရဟံ၏ ထေရုပ္ပတ္တိ(ထေရာပဒါန်)	၅၃
၇၇။ သာသနာလက်ဘရစာတမ်း၌ပါသော မဟာဓမ္မသကြီ၏ မှတ်ချက်	၅၄
၇၈။ အရည်းကြီးတို့၏ ကျမ်းစာများကို မီးတိုက်ခြင်း	၅၄
၇၉။ အရှင်အရဟံ ကြွရောက်လာခြင်း	၅၅
၈၀။ ရှင်အရဟံ၏ ထေရာပဒါန်	၅၆
၈၁။ ရှင်အရဟံ ပုဂံပြည်သို့ရောက်သော သက္ကရာဇ်	၅၇
၈၂။ သထုံပြည်ကို တိုက်သိမ်းအောင်မြင်သော သက္ကရာဇ်	၅၈
၈၃။ ရဟန်းလူထွက်(ဘုန်းကြီးလူထွက်) ကျန်စစ်သား	၅၈
၈၄။ စိစစ်ချက်	၅၉
၈၅။ ရှင်အရဟံ ကြွလာခဲ့ရာဌာနမှ သာသနာရေး	၆၀
၈၆။ သုဓမ္မပုရ သထုံပြည်မှ ပိဋကတ်တော်များကို ဆောင်ယူခြင်း	၆၀
၈၇။ မနူဟာဘုရား	၆၄

e-book is created by *shanyoma*

၈၈။ အနော်ရထာမင်းစော တရုတ်ပြည်သွားရ၍ စွယ်တော်ပင့်ခြင်း ၆၅
၈၉။ တောင်ပြိုးဆုတောင်းပြည့်ဘုရား ၆၆
၉၀။ တောင်ပြိုးညီနောင် မင်းကြီးမင်းလေး ၆၆
၉၁။ မန္တလေးတောင်ထိပ်၌ ဘုရားတဆူနှင့်ရှေကြက်ယက် ရှေကြက်ကျတောင်နှစ်လုံး၌
ဘုရားနှစ်ဆူ တည်တော်မူခဲ့ခြင်း ၆၆
၉၂။ ရှေစာရံဘုရား ၆၈
၉၃။ မင်းအဆက်ဆက် ဆက်လက်လှူဒါန်းကြခြင်း ၆၉
၉၄။ ရှေစည်းခုံစေတီတော် ၇၀
၉၅။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သံတမန်စေလွှတ်၍ စွယ်တော်ပွားတောင်းယူရရှိခြင်း ၇၁
၉၆။ ပိဋကတ်တော်များကို မြန်မာအက္ခရာသို့ တင်ခြင်း ၇၂
၉၇။ အနော်ရထာမင်းစော လက်ထက် သာသနာရေး ၇၂
၉၈။ ရဟန်းဟူသော ဝေါဟာရ ၇၃
၉၉။ ပါဠိဘာသာထွန်းကားစ ပြုလာခြင်း ၇၄
၁၀၀။ အနော်ရထာမင်းစော၏ အမည်တော်ရင်း ၇၅
၁၀၁။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သာသနာရေးအတွက် အကူအညီပေးခြင်း ၇၆
၁၀၂။ ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစော နတ်ရွာစံခြင်း ၇၇
၁၀၃။ ထီးလှိုင်ရှင်ကျန်စစ်သားမင်း ၇၇
၁၀၄။ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်နှင့်မြစေတီကျောက်စာ ၇၇
၁၀၅။ ကျောက်စာရှိတိုင်း အမှန်လော၊ ကျောက်စာသည် ဘုရားစကားလော ၇၈
၁၀၆။ ရှေစည်းခုံစေတီတော်ကို ပြီးစီးအောင် ဆက်လက်တည်တော်မူခြင်း ၇၉
၁၀၇။ ဟိမဝန္တာ ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ရဟန္တာများ ကြွလာခြင်း ၈၀
၁၀၈။ အာနန္ဒာဘုရား ၈၀
၁၀၉။ မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ဂီ၏ မှတ်ချက် ၈၁
၁၁၀။ ရှင်းချက် ၈၁
၁၁၁။ ဂူပြောက်ကြီးဘုရားအတွင်းမှ မင်စာ ၈၁
၁၁၂။ ရှေကျင်သာသနာပိုင် ဆရာတော်အဂ္ဂမဟာဘိဝံသ၏ အဘိဓာန်နိဿယ ၈၂
၁၁၃။ နတ်ဘီလူးစစ်သူကြီးနှစ်ကျိပ်ရှစ်ယောက်သရုပ် ၈၂
၁၁၄။ 'ကာရိကာ'ခေါ် သဒ္ဒါငယ်ကျမ်း ၈၂
၁၁၅။ ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက် သာသနာ ၈၂
၁၁၆။ အလောင်းစည်သူမင်း ၈၃
၁၁၇။ အလောင်းစည်သူမင်းလက်ထက် သာသနာရေး ၈၃

e-book is created by **shanyoma**

၁၁၈။ ရွှေဂူကြီးဘုရား ၈၄
၁၁၉။ ရှင်အရဟံ ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း ၈၄
၁၂၀။ သဗ္ဗညုဘုရား ၈၅
၁၂၁။ သာသနာ လွန်စွာ တောက်ပခြင်း ၈၅
၁၂၂။ အလောင်းစည်သူမင်းတရား ပြစ်မှားမိခြင်း ၈၆
၁၂၃။ ကုလားကျခေါ် နရသူမင်း ၈၇
၁၂၄။ ပံသုကူမဟာထေရ် ၈၇
၁၂၅။ နရသူမင်းလက်ထက် သာသနာရေးအတွက် ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်လာခြင်း ၈၉
၁၂၆။ မင်းယဉ်နရသိန်း ၉၁
၁၂၇။ နရပတိစည်သူ ၉၁
၁၂၈။ အနုန္တသူရိယ၏ စာလေးပုဒ် ၉၁
၁၂၉။ နရစည်သူလက်ထက် သာသနာရေး ၉၂
၁၃၀။ ဤအထက်ပါ ကလျာဏီကျောက်စာ၏ မြန်မာဘာသာပြန်ကား ၉၂
၁၃၁။ ပြာဏဒဿီမထေရ် လောကီစျာန်ရပုံကို သိခြင်း ၉၂
၁၃၂။ ဥတ္တရာဇီဝမထေရ် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ကူးခြင်း ၉၃
၁၃၃။ နရပတိစည်သူမင်း၏ ကြည်ညိုမှု ၉၆
၁၃၄။ ဧရာဝတီနဒီသိမ် ၉၇
၁၃၅။ အရှင်ရာဟုလာနှင့်ဘုရင်မင်းမြတ်၏ အလှူတော်ပွဲသဘင်ကြီး ၉၇
၁၃၆။ သီဟိုဠ်ဂိုဏ်းသံဃာတော်စုတို့၏ ပဓာနနာယကဖြစ်သော မြန်မာပြည်သား
ပုသိမ်မြို့နယ် ဆပွဒဇာတိ အရှင်ဆပွဒမထေရ်မြတ်ပြုစုတော်မူခဲ့သောကျမ်း
ဂန်များ ၁၀၀
၁၃၇။ သာသနာလက်ခံရစာတမ်း၏ အဆို ၁၀၁
၁၃၈။ ပိဋကတ်သမိုင်းစာတမ်း၏ အဆို ၁၀၁
၁၃၉။ စောဒကပြဿနာဝင်လာပုံအချက် ၁၀၂
၁၄၀။ ဒုတိယဆပွဒပြုစုကြောင်းဖေါ်ပြသော သာသနာဝင်ကျမ်းများအဆို ၁၀၄
၁၄၁။ မဟာဒ္ဓါရနိကာယ သာသနဝံသဒီပနီ၏ အဆို ၁၀၅
၁၄၂။ တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်နိဒါန်း၏ အဆို ၁၀၅
၁၄၃။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသားဆရာတော်အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တမထေရ်မြတ်၏ အဆို ၁၀၅
၁၄၄။ ဒုတိယဆပွဒမထေရ်အကြောင်း ၁၀၅
၁၄၅။ ညိုနှိုင်းဆင်ခြင်ရန်အချက်များ ၁၀၇
၁၄၆။ နာမည်ကျော် ကျမ်းနှစ်ကျမ်း ၁၀၈

e-book is created by *sharyoma*

၁၄၇။ ရှေကျင်သာသနာပိုင် မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ရေသားချက် ၁၀၉
၁၄၈။ ပထမဆပ္ပဒမဖြစ်စေချင် ၁၁၀
၁၄၉။ ငစ္စယ်ရှင်ပံသုကူမထေရ် ၁၁၀
၁၅၀။ နရပတိစည်သူမင်းတရားနှင့်ငစ္စယ်ရှင်ပံသုကူမထေရ် ၁၁၁
၁၅၁။ ပေါင်လောင်ရှင်ကဿပနှင့်အရှင်သုမေဓာမထေရ် ၁၁၃
၁၅၂။ ပေါင်လောင်ရှင်ကဿပပြုသောကျမ်း ၁၁၄
၁၅၃။ ခုဒ္ဒသိက္ခာအဋ္ဌကထာနိဿယဟောင်း ၁၁၄
၁၅၄။ ပိဋ္ဌကတ်တတ်ရဟန်းမျိုးနှင့်မင်းသမီး ၁၁၆
၁၅၅။ သံပျင်ဌီကာ၏ အကြောင်း ၁၁၇
၁၅၆။ နျာသခေါ်မုခမတ္တာဒီပနီကျမ်း ၁၁၈
၁၅၇။ သံပျင်ဌီကာကျမ်း ၁၁၉
၁၅၈။ ဓမ္မဝိလာသဘဲ့တံဆိပ် ၁၁၉
၁၅၉။ ဓမ္မဝိလာသဓမ္မသတ်ကျမ်း ၁၂၀
၁၆၀။ ကန်တော့ပလ္လင်(ကော်တော့ပလ္လင်ဟုလည်းခေါ်၏)စေတီတော်နှင့်ဓမ္မရာဇိက
စေတီတော် ၁၂၁
၁၆၁။ ဇေယျသိခ်ံနားတောင်းများမင်း(ထီးလိုမင်းလို) ၁၂၁
၁၆၂။ ကျစ္စာမင်း ၁၂၁
၁၆၃။ ကျစ္စာမင်းလက်ထက် သာသနာရေး ၁၂၁
၁၆၄။ ကျစ္စာမင်းတရား၏ မှာထားချက် မိန့်ခွန်း ၁၂၂
၁၆၅။ သီဟိုဠ်သားတို့ လက်ဖျားခါရသော သဒ္ဒနီတိကျမ်း ၁၂၃
၁၆၆။ သဒ္ဒနီတိသုံးကျမ်း ၁၂၄
၁၆၇။ ပုဂံနှင့်သီဟိုဠ် သဒ္ဒါတတ်ပြိုင်ခြင်း ၁၂၅
၁၆၈။ သဒ္ဒနီတိနှင့်နမောဗုဒ္ဓါယသိဒ္ဓံ ၁၂၅
၁၆၉။ ပြဿဒါးစေတီ ၁၂၇
၁၇၀။ သဒ္ဒါငယ်ကျမ်းပြုစုဖုရား ၁၂၇
၁၇၁။ အနော်ရထာမင်းစော ဝင်စားသူ ၁၂၈
၁၇၂။ ဥဇနာမင်း ၁၂၈
၁၇၃။ မင်းခေ့းချေးခေါ် တရုတ်ပြေးမင်းလည်းခေါ် နရသီဟပတေ့မင်း ၁၂၉
၁၇၄။ နရသီဟပတေ့မင်းလက်ထက် သာသနာရေး ဦးကျည်ပ္ပေခေါ် ဒိသာပါမောက္ခ ၁၂၉
၁၇၅။ နရသီဟပတေ့မင်းလက်ထက် သာသနာရေးဘက်မှ ပျက်စီးချက် ၁၃၀
၁၇၆။ နရသီဟပတေ့မင်း၏ ထူးခြားချက် ၁၃၀

e-book is created by shanyoma

၁၇၇။ မင်္ဂလာစေတီကျောက်စာမှ ကောက်နုတ်ချက်	၁၃၁
၁၇၈။ ဒလစား ကျော်စွာမင်း	၁၃၁
၁၇၉။ စောနစ်မင်း	၁၃၁
၁၈၀။ စောမွန်နစ်မင်း	၁၃၂
၁၈၁။ ပုဂံရာဇဝင်ပြီးဆုံးခြင်း	၁၃၂
၁၈၂။ ပုဂံခေတ်သာသနာရေး အကျဉ်းချုပ်	၁၃၂
၁၈၃။ ပုဂံတပြည်လုံး ပိဋ္ဌကတ်တော်များ ဖုံးအုပ်နေခြင်း	၁၃၃
၁၈၄။ ဆွမ်းခံကြွလာသောရဟန်းတော်နှင့်(၁၂)နှစ်ရှယ်သတို့သမီးငယ်	၁၃၃
၁၈၅။ သာသနာဘာသာဖြစ်သော ပါဠိဘာသာစည်ကားပြန့်ပွားခြင်း	၁၃၄
၁၈၆။ ကျမ်းပြီးနိဂုံး	၁၃၄
၁၈၇။ ကျမ်းဆရာ၏ဆုတောင်း	၁၃၄

e-book is created by *shanyoma*

နမော အဒ္ဓေ့ဗ္ဗဝေ့စနသ္သ ဝိဘဒ္ဒဝါဒိနော

အကျွန်ုပ်တို့ ကိုးကွယ်ရာ ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ ကတ္တာသာသနသခင် ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၅၂၀–က ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူခဲ့၏။ ထိုဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာကို ဤမြန်မာနိုင်ငံမှ မြန်မာဟူသော အမည်မပေါ် ပေါက်မီ အထက်ကျော်ကာရီ ပဝေဏီကစပြီး ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်လာခဲ့ကြ၏။ မြန်မာဟူသော အမည်မှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၆၃၈–နှစ်ရောက်မှ ပေါ် ပေါက်လာ၏။ ထိုစကားမှန်၏။ မြန်မာရာဇဝင်သရေခေတ္တရာ ပြည်ပျက်သောအခါ ပျူတစု၊ ကမ်းယံတစု၊ မြန်မာတစုဟူ၍ သုံးစုကွဲကြောင်းပါရှိ၏။ မြန်မာဟူသောအမည်ကို ထိုအခါမှစ၍ တွေ့ရ၏။ လူမျိုးကား ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားမပွင့်မီ တကောင်းရာဇဝင် စတင်ကတည်းက ပေါ် ပေါက်ခဲ့၏။ မိမိတို့ကိုးကွယ်ရာ ဗုဒ္ဓသာသနာနှင့်ပတ်သက်အချက်အဆစ်အနှစ်သာရ ဗဟုသုတအဖြာဖြာနှင့် ဗုဒ္ဓသာသနာ ဤမြန်မာနိုင်ငံသို့ မည်သည့်အခါက ရောက်လာသည်၊ မည်သို့သောနည်းဖြင့် ရောက်လာသည်တို့ကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်း သိသင့်ကြပေ၏။ ဤဖော်ပြပါအချက်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ သာသနာဝင်အဆက်ဆက်၊ ရာဇဝင်အဆက်ဆက်မှစပြီး ရေးသားထားခဲ့ကြသော သာသနာဝင်ကျမ်းများ အတော်အသင့်ရှိခဲ့ကြ၏။ ယခုလက်ထက် ၌ ဆက်လက်ရေးသားကြသော သာသနာဝင်ကျမ်းများလည်း အတော်အသင့်ရှိခဲ့ကြ၏။ သို့ရာတွင် ထိုဆိုခဲ့ပြီးသောကျမ်းစာတို့မှာ ရှေးမူရှေးဟန်နှင့်ရှေးဆန်ဆန် ရေးထားကြသဖြင့်တကြောင်း၊ အချို့နေရာများတွင် ယနေ့အထိ တွေ့ရှိရသော သုတေသနအချက်များနှင့်ကင်းကွာကွဲလွဲနေသဖြင့်တကြောင်း၊ သိပ္ပံနည်းအရ သိပ္ပံနည်းကျကျ သဘာဝအစစ်ကို နှစ်သက်သော ယခုခေတ်လူတို့အတွက် အားရတင်းတိမ်ခြင်း မဖြစ်နိုင်ကြပေ။ သို့ဖြစ်၍ နောက်ဆုံးသုတေသနပြုချက်အရ ယထာ

e-book is created by *shanyoma*

ဘူတ သဘာဝအစစ်ဖြစ်သော သာသနဗဟုသုတများကို ဤယနေ့ခေတ်သစ်ကြီးနှင့်လျော်ညီစွာ ခေတ်သုံးဝေါဟာရ၊ ခေတ်သုံးအရေးအသားတို့ဖြင့် တခမ်းတနား ကျမ်းတစောင်တဖွဲ့ ရေးသားထားရန် လိုအပ်ကြောင်း စဉ်းစားမိရာမှ ဤကျမ်းစာဖြစ်ပေါ်လာရခြင်း ဖြစ်ပေ၏။

သာသနာ၏ အကြောင်းကို ရေးလျှင် ဒါယကာ၏ အကြောင်းမပါဘဲ မဖြစ်ပေ။ ဒါယကာကား အခြားမဟုတ်။ ရှင်ဘုရင်များပင် ဖြစ်၏။ အကြောင်းကား–

"သာသနံ နာမ ရာဇာနံ နိဿာယ တိဋ္ဌတေ ဣတိ=သာသနာမည်သည်ကား မင်း(အစိုးရ)ကို အမှီပြု၍ တည်ရ၏"

ဟူသော ရှေးဆရာမြတ်တို့ အမိန့်စကားအတိုင်း မင်းအစိုးရကို အမှီပြုရမှသာလျှင် မင်းအစိုးရက ချီးမြှောက်မှသာလျှင် တည်တံ့ထွန်းကားနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ ဤကျမ်းစာတွင် သာသနဒါယကာဘုရင်များ၏ အကြောင်းကိုလည်း ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အချက်တို့တွင် အမြွှက်မျှဖော်ပြသွားရလိမ့်မည်ဖြစ်၏။

ဤကျမ်းစာအတွက် မှီငြမ်းပြုသောအရာများမှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဒေသနာတော် ပိဋကတ်များနှင့်ဗုဒ္ဓါနုလောမ၊ ဗုဒ္ဓါနုရူပ၊ ဗုဒ္ဓါနုကူလ၊ သုတ္တာနုလောမ၊ သုတ္တာနုရူပ၊ သုတ္တာနုကူလဖြစ်သည့် ဂန္ထာရကျမ်းစာများ၊ သာသနာဝင်ကျမ်းစာများ၊ ရာဇဝင်များ၊ မော်ကွန်းများ၊ ကျောက်စာများ၊ အုတ်ခွက်စာများ၊ စဉ့်ကွင်းစာများ၊ ပုဂံခေတ်ကရှိသော ရှေးမင်စာဟောင်းများ၊ နန်းတွင်းမှတ်တမ်းများ၊ လှုတ်တော်အမိန့်တော်ပြန်တမ်းများ၊ ရွှေနန်းစဉ်ဆက်ဆင်းသက်၍ မှတ်သားလာခဲ့ကြသော ရွှေနန်းစဉ်မှတ်တမ်းများ၊ နိုင်ငံခြားသားတို့၏ မှတ်တမ်းများ၊ မုံရွှေးဇေတဝန်ဆရာတော် အရိယာဝံသ အာဒိစ္စရံသီမထေရ်မြတ်နှင့်နော်ရထာကျော်ထင်ဘွဲ့ရ ပုဂံဦးတင်စသော ယုံကြည်ကိုးစားလောက်သည့် ရှေးသူဟောင်းပညာရှိတို့၏ မှတ်စုများ၊ ခိုင်မာသော သမိုင်းများ၊ ပျို့ကဗျာ လက်ဘေးချင်းများဖြစ်ပေ၏။ ရာဇဝင်နှင့်ပတ်သက်၍ ဖော်ပြရာ၌ ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက်က ပြုစုသော မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီးကို အများဆုံး ကိုးကားဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်၏။ အကြောင်းကား မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီးမှာ ဘုရင်၏ အမိန့်နှင့်ရဟန်းပညာရှိ၊ မှူးမတ်ပညာရှိ၊ ပုဏ္ဏားပညာရှိတို့ စုပေါင်းရေးသားထားသော ရာဇဝင်ကြီးဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

တကောင်းခေတ် သာသနာ

ပထမတကောင်းဆက်

တကောင်းရာဇဝင်မှာ အကျွန်ုပ်တို့ ကိုးကွယ်ရာ ဗုဒ္ဓဂေါတမမြတ်စွာဘုရား မပွင့်မီ အထက်ကျော်ကာရီ ပဝေဏီကတည်းက တည်ရှိနေနှင့်၏။ အဘိရာဇာမည်သော သာကီဝင်မင်းသည် မဏ္ဍိမဒေသ ကပိလဝတ္ထုပြည်မှ နောက်လိုက်စစ်သည်ဗိုလ်ပါအလုံးအရင်းနှင့်တကောင်းပြည်တည်ရာ အရပ်သို့ ရောက်လာပြီး သင်္ဃာရဌမည်သော တကောင်းပြည်ကြီးကို တည်ထောင်စံနေ၏။ မှတ်ချက်။ ။ကပိလဝတ္ထုပြည်မှာ နီပေါ (Nepal) ပြည်အတွင်း၌ရှိ၏။ နဂရခါဆ် (Na-

e-book is created by sharyoma

garkhas) ခေါ်ဌာနဟောင်းသည်ပင် ကပိလဝတ္ထုဖြစ်ကြောင်း ကျောက်စာပညာရှင်တို့က ဖော်ပြကြ၏။

အဘိရာဇာမင်းကစ၍ မင်းလောင်းသုံးကျိပ် သုံးယောက်အထိရှိခဲ့၏။ နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဘိန္ဓကရာဇာလက်ထက် တကောင်းပြည်ကြီး ပျက်စီး၍ ဖရိုဖရဲဖြစ်သွား၏။ ထိုအချိန်တွင် မဇ္ဈိမဒေသခေါ် အိန္ဒိယပြည် ဗုဒ္ဓဂယာအရပ်၌ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ရောက်တော်မူ၏။

မှတ်ချက်။ ။ဗုဒ္ဓစတင်ပွင့်တော်မူရာဌာန(မဟာဗောဓိပင်ကြီး)မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဗီဟာ (Bihar) နယ် ဂယာ (Gaya) ဒီစတြိတ်အတွင်း၌ ရှိ၏။

ဤကား ပထမတကောင်းဆက်တည်း။ ထိုပထမတကောင်းဆက်တွင် ဗုဒ္ဓသာသနာနှင့် ပတ်သက်၍ အရိပ်အမြွက် တစုံတရာ ဘာမျှမတွေ့ရပေ။

ဒုတိယတကောင်းဆက်

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူပြီးနောက် ဝိဌဋ္ဌပ္ပဘဝေးကြောင့် သာကီဝင်မင်းများ ထွက်ပြေးလာကြ၏။ ထိုအခါတွင် "ဓဇရာဇာ"မည်သော သာကီဝင်မင်းသည် မိမိ၏စစ်သည်ဗိုလ်ပါအလုံးအရင်းနှင့် ထွက်လာခဲ့ရာ မောရိယပြည်၊ သင်းတွဲပြည်၊ အညာပုဂံပြည်တို့ကို ခေတ္တမျှတည်ထောင် စံနေပြီးနောက် အဘိရာဇာတည်ထောင်သော သဃ်သ ရဌတကောင်းပြည်သို့ ရောက်လာခဲ့၏။ ပျက်စီးနေသော တကောင်းပြည်ကြီးကို "ပဠာလရာဇ်"ဟူသောအမည်နှင့်အသစ်တဖန် တည် ထောင်စံနေ၏။ ထိုပြည်မှာ နောက်အခါ ပဠာတကောင်းဟုတွင်၏။ ဓဇရာဇာမင်းသည် အလွန် ကြီးကျယ်စွာ ထီးဆောင်းမင်္ဂလာ မဟာဥကသ်ဖွင့်တော်မူ၏။ "သတိုးဇမ္ဗုဒီပဓဇရာဇာ"ဟူသော တံဆိပ်နာမံကိုလည်း ခံတော်မူ၏။ တခမ်းတနားနန်းတော်ကြီး ဆောက်တော်မူ၏။ နန်းတော် ဆောက်ရာ၌–

"ရဟန္တာနှစ်ပါး ပရိတ်မေတ္တာပြုရ၏။ (လ) လေးမျက်နှာ၌ နံဂြိုဟ်သင့်ဘုရား အတွင်းနှစ်ဆူ ပြင်နှစ်ဆူထား၏"

ဟု မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်၌ ဖော်ပြပါရှိ၏။ ဤသည်ကို ထောက်၍ ဒုတိယတကောင်းဆက်ဖြစ်သော ထိုအချိန်တွင် မြန်မာပြည်သို့ သာသနာရောက်နေကြောင်း ထင်ရှားသိရ၏။ ထိုရဟန္တာများသည် မည်သည့်ဒေသ၊ မည်သည့်တိုင်းပြည်က ကြွလာကြောင်းမူ မပါရှိပေ။ သာသနာဝင်ကျမ်းများတွင်လည်း ထိုအကြောင်း မဖော်ပြကြပေ။ သို့ဖြစ်၍ ရဟန္တာရှိနိုင်သောနေရာများကို ကြည့်ရှုရန် ဖော်ပြဖို့ အခွင့်ဆိုက်လာ၏။

ထိုအချိန်တွင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလုခါနီး (သို့မဟုတ်) ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးခါစဖြစ်၍ ရာဇဂြိုဟ်၊ သာဝတ္ထိစသောမဇ္ဈိမဒေသ(အိန္ဒိယနိုင်ငံ)၌ ရဟန္တာအမြောက်အများ ရှိကြောင်း ပဋ္ဌကတ်တော်၌ အထင်အရှားပါရှိ၏။

e-book is created by shanyoma

ထို့ထက်တဆင့် အနီးကပ်ဆုံးဒေသကို ကြည့်ရှုသော် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဝါတော် ၂၀–ကျော်တွင် သုနာပရန္တတိုင်းသားရဟန္တာအရှင်ပုဏ္ဏမထေရ် ပင့်လျှောက်၍ သုနာပရန္တတိုင်းခေါ် မြန်မာနိုင်ငံတော် မင်းဘူးစက်တော်ရာ တည်ရာသို့ကြွလာ၏။ ကြွလာပြီးနောက် လယ်ကိုင်းကျောင်းတော်ရာတွင် စန္ဒကူးနံ့သာကျောင်းတော်ကို အလှူခံ၍ တရားဓမ္မစက်ဟောမြှောက်တော်မူရာ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော သတ္တဝါများ တရားထူးရကြောင်း၊ ထိုအရပ်တွင် မြတ်စွာဘုရားခုနှစ်ရက် သီတင်းသုံးနေတော်မူကြောင်း၊ ထို့နောက် ထိုခရီးအကြား အနီးနားရှိ နမ္မဒါမည်သောမြစ်သို့ ကြွတော်မူ၏။ ထိုအခါ နမ္မဒါနဂါးမင်းက နဂါးပြည်သို့ပင့်၍ပူဇော်၏။ ထိုသို့ပူဇော်ပြီးနောက် နမ္မဒါနဂါးမင်း တောင်းပန်၍ နမ္မဒါမြစ်ကမ်း၌ ခြေတော်ရာတဆူချထားခဲ့ကြောင်း၊ သစ္စာဗန္ဓတောင်တွင် သစ္စာဗန္ဓရသေ့ကို ချွတ်၍ အကျွတ်တရားရကာ ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်း၊ သစ္စာဗန္ဓမထေရ်တောင်းပန်၍ ခြေတော်ရာတဆူ ချထားခဲ့ကြောင်း သံယုတ္တနိကာယ် သဋ္ဌာယတနသံယုတ်ပါဠိတော်နှင့်အဋ္ဌကထာတွင် အထင်အရှားပါရှိ၏။ သို့သော် ရှင်ပုဏ္ဏမထေရ်နှင့်သစ္စာဗန္ဓမထေရ်တို့ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် ထိုဌာနတွင် ဆက်လက်၍ ရဟန္တာအပါအဝင် ရဟန်းသံဃာတော်များရှိကြောင်းမူ မပြဆိုခဲ့ပေ။ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် မဲထီးဆရာတော် စီရင်ရေးသားသော ဝံသဒီပနီ၌ကား ထိုအချိန်ကစ၍ ထိုဌာနတွင် ရဟန္တာအပါအဝင် ရဟန်းသံဃာတော်များ အဆက်မပြတ် ရှိနေသည့်အနေမျိုး ဖော်ပြထား၏။

သာသနာဝင်ကျမ်းများအရ ဖော်ပြရသော် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ဝါတော် ဂ–ဝါအရတွင် အရှင်ဂဝံပတိရဟန္တာလျှောက်ထား၍ မြန်မာနိုင်ငံ ရာမညတိုင်း သုဓမ္မပုရမည်သော သထုံပြည်သို့ ကြွလာကြောင်း၊ ကြွလာပြီးနောက် တရားဓမ္မစက်ဟောမြှောက်တော်မူ၍ သတ္တဝါအများ အကျွတ်တရားရကြောင်း၊ ဆံတော်ဓာတ် ခြောက်ဆူကိုလည်း ပေးသနားခဲ့ကြောင်း၊ ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်တော်အရ အရှင်ဂဝံပတိမထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သွားတော် သုံးဆယ့်သုံးချောင်းတို့ကို ယူ၍ သထုံပြည်၌ စေတီတည်ကာ သာသနာဆက်လက်ပြုစုနေကြောင်း၊ ထိုအခါကစ၍ မြန်မာနိုင်ငံ သထုံမြို့တွင် ရဟန္တာအပါအဝင် ရဟန်းသံဃာတော်များ အဆက်မပြတ်ရှိခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြကြ၏။ သို့သော် ပါဠိတော်နှင့်အဋ္ဌကထာများတွင်မူ မပါရှိခဲ့ပေ။ အရှင်ဂဝံပတိမထေရ်နှင့်ပတ်သက်သော ဂဝံပတိအပဒါနပါဠိတော်နှင့်အဋ္ဌကထာ၊ ဂဝံပတိထေရဂါထာပါဠိတော်နှင့်အဋ္ဌကထာများတွင်လည်း အရိပ်အမြှောက်မျှ မပါရှိခဲ့ပေ။

ဤကား ရဟန္တာများရှိနိုင်သော ဒေသများကို ဖော်ပြခြင်းတည်း။

သတိုးဇမ္ဗုဒီပခေရာဇာ၏နန်းတက်ချိန်

ဤနေရာ၌ သတိုးဇမ္ဗုဒီပခေရာဇာမင်း၏ နန်းတက်ချိန်ကို မည်သည့်အချိန်အခါ သက္ကရာဇ်၌ဖြစ်ကြောင်း စိစစ်ကြည့်ရှုဖို့ လို၏။

e-book is created by sharyoma

သာသနာဝင်ကျမ်းများအဆို

"ပထမသင်္ဂါယနာတင်ချိန်၌ အဇာတသတ်မင်းနန်းစံရှစ်နှစ်၊ တကောင်းသင်းတွဲပြည်မှ သတိုးဇမ္ဗုဒီပဓဇရာဇာမင်း နန်းစံငါးနှစ်ကျော်ဖြစ်သည်။ အဇာတသတ်မင်းနှင့်သတိုးဒီပဓဇရာဇာမင်း နန်းပြိုင်၏"

ဟု သာသနာဝင်ကျမ်းများ၌ ဖေါ်ပြထားကြ၏။

စိစစ်ချက်

ပထမသင်္ဂါယနာတင်ချိန်မှာ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် သုံးလနှင့်ငါးရက်မြောက်တွင်ဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် သက်တော်ရှစ်ဆယ်တွင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူ၏။ သတိုးဇမ္ဗုဒီပဓဇရာဇာသည် မဗ္ဗိမဒေသ ကပိလဝတ္ထုပြည်မှ ဝိဌဋ္ဌုဘဘေးကြောင့် ထွက်ပြေးလာသော သာကီဝင်မင်းဖြစ်၏။ ဝိဌဋ္ဌုဘဘေးသည် မည်သည့်အချိန်အခါက ဖြစ်ခဲ့သနည်း။ စိစစ်ကြည့်ဖို့လို၏။ စိစစ်ကြည့်စို့။

မဗ္ဗိမနိကာယ် ဓမ္မစေတိယသုတ်ပါဠိတော်၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား သက္ကတိုင်း 'မေဒါဠုပ' မည်သော သာကီဝင်တို့၏ နိဂုံး၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ပဿေနဒီကောသလမင်းကြီးရောက်လာ၏။ မင်းကြီးသည် မြတ်စွာဘုရား၏ခြေလက်တို့ကို ဦးခေါင်းဖြင့်တိုက်၍ ခြေလက်တို့ကို နမ်းစုပ်ခြင်း၊ လက်ဖဝါးတို့ဖြင့် ခြေတော်တို့ကို ဆုပ်နယ်ခြင်း ပြုကာ အလွန်အလွန်ရိုသေသမှု ဂရုဂါရဝပြုလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက–

"ဒကာတော်မင်းကြီး၊ ဤခန္ဓာကိုယ်ကို အဘယ့်ကြောင့် ဤမျှလောက် အရိုအသေပြုရသနည်း"ဟု မေးတော်မူ၏။ ပဿေနဒီကောသလမင်းကြီးက အရိုအသေပြုခြင်း၏ အကြောင်းအချက် မြောက်များစွာတို့ကို တခုစီ တခုစီ အသေးစိတ် စိတ်၍ လျှောက်ထား၏။ ထိုသို့လျှောက်ထားရာ၌ အောက်ပါအကြောင်းလည်း အချက်တခု အဖြစ်နှင့်ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ ထိုအချက်ကား အခြားမဟုတ်။

"မြတ်စွာဘုရားလည်း သက်တော်ရှစ်ဆယ်ရှိ၍ တပည့်တော်လည်း သက်တော်ရှစ်ဆယ်ရှိသဖြင့် ရိုသေမြတ်နိုးခြင်းဖြစ်ပါသည်"ဟူသော အချက်ပင် ဖြစ်ပေ၏။

ဤသည်ကို ထောက်၍ ထိုအချိန်တွင် မြတ်စွာဘုရား၏ အသက်တော် ရှစ်ဆယ်ရှိနေပြီဖြစ်ကြောင်း သိရ၏။ ပဿေနဒီကောသလမင်းကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ဝင်ရောက်ခစားနေစဉ် ဝိဌဋ္ဌုဘက အာဏာသိမ်း၍ နန်းလုယူသဖြင့် ရာဇဂြိုဟ်ဘက်သို့ ထွက်ပြေးခဲ့ရ၏။ ထိုအချိန်တွင်မှ ဝိဌဋ္ဌုဘ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်၏။ ဝိဌဋ္ဌုဘလည်း ရှင်ဘုရင်ဖြစ်ပြီးချက်ချင်းပင် ယခင်က ရန်ငြိုးအတွက် လက်စားချေကာ သာကီဝင်များကို သတ်ရန် ကပိလဝတ္ထုပြည်သို့ စစ်ချီလာခဲ့၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆေတော်မျိုးတော် သာကီဝင်တို့၏ အသက်ဘေးအတွက် ကာကွယ်ရန် ကပိလဝတ္ထုနှင့်သာဝတ္ထိနယ်သို့ ကြွလာ၏။ ကြွလာပြီးနောက် ကပိလဝတ္ထုနယ်ခြားဘက်၌ရှိသော အခက်

e-book is created by shanyoma

e-book is created by *sharyoma*

အရှက် ကျိုးတိုးကျဲတဲ ပြောက်တိပြောက်ကျားနှင့်အရိပ်ကောင်းစွာမရသော သစ်ပင်ရင်းခ၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။ ထိုသစ်ပင်နှင့်နီးကပ်နေသော သာဝတ္ထိနယ်ဘက်တွင်မူ အရိပ်အာဝါသ ကောင်းစွာရသော ညောင်ပင်ကြီးတပင် ရှိ၏။ ဝိဌဋ္ဌာဘသည် မြတ်စွာဘုရားရှိရာ ရောက်လာ၍ ရှိခိုးဝတ်ချပြီးနောက်–

"မြတ်စွာဘုရား၊ ဤလိုနေပူချိန်တွင် အရိပ်မရတဲ့သစ်ပင်ရင်းမှာ အဘယ့်ကြောင့် သီတင်းသုံးတော်မူရပါသနည်း။ ဟိုဘက်က အရိပ်ရတဲ့ညောင်ပင်ကြီးအောက်မှာ သီတင်းသုံးတော်မူပါ"ဟု လျှောက်ထား၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက–

"ဒကာတော် မင်းမြတ်၊ ဆွေမျိုးတို့၏ အရိပ်သည် အေးမြသည်"ဟု မိန့်မြွက်တော်မူလိုက်၏။

ဝိဌဋ္ဌာဘလည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ဆွေတော်မျိုးတော်တို့အတွက် စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ ကြွလာခြင်းဖြစ်လိမ့်မည်ဟု တွေးကြံသိရှိပြီး တပ်ကို ရုပ်သိမ်းကာ ပြန်သွားလေ၏။ ထိုနည်းတူစွာပင် ဝိဌဋ္ဌာဘသည် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် စစ်ချီလာရာ မြတ်စွာဘုရားကလည်း သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် အထက်ပါနည်းအတိုင်း သီတင်းသုံးနေထိုင်သဖြင့် ကပိလဝတ္ထုပြည်သို့ ချီတက်ခြင်းမပြုဘဲ ပြန်သွားခဲ့၏။ ဝိဌဋ္ဌာဘသည် လေးကြိမ်မြောက် စတုတ္ထအကြိမ် ချီသွားပြန်ရာ ထိုအခါ၌ကား မြတ်စွာဘုရားသည် သာကီဝင်တို့၏ဘဝသံသရာက မြစ်တွင်း၌ အဆိပ်ခတ်ခဲ့ဖူးသောအကုသိုလ်ကံအတွက် ကာကွယ်ချက် မပြုတော့ဘဲ၊ မကြွလာပဲ နေတော်မူခဲ့လေ၏။ ဝိဌဋ္ဌာဘလည်း မိမိ၏အဘိုးဖြစ်သူ မဟာနာမသာကီဝင်မင်းမှတပါး သာကီဝင်အားလုံးကို တမျိုးလုံး သုတ်သင်သတ်ဖြတ်၍ ကပိလဝတ္ထုပြည်ကြီးကို ဖျက်ဆီးလိုက်လေ၏။ ထိုအခါ သာကီဝင်များသည် အသက်ဘေးအတွက် ထွက်ပြေးသူ ပြေး၊ မပြေးနိုင်သူများလည်း အသေခံ၍ တနိုင်ငံလုံး အတုံးအရုံး ဖြစ်သွားကြလေ၏။

ဤကား ပါဠိအဋ္ဌကထာတို့၌ အခိုင်အမာ လာရှိချက်များတည်း။

သို့ဖြစ်၍ ဝိဌဋ္ဌာဘဘေးကြောင့် ဓဇရာဇာပြေးလာချိန်တွင် မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ရှစ်ဆယ်ရှိနေကြောင်း ထင်ရှားသိရ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် သက်တော်ရှစ်ဆယ်တွင်ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူ၏။ ဝိဌဋ္ဌာဘဘေးနှင့်သာကီဝင်မင်းများ အရေးတော်ပုံသည် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံသောနှစ်တွင်ပင် ဖြစ်၏။ ဓဇရာဇာ ကပိလဝတ္ထုပြည်မှ ထွက်ပြေးချိန်၌ မြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိနိုင်သေး၏။ ဓဇရာဇာသည် မဇ္ဈိမဒေသ ကပိလဝတ္ထုပြည်မှ တကောင်းသင်းတဲ့ပြည်သို့ တိုက်ရိုက်လာသည်မဟုတ်ပေ။ ရှေးဦးစွာ မောရိယမြို့ကို တည်ထောင်စံနေကြောင်း၊ ယင်းကမှ တဖန် ပြောင်းခဲ့၍ သင်းတဲ့ပြည်ကို တည်ထောင်စံနေကြောင်း၊ မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး၌ အတိအလင်း ဖော်ပြထား၏။ ဤအထက်ပါ ဖော်ပြချက်တို့အရ ဓဇရာဇာမင်း ကပိလဝတ္ထုပြည်က ထွက်လာသည်မှာ အချိန်အားဖြင့် အနည်းဆုံး တနှစ်ခန့်ကြာနိုင်၏။ ထိုအချိန်တွင် မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံခဲ့လေပြီ။ အကြောင်းကား ဝိဌဋ္ဌာဘအရေးတော်ပုံ မဖြစ်မီကပင် မြတ်စွာဘုရား

သက်တော်ရှစ်ဆယ် ရှိနေပြီဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

သို့ဖြစ်၍ ပထမသင်္ဂါယနာတင်ချိန်၌ တကောင်းသင်းတွဲပြည်မှ သတိုးဇမ္ဗုဒ္ဒီပဓဇရာဇာမင်း နန်စံငါးနှစ်ကျော်ရှိပြီဟူသော သာသနာဝင်ကျမ်းတို့၏ ဖေါ်ပြချက်မှာ မဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ ယုတ္တိ မရှိကြောင်း သန္နိဋ္ဌာန်ကျ တထစ်ချ သိအပ်ပေ၏။ ပထမသင်္ဂါယနာမှာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် သုံး လနှင့်ခုနစ်ရက်မြောက်တွင် တင်ခြင်းဖြစ်၏။ အမှန်စင်စစ် ဖြစ်မည်ဆိုက ဖြစ်နိုင်သည်မှာ ပထမ သင်္ဂါယနာတင်ချိန်၌ တကောင်းသင်းတွဲပြည်မှ သတိုးဇမ္ဗုဒ္ဒီပဓဇရာဇာမင်း နန်းစံ အလွန်ဆုံး ခြောက်လလောက်သာ ဖြစ်နိုင်ပေ၏။

ဤကား သတိုးဇမ္ဗုဒ္ဒီပဓဇရာဇာမင်း တကောင်းသင်းတွဲပြည်၌ စံနေခိုက်ကိုသာ ဆိုခြင်းဖြစ်၏။ ဓဇရာဇာသည် တကောင်းသင်းတွဲပြည်၌ ကြာရှည်မနေပဲ ထိုကတဖန် ပြောင်းခဲ့ပြန်၍ 'မလည်'အရပ်တွင် အညာပုဂံပြည်ကို တည်ထောင်စံနေပြန်၏။ ထိုကမှတဖန် ပြောင်းခဲ့ပြန်၍ ရှေးအဘိရာဇာစသော သာကီဝင်မင်းတို့နေရာ သင်ယ်သရဌမည်သော တကောင်းပြည်ကြီးကို 'ပဋ္ဌာလရာဇ'သမုတ်၍ ထီးနန်းမြို့ပြ တည်ထောင်စံနေ၏။ ထိုအခါ နန်းတော်ဆောက်ရာတွင်မှ 'ရဟန္တာနှစ်ပါး ပရိတ်မေတ္တာပြုရကြောင်း'ပါရှိ၏။ ဤအချိန်တွင် သုနာပရန္တတိုင်း လယ်ကိုင်းကျောင်းတော်ရာနှင့်သုဓမ္မပုရမည်သော သထုံပြည်တို့၌ရှိနေသော ရဟန္တာများ ကြွလာမည်ဆိုကလည်း ကြွလာနိုင်၏။ အကယ်၍ လယ်ကိုင်းကျောင်းတော်ရာနှင့်သထုံပြည်တို့၌ ရဟန္တာများ မရှိစေကာမူလည်း မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးခါစဖြစ်၍ ရာဇဂြိုဟ်သာဝတ္ထိစသော မဇ္ဈိမဒေသ၌ကား ရဟ–န္တာများ အမြောက်အမြား ထင်ရှားရှိနေသဖြင့် ထိုဒေသတို့မှ ကြွလာနိုင်ကြပေ၏။

သို့သော် သတိုးဇမ္ဗုဒ္ဒီပဓဇရာဇာမင်းကစ၍ သတိုးဆက်ဆုံးသည်အထိ 'ပဋ္ဌာတကောင်း' ခေါ် 'ပဋ္ဌာလရာဇ'လည်းခေါ် ဒုတိယတကောင်းဆက် ရာဇဝင်တခုလုံးတွင် အထက်ဖေါ်ပြပါ'ရဟန္တာနှစ်ပါး ပရိတ်မေတ္တာပြုရ၏'ဟူသော အချက်မှတပါး နောက်ထပ်သာသနာနှင့်စပ်လျဉ်းပတ်သက်သော အကြောင်းအရာ အရေးအခင်း အချက်အလက် အရိပ်အမြွက် ဘာမျှမတွေ့ရတော့ပေ။

သရေခေတ္တရာခေတ်သာသနာ
(ရဟန္တာများ ထင်ရှားရှိကြောင်း)

တကောင်းရာဇဝင်မှဆက်၍ ဆင်းသက်လာသော သရေခေတ္တရာရာဇဝင်တွင် ပထမဆုံးမင်းပြုသော ရှင်ဘုရင်မှာ မဟာသမ္ဘဝနှင့်စူဠသမ္ဘဝညီနောင် နှစ်ပါးဖြစ်၏။ မဟာသမ္ဘဝသည် သာသနာသက္ကရာဇ် အနှစ်ခြောက်ဆယ်တွင် နန်းတက်၏။ ဤ၌ သာသနာသက္ကရာဇ်ဆိုသည်ကား အကျွန်ုပ်တို့ကိုးကွယ်ရာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသည့်နှစ်မှစ၍ ရေတွက်သောသက္ကရာဇ် ဖြစ်၏။

e-book is created by shanyoma

e-book is created by *sharyoma*

မှတ်ချက်။ ။ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် သုံးလနှင့်ငါးရက်မြောက်တွင် ပထမသင်္ဂါယနာတင်၏။ ခုနစ်လကြာမှ ပြီး၏။ ထိုအခါတွင် လက်ရှိသက္ကရာဇ်မှာ ၁၄၈–နှစ်ရှိနေပြီ။ ထို လက်ရှိ သက္ကရာဇ်မှာ မြတ်စွာဘုရား၏ ဘိုးတော်အဋ္ဌနမင်းကြီးထားခဲ့သော ကာဝစနွေကိန်းအရ သက္ကရာဇ်ဖြစ်၏။ အဇာတသတ်မင်း၏ လျှောက်ချက်အရ အရှင်မဟာကဿပသည် လက်ရှိသက္ကရာဇ် ၁၄၈–နှစ်ကို အကုန်ဖြုန်ခွင်း ချေဖျက်၍ သက္ကရာဇ်အသစ်တခု ထားတော်မူခဲ့၏။ ထိုသက္ကရာဇ်ကို 'သာသနာသက္ကရာဇ်'ဟု ခေါ်၏။ ဤကျမ်းစာတစောင်လုံးတွင် သာသနာသက္ကရာဇ်ဟုရေးလျှင် ထိုသက္ကရာဇ်ဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားထားအပ်ပေ၏။

မဟာသမ္ဘဝမင်းသည် သက်တော်နှစ်ဆယ်တွင် ရှင်ဘုရင်ဖြစ်၍ ခြောက်နှစ်နန်းစံပြီး နတ်ရွာစံသွား၏။ မဟာသမ္ဘဝနတ်ရွာစံလျှင် သက်တော် ၂၆–နှစ်ရှိ ညီတော်စူဋ္ဌသမ္ဘဝက ဆက်ခံ၍ နန်းတက်၏။ စူဋ္ဌသမ္ဘဝမင်းသည် ၃၅–နှစ် နန်းစံပြီး နတ်ရွာစံသွား၏။ ထိုအခါ ထိုမင်းနှစ်ပါး၏ သားတော်ဖြစ်သူ ဒွတ္တပေါင်က ဆက်ခံ၍ နန်းတက်၏။ ထိုမင်းနှစ်ပါး၏ သားတော်ဆိုသည်ကား မဟာသမ္ဘဝသည် ရှင်ရသေ့၏ သုက်ရည်ပါသောကျင်ငယ်ရေကို သောက်၍ သမင်မက မေ့းသည်ဆိုသော 'ဘေဒါရီ'ကို မိဖုရားမြောက်ရာ ဒွတ္တပေါင်ကို ပဋ္ဌိသန္ဓေရှိ၍ သုံးလရသောအခါ မဟာသမ္ဘဝနတ်ရွာစံသွား၏။ ညီတော်စူဋ္ဌသမ္ဘဝက မရီးတော်ဘေဒါရီကို ဆက်၍ မိဖုရားမြောက်ရာတွင်မှ ဒွတ္တပေါင်ကို ဖွားမြင်လာသဖြင့် ထိုမင်းနှစ်ပါး၏ သားတော်ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်၏။ မဟာသမ္ဘဝနှင့်စူဋ္ဌသမ္ဘဝလက်ထက် နှစ်ပေါင်း ၄၀–ကျော်ပတ်လုံး ဗုဒ္ဓသာသနာနှင့်ပတ်သက်သောအချက် အရိပ်အမြွက်မျှ မတွေ့ရှိရပေ။

ဒွတ္တပေါင်မင်းလက်ထက်

ဒွတ္တပေါင်မင်းသည် အလွန်ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ သရေခေတ္တရာရွှေမြို့တော်ကြီးကို တည်ထောင်တော်မူကြောင်း၊ ဘုန်းတန်ခိုးလည်း အလွန်ကြီး၍ နတ်တို့သခင် ဘုရင်ဖြစ်သော သိကြားမင်းကိုယ်တိုင် လက်တော်ကိုင်မ၍ ရွှေနန်းတင်ကြောင်း၊ ဇမ္ဗူဒီပါတကျွန်းလုံးကို အစိုးရကြောင်း၊ ဇမ္ဗူဒီပါတကျွန်းလုံးရှိ တရာသောမင်းအပေါင်းတို့က သမီးကညာ ရတနာမှစ၍ ရတနာမျိုးစုံ နှစ်စဉ်လာရောက်ဆက်သကြရကြောင်း ရာဇဝင်အစောင်စောင်တို့၌ တခမ်းတနားဖော်ပြထားကြ၏။

သာသနာရေး

ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးလက်ထက်တွင် သရေခေတ္တရာပြည်ကြီး၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာတော်တည်ရှိထွန်းကား၏။ ရဟန္တာပေါင်းပင်လျှင် သုံးထောင်ရှိ၏။ ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးကိုယ်တိုင်ကလည်း သာသနာကို ကြည်ညိုချီးမြှောက်တော်မူ၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ သရီရဓာတ်တော်များကိုလည်း စေတီတည်၍ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်တော်မူ၏။ ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးသည် လောကီကြောင်းဆိုင်ရာ

လူမှုရေးအတွက်လည်း ရဟန္တာသုံးထောင်တို့နှင့်တိုင်ပင်၍ 'အပါယဂတိမုပါယံ'ဟူသော ဂါထာအစချီသည့်ဓမ္မသတ်ကျမ်းကို စီရင်ပြုစုတော်မူခဲ့၏။ ဤအကြောင်းများကို မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး ဒုတ္တပေါင်မင်းအခန်းတွင် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားခဲ့၏။

"ဘုရားသားတော် ရဟန္တာမြတ်သုံးထောင်အားလည်း နေ့တိုင်းမပြတ်လျှင် ပစ္စည်းလေးပါး ထောက်ပံ့၍ ဆရာပြုတော်မူ၏။ ခပ်သိမ်းသော ပြည်သူတကာအပေါင်းတို့ကိုးကွယ်စိမ့်သော ဌာ ဘုရားရှင်သရီရဓာတ်တော်ကို စေတီပုထိုး တည်တော်မူသည်။ ထိုစေတီတို့၏ အမည်ကား 'သောကြမ္မာ'ဟူသော ကောင်းမှုတော်တဆူ။ 'သည်းညည်း'ဟူသော ကောင်းမှုတော်တဆူ။ 'စည်စည်'ဟူသော ကောင်းမှုတော်တဆူ။ 'ပေါပေါ'ဟူသော ကောင်းမှုတဆူ။ 'လျောလျော'ဟူသော ကောင်းမှုတော်တဆူ။ 'မြသိထင်'ဟူသော ကောင်းမှုတော်တဆူ။ 'ဘုရားတောင်'ဟူသော ကောင်းမှုတော်တဆူ။ 'ဆုတောင်းပြည့်'ဟူသော ကောင်းမှုတော်နှစ်ဆူ။ ထိုမှတပါးလည်း ဘုရားရှင်လက်ရိုးတော်ဓာတ်ကို ဌာပနာပြု၍ 'မြင်ဗာဟု'ဟူသောကောင်းမှုတော်တဆူ။ ဘုရားရှင် နဖူးသင်းကျစ်တော် ဓာတ်တော်တို့ကို ကမ်းယံပြည်မှယူ၍တည်သော ပုထိုးကြီးတဆူ။ ပေါင်း တဆယ့်တဆူတည်း" ၍လည်းကောင်း၊

"ထိုမင်းလက်ထက်၌ ဘုရားရှင်သာသနာတော်ကား ထင်ရှားစွာ ဖြစ်၏။ ထိုမင်းကား နောင်လာလတ္တံ့သော မင်းတို့အား မှတ်သားစိမ့်သောဌာ ရဟန္တာသုံးထောင်တို့နှင့်တိုင်ပင်တော်မူ၍ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့၏ စီးပွားအလို့ဌာ 'အပါယဂတိမုပါယံ'ဂါထာဦးတပ်သော ဓမ္မသတ်ကျမ်းကို ပြုတော်မူ၏။"

ဟူ၍လည်းကောင်း ရေးသားဖော်ပြထားခဲ့၏။

ဒုတ္တပေါင်မင်းကြီးသည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၀၁–နှစ်မြောက်တွင် ရှင်ဘုရင်အဖြစ်သို့ရောက်၏။ သက်တော် ၃၅–နှစ်တွင် နန်းတက်၍ ရှင်ဘုရင်အဖြစ်နှင့် နှစ်ပေါင်း ၇၀–နေရ၏။ ဒုတ္တပေါင်မင်းကြီး နန်းတက်ချိန်မှာ–

မဏ္ဍိမဒေသ ဝေသာလီပြည် ဝါလိကာရုံကျောင်းတော်၌ အရှင်မဟာယသအမှူးရှိသော ရဟန္တာခုနစ်ရာတို့သည် ပါဠိလိပုတ်ပြည်မှ ကာလာသောကမင်းကို အမှီပြု၍ ရှစ်လတိုင်တိုင် ဒုတိယသင်္ဂါယနာတင်ပြီးစအချိန် ဖြစ်ပေ၏။ ဒုတိယသင်္ဂါယနာမှာ သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၀၀–တွင်တင်ခြင်းဖြစ်၍ ဒုတ္တပေါင်မင်းကြီး နန်းမတက်မီ တနှစ်တွင် ဖြစ်ပေ၏။ ဒုတ္တပေါင်မင်းကြီးနှင့်ကာလာသောကမင်း နန်းပြိုင်၏။

ဒုတ္တပေါင်မင်းကြီး ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သော ရဟန္တာမြတ်သုံးထောင်မှာ ထိုအချိန်တွင် ဒုတိယသင်္ဂါယနာတင်ပြီးစဖြစ်၍ သာဝတ္ထိ၊ ဝေသာလီ၊ ရာဇဂြိုဟ်စသော မဏ္ဍိမဒေသ၌ ရဟန္တာများ အမြောက်အများရှိနေသောကြောင့် ထိုဒေသတို့မှ ကြွလာကြသော ရဟန္တာများ ဖြစ်နိုင်၏။ လယ်ကိုင်းကျောင်းတော်ရာနှင့်သုဓမ္မပုရ သထုံပြည်တို့၌ ရဟန္တာများရှိနေသေးပါလျှင်လည်း ထိုဌာနတို့မှ ကြွလာနိုင်သည်ပင်ဖြစ်၏။

e-book is created by shanyoma

သာသနာမှူခင်း

ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးလက်ထက် သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်သောမှူခင်းတခုဖြစ်ပုံကို မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၌ အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားဖော်ပြထား၏။

"ထိုသို့ ဘုန်းလက်ရုံးအာဏာနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးသည် တရံသော အခါ မုန့်သည်မတယောက်သည် ဆရာရဟန်းအား လှူသော ကျောင်းဝတ်မြေလယ်ငါးပယ်မျှကို သိမ်းယူတော်မိချေသောအားဖြင့် သိကြားပေးသော လှုံ့ပျံ့သည်လည်း မသွားပဲရှိ၏။ ခေါင်းလောင်းကြီးစည်ကြီးတို့သည်လည်း တီး၍မမြည်ရှိ၏။ ထိုသို့သောအခါ မင်းကြီးသည် ရဟန္တာမြတ်တို့အား ထိုအကြောင်းကို နားတော်လျှောက်၏။ ရဟန္တာမြတ်တို့သည်လည်း ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်တော်မူသည်ရှိသော် မုန့်သည်မငယ် ဆရာရဟန်းအားလှူသော ကျောင်းဝတ်လယ်ငါးပယ်ကို သိမ်းယူတော်မူသောကြောင့်ဖြစ်သည့်အကြောင်းကို မြင်တော်မူလေ၏။ ရဟန္တာမြတ်တို့လည်း မင်းကြီးကို ဤသို့မိန့်တော်မူ၏။ 'မင်းကြီး ခပ်သိမ်းသောလောက၌ ရတနာသုံးပါးနှင့်စပ်သော ပစ္စည်းပစ္စယံ တို့သည် အဆိပ်ထန်သောမြွေပွေး ထိခိုက်မိချေသည်ရှိသော် ပြန်၍ခွပ်မြဲတည်း။ ထိုသို့ခွပ်သည်ရှိ သော် ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် ကြီးစွာသော ဘေးဘယသို့ရောက်ကြလေသကဲ့သို့ ရတနာသုံးပါးနှင့်စပ်သော ပစ္စည်းပစ္စယံတို့ကို မအပ်သော သိမ်းဆည်းယူငင်ခြင်းဖြင့် သိမ်းယူမိ ချေသော် မြတ်သောစည်းစိမ်မှလည်း ရှေ့လျှောလေရာ၏။ ဘေးအန္တရာယ်တို့သည် ရောက်သည် ဖြစ်၍ အသက်သော်လည်း ယုတ်လေရာ၏။ မင်းကြီးသည် မအပ်သောဝတ္ထုပစ္စည်းတို့ကို သိမ်းယူ တော်မူမိချေသောကြောင့် ဤအကြောင်းတို့သည် ဖြစ်ချေသည်'ဟု မိန့်တော်မူကုန်၏။ မင်းကြီး လည်း ထိုလယ်ငါးပယ်ကို မုန့်သည်မဆရာအား လှူတော်မူလေ၏။"

ဟုပါရှိ၏။

ဤသည်ကို ထောက်၍ ထိုအချိန်တွင် သရေခေတ္တရာပြည်ကြီး၌ သာသနာတော်အတော်စည်ကားနေကြောင်းသိရ၏။ မုန့်ရောင်းသောမုန့်သည်မကပင်လျှင် ဝတ်မိုးဝတ်မြေလယ်မြေများ လှူဒါန်းနိုင်ကြောင်း ထောက်ချင့်ကာ တိုင်းသူပြည်သား ဆင်းရဲသားလူထုအထိ သာသနာရေးအားပေး၍ အလေးပြုနေကြပုံ သိနိုင်၏။ ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးကိုယ်တိုင်လည်း အရေးကိစ္စရှိလျှင် ရဟန္တာမြတ်တို့အား လျှောက်ထားမေးမြန်း၍ ရဟန္တာများစကား နာယူလိုက်နာကြောင်း သိနိုင်၍ သာသနာတော်၏ အရှိန်အဝါ ဩဇာအာဏာအဘယ်မျှလောက် ရှိနေပုံ သိရ၏။

(ဤနေရာ၌ ဗောဗောကြီးဘုရား၏ အုတ်ခွက်စာများ၊ ပျူဘာသာရေးစာများနှင့်စပ်ဆိုင်ရာ ကျောက်စာများ ဖော်ပြရန်ဖြစ်၏။)

ဒွတ္တရန်မင်း

ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီးမရှိသည့်နောက် သက်တော် ၅၉–နှစ်ရှိ သားတော် ဒွတ္တရန်သည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၇၁–ခုနှစ်တွင် နန်းတက်၏။ ဘုရင်အဖြစ်နှင့် ၂၂–နှစ်နေရ၏။ သက်တော် ဂ၁

e-book is created by sharyoma

–နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက် သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အထူးအထေမတ္တေရပေ။

ရန်ပေါင်မင်း

(တတိယသင်္ဂါယနာတင် အသောကမင်းတရားနှင့်နန်းပြိုင်ပုံ)

ဒုတ္တဂဏ်မင်း နတ်ရွာစံလျှင် သက်တော် ၄၀–ရှိ သားတော်ရန်ပေါင်သည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၉၃–ခုနှစ်တွင် နန်းတက်၏။ ရှင်ဘုရင်သက်နှင့်နှစ်ပေါင်း ၅၀–နေ၍ သက်တော် ကိုးဆယ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းကား အလှူကောင်းမှုဌ် မွေ့လျော်၏။ ရသေ့၊ ပုဏ္ဏား၊ ရဟန်းပညာတို့နှင့်ပေါင်းဖက်၍ ဉာဏ်ပညာကြီး၏။ မင်းကျင့်တရားဆယ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံ၏။

အသောကမင်းတရားကြီးနှင့်နန်းပြိုင်ပုံ

ရန်ပေါင်မင်းနန်းတက်၍ နန်းစံသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)၄၁–နှစ်ရှိသောအခါ မဇ္ဈိမဒေသ ပါဋ္ဌလိပုတ်ပြည် အသောကာရုံကျောင်းတော်ကြီးဌ် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ်သည် ရဟန္တာပေါင်း တထောင်နှင့်အသောကမင်းတရားကြီးကို အမှီပြု၍ တတိယသင်္ဂါယနာတင်တော်မူ၏။ တတိယသင်္ဂါယနာကို သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၄–ခုနှစ် ပြာသိုလပြည့်နေ့မှစ၍ တင်ရာ ၂၃၅–ခုနှစ် သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့မှ ပြီး၏။ ကိုးလတိုင်တိုင် ကြာ၏။ ရန်ပေါင်မင်းနှင့်သီရိဓမ္မာသောကမင်းခေါ် အသောကမင်းတရား နန်းပြိုင်၏။ ရန်ပေါင်မင်းသည် အသောကမင်းတရားကို အခွန်ဆက်ရကြောင်း၊ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် မဲထီးဆရာတော်ရေးသော ဝံသဒီပနီဌ် ဖေါ်ပြထား၏။

ရန်ပေါင်မင်းနှင့်အသောကမင်းတရားကြီး
တတိယသင်္ဂါယနာတို့အတွက် သက္ကရာဇ်စိစစ်ချက်

ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် သာသနာပိုင်လူထွက်မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသကြီ်ဘွဲ့ခံ မောင်းထောင်ဆရာကြီးဦးမြတ်နေ ရေးသော သာသနာလက်ီ်ာရစာတမ်းတွင်–

"အသောကာရုံကျောင်းဌ် ရဟန္တာကြီးတထောင် စည်းဝေး၍ ကိုးလပတ်လုံး သင်္ဂါယနာတင်တော်မူ၏။ ထိုအခါ မဇ္ဈိမဒေသ ပါဋ္ဌလိပုတ်ပြည်ဌ် သီရိဓမ္မာသောကမင်း နန်းစံတဆယ့်ရှစ်နှစ်၊ ငါတို့မြန်မာတိုင်း သရေခေတ္တရာရသေ့ပြည်တွင် ရန်ပေါင်မင်းနန်းစံ နှစ်ဆယ့်တစ်နှစ်တည်း။" ဟု ဖေါ်ပြထား၏။

စိစစ်ချက်။ ။တတိယသင်္ဂါယနာမှာ သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၄–ခုနှစ်ဌ် တင်၏။ ရန်ပေါင်မင်းသည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၉၃–ခုနှစ်တွင် နန်းတက်ရ၏။ ရန်ပေါင်မင်းနန်းစံ ၂၁–နှစ်တွင် သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၁၄–နှစ်သာ ရှိသေး၍ နှစ်ပေါင်း ၂၀–တိုင်တိုင် ကွာနေ၏။ သို့ဖြစ်၍ မှားယွင်းနေကြောင်း သိရ၏။

မိုင်းခိုင်းမြို့စား ပိဋ္ဌကတ်တော်အုပ် အတွင်းဝန် မဟာသေနာပတိမင်းကြီး မဟာသီရိဇေယသူဘွဲ့ခံ ဦးရန်ရေးသော ပိဋ္ဌကတ်သမိုင်းစာတမ်းဌ်–

e-book is created by *shanyoma*

"သီရိဓမ္မာသောကမင်းကို အမှီပြု၍ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿရဟန္တာအမှူးရှိသော တထောင်မျှလောက်ကုန်သော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည် ကိုးလတို့ပတ်လုံး ပဋ္ဌကတ်သုံးပုံကို တတိယသင်္ဂါယနာတင်တော်မူကုန်သည်။ ထိုအခါ မဇ္ဈိမဒေသ ပါဋ္ဌလိပုတ်ပြည် သီရိဓမ္မာသောကမင်း နန်းစံ ၁၅–နှစ်၊ ငါတို့မြန်မာတိုင်း သီရိခေတ္တရာရသေ့ပြည်၌ သက္ကရာဇ် ၁၉၃–ခုနှစ်၊ နန်းတက်သော ရန်ပေါင်မင်း နန်စံ ၁၂–နှစ်တည်း၊ သီရိဓမ္မာသောကမင်းနှင့်ရန်ပေါင်မင်းပြိုင်၏" ဟု ဖော်ပြထား၏။

စိစစ်ချက်။ ။တတိယသင်္ဂါယနာမှာ သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၄–ခုနှစ်၌ တင်၏။ ရန်ပေါင်မင်းသည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၉၃–ခုနှစ်တွင် နန်းတက်၏။ ရန်ပေါင်မင်း နန်းစံ ၁၂–နှစ်တွင် သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၀၅–နှစ်သာ ရှိသေး၍ နှစ်ပေါင်း ၂၉–နှစ်တိုင်တိုင် ကွာနေ၏။ သို့ဖြစ်၍ မှားယွင်းနေကြောင်း သိရ၏။

မဟာဒ္ဒါရနိုကာယဒုတိယမဟာနာယက ဟင်္သာတမြို့ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဘဒ္ဒန္တဆိပ်တော်ရသပြေပင်ဆရာတော် သီရိသောဘနမထေရ်မြတ် စီရင်အပ်သော 'မဟာဒ္ဒါရနိုကာယသာသနာဝံသဒီပနီ'ကျမ်းတွင်–

"အသောကာရုံကျောင်း၌ ရဟန္တာကြီးတထောင် စည်းဝေး၍ သင်္ဂါယနာလည်း တင်တော်မူ၏။ ၂၃၅–ခုနှစ်မှာ တတိယသင်္ဂါယနာတင်ပြီးသည်။ (လ) ထိုအခါ မဇ္ဈိမဒေသ ပါဋ္ဌလိပုတ်ပြည် သီရိဓမ္မာသောကနန်းစံ ၁၇–နှစ်၊ ငါတို့မြန်မာတိုင်း သရေခေတ္တရာရသေ့ပြည်၌ ရန်ပေါင်မင်း နန်းစံ ၃၂–နှစ်တည်း။ သီရိဓမ္မာသောကမင်းနှင့်ရန်ပေါင်မင်းပြိုင်၏" ဟု ဖော်ပြထား၏။

စိစစ်ချက်။ ။တတိယသင်္ဂါယနာမှာ သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၄–ခုနှစ်၌ တင်၏။ ရန်ပေါင်မင်းသည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၉၃–ခုနှစ်တွင် နန်းတက်၏။ ရန်ပေါင်မင်း နန်းစံ ၃၂–နှစ်တွင် သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၂၅–နှစ်သာ ရှိသဖြင့် ၉–နှစ်ကွာနေ၏။ သို့ဖြစ်၍ မှားယွင်းနေကြောင်း သိရ၏။

အမှန်စင်စစ် သက္ကရာဇ်

အမှန်စင်စစ် သက္ကရာဇ်မှာ အောက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရန်ပေါင်မင်း နန်းစံ ၄၁–နှစ်တွင် ပါဋ္ဌလိပုတ်ပြည်၌ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ်အမှူးရှိသော ရဟန္တာမြတ် တထောင်တို့ တတိယသင်္ဂါယနာတင်ခြင်းဖြစ်၏။ အကြောင်းကား တတိယသင်္ဂါယနာမှာ သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၄–ခုနှစ်တွင် တင်ခြင်းဖြစ်ရာ ရန်ပေါင်မင်းမှာ သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၉၃–ခုနှစ်တွင် နန်းတက်၍ ဘုရင်အဖြစ်သို့ရောက်ခဲ့သောကြောင့်တည်း။ ရန်ပေါင်မင်းသည် နှစ်ပေါင်း ငါးဆယ်တိုင်တိုင် နန်းစံရသောဘုရင်ဖြစ်၏။

e-book is created by sharyoma

ရန်ပေါင်မင်းလက်ထက် သာသနာ

တတိယသင်္ဂါယနာတင်ပြီးသည့်နောက် သင်္ဂါယနာ၏ အကြီးအမှူးဖြစ်ခဲ့သော အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ်မြတ်သည် နောင်သောအခါ အဘယ်အရပ်၌ သာသနာတော် ကောင်းစွာတည်လတ္တံ့နည်းဟု ဆင်ခြင်တော်မူ၏။ မဇ္ဈိမဒေသမှတပါးသော ပစ္စန္တဇနပုဒ်တိုင်းတို့၌ သာသနာတော် ကောင်းစွာတည်လတ္တံ့သည်ကို မြင်တော်မူ၏။ သို့ဖြစ်၍ ပစ္စန္တဇနပုဒ်ဖြစ်သော ကိုးတိုင်းကိုးဌာနတို့သို့ သာသနာပြုရန် ရဟန္တာမထေရ်များကို အသီးသီး တာဝန်ပေးအပ်၍ စေလွှတ်တော်မူ၏။

ပစ္စန္တဇနပုဒ် သို့မဟုတ် ပစ္စန္တရစ်ဟူသည် အဘယ်နည်း

ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း၏ အလယ်ဗဟိုချက် ကျရာအရပ်ကို မဇ္ဈိမဒေသဟု ခေါ်၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာဌာန(မဟာဗောဓိညောင်ပင်ကြီးတည်ရှိရာ အရပ်သည်) ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း၏ အလယ်ဗဟိုတည့်တည့်ဖြစ်၏။ အပိုင်းအခြားကား အလျားအားဖြင့် တောင်နှင့်မြောက် ယူဇနာသုံးရာရှိ၏။ အနံအားဖြင့် အရှေ့နှင့်အနောက် ယူဇနာနှစ်ရာ့ငါးဆယ်ရှိ၏။ အားလုံးပေါင်း အဝိုင်းအဝန်းအားဖြင့် ယူဇနာ ကိုးရာရှိ၏။ ပုံစံအားဖြင့် အလယ်ခေါင်က ကြီး၍ အဖျားနှစ်ဘက်ကသေးငယ်နေသဖြင့် မုရိုးစည်သဏ္ဌာန်ရှိကြောင်း ပိဋ္ဌကတ်တော်များ၌ ဖော်ပြထား၏။ ဦးကုလား၏ မဟာရာဇဝင်ကြီး၌ကား မဇ္ဈိမဒေသ၏ အနေအထားပုံသဏ္ဌာန်သည် ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း၏ ပုံစံကဲ့သို့ ရှိသည်ဟုဖော်ပြ၏။ ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း၏ ပုံသဏ္ဌာန်မှာ မြောက်ဘက်၌ ကျယ်၍ တောင်ဘက်၌ လှည်းဦးသဏ္ဌာန်ရှိကြောင်း ဒီဃနိကာယ် မဟာဝဂ္ဂ မဟာဂေါဝိန္ဒသုတ်ပါဠိတော်၌ လာရှိ၏။ သို့ဖြစ်၍ မဇ္ဈိမဒေသဟူသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာဌာန(ယခု ဗုဒ္ဓဂယာ)၏ အနီးတဝိုက်ဖြစ်သော အထက်ဖော်ပြပါ အပိုင်းအခြားဒေသပင် ဖြစ်ကြောင်း သိအပ်၏။ ဤဖော်ပြရာပါ မဇ္ဈိမဒေသမှတပါး ကျန်ရှိသမျှ ဒေသအားလုံးကို ပစ္စန္တဇနပုဒ် သို့မဟုတ် ပစ္စန္တရစ်ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်၏။

မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ ယူဇနာဟူ၍ပါရှိရာ ယူဇနာယူပုံကို အမြှောက်မျှ ဖော်ပြပေအုံ။ ယူဇနာယူပုံမှာ နည်းအမျိုးမျိုးရှိ၏။ မြင်းမိုရ်တောင်ကို တိုင်းလျှင် တယူဇနာလျှင် ၁၂၇၃(၁၂မိုင်နှင့်ဒသမ ၇၃)နှင့်ညီမျှသော ယူဇနာမျိုးဖြင့် တိုင်းရမည်။ ဒသမ ၇၃–ကို ဖာလုံဖွဲ့သော် ၆–ဖာလုံခန့်ရှိ၏။ ၁၂–မိုင်နှင့်၆–ဖာလုံခန့်ကို တယူဇနာယူရမည်ဆိုသော ဤနည်းမှာ သမ္မောဟဝိနောဒနီမည်သော အဘိဓမ္မအဋ္ဌကထာကြီး၏ စျာနဝိဘင်းအဖွင့်၌ လာသောနည်းဖြစ်၏။ တရုတ်ရဟန်းတော်ဖာဟီယန်၏ မှတ်တမ်း၌–

၈–မိုင် တယူဇနာ။

၇ ½ မိုင် တယူဇနာ။

၇ မိုင် တယူဇနာ။

၆ ½ မိုင် တယူဇနာဟူ၍ ယူဇနာယူပုံ လေးမျိုးပြထားပြီး အရာဌာနအားလျော်စွာ ယူရကြောင်း

e-book is created by shanyoma

ဖေါ်ပြထား၏။ ထိုဖေါ်ပြချက်ကို သီဟိုဠ်နှင့်အိန္ဒိယတိုင်းသား ပညာရှိတို့က လက်ခံကြ၏။ အထက်ပါ လေးနည်းတွင် နောက်ဆုံးဖြစ်သော ၆၃ မိုင် တယူဇနာယူနည်းကို ယခုခေတ်တွင် သုတေသနပြုနေကြသူ ကျောက်စာပညာရှင်တို့က အများဆုံး အသုံးပြုနေကြ၏။ သို့ဖြစ်၍ မဇ္ဈိမဒေသအပိုင်းအခြားကို တိုင်းထွာရာ၌ ၆၃ မိုင် တယူဇနာယူသောနည်းဖြင့် တိုင်းသင့်သည်ဟု ထင်မြင်မိပေ၏။ ယူဇနာယူပုံနှင့်ပတ်သက်၍ ပိဋကတ်နှင့်တကွ သက္ကဋ္ဌဘာသာတို့၌ ပါရဂူဖြစ်ရုံမက ဒေသန္တရဗဟုသုတလည်း လက်တွေ့စုံလင်စွာရှိသော မော်လမြိုင်မှ တောင်ပေါက်ဆရာတော်အရှင်စက္ကပါလ မထေရ်မြတ်ကြီး၏ ဗုဒ္ဓသာသနိကပထဝီဝင်ကျမ်းကြီးတွင် တခမ်းတနား ဖေါ်ပြထားချက်ရှိပေ၏။

ပစ္စန္တဇနပုဒ် သို့မဟုတ် ပစ္စန္တရစ် ကိုးတိုင်းကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုလွှတ်ခြင်း

သာသနာပြုမထေရ်များနှင့်ကြွသွားရာတိုင်းများ

(၁) မဇ္ဈန္တိကမထေရ်ကို ကာသ္မီရဂန္ဓာရတိုင်း။
(၂) မဟာရေဝတမထေရ်ကို မဟိံသကတိုင်း။
(၃) ရက္ခိတမထေရ်ကို ဝနဝါသီတိုင်း။
(၄) ယောနကမမ္မရက္ခိတမထေရ်ကို အပရန္တတိုင်း။
(၅) မဟာမမ္မရက္ခိတမထေရ်ကို မဟာရဋ္ဌတိုင်း။
(၆) မဟာရက္ခိတမထေရ်ကို ယောနကတိုင်း။
(၇) မဇ္ဈိမမထေရ်ကို ဟိမဝန္တာအနီးဖြစ်သော စိန့်တိုင်းဝါးရပ်။
(၈) သောဏမထေရ်နှင့်ဥတ္တရမထေရ်တို့ကို သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း။
(၉) အသောကမင်းတရားကြီး၏ သားတော် မဟိန္ဒမထေရ်ကို သီဟိုဠ်ကျွန်းတို့သို့ အသီးအသီးစေလွှတ်တော်မူခဲ့၏။

အထက်ပါ ကိုးတိုင်းကိုးဌာနတို့တွင် အပရန္တတိုင်းဟူသည်ကား ရှေစက်တော်တည်ရာ လယ်ကိုင်းကျောင်းတော်ရာဒေသတဝိုက်နှင့် သရေခေတ္တရာပြည်ပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ရာဇဝင်အစဉ်အဆက်၊ ဆရာစဉ်အစဉ်အဆက်၊ သာသနာဝင် အစဉ်အဆက်က ဆင်းသက်မှတ်သားလာခဲ့ကြ၏။ ဤ၌ ခြေတော်ရာနှစ်ဆူနှင့်လယ်ကိုင်းကျောင်းတော်ရာကို ဖေါ်ပြခဲ့စဉ် သုနာပရန္တတိုင်းဟု ဖေါ်ပြခဲ့၏။ ယခုတဖန် အပရန္တတိုင်းဟု ဖေါ်ပြပြန်သဖြင့် ရှေ့နောက် စကားမညီညွတ်ဟု မှတ်ထင်ရန်ရှိ၏။ အဖြေကား အပရန္တတိုင်းနှင့်သုနာပရန္တတိုင်း အမည်သာကွဲ၍ တခုတည်းဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားအပ်ပေ၏။ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့တွင် အချို့နေရာ၌ သုနာပရန္တဟူသောအမည်နှင့်ဖေါ်ပြ၍ အချို့နေရာ၌ အပရန္တဟူသောအမည်နှင့်ဖေါ်ပြသော်လည်း နေရာဌာနမှာ တခုတည်းဖြစ်ကြောင်း အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တို့က အသေအချာ မှတ်ချက်ရေးသားထားခဲ့ကြ၏။

e-book is created by sharyoma

ယောနကဓမ္မရက္ခိတမထေရ်သည် နောက်ပါရဟန်းတော်လေးပါးနှင့်အပရန္တတိုင်းသို့ကြ၍ အဂ္ဂိခန္ဓောပမသုတ်ကို ဟောတော်မူ၏။ ခုနစ်သောင်းမျှလောက်သောသူတို့သည် အကျွတ်တရားရကြ၏။ တိုင်းသူတိုင်းသားတို့လည်း မျှားစွာ ရဟန်းပြုကြ၏။ မင်းမျိုးထဲကပင် တထောင်မျှလောက် ရဟန်းပြုကြကုန်၏။ အမျိုးသမီးပေါင်း ခြောက်ထောင်ကျော်တို့လည်း ဘိက္ခုနီမ(ရဟန်းမ)ပြုကြကုန်၏ဟူ၍ ပိဋကတ်တော်တို့၌ အထင်အရှားပါရှိ၏။ ယောနကဓမ္မရက္ခိတမထေရ်သာသနာပြုရာ အပရန္တတိုင်းသည် မြန်မာပြည် သရေခေတ္တရာပင်ဖြစ်နိုင်၏။ သရေခေတ္တရာဖြစ်ပါကလည်း ရန်ပေါင်မင်းလက်ထက်ပင်ဖြစ်၍ ရန်ပေါင်မင်းအမှူးရှိသော ပရိသတ်တို့အား အဂ္ဂိခန္ဓောပမသုတ်ဒေသနာတော်ကို ဟောတော်မူခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ဒုတ္တဂေါင်မင်းကြီးလက်ထက်ကရဟန္တာသုံးထောင်ရှိ၍ သာသနာတည်ထူန်းခဲ့သော်လည်း သားတော်ဒုတ္တရန်မင်းနှင့်မြေးတော်ဖြစ်သူ ယခုရန်ပေါင်မင်းတို့လက်ထက် နှစ်ပေါင်း ၆၀–အတွင်း သာသနာညှိုးနွမ်းနေပုံရ၏။ သာသနာညှိုးနွမ်း၍ အကျင့်တရားပျက်ပြားနေသော ရဟန်းတော်များရှိနေပုံရ၏။ ထိုစကား ထင်ရှားစေဦးအုံ့။ ယောနကဓမ္မရက္ခိတမထေရ်သည် အဂ္ဂိခန္ဓောပမသုတ်ကို ဟော၍ တရားရေအေးတိုက်ကျွေးကြောင်း အဋ္ဌကထာ၌လာရှိ၏။ အဂ္ဂိခန္ဓောပမသုတ်သည် ရဟန်းတို့၏အမူအကျင့်ကောင်းသည်၊ မကောင်းသည်၌ အကျိုးအပြစ်ကို ဟောတော်မူသောသုတ် ဖြစ်၏။ ရဟန်းတို့အားသာ ထိုသုတ်ကို ဟောသင့်၏။ သို့ဖြစ်လျက်နှင့် လူပရိသတ်တို့အား ဟောသည့်အလိုမှာ ထိုဌာန၌ရှိနေသော အကျင့်ပျက်ပြားနေသည့်ရဟန်းအချို့ကို ထိပါးလို၍ သိစေလို၍လည်းကောင်း၊ ယခုကြလာသောရဟန်းတော်တို့မှာ (မိမိတို့မှာ)အကျင့်သီလ စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသောအဖြစ်ကို သိစေလို၍လည်းကောင်း အဂ္ဂိခန္ဓောပမသုတ်ကို ဟောခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်၏။ ဤယူဆချက်မှာ အကျွန်ုပ်တို့၏အတွေးနောမတိ မဟုတ်ပေ။ မဂဓ၊ သက္ကဋ္ဌပါရဂ်တဖြစ်၍ လောက၊ ဓမ္မ၊ ရာဇသုံးပါးလုံး၌ ကျွမ်းကျင်နေသူ ဉာဏာဘိဝံသ ဓမ္မသေနာပတိမောင်းထောင်သာသနာပိုင် လူထွက်၊ သီလကွန်ဋ္ဌိကာသစ်ကျမ်းပြု မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသက္ကိတ္တိဘွဲ့ခံ မောင်းထောင်ဆရာကြီးရေးသော သာသနာလက်ဘက်ရစာတမ်း၌ ယူဆချက် ဖြစ်ပေ၏။

ဤသို့အားဖြင့် ဒုတ္တဂေါင်မင်းကြီးလက်ထက်ကစ၍ တည်ရှိခဲ့သော ဗုဒ္ဓသာသနာတော်သည် ယခုမြေးတော်ရန်ပေါင်မင်းလက်ထက်တွင် သာသနာပြုမထေရ် ယောနကဓမ္မရက္ခိတမထေရ်မြတ်အတွက် ဆက်လက် ထွန်းကားခဲ့လေ၏။

ဤကိုးတိုင်း ကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုစေလွှတ်ရာတွင် သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်းသို့ သောဏမထေရ်နှင့်ဥတ္တရမထေရ်တို့ သာသနာပြုကြကြောင်း ပါရှိ၏။ ထိုအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဤကျမ်းစာတွင် နောက်၌ အကျယ်တဝင့် လာလတ္တံ့။

မှတ်ချက်။ ။အပရန္တ သို့မဟုတ် သုနာပရန္တတိုင်းသည် မြန်မာပြည်၌မဟုတ်။ အိန္ဒိယပြည် ဘုံဘေနယ်ထဲ၌ ဖြစ်ကြောင်း မော်လမြိုင် တောင်ပေါက်ဆရာတော်အရှင်စက္ကပါလမထေရ်ကြီး၏ ဗုဒ္ဓသာသနိကပထဝီဝင်ကျမ်းကြီးတွင် ဖော်ပြထား၏။ အခိုင်မာဆုံးသာဓက ကိုးကားချက်ကား

e-book is created by shanyoma

သံယုတ္တနိကာယ် သဠာယတနသုတ်နှင့်ဥပရိပဏ္ဏာသ ပုဏ္ဏောဝါဒသုတ်လာ အရှင်ပုဏ္ဏမထေရ်၏ ဇာတိဖြစ်သော အပရန္တ(သုနာပရန္တ)တိုင်းသို့ မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူ၏။ ထိုအခါတွင် အပရန္တ(သုနာပရန္တ)တိုင်းအတွင်းရှိ နမ္မဒါမြစ်နား၌ မြတ်စွာဘုရား ခြေတော်ရာချထားခဲ့၏။

နမ္မဒါမြစ်သည် အဘယ်မှာရှိသနည်း။ အိန္ဒိယပြည် ဘုံဘေနယ်ထဲ၌ရှိ၏။ သို့ဖြစ်၍ နမ္မဒါမြစ်ရှိရာအရပ်သည် အပရန္တ(သုနာပရန္တ)ဖြစ်ရမည်ဟူပေ၏။ (ဘုံဘေနယ်ထဲရှိ နမ္မဒါမြစ်ကား အိန္ဒိယနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းနှင့်တောင်ပိုင်းတို့၏ အလယ်၌ အရှေ့မှ အနောက်သို့ စီးဆင်း၏။ အမရကဏ္ဍကတောင်မှ အမှန်အစဖြစ်၍ အိန္ဒိယအလယ်ပိုင်းကို ဖြတ်ပြီးလျှင် ဘုံဘေနယ် ဗရိုးချ် (Broach) ဒေါ်ဘြိတ်ထဲသို့ စီးလာ၍ အနောက်ဘက်ပင်လယ်ထဲသို့ဝင်၏။

ဤသို့ဆိုလျှင် ကျွန်ုပ်တို့၏ မြန်မာနိုင်ငံမှ နမ္မဒါမြစ်သည်လည်း 'နမ္မဒါ'ဟူသောအမည်ပင်ဖြစ်၍ အပရန္တ(သုနာပရန္တ)မဖြစ်နိုင်ဘူးလား။ အိန္ဒိယနမ္မဒါမှသာလျှင် နမ္မဒါအစစ်ဖြစ်နိုင်သည်မဟုတ်။ မြန်မာပြည်က နမ္မဒါလည်း နမ္မဒါအစစ်ဖြစ်နိုင်လေ၏။ အိန္ဒိယနမ္မဒါသည်သာလျှင် အပရန္တ(သုနာပရန္တ)တိုင်းအတွင်းရှိ နမ္မဒါဖြစ်ကြောင်း အစဉ်အဆက် သက်သေအထောက်အထားပြောပလောက်အောင် ဘာမျှမရှိပေ။ စင်စစ် ထင်မြင်သူတို့၏ ထင်မြင်ချက်သက်သက်သာ ဖြစ်၏။

ဤတွင် ဆင်ခြင်ရန် အချက်နှစ်ချက် ရှိပုံကို ဖော်ပြပေအုံ့။

(၁)အချက်။ ။ဓာတ်တော်နှင့်ခြေရာတော်တို့မည်သည် ပူဇော်သူရှိသောနေရာတို့၌သာလျှင် ပူဇော်သူတို့ရှိသမျှကာလပတ်လုံး ကိန်းဝပ်စံနေတည်နေတော်မူလေ့ရှိကြ၏။ ပူဇော်သူတို့ မရှိသည့်အခါ ပူဇော်သူတို့ရှိသည့်ဒေသဌာနမျှားသို့ ပြောင်းရွှေ့စံနေ တည်နေတော်မူလေ့ရှိကြ၏။ ဘုံဘေနယ်ထဲရှိ နမ္မဒါမြစ်နား၌ ခြေတော်ရာ လိုက်လာစုံစမ်းရှာဖွေသူများရှိပုံကို ဗုဒ္ဓသာသနိကပထဝီဝင်ကျမ်းကြီး၌ "ခြေတော်ရာ ဖူးမြင်ရန် သွားရောက်လှည့်လည်စုံစမ်းဖူးသောပုဂ္ဂိုလ်များထံမှ ထိုအရပ်၌ ခြေတော်ရာရှိကြောင်း၊ သို့သော်လည်း ခြေတော်ရာမှာ အခြားဘာသာဝင်များက သူတို့၏ဘုရားခြေတော်ရာများဟုဆိုကာ သိမ်းဆည်းထားကြောင်း ကြားသိရဖူးသည်"ဟု တဆင့်စကားမထင်မရှား၊ မသေမချာ မရေမရာ သာမည အားဖြင့် ဖော်ပြထား၏။

စင်စစ် ခြေတော်ရာအစစ်အမှန် တကယ်ရှိလျှင် ဤသို့ဖုံးကွယ်ထား၍ မရနိုင်ပေ။ အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ကောလာဟလဖြစ်ပြီး သက်တော်ထင်ရှားဘုရားပွင့်သကဲ့သို့ ဝိုင်းဝန်းပူဇော်ကြမည်ဖြစ်၏။ မြန်မာနိုင်ငံက ခြေတော်ရာနှစ်ဆူကဲ့သို့ပင် ပူဇော်သူတွေ အသချေ်၊ အကုဋ္ဌေမရေမတွက်နိုင် ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။ ယခုကား ဘုံဘေနယ်ထဲရှိ နမ္မဒါမြစ်နားက ခြေတော်ရာမှာ ဤသို့ မဖြစ်လာပေ။ မဖြစ်ရုံမက သိသူပင် မရှိသလောက် ဖြစ်နေ၏။

ဤအချက်တခုတည်းကို ထောက်၍ပင် ဘုံဘေနယ်ထဲရှိ နမ္မဒါမြစ်နား၌ ခြေတော်ရာမရှိကြောင်း ထင်ရှားနေပေ၏။ ခြေတော်ရာ မရှိလျှင်လည်း ထိုနေရာဒေသသည် အပရန္တ(သုနာပရန္တ)တိုင်း မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။

ဤ၌ တွေးတောကြံဆရန် အချက်တခု ပေါ်လာ၏။ ထိုအချက်မှာ အခြားမဟုတ်။ ဘုံ

e-book is created by *sharyoma*

ဘေနယ်ထဲရှိ နမ္မဒါမြစ်နားတွင် ချထားသော ခြေတော်ရာနှစ်ဆူမှာ ပူဇော်သူမရှိ၍ ဤမြန်မာနိုင်ငံ လယ်ကိုင်းကျောင်းတော်ရာတဝိုက်သို့ လာရောက်ပြောင်းရွှေ့ကာ တည်နေခြင်းဖြစ်လိမ့်မည်ဟူသော အချက်ပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် ဖေါ်ပြလတ္တံ့သော (၂)အချက်နှင့်ဆက်သွယ်စဉ်းစားပါမူ ထိုတွေးတောကြံဆချက်သည် ထင်မြင်ချက်သက်သက် အချည်းနှီးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပေလိမ့်မည်။

(၂)အချက်။ ။တတိယသင်္ဂါယနာ၏ အကြီးအမှူးဖြစ်ခဲ့သော အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ်သည် ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါလေးပါး၊ အဘိညာဉ်ခြောက်ပါးရ၊ တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်နှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန္တာမြတ်ကြီးဖြစ်၏။ ထိုကဲ့သို့ တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်နှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန္တာမြတ်ကြီးက နောင်သောအခါ အဘယ်အရပ်၌ သာသနာကောင်းစွာ တည်လတ္တံ့နည်းဟု ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူ၏။ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်သောအခါ ပစ္စန္တ ဇနပုဒ်ဖြစ်သော သာသနာပြုလှတ်မည့်ကိုးတိုင်းကိုးဌာနတို့၌ သာသနာကောင်းစွာတည်လိမ့်မည်ဟု မြင်တော်မူ၏။ ထိုသို့ကြည့်ရှုဆင်ခြင်မြင်တော်မူပြီးမှ ပစ္စန္တဇနပုဒ်ဖြစ်သော ကိုးတိုင်းကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုလှတ်ခြင်းဖြစ်၏။

ဤ၌ နောင်အခါ အဘယ်အရပ်၌ သာသနာကောင်းစွာ တည်လိမ့်မည်နည်းဟု ကြည့်ရှုခြင်းအချက်သည် လိုရင်းပမာနအချက်ကြီး ဖြစ်၏။ ထိုအချက်သည် အလွန်အရေးကြီး၏။ ထိုအချက်ကို လက်လှတ်၍ မစဉ်းစားအပ်ပေ။

သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၅–ခုနှစ်တွင် ကိုးတိုင်းကိုးဌာနတို့သို့ သာသနာပြုလှတ်ခဲ့၏။ ထိုသို့လှတ်ခဲ့သည့်အချိန်မှစ၍ ယခုအထိ ပြောပလောက်အောင် သာသနာကောင်းစွာ တည်ရာအရပ်များကို ကြည့်လျှင် သီဟိုဠ်ကျွန်းကလွဲ၍ မြန်မာပြည်သည် သာသနာ ကောင်းစွာအတည်ဆုံး၊ သာသနာသက် အရှည်ဆုံးဖြစ်ကြောင်း မည်သူမျှ မငြင်းနိုင်ပေ။ ပဥ္စမမြောက် သင်္ဂါယနာနှင့်ဆဋ္ဌမမြောက်သင်္ဂါယနာတည်းဟူသော သင်္ဂါယနာနှစ်တန်ကို ဓမ္မကွန်နှင့်ညီစွာ အကြီးအကျယ် တခမ်းတနား တင်ခဲ့သောတိုင်းပြည်လည်း ဖြစ်၏။ ထိုမျှလောက် သာသနာကောင်းစွာတည်ထွန်းမည့်နေရာကို အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ်သည် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မမူဘူးလား။ အဖြေကားစင်စစ်ကေန် မြင်တော်မူရမည်။ မြင်တော်မူလျှင် ဤမြန်မာပြည်သို့ အဘယ့်ကြောင့် သာသနာပြုမလှတ်သနည်း။ (အပရန္တ(သုနာပရန္တ)တိုင်းကို ဘုံဘေနယ်ထဲ၌ ရှိသည်ဟုယူလျှင် ဤမြန်မာပြည်မှာ သာသနာပြုလှတ်သည့်ဌာနစာရင်းတွင် မပါဝင်တော့ပေ။) ယနေ့အချိန်တွင် ကမ္ဘာပေါ်၌ ဗုဒ္ဓသာသနာကောင်းစွာတည်ရှိသောနေရာကို ကြည့်လျှင် (၁) မြန်မာ၊ (၂) သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ (၃) ယိုးဒယား၊ (၄) ကမ္ဘောဒီးယား၊ (၅) လာအိုဟု ဆိုအပ်သော တိုင်းပြည်ငါးပြည်တို့ကိုသာ တွေ့ရ၏။ (မဟာယာန သို့မဟုတ် မြောက်ပိုင်းဗုဒ္ဓဘာသာတည်ရှိရာ တိဘက်၊ တရုတ်၊ ဂျပန်၊ စသည်တို့မှာ တကဲ့အစစ်အမှန် သာသနာမဟုတ်၍ သာသနာကောင်းစွာတည်ရာစာရင်း၌ မသွင်းသင့်ပေ။) အထက်ပါငါးဌာန ငါးဒေသဖြစ်သော နိုင်ငံငါးခုတွင်လည်း အများဆုံးနှင့်အကောင်းဆုံး သာသနာတည်ရှိသောနေရာမှာ မြန်မာပြည်သာဖြစ်ကြောင်း သီဟိုဠ်စသော ကျန်လေးဌာနကပင် ဝန်ခံနေကြ၏။ ဤမျှလောက် သာသနာသက် ရှည်ရှည်နှင့် သာသနာစက် ကောင်းစွာတည်မည့်နေရာကို

e-book is created by shanyoma

အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ်မြတ်သည် သာသနာပြုလှတ်ရာ၌ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ချန်လှပ်ထားလိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အကြောင်းများကို ထောက်၍ အပရန္တ(သုနာပရန္တ)တိုင်းဟူသည် မြန်မာပြည်ဖြစ်ကြောင်း တထစ်ချ ဧကန္တ ယူဆထိုက်ပေသတည်း။

ရန်မန်မင်းမှ သီရိခန်မင်းအထိ
မင်းငါးဆက်လက်ထက် သာသနာရေး

ရန်ပေါင်မင်း နတ်ရှာစံလျှင် သားတော်သက်တော်သုံးဆယ်ရှိ ရန်မန်နန်းတက်၏။ ရန်မန်မင်းကစ၍ သီရိခန်မင်းအထိ ငါးငါးဆက် နှစ်ပေါင်း ၁၈၁–နှစ်ပတ်လုံး သာသနာရေး သာသနာမှုနှင့်ပတ်သက်၍ တစုံတရာ ဘာမျှ မတွေ့ရပေ။ သို့သော် ရန်ပေါင်မင်းလက်ထက်က တည်ရှိထွန်းကားလာခဲ့သောသာသနာသည် တိုးတက်၍ မထွန်းကားသည်တိုင်အောင် အစဉ်အဆက် မပျက်ပဲ ဆက်လက်တည်ရှိကြောင်း မှန်းဆသိသာနိုင်ပေ၏။ အကြောင်းကား ထိုမင်းငါးဆက်နောက် နန်းတက်သော "သီရိရာဇ"မင်းလက်ထက်၌ သာသနာနှင့်ပတ်သက်သော အချက်များ တွေ့ရသော ကြောင့်တည်း။

သီရိရာဇ်မင်းလက်ထက် သာသနာရေး

သာသနာသက္ကရာဇ် ၄၂၄–ခုနှစ်တွင် သီရိခန်မင်း၏သားတော် သက်တော် ၅၁–နှစ်ရှိ သီရိရာဇ်မင်း နန်းတက်၏။ ရှင်ဘုရင်သက်နှင့်ကိုးနှစ်နန်းစံ၍ သက်တော် ၆၀–တွင် နတ်ရှာစံ၏။ သီရိရာဇ်မင်းလက်ထက် သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၌–

"ဘုရားသခင် သာသနာတော်ကိုလည်း သုတ်သင်စီရင်၏။ ဂူ၊ ကျောင်း၊ စရပ် ဆောက်သည်လည်း မျှား၏။ ဝတ္ထုကံမိုးမြေတို့ကိုလည်း အစဉ်အမပျက်စေရအောင် စောင်မတော်မူ၏" ဟူ၍လည်းကောင်း။

"ထိုပြည်တွင်နေသော သူတယောက်သည် မိမိသားကို ဆရာရဟန်းထံ အပ်၍ ငယ်ကသာမဏေပြုစေ၏။ ဆရာလည်း သနားတော်မူသည်ဖြစ်၍ ပိဋ္ဌကတ်ဗေဒင်တို့ကိုလည်း တတ်အောင် သင်ပေး၏။ ထိုသာမဏေလည်း ဆရာ့အား သိမ်မွေ့စွာ လုပ်ကျွေးမွေးမြူ၏" ဟူ၍လည်းကောင်း ဖော်ပြထား၏။

ဤသည်တို့ကို ထောက်၍ သီရိရာဇ်မင်းလက်ထက် သာသနာ ကောင်းစွာ တည်ကြောင်း သိနိုင်ပေ၏။

သီရိရာဇ်မင်းတွင် သားတော်မရှိ၍ အထက်ဖော်ပြပါ သာမဏေ(ကိုရင်)ကလေးကို လူထွက်လာသောအခါ သားတော်အမှတ် မွေးစားထား၏။ နန်းလျှာထား၍ အိမ်ရှေ့ဥပရာဇာခန့်ထား၏။ သီရိရာဇ်မင်း နတ်ရှာစံလျှင် အသက် ၁၅–နှစ်သာရှိသေးသော ထိုသာမဏေလူထွက် နန်းတက်၍ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်၏။ ဤတွင် ဒုတ္တပေါင်မင်းမှစလာသော တကောင်းသတိုးဆက်ပြတ်သွား၏။

e-book is created by sharyoma

အကြောင်းကား သာမဏေလူထွက်မှာ မင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ လူသာမည ဆင်းရဲသားထဲက ဖြစ်သော ကြောင့်တည်း။

သို့ဖြစ်၍ ယင်းသာမဏေလူထွက်ဘုရင်ကို မင်းမျိုးမှတပါး အခြားတပါးမျိုးဖြစ်သော ကြောင့် 'ငတပါး'မင်းဟု ခေါ်ကြ၏။

ငတပါးမင်းလက်ထက် သာသနာရေး

သာသနာသက္ကရာဇ် ၄၃၃–ခုနှစ်တွင် သက်တော် ၁၅–နှစ်ရှိ သာမဏေလူထွက် 'ငတပါး' နန်းတက်၏။ ရှင်ဘုရင်သက် ၅၁–နှစ်နေ၍ သက်တော် ၆၆–တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက် ရဟန္တာများရှိကြောင်းကို မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး၌–

"ထိုမင်းကား ရတနာသုံးပါး၌ ရိုသေ၏။ ပညာရှိရဟန်းပုဏ္ဏားတို့နှင့်ပေါင်းဖက်၍ ပဠွသီ၊ အဋ္ဌသီ၊ ဒသသီသီတင်းကိုလည်း မပြတ်ဆောက်တည်တော်မူ၏"
ဟူ၍လည်းကောင်း။

"ရဟန္တာမြတ် ငါးရာတို့ကိုလည်း ဆရာပြု၏။ သဒ္ဒါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ဟီရိ၊ ဩတ္တပ္ပ၊ ပညာတည်းဟူသော သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားခုနစ်ပါးနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူ၏။ ထိုမင်းလက်ထက် ရတနာမိုး ခုနစ်ကြိမ်ရွာ၏။ 'ရတနာပုထိုးကြီး'ဘုရားကိုလည်း သိကြားကြပ်မ၍ တည်တော်မူ၏။ ထိုဘုရားကြီးပြီး၍ သာဓုခေါ်သောအခါ မြေကြီးလှုပ်၏"
ဟူ၍လည်းကောင်း ဖော်ပြထား၏။

သို့ဖြစ်၍ 'ငတပါး'မင်းလက်ထက် ရဟန္တာများ အထင်အရှားရှိနေကြောင်း သိရ၏။ ဤမျှ နောက်တွင် သရေခေတ္တရာရာဇဝင်ဆုံးသည်အထိ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီးနှင့်တကွ ရာဇဝင်အစောင်စောင်တို့၌ ရဟန္တာများရှိကြောင်း မပါရှိတော့ပေ။ ဤသည်ကို ထောက်၍ ရဟန္တာ တကယ်ရှိ၍သာ ရှိနေကြောင်း ဖော်ပြထားသည်ဟု ယူဆနိုင်၏။

စတုတ္ထသင်္ဂါယနာ

ငတပါးမင်း နန်းတက်၍ ရှင်ဘုရင်သက် ၁၇–နှစ်မြောက်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း ဝဠုဂါမဏိ မင်းလက်ထက်၊ ဝဠုဂါမဏိမင်းနန်းသက်(ရှင်ဘုရင်)သက် ၆–နှစ်မြောက်၌ စတုတ္ထသင်္ဂါယနာတင်၏။ တင်ပုံကား သီဟိုဠ်ကျွန်း မလယဇနပုဒ် အာလောကမည်သော လိုဏ်တော်ကြီး၌ မဟာမမ္မရဏ္ဍိ တမထေရ်အမှူးရှိသော ရဟန္တာကြီးငါးရာတို့သည် ဝဠုဂါမဏိမင်းကို အမှီပြု၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ ပိဋကတ်တော် သုံးပုံကို ပေထက်၌ ရေးသားတင်ထားသော ပေထက်အက္ခရာတင်ပွဲကြီးကို အကြီးအကျယ် တခမ်းတနား ဆင်နွှဲကျင်းပတော်မူကြ၏။ ထိုသို့ ပေထက်အက္ခရာ တင်ထားခြင်းသည်ပင် စတုတ္ထသင်္ဂါယနာတင်သည်မည်ကြောင်း သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ၌ ဖော်ပြထား၏။ ဤသို့ပေထက်အက္ခရာ မတင်မီ ယခင်အဆက်ဆက် အထက်ကျော်ကာရီ ပဝေဏီကမူ သတိ၊ ပညာ၊ သမာဓိ

e-book is created by shanyoma

ကောင်းစွာ ရှိကြ၍ ပိဋ္ဌကတ်တော်များကို နှုတ်ဖြင့်သာ အာဂုံဆောင်လာခဲ့ကြ၏။ သို့သော် နောင်သောအခါတွင် သာသနာထမ်း ရဟန်းတော်တို့သည် သတိ၊ ပညာ၊ သမာဓိ ယုတ်လျော့ကြ၍ နှုတ်ဖြင့် အာဂုံဆောင်နိုင်ကြလိမ့်မည် မဟုတ်ဟု ရဟန္တာကြီးများက မြင်တော်မူသဖြင့် ဤသို့ပေထက် အကွာရာတင်ထားတော်မူခဲ့ကြခြင်းဖြစ်၏။

သရေခေတ္တရာပြည် ငတပါးမင်းနှင့်သီဟိုဠ်ကျွန်း ဝဋ္ဋဂါမဏိမင်း နန်းပြိုင်၏။

ပါပိရန်မင်းလက်ထက်

သာသနာသက္ကရာဇ် ၄၇၄–ခုနှစ်တွင် 'ငတပါး'မင်း၏ သားတော် သက်တော် ၇၃–နှစ်ရှိ ပါပိရန် နန်းတက်၏။ နန်းစံသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့်၆၆–နှစ်နန်းစံ၍ သက်တော် ၁၀၃–နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက် သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တစုံတရာ မတွေ့ရပေ။

မိလိန္ဒမင်းနှင့်အရှင်နာဂသိန်

ပါပိရန်မင်း သရေခေတ္တရာပြည်၌ နန်းစံနေစဉ် ယောနကတိုင်း သာဂလပြည်၌ မိလိန္ဒမင်းကြီးနှင့်ရဟန္တာအရှင်နာဂသေနမထေရ်မြတ်တို့ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်တော်မူကြ၏။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ဗျာဒိတ်တော်

"ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် အနှစ်ငါးရာကျော်တွင် မိလိန္ဒမင်းနှင့်နာဂသေနရဟန်းတို့သည် ငါဘုရား၏ သုတ်အဘိဓမ္မာဝိနည်းတရားတော်တို့ကို အမေးအဖြေလုပ်၍ ငါဘုရားဟောသော တရား၌ အမြေးအယှက် အထုံးအဖွဲ့မရှိရအောင် ဝေဖန်ခွဲခြမ်းရစ်လတ္တံ့"ဟု တတိယသင်္ဂါယနာတင်အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿမထေရ်ကို ဗျာဒိတ်ထားသကဲ့သို့ ဗျာဒိတ်ထားတော်မူခဲ့၏။

ထိုသို့ထားခဲ့သော မြတ်ဘုရား၏ဗျာဒိတ်နှင့်အညီပင် မိလိန္ဒမင်းနှင့်ရဟန္တာအရှင်နာဂသေနမထေရ်မြတ်တို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်၊ တရားတော်ဖြစ်သော ဓမ္မက္ခန္ဓာရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့ကို အမေးအဖြေ ပြုလုပ်တော်မူကြ၏။ နည်းအမျိုးမျိုး၊ ဥပမာအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်ကျ၊ ဗုဒ္ဓါနုလောမ၊ ဗုဒ္ဓါနုရူပ၊ ဗုဒ္ဓါနုစ္ဆဝိက၊ သုတ္တာ နုလောမ၊ သုတ္တာနုရူပ၊ သုတ္တာနုစ္ဆဝိကဖြစ်အောင် ရွက်ဆောင်တော်မူခဲ့ကြ၏။

ထိုသို့မိလိန္ဒနှင့်အရှင်နာဂသေနမထေရ်မြတ်တို့၏ အမေးအဖြေကို တခမ်းတနားမှတ်တမ်းတင်ထားသောမှတ်တမ်းကြီးမှာ ယခုအခါ ထင်ရှားရှိနေသော မိလိန္ဒပဉ္ဘာကျမ်းကြီးပင် ဖြစ်ပေ၏။

e-book is created by sharyoma

မိလိန္ဒပဉ္ဍာကျမ်းကြီး

မိလိန္ဒပဉ္ဍာကျမ်းကြီးမှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင်ဟောထားသော ပါဠိတော်များက လဲ့၍ အခိုင်မာဆုံး၊ အမှန်ကန်ဆုံးအဖြစ်နှင့်သာဓကပြုရသောကျမ်းကြီး ဖြစ်၏။ 'ဗုဒ္ဓမတည်'ခေါ် မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်သိ ကဝိရာဇာဓမ္မကွန္ဒာပါရဂူ သာသနသရဖူဖြစ်တော်မူသော အဋ္ဌကထာဆရာအရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသကိုယ်တိုင်က ကျောက်တိုင်(မဏ္ဍိုင်)ကြီးပမာ အားထားကိုးစားရာ ကျမ်းကြီးဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရားဟောသော ပါဠိတော်များနှင့်အတူ ပါဠိတော်စာရင်း၌ သွင်း၍ ထားရသော ကျမ်းကြီးဖြစ်၏။

မိလိန္ဒမင်းကြီးလက်ထက် ရဟန္တာများ

ယောနကတိုင်း သာဂလပြည် မိလိန္ဒမင်းကြီးလက်ထက်တွင် ရဟန္တာပေါင်း ကုဋေတသောင်းရှိကြောင်း မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၌ ဖော်ပြထား၏။ မိလိန္ဒပဉ္ဍာကျမ်းရင်း၌ကား "ရဟန္တာပေါင်း ကုဋေတရာတို့သည် ဘုရားဗျာဒိတ်တော်ထားခဲ့သည့်အတိုင်း တာဝတိံသာသို့တက်၍ အရှင်နာဂသေနမထေရ်၏ အလောင်း မဟာသေနနတ်သားထံ လူပြည်သို့လာပြီး သာသနာပြုရန် တောင်းပန်ကြောင်း"ပါရှိ၏။

သက္ကရာဇ်ရှင်းချက်

ဤ၌ မိလိန္ဒမင်းနှင့်အရှင်နာဂသိန်တို့ ပေါ်ထွန်းသော သက္ကရာဇ်အတွက် ဝါဒကွဲများ ရှိ နေ၏။

မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီးတွင်–

"ပါပိရန်မင်း နန်းတက်၍ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)ခြောက်နှစ်ရှိသောအခါ သာဂလပြည်တွင် မိလိန္ဒမင်းနှင့်အရှင်နာဂသိန် ကြီးစွာသော အမေးပုစ္ဆာတို့ကို မေး၍ ဖြေတင်တော်မူသော နှစ်တည်း"

ဟု ဖော်ပြထား၏။

စိစစ်ချက်။ ။ပါပိရန်မင်းသည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၄၇၄–ခုနှစ်၌ နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)၆–နှစ်ရှိသောအချိန်၌ သာသနာသက္ကရာဇ် ၄၉၀–ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ မိလိန္ဒမင်းနှင့်အရှင်နာဂသိန်သည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၄၉၀–တွင် အမေးအဖြေပြုလုပ်သည်ဟု သိရ၏။ အိန္ဒိယရာဇဝင်မှတ်တမ်းများတွင် မိလိန္ဒမင်းသည် သာသနာသက္ကရာဇ်အနှစ်သုံးရာကျော်နှင့်လေးရာအတွင်း၌ ဖြစ်ထွန်းပေါ် ပေါက်ကြောင်း ဖော်ပြထား၏။

မိလိန္ဒပဉ္ဍာကျမ်းရင်းတွင်မူ သာသနာသက္ကရာဇ် အနှစ်ငါးရာကျော်တွင် မိလိန္ဒမင်းနှင့် အရှင်နာဂသိန်တို့ဖြစ်ထွန်းပေါ် ပေါက်ကြောင်း ဖော်ပြပါရှိ၏။

သရေခေတ္တရာပြည် ပါပိရန်မင်းနှင့်သာဂလပြည် မိလိန္ဒမင်း နန်းပြိုင်၏။

e-book is created by shanyoma

e-book is created by *sharyoma*

မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ နန်းပြိုင်ဆိုသည်ကား မိလိန္ဒမင်းသည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၄၉၀–တွင် ပေါ်ထွန်းသည်ဖြစ်အံ့။ ပါပိရန်မင်းနှင့်နန်းပြိုင်နိုင်၏။ သာသနာသက္ကရာဇ် ငါးရာတွင် ပေါ်ထွန်းသည်ထားဦး။ ပါပိရန်မင်းနှင့်တနှစ်မျှ နန်းပြိုင်နိုင်သေး၏။ အကြောင်းကား ပါပိရန်မင်းမှာ နန်းစံသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့်၆၆–နှစ်နေရသူဖြစ်၍ သာသနာသက္ကရာဇ်ငါးရာတွင်မှ နတ်ရှာစံသော ဘုရင်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ သို့သော် သာသနာသက္ကရာဇ် ငါးရာကျော်မှ မိလိန္ဒမင်းပေါ်ထွန်းပါမူ ပါပိရန်မင်းနှင့် နန်းမပြိုင်နိုင်တော့ပေ။ ပါပိရန်မင်းနှင့်မိလိန္ဒမင်း နန်းပြိုင်ကြောင်းကို မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီးနှင့်သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၌ ဖော်ပြထားသည့်အတွက် ဤကဲ့သို့ သက္ကရာဇ်ကို တွက်စစ်၍ ရှင်းပြရခြင်း ဖြစ်ပေ၏။

သရေခေတ္တရာခေတ် နောက်ဆုံးသာသနာရေး

သာသနာသက္ကရာဇ် ၅၅၀–ပြည့်နှစ်တွင် ပါပိရန်မင်း၏သားတော် သက်တော် ၆၇–နှစ်ရှိ ရန်မုဏ္ဍနန်းတက်၏။ ရန်မုဏ္ဍမင်းကစ၍ သုပညာဂရဆိန္နမင်းအထိ မင်းပေါင်း ၁၄–ဆက် သရေခေတ္တရာပြည် ပျက်သည်တိုင်အောင် နှစ်ပေါင်း ဂဂ–နှစ်အတွင်း သာသနာရေးအတွက် အထူးအထွေ မရှိလှပေ။ ထိုနှစ်ပေါင်း ဂဂ–နှစ်အတွင်း သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မှတ်သားချက် ပြုဖွယ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။

သာသနာသက္ကရာဇ် ၅၆၅–ခုနှစ် နန်းတက်၍ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့်သုံးနှစ်နန်းစံရသော ရန်သိခ်မင်းလက်ထက်'ဘုရားသာသနာတော်ကို မချီးမမြှောက်ကြောင်း၊ မိုးခေါင်၍ ပြည်သူတို့ ငတ်မှတ်ကြောင်း'တွေ့ရှိရ၏။

သာသနာသက္ကရာဇ် ၅၆ဂ–ခုနှစ် နန်းတက်၍ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့်၁၅–နှစ်နန်းစံရသော ရန်မုဋ္ဌလိန္ဒမင်းလက်ထက် ရှင်ဘုရင်ကိုယ်တိုင် သီလ သမာဓိ ပညာနှင့်ပြည့်စုံ၍ ရတနာသုံးပါးကို မပြတ်ဆည်းကပ်ကြောင်း၊ သာသနာတော်ကိုလည်း ကောင်းစွာ ချီးမြှောက်ကြောင်း တွေ့ရှိရ၏။

သက္ကရာဇ်ဖြို့ခြင်း
ဂေါဓာခေါ် သက္ကရာဇ်အသစ်

သာသနာသက္ကရာဇ် ၆၁၇–ခုနှစ်တွင် သက်တော် ၂၄–နှစ်ရှိ သုမုန္ဒရီနန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့်ခုနစ်နှစ်နန်းစံ၍ သက်တော် ၃၁–နှစ်တွင် နတ်ရှာစံ၏။ ထိုအခါ သာသနာသက္ကရာဇ် ၆၂၄–နှစ်ရှိလေပြီ။ သုမုန္ဒရီနတ်ရှာစံသောနှစ်တွင် သာသနာသက္ကရာဇ် ၆၂၄–နှစ်ရှိသည့်အနက် ၆၂၂–နှစ်ကို ဖြိုး၍ သက္ကရာဇ်အသစ် ၂–ခု စတင်ထား၏။ ယင်းသို့ဖြိုးခြင်းကို ဗေဒင်ဝေါဟာရအားဖြင့် 'ဒေါဒေါရသ'ကိန်းအရဖြိုးခြင်းဟုခေါ်၏။ ဒေါဒေါရသဆိုသည်ကား အခြားမဟုတ်၊ ၆၂၂–ကို ပါဠိသင်္ကေတသချေါ်နည်းဖြင့် စပ်ဟပ်ခေါ်ထားခြင်းပင်ဖြစ်၏။ 'ဒေါ'ဆိုသည်

ကား ‘၂’ဂဏန်း၊ ‘ရသ’ဆိုသည်ကား ‘၆’ဂဏန်းဖြစ်၏။ ‘ဒေါဒေါရသ’ကို နောက်ပြန်ချ၍ ရေးလျှင် ၆၂၂–ဖြစ်၏။ ရသကို ‘၆’ဂဏန်းယူသည်မှာ ‘ရသ’ဟူသောပါဠိသည် အရသာခြောက်ပါးကို ဟောသဖြင့် ‘၆’ဂဏန်းယူခြင်းဖြစ်၏။ ယင်းသို့ယူခြင်းကို သင်္ကေတသင်္ချာဟု ခေါ်၏။ ဗေဒင်ကိန်းအရ သင္ကြာဇ်ဆိုသည်မှာ ၂–ခုက စ၍ တည်ထားရိုးရှိသဖြင့် သင္ကြာဇ်အသစ်ကို ၂–ကစပြီးထားခြင်းဖြစ်၏။ (ဘိုးတော်အဋ္ဌနမင်းကြီး၏ သင္ကြာဇ်ကို အရှင်မဟာကဿပဖြိုစဉ်က သင္ကြာဇ်အသစ်ကို ‘၂’ခုမထားပဲ ‘၁’ခုသာထားခြင်းကား ဗေဒင်နည်းကို အရေးမပြုပဲ သာသနာရေးကို အလေးပြုသောအားဖြင့် ထားခြင်းဖြစ်၏။)ယခု ‘၂’ခုကစ၍ အသစ်ထားသော သင္ကြာဇ်ကို ‘ဂေါစာ’သင္ကြာဇ်ဟု ခေါ်ဝေါ်မှတ်သားထားရမည်။ ဤနေရာကစပြီးနောက်ကို သာသနာသင္ကြာဇ်ကို မသုံးတော့ပဲ ယခုအသစ်ထားသော ဂေါစာသင္ကြာဇ်ကို သုံးစွဲသွားပါအုံ့။

မှတ်ချက်။ ။ဂေါစာသင္ကြာဇ်ဟူသောစကား၌ ဂေါစာကို ကောဇာဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကောစာဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဂေါဇာဟူ၍လည်းကောင်း အမျိုးမျိုး ရေးကြ၏။ အမှန်ကား ‘ဂေါစာ’ဟူ၍ရေးမှ မှန်ကန်၏။ အကြောင်းကား ‘ဂေါ’ဟူသည်မှာ နေ၊ လ၊ နက္ခတ်၊ တာရာကို ခေါ်၍ ‘စာ’ဟူသည်မှာ သွားလာလှည့်ပတ်ခြင်းကို ခေါ်ခြင်းဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထိုစကားမှန်၏။ သင္ကြဋ္ဌဘာသာ ကပ္ပဒုမအာဘိဓာန်ကျမ်းကြီး၌ ‘ဂေါ’သဒ္ဒါ၏ အနက်စုကို ၁၅–ခု ဖော်ပြထားရာ ခုနစ်ခုမြောက်အနက်တွင် နေ၊ လ၊ နက္ခတ်၊ တာရာနှင့်နတ်ပြည်ကို ဟောကြောင်း ပါရှိ၏။ ‘စာ’ဟူသည်မှာ ‘စာရ’ဟူသော ပါဠိမှလာ၏။ ‘ရ’ဟူသောနောက်စာလုံးကို ချေဖျက်ပြီး ခေါ်ဝေါ်ထားခြင်းဖြစ်၏။ ယင်းသို့နောက်စာလုံး ချေဖျက်ထားခြင်းကို ပါဠိသဒ္ဒါနည်းအားဖြင့် ‘ဥတ္တရပဒလောပ’ဟု ခေါ်၏။ ‘စာ’ရ၏ အဓိပ္ပါယ်ကား လှည့်လည်သွားလာခြင်းဟူ၍ဖြစ်၏။ ဂေါစာဟူသော တပုဒ်လုံးအတွက် နေ၊ လ၊ နက္ခတ်၊ တာရာတို့၏ သွားလာလှည့်ပတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ ဆင်းသက်ရောက်ရှိလာသော အချိန်အခါဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ ဤယူနည်းမှာ မြန်မာဘုရင်မင်းမြတ်တို့၏ လှတ်တော်၌ စာရေးတော်လုပ်ခဲ့ဖူးသော နော်ရထာကျော်ထင်ဘွဲ့ရ ပုဂံဦးတင်၏ ယူနည်းဖြစ်၏။

သရေခေတ္တရာပြည်၏နောက်ဆုံး ရှင်ဘုရင်

အထက်ဖော်ပြပါ ဂေါစာသင္ကြာဇ် (သင္ကြာဇ်အသစ်) ၅–ခုနှစ်တွင် သက်တော် ၁၇–နှစ်၌ သုပညာ နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)၁၁–နှစ် နန်းစံ၍ သက်တော် ၂၈–နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းနတ်ရွာစံပြီးနောက် သရေခေတ္တရာပြည်ကြီး ပျက်သွား၏။ မင်းဆက်ပြတ်သွား၏။ ထိုအခါမှ တိုင်းပြည်မင်းဆက်ပြတ်သွားသည်ကို အစွဲပြုပြီး ‘နဂရဆိန္ဒ’ဟူသော နောက်ဆက်တွဲနာမည်နှင့်သုပညာနဂရဆိန္ဒမင်းဟု ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ နဂရဆိန္ဒဟူသော ဝေါဟာရမှာ မာဂဓဘာသာခေါ် ပါဠိဘာသာအစစ်ဖြစ်၏။ အဓိပ္ပါယ်ကား တိုင်းပြည်မင်းဆက်ပြတ်ခြင်းဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုမင်းလက်ထက် သာသနာကို ကောင်းစွာချီးမြှောက်ကြောင်း တွေ့ရ၏။ ထိုမင်းကား သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ၊ ဟိရီ၊ ဩတ္တပ္ပဟူသော သူတော်ကောင်းဥစ္စာ ရတနာခုနစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံ

e-book is created by shanyoma

၏။ တိုင်းသူပြည်သားတို့အားလည်း ရင်ဝယ်သားကဲ့သို့ ကြင်နာတော်မူ၏။ စိတ်နှလုံးနူးညံ့၍ ရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုး၏။

သုပညာနဂရဆိန္နမင်း ဘုရားကြည်ညိုပုံ

တကြိမ်က ကမ်းယံပြည် သောင်းကျန်း၍ စစ်အင်္ဂါလေးပါးနှင့်ချီတက်လုပ်ကြံရာ အောင်မြင်တော်မူ၏။ စစ်အောင်ပြီးနောက် ကမ်းယံပြည်တွင်ရှိသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ ရုပ်ပွားတော် ရွှေဆင်းတုတဆူကို သွားရောက်ဖူးမြော်လေ၏။ ထိုရွှေဆင်းတုရုပ်ပွားတော်မှာ မဇ္ဈိမပုရိသအတောင်နှင့်ရှစ်ဆယ့်ရှစ်တောင် အတိုင်းအရှည်ပမာဏရှိ၏။ ပစ္စန္တဇနပုဒ်ဖြစ်သော မြန်မာပြည်သားတို့၏ အတောင်နှင့်၁၇၆(တရာခုနစ်ဆယ့်ခြောက်)တောင် အတိုင်းအရှည် ပမာဏရှိ၏။ ရွှေအစစ်ကို သွန်း၍ထားသော 'ရွှေသွန်းဘုရားကြီး'ဖြစ်၏။ ပုံတော်မှာ အလွန်သပ္ပါယ်တင့်တယ်၍ ကြည်ညိုဖွယ်ကောင်း၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်သည် သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့ရသကဲ့သို့ သဒ္ဓါတရားတဖွားဖွား ဖြစ်သွား၏။ နံနက်တိုင်း ညတိုင်း သွားရောက်ဖူးမြော်ဝတ်ပြု၏။ ထိုသို့အားဖြင့် ရွှေဆင်းတုတော်ကြီးကို ကြည်ညိုလွန်းသဖြင့် ဘုရားအနားမှ မခွာနိုင်ပဲ သုံးနှစ်တိုင်တိုင် ကြာရှိသွားခဲ့လေ၏။ မှူးမတ်ဗိုလ်ပါတို့က–

"အရှင်မင်းမြတ်၊ ဆင်မြင်းဗိုလ်ပါ ညောင်းညာကြပါပြီ။ နေပြည်တော်သို့ အလျင်အမြန်ပြန်တော်မူပါလော့"ဟု လျှောက်ထားကြရာ ဘုရင်မင်းမြတ်က–

"ငါသည် ဤဘုရားရုပ်တုတော်ကို ခွာ၍ သွားအံ့သောဘု၊ မတတ်နိုင်။ ဤဘုရားရှင် ရုပ်တုတော်ကို ရတနာဖေါင်ကြီးစွာစီရင်၍ ဖောင်တော်ပေါ် တင်ပြီး နဂါးရစ်တောင်ကို လှည့်ကာ မဟာသမုဒ္ဒရာခရီးဖြင့် သရေခေတ္တရာနေပြည်တော်သို့ ပင့်ဆောင်သွားမည်"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ မှူးမတ်ဗိုလ်ပါတို့လည်း–

"ဘုရင်မင်းမြတ်သည် မဖြစ်နိုင်သော အကြံကို ကြံသည်။ သည်အကြံအတိုင်း ပြုလုပ်လျှင် ငါတို့တတွေ တသက်လုံး သားမယားနှင့်ပြန်တွေ့ကြရတော့မှာ မဟုတ်ဘူး"ဟု နှလုံးမသာယူကျုံးမရဖြစ်ကြရလေ၏။ သို့ဖြစ်၍ မှူးမတ်ဗိုလ်ပါတို့သည် ဘုရင်မင်းမြတ်၏ အကြံတော်ပျက်စေရန် အချင်းချင်း တိုင်ပင်၍ ဉာဏ်တမျိုးထုတ်ပြီး ရွှေဆင်းတုတော်ကြီးအောက်မှ ရှင်ဘုရင် မသိအောင် ဥမင်လိုဏ်ခေါင်း တူးကြလေ၏။ ရွှေဆင်းတုတော်ကြီးလည်း ရွှေအတိ(ရွှေအစစ်)ကို သွန်းလုပ်ထားသဖြင့် အလေးချိန်ကြီးမားလေးလံလှရကား၊ ဥမင်လိုဏ်ခေါင်းထဲသို့ လဲကျသွားလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း ဆင်းတုတော်ကြီး လဲသွားသည်ကို မြင်တော်မူလျှင်–

"အဘယ့်ကြောင့် ဆင်းတုတော်ကြီး လဲသွားရသနည်း"ဟု မေးမြန်းတော်မူရာ မှူးမတ်ဗိုလ်ပါတို့က–

"အရှင်မင်းမြတ်၊ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူပါသည်"ဟု လျှောက်ထားကြလေ၏။

e-book is created by sharyoma

ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း နှလုံးမသာ ဖြစ်တော်မူ၍ ဆက်လက်မိန့်မြွက်ခြင်း မပြုတော့ပဲ တုဏ္ဍိ ဘာဝေဆိတ်ဆိတ်ပင် စံနေတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ မှူးမတ်ဗိုလ်ပါတို့က ထင်း တယောက်တ ချောင်း၊ မီးသွေး တယောက်တဆုပ်စီ ယူင၀ှ်၍ ရွှေဆင်းတုတော်ကြီးကို မီးတိုက်ကြလေသည်။ မီး တိုက်သည်ကို ဘုရင်မင်းမြတ်မြင်လျှင်–

"အဘယ့်ကြောင့် ဘုရားရုပ်တုတော်ကို မီးတိုက်ကြသနည်း"ဟု မေးတော်မူရာ–

"ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်တော်မူ၍ နတ်တို့က သင်္ဂြိုဟ်ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်"ဟု လျှောက်ထားကြလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း–

"မဟုတ်သောစကားကို ပြောဆိုလျှောက်ထားကြသည်"ဟု အမိန့်ရှိပြီး ရွှေစိတ်တော် မချမ်းမသာနှင့် ငေးမှိုင်ကာ စံနေတော်မူလေ၏။ မှူးမတ်ဗိုလ်ပါတို့လည်း ဘုရင်မင်းမြတ် ရာဇမာန်ရှမည်ကို စိုးရိမ်သဖြင့် ရွှေဆင်းတုတော်ကြီးမှရသော ရွှေအချို့ဖြင့် ထက်ဝယ်တော်(တင်ပျဉ်ခွေ) တတောင်ပြည့် ရှိသော(တတောင်တိတိရှိသော)နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ ရုပ်ပွားတော်ဆင်းတုများကို သွန်းလုပ်ပြီး ဘုရင်မင်းမြတ်အား ဆက်သကြလေ၏။ ထို့အပြင် ရွှေလျက်လည်း သွန်းလုပ်၍ ဆက်ကြလေ၏။ ကျန်ဆင်းတုတော်ကြီးမှ ရွှေများကို မှူးမတ်ဗိုလ်ပါတို့ ကိုယ်စီကိုယ်ငှ ယူင၀ှ်ကြလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း ရွှေဆင်းတုတော်ကြီး မရှိသဖြင့် မှူးမတ်ဗိုလ်ပါတို့ အလိုအတိုင်း သရေခေတ္တရာနေပြည်တော်သို့ ပြန်လာခဲ့၏။ နေပြည်တော်သို့ ရောက်သောအခါ မှူးမတ်ဗိုလ်ပါတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်စီကိုယ်ငှ ယူင၀ှ်လာခဲ့ကြသော ရွှေဆင်းတုတော်ကြီးမှ ရွှေများကို အသီးသီး သုံးစွဲကြလေရာ တပြည်လုံး ပျံ့နှံ့၍ အနှံ့အပြားဖြစ်သွားလေ၏။ မသုံးထိုက် မသုံးအပ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ဗုဒ္ဓသန္တကဘုရားပစ္စည်းကို သုံးစားမိကြသဖြင့် တပြည်လုံး စနောင့်စနင်းဖြစ်ကာ ခိုးသားဒမြထကြွထူထပ်လျက် ကွပ်ညှပ်၍မနိုင်။ အုပ်မနိုင် ထိန်းမနိုင် ဖြစ်သွားလေ၏။

စကောတချပ်အတွက် သရေခေတ္တရာပြည်ပျက်ခြင်း

တနေ့သ၌ လေပွေကြီးလာ၍ အိမ်တအိမ်မှ 'စကော'တချပ် လေထဲပါကာ လွင့်သွားရာ စကောရှင်မိန်းမက 'ငါ့–စကော ငါ့–စကော"ဟု အော်ယင်း စကောကို လိုက်၍ ကောက်ယူရန် ပြေးလွှားသည်ကို လူအများ အထင်မှားလျက် အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဖြစ်သွားလေ၏။ 'ငါ့–စကော'ဟု အော်ဟစ်သောမိန်းမ၏အသံအတွက်–

'ငစကော စစ်လာသည်'၊ 'ငစကော စစ်ကြီးချီလာသည်'ဟု အထင်မှား အကြားလွဲကာ တယောက်ကစ တရာ ကောလဟလဖြစ်ပြီး တပြည်လုံး အထိတ်တလန့် ဖြစ်၍ ဗရုံးသုံးကားနှင့် ပြေးလွှားဆူပွက်သွားလေ၏။ ထိုအချိန်တွင် ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း ရောဂါဝေဒနာစွဲကပ်၍ နတ်ရွာစံလေ၏။ တိုင်းပြည်တခုလုံး အထိတ်တလန့်နှင့် တုန်လှုပ်ချောက်ချားနေစဉ် ရှင်ဘုရင်ကလည်း နတ်ရွာစံ၍ အုပ်ချုပ်ရေးပျက်ပြားကာ မင်းမဲ့တိုင်းပြည်ကဲ့သို့ ထိန်းမရ သိမ်းမရ ဖြစ်သွားလေ၏။ အုပ်ချုပ်ရေး ကွပ်ကဲသူမရှိသဖြင့် ပြည်သူလူထုများလည်း အားကိုးရာမဲ့ဖြစ်၍ အချင်းချင်းအစု

e-book is created by shanyoma

e-book is created by *sharyoma*

အင်နန်းဖွဲ့ကာ ကိုယ့်အစုနှင့်ကိုယ် ဖြစ်သွားကြလေ၏။ ပျူတစု၊ ကမ်းယံတစု၊ မြန်မာတစုဟူ၍ သုံးစုကွဲသွား၏။ ထိုအချိန်တွင် သက္ကရာဇ်အသစ်ဖြစ်သော ဂေါစာသက္ကရာဇ်မှာ ၁၆–နှစ်ရှိခဲ့လေပြီ။

မှတ်ချက်။ ။'မြန်မာ'ဟူသောအမည်ကို ရာဇဝင်တွင် ဤအချိန်ကျမှ တွေ့ရ၏။ အစုသုံးစုကွဲသွားစဉ် 'မြန်မာတစု'ဟူ၍ ပါရှိလာသည်တွင်မှ မြန်မာဟူသောအမည်ကို ကို တွေ့ရခြင်းဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာအစ ခေတ္တရာက သို့မဟုတ် မြန်မာအစ ရသေ့ကဟု ရာဇဝင် သင်္ကေတဆောင်ပုဒ်လုပ်ထိုက်ပေ၏။ အကြောင်းကား သရေခေတ္တရာပြည်ကို 'ရသေ့ပြည်' ဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ်ကြသောကြောင့်ဖြစ်၏။

ပျူအစုနှင့်ကမ်းယံအစု စစ်ဖြစ်ခြင်း

အထက်ပါ ကွဲသွားသောသုံးစုတွင် ပျူအစုနှင့်ကမ်းယံအစု စစ်တိုက်ကြပြန်လေ၏။ စစ်တိုက်ရာ၌ လက်နက်ဖြင့် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်ခြင်းမပြုပဲ ဘုရားစေတီအပြိုင်တည်သော ကုသိုလ်စစ်ထိုးနည်းဖြင့် တိုက်ကြ၏။ ဘုရားစေတီ အပြိုင်တည်ကြမည်။ အလျင်ပြီးသူက နိုင်စတမ်းဟု ကတိသစ္စာပြုထားကြ၏။ ပျူအစုက သရေခေတ္တရာပြည်၏ အနောက်ဘက်တွင် ပုထိုး(စေတီတော်ကြီး)ကို တည်၏။ ကမ်းယံအစုက သရေခေတ္တရာပြည်၏ မြောက်ဘက်တွင် ပုထိုး(စေတီတော်ကြီး)ကို တည်၏။ ထိုအခါ ကမ်းယံတို့က ထုံးစံအတိုင်း အုတ်ဖြင့် စေတီတည်လေရာ ရုတ်တရက် ချက်ချင်းမပြီးနိုင်ပဲ ရှိလေ၏။ ပျူတို့ကမူ ဉာဏ်တမျိုးထုတ်၍ ဝါးကို စေတီတော်ပုံ လုပ်ပြီးလျှင် အပေါ်ကပုဆိုးဖြူ(အဝတ်)လွှမ်းပြီး ထီးတင်သဖြင့် အလျင်ပြီးသွားလေ၏။ ပျူတို့၏ ပုထိုး(စေတီတော်ကြီး)ပြီးသည်ကို ကမ်းယံတို့ မြင်လေသော် ငါတို့ရှုံးချေပြီဟူ၍ ပြေးကြလေ၏။

မှတ်ချက်။ ။ဤကုသိုလ် စစ်ထိုးနည်းမှာ တကောင်းပြည်က လာသော နည်းကို ယူငင်ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်ပုံရ၏။ တကောင်းပထမဆက် အဘိရာဇာလက်ထက် အဘိရာဇာနတ်ရှာစံသောအခါ သားတော်ကံရာဇာကြီးနှင့်ကံရာဇာငယ်တို့ နန်းလုကြ၏။ ထိုအခါ အမတ်ပညာရှိတို့၏ အကြံပေးချက်အရ လက်နက်နှင့်မတိုက်ပဲ ကုသိုလ် စစ်ထိုးကြ၏။ ကုသိုလ် စစ်ထိုးပုံကား အလှူမဏ္ဍပ်ကြီး တယောက်တဆောင် ညတွင်းချင်းပြီးအောင် ဆောက်လုပ်ကြမည်။ အလျင်ပြီးသူကို နိုင်သူဟု မှတ်ယူရမည်ဟူ၍ စည်းကမ်း သတ်မှတ်ပြီး မဏ္ဍပ်ကြီး တယောက် တဆောင်စီ ဆောက်လုပ်ကာ ကုသိုလ် စစ်ထိုးကြခြင်းဖြစ်၏။ ထိုအခါတွင် ကံရာဇာကြီးက ထုံးစံအတိုင်း သစ်ကြီးဝါးကြီးများဖြင့် ဆောက်လုပ်၍ မပြီးစီးနိုင်ပဲရှိ၏။ ကံရာဇာငယ်ကမူ သစ်ပင်ဝါးငယ်ဖြင့် ပြီးစလွယ် လုပ်ပြီး ပုဆိုးဖြူ(အဝတ်ဖြူ)လွှမ်းလျက် ထုံးဖေးဖေးသုတ်လိမ်း၍ အလျင်ပြီးကာ အနိုင်ရခဲ့၏။

ပျူချင်း ကွဲကြပြန်ခြင်း

ကမ်းယံတို့ စစ်ရှုံး၍ ပြေးကြပြီးနောက် ပျူအချင်းချင်း စစ်ဖြစ်ပြန်၍ သုံးစုကွဲပြန်၏။ တိုင်းပြည်ကြီးကား ဖရိုဖရဲဖြစ်ချင်တိုင်းဖြစ်ကာ ကွဲမဆုံး ပြဲမဆုံး ဖြစ်သွားလေ၏။ ထိုသို့ဖရိုဖရဲ ကွဲပြဲပြီးနောက် ၁၃ နှစ်ကြာမှ သုပညာနဂရဆိန္ဒမင်း၏ တူဖြစ်သူ သက်တော် ၃၂ နှစ်ရှိ သမုဒ္ဒရာဇာ သည် ယုန်လှတ်ကျွန်း၌ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၂၉ ခုနှစ်တွင် ပုဂံပြည်ကို စတင်တည်ထောင်၍ ပထမဆုံး ပုဂံပြည်၏ ရှင်ဘုရင်အဖြစ်နှင့် အုပ်စိုးခဲ့လေသတည်း။

သရေခေတ္တရာခေတ် သာသနာဝေဖန်ချက်

သရေခေတ္တရာရာဇဝင်တစောင်လုံးကို ခြုံ၍ကြည့်လျှင် သာသနာရေးအတွက် သာသနာစက် တပြောင်ပြောင်တလက်လက်နှင့် အမည်းကွက်မပါ စင်ကြယ်စွာ သာသနာတည်ထွန်းသော တိုင်းပြည်ဟု ဆိုနိုင်၏။ ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီး တည်ထားသည့်ပေါပေါကြီး(ဗောဗောကြီး)ပုထိုးတော်ကြီး(စေတီတော်ကြီး)စသော ထာဝရသာသနအဆောက်အအုံကြီးများသည် သရေခေတ္တရာသာသနာ၏ သာဓကကျော်တိုင်ကြီးများပင် ဖြစ်ပေ၏။ ထို့ပြင် ယခုအခါ တူးဖော်ရရှိသော ဗောဗောကြီးဘုရား၏ အုတ်ခွက်စာ(ပျူဘာသာကျောက်စာ)မှော်ဇာမောင်ခင်ဘ၏ ဘုရားပြိုအုတ်ပုံအတွင်းမှ ရသော ရွှေပေချပ် ၂၀ နှင့် မှော်ဇာပျိုးခင်းကြီးကုန်းအုတ်ခွက်စာ စသည်တို့တွင် ပါရှိသည့်ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ ပိဋ္ဌကတ်တော်ပါဠိတော် အကျွှရာများမှာလည်း သရေခေတ္တရာသာသနာ၏ သာဓကမှတ်ကျောက်များပင် ဖြစ်၏။

(ဤနေရာတွင် အုတ်ခွက်စာ၊ ကျောက်စာများကို မူရင်းအတိုင်းဖော်ပြရန်။)

သရေခေတ္တရာ သာသနာကား ဖော်ပြလတ္တံ့သောပုဂံသာသနာထက် သာသနာစက် အထက်တန်းကျ၍ ရဟန္တာသာသနာဆိုလောက်သော သာသနာဖြစ်၏။ ဒွတ္တပေါင်မင်းလက်ထက်တွင် ရဟန္တာသုံးထောင်ရှိကြောင်း၊ ငတပါးမင်းလက်ထက်တွင် ရဟန္တာငါးရာရှိကြောင်း အထင်အရှားပါရှိ၏။ ယခုလက်ရှိ မြန်မာပြည်သာသနာ၏ ပင်ရင်းမူလ အစအမှန်ဖြစ်၍ နေရောင်လရောင် အထောင်မက သာသနာရောင် တောက်ပလှသော ပုဂံပြည်၏ သာသနာဝင်ဌပင် ပထမဆုံး ပုဂံသာသနာပြုအရှင်အရဟံနှင့်ကျွန်စစ်သားမင်းလက်ထက် ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ကြွလာသော ရဟန္တာရှစ်ပါးမှတပါး အထင်အရှားအားဖြင့် ရဟန္တာများရှိကြောင်း သာသနာဝင်၊ ရာဇဝင်တို့၌ မတွေ့ရပေ။ မပါရှိပေ။ မဖော်ပြကြပေ။ မဖော်ပြခြင်းမှာ မရှိ၍ မဖော်ပြခြင်းပင် ဖြစ်ပေမည်။ သရေခေတ္တရာတွင် သာသနာစက်ရိပ် လွှမ်းမိုးပုံမှာ တအံ့တသြပြောမဆုံး ဥဒါန်းမတုံးအောင် ဖြစ်ခဲ့သော သာဓကတရပ်တွေ့ရ၏။ ထိုသာဓကမှာ အခြားမဟုတ်၊ စစ်တိုက်ရာ၌ပင် လက်နက်နှင့်မတိုက်ခိုက်ပဲ ဘုရားစေတီအပြိုင်တည်သော ကုသိုလ်စစ်ထိုးနည်းဖြင့် တိုက်ခိုက်ခြင်းဖြစ်၏။

e-book is created by shanyoma

ပါဠိဘာသာနှင့်သရေခေတ္တရာ

ပါဠိဘာသာကို 'မဂဓ'တိုင်းသားတို့ စတင်သုံးစွဲသောဘာသာဖြစ်ခြင်းကြောင့် မဂဓဘာသာဟူ၍လည်းကောင်း၊ မာဂဓီဘာသာဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ကြသေး၏။ ထိုမဂဓလည်းခေါ်၊ မာဂဓီလည်းခေါ်သော ပါဠိဘာသာသည် အချုပ်အားဖြင့်–

(၁) ဗုဒ္ဓသုံးပါဠိဘာသာ(မြတ်စွာဘုရားသုံးပါဠိဘာသာ)
(၂) အရပ်သုံးပါဠိဘာသာဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။

ထိုတွင်–
(၁) ဗုဒ္ဓသုံး(မြတ်စွာဘုရားသုံး)ပါဠိဘာသာဟူသည်ကား ယခုလက်ရှိ ပိဋကတ်သုံးပုံကို အကွာရာတင်ထားသောပါဠိဘာသာပင် ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် တရားဒေသနာအနေအားဖြင့် ဟောလေသမျှ ပါဠိဘာသာနှင့်ချည်း ဟော၏။ ဟောလေသမျှ ပါဠိဘာသာမျှားမှာလည်း ဘုရားစကားပီပီ လိင် ဝုစ် ကံ ကတ္တား သဒ္ဒါအနေအထား ကျနၵ် အာဒိကလျာဏ၊ မဇ္ဈေကလျာဏ၊ ပရိယောသာနကလျာဏဟု ဆိုအပ်သော ကောင်းခြင်းသုံးပါးနှင့်ပြည့်စုံ၏။ ပါဠိဘာသာသည် ဘုရားသုံးဘာသာဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓသုံးဘာသာဖြစ်၏။ သာသနဘာသာဖြစ်၏။ ထိုမြတ်စွာဘုရားသုံးပါဠိဘာသာကို တန္တြာရောပိတပါဠိဘာသာဟူ၍လည်းကောင်း၊ တန္တြာရောပိတမာဂဓဘာသာဟူ၍လည်းကောင်း၊ တန္တြာရောပိတမာဂဓီဘာသာဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်၏။

(၂) အရပ်သုံးပါဠိဘာသာဟူသည်ကား မဂဓတိုင်းနှင့်တကွ ထိုထိုအရပ်ဒေသတို့၌ ပြောဆိုသုံးစွဲနေကြသော ပါဠိဘာသာဖြစ်၏။ ထိုအရပ်သုံးပါဠိဘာသာဟူသည်ကား ဝိဘတ်၊ လိင်၊ ဝုစ်၊ ကတ္တား၊ သဒ္ဒါအနေအထားမကျ၊ သက္ကဋ္ဌ၊ ပရာကရိတ၊ ဟိန္ဒီစသော ဆင်တူရိုးမှားဘာသာမျှားနှင့်လည်းရောပြွမ်း၍ ဖြစ်ကတက်ဆန်းဖြစ်နေ၏။ ထိုအရပ်သုံးပါဠိဘာသာကို ဒေသိယပါဠိဘာသာဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒေသိယမာဂဓဘာသာဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒေသိယမာဂဓီဘာသာဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်၏။ ပုံစံအားဖြင့် အမြွှက်မျှ ပြရလျှင် ယခုမြန်မာနိုင်ငံ၌ နေထိုင်ကြသော အိန္ဒိယတိုင်းသား ဟိန္ဒူလူမျိုးတို့၏စကားထဲ၌ပင် ကဟံ၊ ကိတရက်၊ ပါနီ၊ နာဟိ၊ ဗဟုတ်ဒူရေ၊ တုံမာရာ၊ ဟံမာရာ၊ ဘဂဝံစသော ပါဠိပျက်ဒေသိယပါဠိဘာသာစကားမျှား ထင်ရှားတွေ့နေရခြင်းပင် ဖြစ်၏။

သရေခေတ္တရာသာသနာတွင် သာသနာနှင့်အတူပင် သာသနဘာသာဖြစ်သော ပါဠိဘာသာလည်း အတော်အသင့်ခေတ်စားလာကြောင်း တွေ့ရ၏။ ဒုတ္တဂေါင်မင်းလက်ထက် ရဟန္တာသုံးထောင်နှင့်တိုင်ပင်၍ ဒုတ္တဂေါင်မင်းပြုစုသော ဓမ္မသတ်ကျမ်းမှာ 'အပါယဂတိမုပါယံ'ဂါထာအစချီကာ ပါဠိဘာသာနှင့်ပြုစုသွား၏။ ရှင်ဘုရင်တို့၏ဘွဲ့နာမံမျှားတွင်လည်း သီရိခန်း၊ သီရိရာဇ်၊ ရန်

e-book is created by sharyoma

သိခ်ိ၊ ရန်မဥ္ဇလိန္ဒ၊ ဘေရိန္ဒ၊ မဥ္ဇလ၊ ပုဏ္ဏ၊ သာခ၊ သုမုန္ဒရီ သုပညာနဂရဆိန္န စသည်ဖြင့် ပါဠိနှင့်ပါဠိသက် ပါဠိပျက် အမည်များတွေ့ရ၏။ သာသနာ့ဘာသာခေါ် ပါဠိဘာသာနှင့်အတူ ပါဠိဘာသာ၏ အတွင်းရန်သူသဖွယ်ဖြစ်၍ ဆင်တူရိုးမှားဖြစ်သော သက္ကဋ္ဌဘာသာလည်း နောက်ဆက်တွဲက တဆက်တည်းကပ်ပါလာသည်ကို တွေ့ရ၏။ တွေ့ရပုံကား မှော်ဇာခင်ဘကုန်းမှ ပျူအက္ခရာ ရှေပေချပ်များတွင်–

'သိဒ္ဓံ–အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သခါရာ။ သခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ။

'သိဒ္ဓံ–စတ္တာရောသတိပဋ္ဌာနာ။ စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ။ စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ'ဟူ၍ပါရှိ၏။

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာစသော ဘုရားဟောပါဠိတော်၏ ထိပ်က စာခေါင်းတွင် 'သိဒ္ဓံ'ဟုပါရှိနေ၏။ သိဒ္ဓံဟူသည်မှာ ပြီးစီးခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ ဤသိဒ္ဓံဟူသောစကားလုံး အသုံးအနှုန်းမှာ 'တန္တြာရောပိတ'ခေါ် ဗုဒ္ဓသုံးပါဠိဘာသာ၌ သုံးစွဲရိုးမရှိ။ သက္ကဋ္ဌကျမ်းစာတို့တွင် သုံးလေ့ရှိသော စကားလုံးဖြစ်၏။ သက္ကဋ္ဌဘာသာ သက္ကဋ္ဌကျမ်းစာတို့တွင်မူ ထိုစကားလုံးမှာ မပါလျှင် မပြီးသလောက် အရေးပါ အရာရောက်သော လိုရင်းပဓာနစကားလုံး ဖြစ်၏။ စာတပုဒ်ရေးလျှင် မရေးမီထိပ်ဆုံးက ထိုစကားလုံးကို တပ်လေ့ရှိ၏။ ယခုအခါ မြန်မာပြည်၌ နမောတဿကို တပ်လေ့ရှိသကဲ့သို့ သိဒ္ဓမ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'သိဒ္ဓိရတ္ထု'ဟူ၍လည်းကောင်း စာခေါင်း၏ထိပ်တွင် အစဉ်အမြဲထည့်ထားလေ့ရှိကြ၏။ ထို'သိဒ္ဓံ'ဟူသောစကားလုံးကို တွေ့ရသဖြင့် ထိုအချိန် ထိုအခါတွင် သရေခေတ္တရာသာသနာ၌ တန္တြာရောပိတမာဂဓီခေါ် ဗုဒ္ဓသုံးပါဠိဘာသာ၏ နောက်က သက္ကဋ္ဌဘာသာနောက်ဆက်တွဲကပ်ပါလာကြောင်း သိရခြင်းဖြစ်ပေ၏။

ဤသို့သာသနာ့ဘာသာခေါ် တန္တြာရောပိတပါဠိဘာသာ၏ နောက်ဆက်တွဲမှ သက္ကဋ္ဌဘာသာကပ်ပါလာခြင်းကြောင့် သာသနာ့ရေးအတွက် အားနည်းချက်တခုဖြစ်ကြောင်း ပုဂံသာသနာဝင် ရောက်သောအခါ အကျယ်တဝင့် ဖေါ်ပြလတ္တံ့။

သရေခေတ္တရာ သာသနာ့တွင် ရဟန်းသာမဏေနှင့်တကွ ကျောင်းကံဘုရားများရှိကြောင်း၊ ဝတ်မိုးဝတ်မြေလျှုဒါန်းကြောင်းများလည်း အထင်အရှားတွေ့ရ၏။ သို့သော် ပရိယတ္တိသာသနာသည် ဖေါ်ပြလတ္တံ့သော ပုဂံပြည်သာသနာ စည်ကားချိန်ကဲ့သို့ အဆက်မပြတ် ထွန်းကားပုံ မရပေ။ အကြောင်းကား အချို့သော မင်းများလက်ထက်၌ သာသနာစက်ရောင်ပျက်သယောင်ယောင် ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသောကြောင့်တည်း။ ပရိယတ္တိသာသနာဆိုသည်ကား နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကတ်သုံးပုံဟုဆိုအပ်သော စာပေပိဋကတ်များပင်ဖြစ်၏။ ပရိယတ္တိဆိုအပ်သော ပိဋကတ်စာပေများ အဆက်မပြတ်အသက်ဓာတ်ဝင်နေမှသာလျှင် ဗုဒ္ဓ၏ အကြောင်း၊ ဓမ္မ၏ အကြောင်း၊ သံဃ၏ အကြောင်း၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်း၊ သာသနာ၏ အကြောင်းများ ကောင်းစွာသိနိုင်ပေ၏။ ထိုသို့သိနိုင်မှသာလျှင် သာသနာစက်သည် အဆက်မပြတ် တည်ထွန်းနိုင်ပေ၏။ ဥပမာအားဖြင့် ရှေအိုးကြီးများကို မြေကြီးထဲ၌ မြှုပ်နှံထားရာ အညှန်းစာမရှိလျှင် ရှေအိုးကြီးများရှိမှန်း

e-book is created by shanyoma

မသိနိုင်သကဲ့သို့တည်း။ အညွှန်းစာနှင့်ပရိယတ္တိသာသနာတူ၏ ။ ရှေအိုးကြီးများနှင့်ပဋိပတ္တိသာသနာ၊ ပဋိဝေဓသာသနာများ တူ၏ ။

သို့ရာတွင် သရေခေတ္တရာပြည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် သာသနာစက် ပထမဆုံးအုတ်မြစ်ချရာ ဖြစ်သည့်ပြင် ရဟန္တာများလည်း အမြောက်အများထင်ရှားရှိသဖြင့် သာသနာတော်၏ အခြေစိုက်ရာသာသနာကရ၊ သာသနဇောတိပါတုဘာဝဌာနဟုဆိုထိုက်ပေ၏ ။

သရေခေတ္တရာခေတ်မှာ နှစ်ပေါင်း ၅၇၀–နှစ်ကြာရှိရာ မဟာသမ္ဘဝနှင့်စူဠသမ္ဘဝညီနောင်နှစ်ယောက်တို့ လက်ထက်သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တစုံတရာ ဘာမျှမတွေ့ရပေ။ ဒုတ္တဂေါင်မင်းမှစ၍ သရေခေတ္တရာခေတ်ဆုံးသည်အထိ မင်းပေါင်း ၂၅–ယောက်၊ နှစ်ပေါင်း ၅၃၇–နှစ်အတွင်း ဗုဒ္ဓသာသနာတော် ကောင်းစွာတည်ထွန်းသည်ကို တွေ့ရှိရပေသတည်း။

သရေခေတ္တရာခေတ် သာသနာခန်းပြီး၏ ။

e-book is created by *shanyoma*

ပုဂံခေတ်သာသနာရေး

ပုဂံပြည်ကို ပထမဆုံး စတင်တည်ထောင်သော သမုဒ္ဒရာဇမင်းလက်ထက် တိုင်းပြည်၏ နာမည်ကို 'ပေါက္ကံ'ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'ပုဂါမ'ဟူ၍လည်းကောင်း အမည်ပေး၏။ 'ပေါက္ကံ'ဟု အမည်ပေးခြင်းမှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ် ဤပြည်တည်ရာ အရပ်သို့ ကြွလာဖူးကြောင်း၊ ထိုအခါ ပေါက်ပင်တပင်၏ အဖျားဌ ဗျိုင်းတကောင်နှင့်ကျီးတကောင်နှား နေ၍ ပေါက်ပင်ခွတွင် ဖွတ်ပြိတ္တာလျှာနှစ်ခွနှင့်နေသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ပေါက်ပင်ရင်းဌ ဖားငယ်တ ကောင် ဝပ်နေသည်ကိုလည်းကောင်း မြင်တော်မူ၍ မြတ်စွာဘုရားက ဗျာဒိတ်ပေးသွားကြောင်း–

"ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၆၅၁–နှစ်ရောက်သောအခါ ဤအရပ်ဌ ပြည်ကြီးဖြစ်လတ္တံ့။ ဗျိုင်းနှင့်ကျီးနားသည့်အလို သီလရှိသူနှင့်မရှိသူ နှစ်မျိုးလုံး ပေါများလတ္တံ့။ ဖွတ်ပြိတ္တာလျှာနှစ်ခွနှင့်နေသည့်အလို သစ္စာချတ်ယှင်း၍ မုသားစကားသုံးကြလတ္တံ့။ ဖားငယ်ဝပ်သည့်အလို အစာရေစာ ပေါများ၍ သာယာစွာ မွေ့လျော်နေထိုင်ကြရလတ္တံ့။ တိုင်းပြည်ကို စတင်တည်ထောင်သော မင်းလက်ထက် ဌက်ကြီး၊ ဝက်ကြီး၊ ကျားကြီး၊ ရှူးပျံကြီးတို့ မင်းမူလတ္တံ့။ ထိုဌက်ကြီး၊ ဝက်ကြီး၊ ကျားကြီး၊ ရှူးပျံကြီးတို့ကို ဘုန်း၊ လက်ရုံး၊ အာဏာနှင့်ပြည့်စုံသောမင်းသည် ခွင်းလတ္တံ့"

ဟု ဗျာဒိတ်ထားတော်မူခဲ့ကြောင်း ရှေးသိုက်ဟောင်း သမိုင်းဟောင်းတို့ဌ အဆိုရှိသည်ဟူ၏။ ထိုအဆိုကို အစွဲပြု၍ 'ပေါက္ကံ'ဟု မှည့်ထားခြင်းဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ပုဂံရှေစည်းခုံဘုရားသမိုင်းလက်ဘတွင်–

"ပေါက်ပင်နှင့်ကန်၊ ရှိသည့်ဟန်ကြောင့်၊ ပေါက္ကံခေါ်တွင်"ဟု စပ်ဆိုထားပေ၏။

မှတ်ချက်။ ။အထက်ဖော်ပြပါ မြတ်စွာဘုရား ကြွလာဖူးကြောင်း၊ ဗျာဒိတ်ပေးကြောင်းကို နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋ္ဌကတ်သုံးပုံနှင့်တကွ ခိုင်မာသော အဋ္ဌကထာ ဋီကာကျမ်းဂန်များတွင် အရိပ်အမြွက်မျှ မတွေ့ရပေ။

ပုဂါမဟု အမည်ပေးခြင်းကား သမုဒ္ဒရာဇမင်းမှာ ဇာတိအားဖြင့် ပျူလူမျိုးဖြစ်၍ 'ပျူဂါမ'ဟူသောဝေါဟာရမှ ဆင်းသက်လာသော 'ပုဂါမ'နာမည်ကို ပေးလိုက်ခြင်းဖြစ်၏။ ဆင်းသက်လာပုံကား ပျူဂါမမှ ပူဂါမ ဖြစ်လာ၍ ပူဂါမမှ ပုဂါမဖြစ်လာခြင်းပေတည်း။ 'ပျူဂါမ'၏ အဓိပ္ပါယ်ကား 'ပျူလူမျိုးတို့၏ ရပ်ရွာ'ဟုဆိုလို၏။ ပျူလူမျိုးတို့၏ အမျိုးအရိုးတန်ခိုးမတိမ်စေရန်နှင့်ထို အခါက ခေတ်စားနေသော ပါဠိဘာသာလည်း ပါစေရန် ပါဠိဆန်ဆန် ပါဠိသံရောပြီး 'ပုဂါမ'ဟူသောဝေါဟာရကို စီမံဖန်တီးလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပုံရ၏။

e-book is created by shanyoma

သမုဒ္ဒရာဇာမင်းလက်ထက်

သမုဒ္ဒရာဇာမင်းသည် ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၂၉ ခုနှစ်တွင် ပေါက်ဆုံးပြည်၊ သို့မဟုတ် ပုဂါမကို တည်ထောင်၍ ဘုရင်လုပ်ကာ အုပ်စိုးခဲ့၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့်၄၅ နှစ် နန်းစံပြီး သက်တော် ၇၇ နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက် သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဘာမျှမတွေ့ရပေ။ သို့သော် သရေခေတ္တရာသာသနာစက်ရိပ်အောက်မှ ပေါက်ဖွားဖြစ်ပေါ်လာသော နိုင်ငံသစ်(ဘုရင်နှင့်တိုင်းသူပြည်သားများ)ဖြစ်၍ သာသနာရေးကို အခြေအနေအရ အားပေးအားမြှောက်ထွန်းတောက် မပြုနိုင်သည့်တိုင်အောင် အစဉ်အဆက်မပျက်ပဲ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်မြဲ ဆည်းကပ်လျက် သာသနာစက် တည်ရှိနေကြောင်းမူ မှန်းဆသိသာနိုင်ပေ၏။ အကြောင်းကား ထိုမင်း၏ နောက်တဆက်ခြားဖြစ်သော ပျူစောထီးမင်းလက်ထက်၌ သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်သော အချက်များ တွေ့ရသောကြောင့်တည်း။ သမုဒ္ဒရာဇာမင်းလက်ထက်တွင် တိုင်းပြည်ကလည်း တည်ထောင်ခါစဖြစ်၍ အရာရာတွင် ဗာဟီရကိစ္စများလျက် နေရေး ထိုင်ရေး စားဝတ်နေရေးအတွက် လက်မလည်အောင် ဖြစ်နေကြရ၏။ ထို့ပြင် ဖေါ်ပြလတ္တံ့သော ဌက်ကြီး၊ ဝက်ကြီးစသည့်ဘေးအန္တရာယ်တို့ကလည်း ၁၂ နှစ်တိုင်တိုင် ဒုက္ခပေးနေသဖြင့် သာသနာရေးကို အလေးပေးကာ အရေးတယူ ပြုမူခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပုံရ၏။

သမုဒ္ဒရာဇာမင်းလက်ထက် ရန်သူကြီးလေးမျိုး

သမုဒ္ဒရာဇာမင်းလက်ထက် တိုင်းပြည်တွင် (၁) ဌက်ကြီး၊ (၂) ဝက်ကြီး၊ (၃) ရှူးပျံကြီးဟူသော ဘေးရန်ကြီး(ရန်သူကြီး)လေးမျိုး ပေါ်ပေါက်၍ အကြီးအကျယ်အန္တရာယ်ပြုနေ၏။ ရှင်ဘုရင်ကိုယ်တိုင်ပင် မနှိမ်နင်းနိုင်ပဲ ယင်းသတ္တဝါကြီးလေးကောင်ကို အည့ံခံကာ ၁၂ နှစ်တိုင်တိုင် အစာကျွေးနေရ၏။ ဌက်ကြီးအတွက် အစာမှာ ခုနစ်ရက်တကြိမ် သမီးကညာခုနစ်ယောက် ပေးရ၏။ ဌက်စာကျွေးရန်အတွက် လိုက်လံဆော်သြရသော အမှုထမ်းများပင် သီးခြားထားရှိရ၏။ ယင်းအမှုထမ်း၏ရာထူးနာမည်မှာ 'ဌက်စာဆော်'ဟုခေါ်၏။ ဝက်ကြီးအတွက် အစာမှာ နေ့စဉ် ထမင်းအိုးအလုံးခြောက်ဆယ်၊ ဖရုံသီးလှည်းပေါင်းကိုးစီး၊ ဖွဲနုလှည်းပေါင်းကိုးစီးပေးရ၏။

ပျူစောထီး ပေါ်လာခြင်း

ဒုတိယတကောင်းဆက်၏နောက်ဆုံးဖြစ်သော သတိုးမဟာရာဇာမင်းမှ အနှယ်တော်မပျက် ဆင်းသက်လာခဲ့သော 'သတိုးအာဒိစ္စရာဇာ'မည်သော သာကီဝင်မင်းတယောက်သည် အညာ 'မလည်'အရပ်တွင် ပြည်ရှာ မငြိမ်သက်သဖြင့် မြောက်သားတော်(ကြင်ရာတော်)နှင့်အတူ ထွက်ခွာလာခဲ့၏။ ထွက်ခွာလာပြီးနောက် မထင်မရှား ဆင်းရဲသားအသွင်ဖြင့် ဥယျာဉ်တောင်ယာ လုပ်ကိုင်စားသောက် နေထိုင်ခဲ့၏။ ထိုသို့နေထိုင်စဉ် သားတယောက် ဖွားမြင်၍ 'စောထီး'ဟုမှည့်

e-book is created by sharyoma

ထား၏။ ခုနစ်နှစ်သားရှိလျှင် ထိုအရပ်တွင်ရှိသော ရသေ့တပါးထံ၌ အပ်နှံ၍ ပညာသင်စေ၏။ ထိုရသေ့မှာ ဗေဒင်နှင့်တကွ အဋ္ဌရသ(တဆယ့်ရှစ်ရပ်သော)အတတ်မျိုးတို့ကို တတ်၏။ အထူးအားဖြင့် လေးအတတ်တွင် ပါရဂူဆိုလောက်အောင် တတ်မြောက်၏။ ရသေ့က စောထီး၏မျိုးရိုးလက္ခဏာကို ကြည့်ကာ မင်းဖြစ်မည့်သူဟု ပြောပြီး စောထီးဟူသောအမည်မှ မင်းထီးဟူသော အမည်သို့ ပြောင်းပေးလိုက်၏။ လေးအတတ်နှင့်တကွ အဋ္ဌရသ(တဆယ့်ရှစ်ရပ်သော)အတတ်တို့ကိုလည်း အပြီးတိုင်တတ်မြောက်အောင် သင်ကြားပေးလိုက်၏။ စောထီး(မင်းထီး) ၁၆ နှစ်သားတွင် မိမိနေရပ်မှ ပေါက္ကံပြည် ပုဂါမသို့ထွက်လာခဲ့၏။ ထိုအခါ ခမည်းတော်က ရတနာအတိပြီးသော လေးကို ပေးလိုက်၏။ စောထီးကား အရပ်အမောင်း ထွားကျိုင်းသန်မာ၍ ကာယဗလနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။ အရပ်အမြင့် ငါးတောင်ရှိ၏။ ကိုယ်ကာယလုံးပတ် သုံးတောင်ရှိ၏။ စောထီးသည် ပေါက္ကံပြည်သို့ ရောက်သောအခါ ပျူလူမျိုး အဘိုးအိုလင်မယားနှစ်ယောက်ထံ တည်းခိုနေထိုင်၏။ ပျူအဘိုးအိုလင်မယားနှစ်ယောက်လည်း သားသမီးမရှိသဖြင့် စောထီးကို သားအမှတ်ဖြင့် ချစ်ကြည်လေးမြတ်စွာ ကျွေးမွေးပြုစုထား၏။ စောထီးသည် မကြာမီ ပေါက္ကံပြည်တခုလုံး၏ ရန်သူဖြစ်သော ငှက်ကြီး၊ ဝက်ကြီး၊ ကျားကြီး၊ ရှူးပျံကြီးတို့ကို မိမိခမည်းတော်ပေးလိုက်သော လေးကြီးဖြင့် ဖြိုခွင်းသတ်ဖြတ်လိုက်လေ၏။ ထိုအကြောင်းကို သမုဒ္ဒရာဇမင်းသိလျှင် စောထီး၏ အမျိုးအရိုးကို မေးမြန်းပြီး သမီးတော် 'သီရိစန္ဒာဒေဝီ'နှင့်စုံဖက်၍ အိမ်ရှေ့မင်း ခန့်ထားလိုက်လေ၏။

ငှက်ကြီး၏ပမာဏ

စောထီး(မင်းထီး)ပစ်ခွင်းသော ရန်သူကြီးလေးကောင်အနက် ငှက်ကြီးမှာ မည်မျှလောက် ကြီးပါသနည်းဆိုသော် ငှက်တောင်တချောင်းကို မိန်းမခုနစ်ယောက် အနိုင်နိုင်ရွက်ရ၏။ ငှက်တောင်ကိုရွက်ပြီး နန်းတော်သို့လာခဲ့ရာ လေးလာသဖြင့် မရွက်နိုင်တော့၍ လမ်းခရီးအကြားတွင် ပစ်ထားခဲ့ရ၏။ ထိုအရပ်ကို 'ငှက်တောင်ပစ်'ဟု အစဉ်အဆက် ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ ငှက်ကြီးကို ပစ်သတ်သောအရပ်ကိုကား 'ငှက်ပစ်တောင်'ဟု ယခုတိုင် ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ အသေကောင်ကို မြေကြီးပေါ်၌ ချထားရာ အငယ်စား တောင်ကလေးလောက် ရှိကြောင်း တွေ့ကြရ၏။

စောထီး(မင်းထီး)ကား အိမ်ရှေ့မင်းဖြစ်သောအခါ အသက် ၁၆ နှစ်သာ ရှိသေး၏။ စောထီး အိမ်ရှေ့မင်းဖြစ်ပြီး သုံးနှစ်ကြာသောအခါ သမုဒ္ဒရာဇမင်းကြီး နတ်ရွာစံလေ၏။ အိမ်ရှေ့မင်းဖြစ်သူ စောထီးနန်းတက်ရန် အခွင့်ဆိုက်လာ၏။ သို့သော် စောထီးသည် နန်းတက်၍ ရှင်ဘုရင်မလုပ်သေးပဲ ကျေးဇူးရှင်ဖြစ်သူ ဆရာရသေ့ကို ပင့်ခေါ်ကာ လူထွက်ခိုင်းပြီး ထီးနန်းကိုအပ်၍ ရှင်ဘုရင်လုပ်စေ၏။ ဤသည်ကို ထောက်၍ စောထီးကား သူတော်ကောင်းဖြစ်ကြောင်း သိရ၏။ အကြောင်းကား ကတည်တ ကတဝေဒီရှိသူ(သူတပါး၏ကျေးဇူးကို သိတတ်သူ၊ သူတပါး၏ကျေးဇူးကို ပြန်လည်ဆပ်တတ်သူ)သည် သူတော်ကောင်းမည်ကြောင်း၊ သူတော်ကောင်းဖြစ်

e-book is created by shanyoma

ကြောင်း အဂုံတွာရနိကာယ် ဒုကနိပါတ ပါဠိတော်၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူခဲ့သောကြောင့် တည်း။ ပုဂ္ဂိုလ်တဦးတယောက်၏ သန္တာန်၌ အခြားမကောင်းသော တရားများ မည်မျှကိန်းဝပ်နေ စေကာမူ ကတညုတ ကတဝေဒီရှိလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို 'သပ္ပုရိသ'(သူတော်ကောင်း)ဟု ခေါ်ဆို နိုင်ကြောင်း ဖြစ်ပေ၏။ ထိုကဲ့သို့ ကတညုတ ကတဝေဒီနှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ရခဲကြောင်း ဒုလ္လဘဖြစ်ကြောင်း အဂုံတွာရနိကာယ် တိကနိပါတ်ပါဠိတော်၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားက ဒုလ္လဘစာရင်း ထဲ၌ ထည့်သွင်း၍ ဟောထားတော်မူခဲ့၏။

မှတ်ချက်။ ။ကတညုတ ကတဝေဒီဟူရာ၌ (၁) ကတညုတတပုဒ်၊ (၂) ကတဝေဒီတပုဒ် နှစ်ပုဒ်ဖြစ်၏။ ပုဒ်နှစ်ပုဒ်ကို ပေါင်းစပ်ပြီး 'ကတညုတ ကတဝေဒီ'ဟု တွဲလျက် သုံးစွဲနေကြ၏။ ဤတွင် အချို့တို့က ထင်နေကြသည်မှာ စတင်၍ ကျေးဇူး ပြုခြင်းကို ကတညုတ၊ ပြန်၍ကျေးဇူးသိခြင်းကို ကတဝေဒီဟုထင်နေကြ၏။ အမှန်ကား ထိုသို့မဟုတ်ပေ။ ကတညုတဆိုသည်မှာလည်း ပြန်၍ကျေးဇူးသိ ခြင်းကိုပင် ခေါ်၏။ ကတဝေဒီဆိုသည်မှာလည်း ပြန်၍ကျေးဇူးသိခြင်းကိုပင် ခေါ်၏။ ကတညုတနှင့်ကတဝေဒီသည် အတူတူပင်ဖြစ်၏။ အနည်းငယ်ထူး သည်ကား သူတပါး၏ကျေးဇူးကို သိရှိသိခြင်းသည် ကတညုတမည်၏။ ထင် ရှားစွာ ပြန်ဆပ်ခြင်းသည် ကတဝေဒီမည်၏။ ဤမျှသာထူး၏။ စတင်၍ ကျေးဇူးပြုသောပုဂ္ဂိုလ်ကို 'ပုဗ္ဗကာရီ'ခေါ်၏။ ကတညုတဟူသောစကား၌ မူလပုဒ်ရင်းအစစ်မှာ 'ကတညူ'ဖြစ်၏။ တ–အက္ခရာမပါပေ။ သို့ဖြစ်၍ ကတ ညုတ ကတဝေဒီခေါ်ခြင်းထက် ကတညူ ကတဝေဒီဟု ခေါ်လျှင် ပို၍မှန်ပေ ၏။

ရသေ့ကြောင်မင်း

ရသေ့လူထွက်ဖြစ်၍ ရသေ့ကြောင်ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်၏။ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၇၄ ခုနှစ်တွင် သက်တော် ၉၁ နှစ်ရှိ ရသေ့ကြောင် နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၁၅ နှစ် နန်းစံ ၍ သက်တော် ၁၀၆ နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက် သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တစုံ တရာ မတွေ့ရပေ။

ပျူစောထီး သို့မဟုတ် ပျူမင်းထီး

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ဂ၉ ခုနှစ်တွင် သက်တော် ၃၅ နှစ်ရှိ ပျူစောထီး(ပျူမင်းထီး)နန်းတက် ၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၂၅ နှစ် နန်းစံ၍ သက်တော် ၁၁၀ တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ပေါက္ခံ ပြည်(ပုဂါမ)သို့အရောက်တွင် ပျူလူမျိုးအဘိုးအိုလင်မယားထံ မှီခိုနေထိုင်၍ ပျူအဘိုးအိုလင် မယားက သားအမှတ်ကျွေးမွေးပြုစုထားသည်ကို အကြောင်းပြုပြီး ပျူစောထီး(ပျူမင်းထီး)ဟု

e-book is created by sharyoma

ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ ပျူစောထီးလက်ထက်တွင် တိုင်းပြည်၏နာမည်ကို 'အရိမဒ္ဒနာ'ဟု သမုတ်ခေါ်တွင်စေ၏။ အရိမဒ္ဒနာဟူသော ပါဠိမှာ ရန်သူတို့ကို နှိမ်နင်းခြင်းဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ ဌက်ကြီးစသောရန်သူကြီးတို့ကို နှိမ်နင်းနိုင်သော တိုင်းပြည်ဟုဆိုလို၏။ ပျူစောထီးမှာ အမိဘက်၊ အဖဘက် နှစ်ဘက်စလုံး တကောင်းနန်းရိုး သတိုးနွယ်မြစ်သာကီဝင်အစစ်ဖြစ်၏။ သမုဒ္ဒရာဇမင်းမှာ သရေခေတ္တရာသုပညာနဂရဆိန္နမင်း၏တူဖြစ်၍ 'ငတပါး'မင်းမျိုးဖြစ်၏။ ယခုသော် သာကီဝင်အစစ်ဖြစ်သော ပျူစောထီးမှစ၍ သားစဉ်မြေးဆက် ဆင်းသက်တော့မည်ဖြစ်၍ ပုဂံရာဇဝင်တခုလုံး သာကီဝင်မင်းမျိုး ဖြစ်သွားပေတော့အုံ။

ပျူစောထီး၏ဘုန်းသမ္ဘာ

ပျူစောထီးမင်းကား လက်ရုံး စက်ဘုန်းနှစ်ဘက်လုံးပြည့်စုံ၍ ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းလုံးရှိ မင်းများက လေးစားကြရ၏။ သမီးကညာရတနာဆင်မြင်းများ လာရောက်ဆက်သကြရ၏ နန်းတက်၍ ရာဇဘိသိက်ခံသောအခါ နတ်သိကြားဗြဟ္မာတို့လာရောက်၍ လက်တော်ကို မကာ နန်းတင်ပေးရကြောင်း၊ အမတ်ကြီး(ဝန်ကြီး)လေးယောက်၊ အမတ်ငယ်ရှစ်ထောင် အမှုးပေါင်းတသောင်းခြောက်ထောင်၊ ခြေသည်သူရဲပေါင်း ကုဋေတရာ၊ မြင်းသည်ပေါင်း သုံးကုဋေခြောက်သန်း၊ တိုက်ဆင်ပေါင်း ခြောက်သန်းရှိကြောင်း ရာဇဝင်အစောင်စောင်တို့၌ တခမ်းတနား ဖော်ပြထားကြ၏။

ပျူစောထီးမင်းလက်ထက် သာသနာရေး

ပျူစောထီး(ပျူမင်းထီး)မင်းလက်ထက် သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၌–

"ထိုမင်းကား သဒ္ဓါ သီလ ဟိရီ ဩတ္တပ္ပစသော သူတော်တရားခုနစ်ပါး၊ မင်းကျင့်တရားဆယ်ပါးနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူ၏။ ဘုရားသခင်သာသနာတော်၌ ကောင်းစွာချီးမြှောက်တော်မူ၏။ နောင်လာတွန်သော မင်းတို့ အစီးအပှားအလို့ငှါ ဂဝံပတေ့ရသေ့သိကြားတို့နှင့်တိုင်ပင်တော်မူ၍ 'အတ္ထေသုဓမ္မသတ္ထေသု'ဂါထာဦးတပ်သော ဓမ္မသတ်ကျမ်းကိုလည်း ပြုစုတော်မူ၏။ ဌက်ကြီးဦးခုံ(အုတ်ခုံ)မြှုပ်ရာအရပ်၌လည်း ဥမင်နှင့်ဘုရားတည်တော်မူ၏။ ဌက်ကြီးကို ခွင်းသောအရပ်၌လည်း ဥမင်နှင့်ဘုရား တည်တော်မူ၏။ ထိုမှတပါးလည်း ဘုရားဂူကျောင်းလိုဏ်ခေါင်းဥမင်ပြုစုတော်မူသည်ကား မျှား၏" ဟူ၍အထင်အရှား ဖော်ပြထား၏။

မှတ်ချက်။ ။ပျူစောထီး(ပျူမင်းထီး)ပြုသော ဓမ္မသတ်ကျမ်းကို 'ပျူမင်းထီးဓမ္မသတ်ကျမ်း'ဟုခေါ်၏။ ပိဋကတ်တော်အုပ်မင်းကြီးသီရိဇေယျသူဘွဲ့ခံဦးရန်ရေးသော ပိဋကတ်သမိုင်းစာတမ်း၌ ပျူမင်းထီးဓမ္မသတ်ကို ပုဂံပျူမင်းထီးလက်ထက် ဆရာငါးယောက်ပြုစုကြောင်း 'မနောသာရဓမ္မသတ်အကျယ်'ဟုလည်း ခေါ်ဝေါ်ကြောင်း ဖော်ပြထား၏။

ဤအထက်ပါ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၏ဖော်ပြချက်အရ ပျူမင်းထီးလက်ထက်

e-book is created by shanyoma

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာတည်ထူန်းကြောင်း သိရ၏။ သာသနာနှင့်အတူပင် သာသနဘာသာဖြစ်သော ပါဠိဘာသာသည်လည်း ကပ်လျက် ပါလာ၍ တန်ခိုးရှိန်ဝါထွက်ပြူစ ပြုလာကြောင်း တွေ့ရ၏။ အကြောင်းကား အသစ်မှည့်ခေါ် သမုတ်သည့် 'အရိမဒ္ဒနာ' ဟူသောတိုင်းပြည်၏ ဘွဲ့နာမည်ကမ္ဘည်းမှာ ပါဠိအစစ်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ နှိုင်းယှဉ်ချက်ဖေါ်ပြရလျှင် သရေခေတ္တရာဟူသောအမည်မှာ ပါဠိမှဆင်းသက်လာသော ပါဠိပျက်မျှဖြစ်၏။ ပါဠိစစ် မဟုတ်ပေ။ ဤယခု 'အရိမဒ္ဒနာ' ဟူသော အမည်မှာမူ 'တန္တြာရောပိတမာဂဂခေါ် ပါဠိဘာသာအစစ် ဖြစ်နေ၏။ 'အရိ' ဆိုသည်ကား ရန်သူ 'မဒ္ဒနာ' ဆိုသည်ကား နှိမ်နင်းခြင်းဟု အနက်ထွက်ရာ နှစ်ခုပေါင်းလျှင် ရန်သူကို နှိမ်နင်းခြင်း နှိမ်နင်းနိုင်သော တိုင်းပြည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ ဤကား အရိမဒ္ဒနာမည်သော ပုဂံပြည်၏ သာသနာဝင်တွင် ပါဠိဘာသာထွန်းကားလာမည့်နိမိတ်တခုပင် ဖြစ်ပေ၏။

ထီးမင်းယဉ်မင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၁၆၄–ခုနှစ်တွင် ပျူစောထီး(ပျူမင်းထီး)မင်း၏ သားတော် သက်တော် ၅၀–ရှိ ထီးမင်းယဉ် နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၅၇–နှစ်နန်းစံ၍ သက်တော် ၁၀၇–နှစ်တွင်နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက် သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တစုံတရာ မတွေ့ရပေ။

ယဉ်မင်းပို့ကိ်မင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၂၂၁–ခုနှစ်တွင် ထီးမင်းယဉ်မင်း၏ သားတော် သက်တော် ၅၀–ရှိ ယဉ်မင်းပိုက် နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၂၅–နှစ်နန်းစံ၍ သက်တော် ၇၅–နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက်လည်း သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဘာမျှမတွေ့ရပေ။

သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ လက်ဝဲအောက်ဓာတ်စွယ်တော်မြတ် ရောက်လာပုံ

ယဉ်မင်းပိုက်မင်း နန်းတက်၍ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)လေးနှစ်ရှိသောအခါ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ လက်ဝဲ အောက်စွယ်တော်မြတ် ရောက်လာ၏။ ထိုအချိန်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ကိတ္တိသီရိမေฆဝဏ္ဏမင်း နန်းတက်၍ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)ကိုးနှစ်မြောက်ရှိလေပြီ။ အရိမဒ္ဒနာပုဂံပြည်မှ ယဉ်မင်းပိုက်မင်းနှင့်သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ကိတ္တိသီရိမေฆဝဏ္ဏမင်းနန်းပြိုင်၏။

စွယ်တော်မြတ်ရောက်ပုံကား ကလိင်္ဂတိုင်း ဒန္တပုရပြည်မှ ဂုဟသီဝမင်း၏ သမီးတော် ဟေမမာလာနှင့်မြောက်သားတော်(ကြင်ယာတော်)ဒန္တကုမာရမင်းသားတို့သည် ဒန္တပုရပြည်ရှင် ဂုဟသီဝမင်းစစ်တိုက်ရာ၌ နတ်ရွာစံသဖြင့် ဗြာဟ္မဏ(ပုဏ္ဏား)ယောင်ဆောင်ကာ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ထွက်ပြေးလာခဲ့ကြ၏။ ထိုသို့ထွက်ပြေးလာရာတွင် ဒန္တပုရပြည်၌ မင်းစဉ်မင်းဆက်ကိုးကွယ်လာခဲ့သော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်မြတ်ကို ပင့်ဆောင်လာခဲ့ကြ၏။ ထိုအခါ သီဟိုဠ်ဘုရင် ကိတ္တိသီရိမေฆဝဏ္ဏမင်းလည်း စွယ်တော်စစ် မစစ် ယုံမှားသံသယ ကုက္ကုစ္စဖြစ်နေသ

e-book is created by sharyoma

ဖြင့် နည်းအမျိုးမျိုးနှင့် စမ်းသပ်ကြည့်ရှုလေ၏။ စွယ်တော်မြတ်သည် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် အံသြဖွယ်ရာ တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြသတော်မူလေ၏။ ထိုအခါမှ စွယ်တော်အစစ်ဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည်၍ အသပြာနှင့်တကွ သီဟိုဠ်တကျွန်းလုံးကို စွယ်တော်မြတ်အား လျှုဒါန်းပူဇော်လေ၏။

ဤသို့အားဖြင့် ကိတ္တိသီရိမေဃဝဏ္ဏမင်း လက်ထက်မှစ၍ သီဟိုဠ်မင်းအဆက်ဆက် အသက်အပ်ကာ အမြတ်တနိုးကိုးကွယ်လာခဲ့ကြ၏။

ဤစွယ်တော်မြတ်ကား အခြားမဟုတ်၊ ယခုသီဟိုဠ်ကျွန်း ကန္ဒီမြို့၌ ထင်ရှားရှိနေသော စွယ်တော်မြတ်ပင် ဖြစ်၏။

စွယ်တော်ရောက်သောနှစ် သက္ကရာဇ် ဝိဝါဒ

မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီးတွင် သာသနာသက္ကရာဇ် ၈၄၇–ခုနှစ်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း သို့လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်မြတ်ရောက်ကြောင်း ဖော်ပြထား၏။ မော်လမြိုင်တောင်ပေါက်ဆရာတော်အရှင်စက္ကပါလမဏေရ်ကြီး၏ ဗုဒ္ဓသာသနိကပထဝီကျမ်းကြီး၌ သာသနာသက္ကရာဇ် ၈၅၅–ခုနှစ်ရောက်လာကြောင်း ဖော်ပြထား၏။ ထိုသို့ကွဲလွဲချက် ဝိဝါဒဖြစ်ရပုံမှာ သီဟိုဠ်ဘုရင်ကိတ္တိသီရိမေဃဝဏ္ဏမင်း နန်းတက်သက္ကရာဇ်ကို မှတ်သားရာ၌ ကွဲလွဲသည့်အတွက် ဖြစ်ပေ၏။

မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်က (၁) ဒီပဝံသကျမ်း၊ (၂) စူဠဝံသကျမ်း၊ (၃) ဒါဌာဓာတုဝံသကျမ်း၊ (၄) သာဓုဇနာနန္ဒဝိဂေါသနီဋီကာခေါ် ဒါဌာဓာတုဝံသဋီကာကျမ်း၊ (၅) နလာဋဓာတုဝံသကျမ်း။ (ဤကျမ်းများမှာကား သီဟိုဠ်ကျွန်းဖြစ် ပါဠိဘာသာနှင့်ရှိသော ကျမ်းများဖြစ်၏။) (၆) ကလျာဏီကျောက်စာတို့ကို ကိုးကားပြီး ကိတ္တိသီရိမေဃဝဏ္ဏမင်းသည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၈၃၈ ခုနှစ်တွင် နန်းတက်ကြောင်း၊ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)ကိုးနှစ်ရှိသောအခါ သာသနာသက္ကရာဇ် ၈၄၇–ခုနှစ်တွင် စွယ်တော်ရောက်လာကြောင်း ဖော်ပြခြင်းဖြစ်၏။

ဗုဒ္ဓသာသနိက ပထဝီဝင်ကျမ်းက သီဟိုဠ်မှ ရဟန်းပညာရှိများနှင့်လူပညာရှိများ သုတ်သင်တည်းဖြတ်ပုံနှိပ်ထားသော သီဟိုဠ်ဘာသာမဟာဝံသကျမ်းကို ကိုးကားပြီး ကိတ္တိသီရိမေဃဝဏ္ဏမင်းသည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၈၄၆–ခုနှစ်တွင် နန်းတက်ကြောင်း၊ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)ကိုးနှစ်ရှိသောအခါ သာသနာသက္ကရာဇ် ၈၅၅–ခုနှစ်တွင် စွယ်တော်မြတ်ရောက်လာကြောင်းဖော်ပြခြင်းဖြစ်၏။

ပို့ကိ်သေဉ်လည်မင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၂၄၆–ခုနှစ်တွင် ယဉ်မင်းပိုက်မင်း၏သားတော် သက်တော် ၄၁–နှစ်ရှိ၊ ပိုက်သေဉ်လည် နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့်နှစ်ပေါင်း ၂၀ နန်းစံ၍ သက်တော် ၆၁–နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက်လည်း သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဘာမျှမတွေ့ရပေ။

မှတ်ချက်။ ။ပိုက်သေဉ်လည်၌ သေဉ်ကို 'သင်'ဟု အသံထွက်၍ ဖတ်ရ၏။ မြန်မာစာစစ်

e-book is created by shanyoma

e-book is created by *sharyoma*

စစ်နှင့်ရေးသော် 'သေဉ်'ဟု မရေးရပေ။ 'သေည်'ဟုရေးရ၏။ ဖတ်သောအခါ c သတ်သံနှင့် 'သင်'ဟုပင်ဖတ်ရ၏။ မြန်မာစာတွင် 'ည'သတ်၌ ဖွင့်ရွတ်၊ ပိတ်ရွတ်ဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။ အထက်ပါ ရေးနည်းမှာ ပိတ်ရွတ်ဖြစ်၏။ ပိတ်ရွတ်သံမှာ c သတ်နှင့်ဆင်၏။ ဆင်ရုံသာ ဆင်၏။ တကယ်တမ်းကား မတူပေ။ အင်္ဂလိပ်စာ Im ကို ဖတ်သကဲ့သို့ ပါးစပ်ကို ပိတ်၍ဖတ်ရ၏။ ပုဂံခေတ်တွင် 'ဉ'မီးတိုဟူ၍မရှိ၊ ပိတ်ရွတ် 'ည'ကြီးသတ်သာရှိ၏။ ပုဂံရှေစည်းခုံဘုရားတွင် အတွင်း ၃၇ မင်း၊ အပြင် ၃၇ မင်း နတ်မျှားရှိရာ အတွင်း ၃၇ မင်းတို့တွင် 'ငည်ုသေည်' နတ်၊ 'ငဆွဲသေည်'နတ်ဟု နတ်နှစ်ယောက်အမည်ကို ပိတ်ရွတ်ညသတ်နှင့်ရေးသား၏။ ရှေစည်းခုံဘုရားတွင် အဘထက် သားတလကြီးနတ်ရှိပ်၏ အုတ်ဂူနံရံ၌ မင်စာဖြင့် ရေးထားခြင်းဖြစ်၏။ 'ဉ'မီးတိုမှာ အင်းဝခေတ်အစလောက်တွင်မှ ပေါ်လာပုံရ၏။ အကြောင်းကား ကုန်းဘောင်ဆင်ဖြူရှင်ခေါ် မြေဒူးမင်းလက်ထက် ဒုတိယကျော်အောင်စံထားဆရာတော်စီရင်သော ဝေါဟာရထွေပကာသနီကျမ်း၌ 'ဉ'မီးတို သို့မဟုတ် 'ဉ'တခြမ်းပဲ့နှင့်ရေးသော ရှေးစာများရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသောကြောင့်တည်း။ ဤကား နော်ရထာကျော်ထင်ဘွဲ့ရ ပုဂံဦးတင်၏မှတ်စုမှ ကူးယူဖော်ပြချက်တည်း။

သေဉ်လည်ကြောင်မင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၂၆၆–ခုနှစ်တွင် ပိုက်သေဉ်လည်မင်း၏သားတော် သက်တော် ၅၃–နှစ်ရှိ သေဉ်လည်ကြောင် နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၄၃–နှစ် နန်းစံ၍ သက်တော် ၉၆–နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက်လည်း သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဘာမျှ မတွေ့ရ။

မဟာဂီရိနတ်မောင်နှမ ရောက်လာခြင်း

ထိုမင်းလက်ထက် တကောင်းပြည်မှ အမြစ်ပါတူး၍ ရောဝတီမြစ်တွင် မျှောလိုက်သော စကားပင်ကြီး ပုဂံပြည်သို့ရောက်လာ၏။ ထိုစကားပင်တွင် တကောင်းမှ ပန်းပဲ ဝေတင့်တယ်နတ်မောင်နှမနှစ်ယောက် ပါလာသည်ဆိုပြီး နတ်မောင်နှမရှုပ်နှစ်ခုထုကာ ပုပ္ပါးတောင်တွင် ထားလေ၏။ ရှင်ဘုရင်နှင့်တကွ တိုင်းသူပြည်သားများ တနှစ်တကြိမ် သွားရောက်ပူဇော်ကြ၏။ ဤသည်ကို ထောက်၍ ဤအချိန်တွင် သာသနာစက်အားနည်းနေကြောင်း၊ သို့မဟုတ် မရှိသလောက် ဖြစ်နေကြောင်း မှန်းဆနိုင်ပေ၏။ အကြောင်းမူကား နတ်ကို အမြတ်တနိုးကိုးကွယ်မှု ပြုနေကြသောကြောင့်တည်း။

သီရိပစ္စယာမြို့တော်

ထိုမင်းလက်ထက် သမုဒ္ဒရာဇာမင်း စတင်တည်ထောင်ခဲ့သော ယုန်လှတ်ကျွန်းမှ မြို့ရွာများကို ဖျက်၍ 'လောကနန္ဒာ'အရပ်၌ မြို့သစ်တည်လေ၏။ မြို့သစ်ကို 'သီရိပစ္စယာ'ဟု ဘွဲ့နာမံကမ္ဘည်းတပ်၏။

ကြောင်ဒူရစ်မင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၃၀၉–ခုနှစ်တွင် သေဉ်လည်ကြောင်မင်း၏ သားတော် သက်တော် ၅၅–နှစ်ရှိ ကြောင်ဒူရစ် နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၂၅–နှစ် နန်းစံ၍ သက်တော် ၈၀ တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက်လည်း သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဘာမျှမတွေ့ရပေ။

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ ပိဋကတ်တော်ကို ကူးယူဆောင်ယူရန် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သွားရောက်ခြင်း

ကြောင်ဒူရစ်မင်း နန်းတက်၍ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်) ၁၅–နှစ်ရှိသောအခါ ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းမှ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ဖြစ်သော ပိဋကတ်တော်များကို ကူးယူဆောင်ကျင်းရန် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ကြွတော်မူ၏။ ထိုအချိန်မှာ သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် မဟာနာမမင်း နန်းတက်စနှစ်ဖြစ်၏။ သာသနာသက္ကရာဇ်အားဖြင့် ၉၄၆–ခုနှစ်ဖြစ်၏။ အရိမဒ္ဒနာပုဂံပြည်မှ ကြောင်ဒူရစ်မင်းနှင့်သီဟိုဠ်မဟာနာမမင်း နန်းပြိုင်၏။

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသအကြောင်း

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ အကြောင်းမှာ အချုပ်အားဖြင့် ဗုဒ္ဓဃောသုပ္ပတ္တိကျမ်းတွင် လာရှိချက်နှင့် စူဠဝံသကျမ်းတွင် လာရှိချက်ဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။ ဗုဒ္ဓဃောသုပ္ပတ္တိတွင် မဇ္ဈိမဒေသ ဘုရားပွင့်ရာ မဟာဗောဓိပင်အနီး ဃောသရွာသား ဗြာဟ္မဏ(ပုဏ္ဏား)ဟု ပါရှိ၏။ စူဠဝံသကျမ်းတွင် မဇ္ဈိမဒေသ ဘုရားပွင့်ရာ မဟာဗောဓိပင်အနီး တခုသော ဗြဟ္မဏ(ပုဏ္ဏား)ရွာသားဗြာဟ္မဏ(ပုဏ္ဏား) ဟုပါရှိ၏။ ဆက်လက်ဖော်ပြသောအကြောင်းများ ရှိခဲ့၏။ မော်လမြိုင် တောင်ပေါက်ဆရာတော် အရှင်စက္ကပါလမထေရ်ကြီး၏ ဗုဒ္ဓသာသနိက ပထဝီဝင်ကျမ်းကြီးတွင်မူ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း ဒက္ခိဏာပထမှ အနွေကတိုင်းသား အနွေကဗြာဟ္မဏ(အနွေကပုဏ္ဏား)မျိုးဖြစ်သည်ဟုဆို၏။ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသမှာ ကမ္ဘာကျော်ကျမ်းပြုဆရာကြီးတဦးဖြစ်၍ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၊ နိုင်ငံအရပ်ရပ်မှ မိမိတို့တိုင်းသား မိမိတို့နိုင်ငံသား၊ မိမိတို့အမျိုးသားဖြစ်ကြောင်း လိုရာကိုဆဲ၍ အမျိုးမျိုးရေးသားထားကြကုန်၏။ ပုံစံဥပမာအားဖြင့် ပြရလျှင် ဘဂ်ါလီများက အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် ၎င်းတို့၏ အနွယ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဃောသ သို့မဟုတ် ဃိုသ၊ ဃိုသျှအနွယ်မှာ ယခုအထိ ထင်ရှားရှိကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ ယခုထက်တိုင် 'ရဝိန္ဒရာ နာထ ဃိုသ'စသည်ဖြင့် ထင်ရှားသော ၎င်း၏ အနွယ်

e-book is created by shanyoma

ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များရှိသေးကြောင်း ရေးသားထားကြ၏။ အမရပူရပထမမြို့တည် ဘိုးတော် ဘုရားလက်ထက် မဲထီးဆရာတော်ရေး ဝံသဒီပနီကျမ်း၌ မြန်မာနိုင်ငံ သုဝဏ္ဏဘူမိ သထုံပြည်မှ ဖြစ်ကြောင်း ဖေါ်ပြထား၏။ ယိုးဒယားပြည်ကလည်း အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသကို ယိုးဒယားပြည် သားဖြစ်ကြောင်း၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ အချို့သီဟိုဠ်ပညာရှင်တို့ကလည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းသား ဖြစ် ကြောင်း ပြောဆိုရေးသားကြ၏။ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ကာယကံရှင်ဖြစ်သူ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ ကိုယ်တိုင် အသေအချာ အတိအကျ ရေးသားသော အတ္ထုပ္ပတ္တိမရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ အရှင် မဟာဗုဒ္ဓဃောသရေးသော အဋ္ဌကထာကျမ်းများ၏ နိဝုံးများတွင် ပါရှိသည့်အချက်များအရ မည် သည့်ဒေသ၊ မည်သည့်အရပ်၌ မည်သို့သော မထေရ်များနှင့်အတူတကွနေခဲ့ဖူးပုံစသည့်အချက် ကလေးများသာ သိရှိရ၏။

သို့သော် မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကတ်သုံးပုံကို သီဟိုဠ်ဘာသာမှ မာဂဓ ဘာသာသို့ကူးယူပြီး ယခုလက်ရှိ အဋ္ဌကထာသစ်များကို ရေးသားစီရင်သွားကြောင်းမူ မည်သူကမျှ သံသယမရှိ၊ ဝိဝါဒမရှိ အားလုံးသဘောတူ ဝန်ခံနိုင်ကြပေ၏။

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် ဗြာဟ္မဏ(ပုဏ္ဏား)တို့၏ အတတ်ဖြစ်သော ဗေဒင်သုံးပုံကို ရဟန်းမပြုမီ ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် ပါရဂူမြောက်အောင် တဘက်ကမ်းခပ် တတ်မြောက်တော်မူခဲ့၏။ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သောအခါ ဆရာဖြစ်သူ အရှင်ရေဝတထံ၌ ပိဋကတ်သုံးအလုံးစုံကို အကုန် သင်ယူတတ်မြောက်ခဲ့၏။ ဆရာဖြစ်သူ အရှင်ရေဝတ၏ စေခိုင်းတိုက်တွန်းချက်အရ သီဟိုဠ်ကျွန်း သို့သွား၍ အနုရာဓမြို့ မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်ကြီးသို့ ဝင်ပြီးလျှင် သံဃပါလမထေရ်ကြီးထံ၌ သီဟိုဠ်အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ထေရဝါဒအလုံးစုံကိုနာယူ၏။ ထိုသို့နာယူပြီးမှ ပိဋကတ်တော်များ ကို ကူးယူ၍ အဋ္ဌကထာသစ်ပြုရန် ခွင့်တောင်း၏။ ထိုအခါ သံဃပါလမထေရ်ကြီးအမျှားရှိသော သံဃာများက သံယုတ္တနိကာယ် သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော် ဒေဝတာသံယုတ်၌ပါရှိသော–

သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော၊ သပညော စိတ္တं ပညဉ္စ ဘာဝယံ။

အာတာပီ နိပကော ဘိက္ခု၊ ကော ဣမံ ဝိဇဋယေ ဇဋံ။

ဟူသော ဂါထာကို ပေး၍ ဤဂါထာ၌ သင်၏အစွမ်းကို ပြပါလော့။ သင်၏အစွမ်းကို မြင်ရလျှင် အလုံးစုံသော ပိဋကတ်တော်တို့ကို ပေးပါအံ့ဟု မိန့်ဆိုကြကုန်၏။ ထိုအခါ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ သည် အထက်ပါဂါထာတခုတည်းကို မူတည်၍ ဓမ္မခန္ဓာရှစ်သောင်းလေးထောင်ကို မေ့နှောက် ချောက်ချားကာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာကျမ်းကြီးကိုပြုစီရင်လျက် အစွမ်းပြလိုက်၏။ သံဃပါလ မထေရ်ကြီးနှင့်တကွ သံဃာတော်များက ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာကျမ်းကြီးကို ကြည့်ရှုပြီး ကျေနပ် နှစ်သက်ကာ ချီးမွမ်းထောပနာ၍ သီဟိုဠ်ဘာသာနှင့်ရှိသော အဋ္ဌကထာများနှင့်တကွ ပိဋကတ် တော်များကို ပေးသနားတော်မူလိုက်၏။ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် သီဟိုဠ်ဘာသာနှင့်ရှိသော အဋ္ဌကထာများကို တန္တြာရောပိတ မာဂဓဘာသာဖြင့် ပြန်ဆို၍ လိုသည်ထက်ပိုကာ စကားအထပ် ထပ်ဆိုသည်များကို အကျဉ်းချုံးပြီး သွတ်သွင်းသင့်သည့်ထေရဝါဒများ သွတ်သွင်းကာ ယခုလက်

e-book is created by sharyoma

ရှိ အဋ္ဌကထာသစ်များကို ရေးသားစီရင်တော်မူလေ၏။

အဋ္ဌကထာဆိုတာ ဘာလဲ

အဋ္ဌကထာဆိုသည်ကား မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသော ပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အကျယ်တဝင့် နားလည်အောင် ဖွင့်ဆိုချက်ပင်ဖြစ်၏။ ထိုအဋ္ဌကထာကို မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်က စတင် ဟောကြားပြုစုသနည်းဟု မေးရန်ရှိ၏။ အဖြေကား ထိုအဋ္ဌကထာကို ဟောကြားပြုစုသူမှာ အခြားမဟုတ်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားပင် ဖြစ်၏။ ထိုစကား ထင်ရှားစေဦးအံ့။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆုမ်းကျွေးသော ဒါယကာအိမ်၌ ဆုမ်းစားပြီး ဆုမ်းအနုမောဒနာ တရားဟောရာတွင်ပင် ဒီဃနိကာယ်နှင့်မဇ္ဈိမနိကာယ် ပမာဏလောက်ရှိအောင် ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုသို့ဟောကြားသောအချက်များကို ပကိဏ္ဏကဒေသနာခေါ်၏။ ပကိဏ္ဏကဒေသနာဟူသည်ကား အဋ္ဌကထာပင်ဖြစ်၏။ အဋ္ဌကထာနှင့်ပကိဏ္ဏကဒေသနာသည် အတူတူပင်ဖြစ်၏။ ထိုပကိဏ္ဏကဒေသနာခေါ်သော အဋ္ဌကထာကို မူလအဋ္ဌကထာဟူ၍လည်း ခေါ်၏။ ပုံစံအားဖြင့် ပြရလျှင် တကြိမ်က ကပိလဝတ္ထုပြည် သာကီဝင်မင်းတို့က ဆောက်လုပ်ထားသော‘သန္ဓာဂါရ’ခေါ် မင်းကွန်းဇရပ်ကြီးပြီးခါစ ဇရပ်ဖွင့်အခမ်းအနားပြုရာတွင် မြတ်စွာဘုရားဟောတော်မူပုံဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမင်းကွန်းဇရပ်ဖွင့်အခမ်းအနား၌ တည်လုံးလိုလို(ညဉ့်၏ သုံးပုံနှစ်ပုံ)အာဝါသဒါန(ဇရပ်အလှူ၏ အကျိုး)ကို ဟောတော်မူ၏။ သို့သော် အရှင်မဟာကဿပတို့ ပထမသင်္ဂါယနာတင်သောအခါ အာဝါသဒါနအကျိုးကို ‘သီတံ ဥဏှံ ပဋိဟန္တိ၊ တဏှာဝါဠိမိဂါနစ’စသော ငါးဂါထာကိုသာ သင်္ဂါယနာတင်နိုင်ကြ၏။ တင်ထားကြ၏။ မြတ်စွာဘုရား တည်လုံး ဟောကြားချက်များ သင်္ဂါယနာမတင်နိုင်ကြ။ တင်မထားခဲ့ကြပေ။ ထိုတည်လုံး ဟောချက်များသည် ပကိဏ္ဏကဒေသနာ(အဋ္ဌကထာ)ပင်ဖြစ်၏။ သင်္ဂါယနာတင်ရာ၌ လိုရင်းကို အတိုချုပ်နိုင်သမျှ ချုပ်ထားသော ပုဒ်မျှသာ တင်ထားခြင်းဖြစ်၏။ အထက်ပါအဋ္ဌကထာခေါ် ပကိဏ္ဏကဒေသနာများကို အရှင်အာနန္ဒနှင့်တကွ ထိုတရားပွဲတွင်ပါသော ဆဋ္ဌာဘိညပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာကြီးများက နှုတ်ငုံအာဂုံဆောင်ပြီး မိမိတို့၏ တပည့်အစဉ်အဆက်များကို သင်ကြားပို့ချဟောပြောပြသ လာခဲ့ကြ၏။ ထိုသို့နှုတ်ငုံဆောင်ကာ သင်ကြားပို့ချလာခဲ့ခြင်းမှာ သီဟိုဠ်ကျွန်းသာသနာသို့အထိ ဖြစ်၏။ သီဟိုဠ်ကျွန်း ရောက်သောအခါတွင် ဆောင်လာသမျှ မှတ်မိသမျှ ပကိဏ္ဏက ဒေသနာခေါ် အဋ္ဌကထာများကို ပေထက်အက္ခရာတင်ထားကြ၏။ ထို့နောက် သီဟိုဠ်ကျွန်းသား မထေရ်ကြီးများကိုယ်တိုင် အထက်ပါပကိဏ္ဏကဒေသနာကိုမှီ၍ ပကိဏ္ဏကဒေသနာ၌ ပါရှိချက် အသိခက်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို ထပ်မံဖွင့်ဆိုသော အဋ္ဌကထာကျမ်းများကို ပြုစီရင်ကြပြန်၏။

ထိုအဋ္ဌကထာများမှာ–

(၁) မဟာအဋ္ဌကထာ

(၂) ကုရုန္ဒီအဋ္ဌကထာ

e-book is created by shanyoma

(၃) မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ
(၄) စူဠပစ္စရိအဋ္ဌကထာ
(၅) သခေါ်ပအဋ္ဌကထာ
(၆) အန္ဓကအဋ္ဌကထာတို့ ဖြစ်ပေ၏။

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် အဋ္ဌကထာသစ်များကို ရေးရာ၌ မိမိဉာဏ်စွမ်းသက်သက် အတွေ့နောမတိနှင့်ရေးသည်မဟုတ်။ အထက်ဖော်ပြပါ ပကိဏ္ဏကဒေသနာခေါ် မူလအဋ္ဌကထာ လည်းခေါ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ဟောကြားချက်များမှ အနှစ်သာရများကိုယူ၍ သီဟိုဠ်ကျွန်း ဖြစ် မဟာအဋ္ဌကထာကြီးကို ကိုယ်ထည်ပြုကာ (အခြေလုပ်ကာ)ရေးသားစီရင်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း မိမိရေးစီရင်သော ထိုထိုအဋ္ဌကထာများ၏ နိဒါန်း နိဂုံးတို့၌ အထင်အရှား ဖော်ပြထား၏။ ဖော်ပြထားပုံကား–

ဝိနည်းပိဋကတ်၏ အဖွင့် သမန္တပါသာဒိကခေါ် ပါရာဇိက ကဏ္ဍအဋ္ဌကထာပဏာမ၌–

'တဿာ မဟာအဋ္ဌကထံ သရီရံ ကတ္တာ မဟာပစ္စရိယံ တထေဝ'စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း

သုမင်္ဂလဝိလာသိနီခေါ် ဒီဃနိကာယ်အဋ္ဌကထာနှင့်ပပဉ္စသူဒနီခေါ် မဇ္ဈိမနိကာယ်အဋ္ဌ ကထာတို့၏ နိဂုံး၌–

'သာဟိ မဟာအဋ္ဌကထာယ၊ သာရမာဒါယ နိဋ္ဌိတာ'ဟူ၍ လည်းကောင်း။

'မူလဋ္ဌကထာသာရံ အာဒါယ၊ မယာ ဣမံ ကရောန္တေန'ဟူ၍လည်းကောင်း။

သာရတ္ထပ္ပကာသနီခေါ် သံယုတ္တနိကာယ် အဋ္ဌကထာ၏ နိဂုံး၌–

'သာဟိ မဟာအဋ္ဌကထာယ၊ သာရမာဒါယ နိဋ္ဌိတာ ဧသော'ဟူ၍လည်းကောင်း။

'မူလဋ္ဌကထာယ သာရမာဒါယ မယာ ဣမံ ကရောန္တေန'ဟူ၍လည်းကောင်း။

မနောရထ ပူရဏီခေါ် အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်အဋ္ဌကထာ၏ နိဂုံး၌–

'သာဟိ မဟာအဋ္ဌကထာယ သာရမာဒါယ နိဋ္ဌိတာ ဧသော'ဟူ၍လည်းကောင်း။

'မူလဋ္ဌကထာသာရံ အာဒါယ မယာ ဣမံ ကရောန္တေန'ဟူ၍လည်းကောင်း အသီးသီး ဖော်ပြထားပေ၏။

အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသသည် ပိဋကတ်တော်များကို ကူးယူကာ အဋ္ဌကထာသစ်များကို စီရင်ပြီးနောက် နောင်သောအခါ သာသနာတည်ထွန်းမည့်ဇမ္ဗုဒီပကျွန်း သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း သုဓမ္မ ပူရ၊ သုဓမ္မဝတီနှစ်မည်ရသော သထိုပြည်၌ ဓမ္မပါလမင်း နန်းစံခိုက်ဖြစ်၏။

ဤကား အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ အကြောင်း အကျဉ်းချုပ်အတ္ထုပ္ပတ္တိတည်း။

သာသနာရေးအတွက် အားနည်းချက်

ဂေါစာ သက္ကရာဇ် ၃၃၄–ခုနှစ်တွင် ကြောင်ဒူရစ်မင်း နတ်ရွာစံပြီးနောက် ကြောင်ဒူရစ် မင်းသားတော် သည်းထန်မင်း နန်းတက်၏။ သည်းထန်မင်းမှစ၍ ထွန်ချစ်မင်းအထိ မင်းပေါင်း

e-book is created by *sharyoma*

ဆယ့်နှစ်ယောက်၊ နှစ်ပေါင်း ၂၀၁–နှစ်အတွင်း သာသနာရေးနှင့်စပ်၍ တစုံတရာ ဘာမျှမတွေ့ရပေ။ ထိုမင်းဆယ့်နှစ်ယောက်အနက် ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၃၈–ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သော သိုက်တိုင်မင်းလက်ထက်တွင် သေဉ်လည်ကြောင်မင်း တည်ခဲ့သော သီရိပစ္စယာမြို့ကို ပယ်စွန့်၍ သမထီးအရပ်၌ မြို့သစ်တည်လေ၏။ မြို့သစ်ကို 'တမ္ပဝတီ'ဟု ဘွဲ့နာမံကမ္ပည်းတပ်၏။ ဤသိုက်တိုင်မင်းလက်ထက်မှစ၍ သာသနာတော် တရွေ့ရွေ့ အားနည်းလာရာ ဖေါ်ပြလတ္တံ့သော သက္ကရာဇ်အသစ် ၂၉၃–ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သည့်တောင်သူကြီးမင်းလက်ထက်အထိ နှစ်ပေါင်းလေးရာကျော်မျှဖြစ်၏။ တောင်သူကြီးမင်းလက်ထက်တွင်ကား သာသနာမရှိသလောက် ဖြစ်သွား၏။ ဤအကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ နောင်တွင် အကျယ်တဝင့် လာလတ္တံ့။

ပုပ္ပွားစောရဟန်ခေါ် သင်္ဃရာဇာမင်း သက္ကရာဇ်ဖြိုပြန်ခြင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၃၅–ခုနှစ်တွင် နတ်ရှာစံထွန်ချစ်မင်း၏ မိဖုရားဆရာဖြစ်သော သက်တော် ၃၇–နှစ်ရှိ ပုပ္ပွားစောရဟန်ခေါ် သင်္ဃရာဇာလည်း ခေါ်သောမင်း နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၂၇–နှစ် နန်းစံ၍ သက်တော် ၆၄–နှစ်တွင် နတ်ရှာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက်လည်း သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဘာမျှမတွေ့ရ။ ထိုမင်းကား ပိဋ္ဌကတ်ဗေဒင် အလွန်တတ်၏။ သဒ္ဓါသီလစသော သူတော်ကောင်းတရားလည်း ပြည့်စုံ၏။

ပုပ္ပွားစောရဟန်မင်း နန်းတက်၍ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်) ၂၇–နှစ်ရှိသောအခါ 'ခဆပဠ'ကိန်း ကြဲကြိုက်၍ သက္ကရာဇ်နှစ်ပေါင်း ၅၆၀(ငါးရာ့ခြောက်ဆယ်)ကို ဖြိုပြီးသက္ကရာဇ်အသစ် ၂–ခု စတင်ထားလိုက်၏။ ထိုစကား ထင်ရှားဖွင့်ဆိုဦးအံ့။ ပုပ္ပွားစောရဟန်သည် ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၃၅–ခုနှစ် နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၂၇–နှစ်ရှိသောအခါ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၆ ၂–ဖြစ်လာ၏။ ထို ၅၆ ၂–နှစ်ဖြစ်လာသော ဂေါစာသက္ကရာဇ်တွင် ၅၆၀–ကို ဖြိုပြီး အစွန်းထွက် ၂–ခုကို သက္ကရာဇ်အသစ်အဖြစ်နှင့် ထားလိုက်ခြင်းဖြစ်၏။ ယနေ့(ယခု)မြန်မာနိုင်ငံ၌ သုံးစွဲနေသော ဂေါစာသက္ကရာဇ်မှာ ဤပုပ္ပွားစောရဟန်မင်းက ၅၆၀–ကို ဖြိုပြီး သက္ကရာဇ် ၂–ခုထားရာမှ ပွားလာသော သက္ကရာဇ်ဖြစ်၏။ (ယခု မြန်မာနိုင်ငံသုံး မြန်မာသက္ကရာဇ်မှာ ပုပ္ပွားစောရဟန်မင်း ထားခဲ့သော သက္ကရာဇ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုလေ။)

ခဆပဠအဓိပ္ပါယ်

ခဆပဠ၏(ခဆပဠလည်း ခေါ်၏)အဓိပ္ပါယ်ကား ဗေဒင်သုံးသချိုးနည်းအားဖြင့် ၅၆၀ ကို ခေါ်ခြင်းပင် ဖြစ်၏။ 'ခ'ဆိုသည်မှာ သုည၊ 'ဆ'ဆိုသည်မှာ '၆'ဂဏန်း၊ 'ပဠ'ဆိုသည်မှာ '၅' ဂဏန်းဖြစ်၏။ ခဆပဠကို နောက်ပြန်ချလျှင် ၅၆၀ ဖြစ်၏။ ဤ၌ 'ခ'ကို သုညယူခြင်းကား 'ခ' သည် 'ခံ'ဟူသော ပါဠိမှလာ၏။ 'ခံ'ဆိုသည်ကား ကောင်းကင်ဖြစ်၏။ ကောင်းကင်ဆိုသည်မှာ ဘာမျှမရှိ၍ သုညယူ၏။ ဤသို့ယူခြင်းကား သင်္ကေတသချိုးယူနည်း ဖြစ်၏။ သရေခေတ္တရာခေတ်

e-book is created by shanyoma

သုမုန္ဒရီမင်းလက်ထက် ဖြိုခဲ့သော ဒေါဒေါရသ ၆၂၂ နှင့်ပုဂံခေတ် ပုပ္ပားစောရဟန်မင်းဖြိုသော ခဆပဉ္စ ၅၆၀ ကို ပေါင်းလျှင် ၁၁၀၂ ဖြစ်၏။ သာသနာသက္ကရာဇ်ကို ရောၵ ပေါင်းလိုက်က သာသနာသက္ကရာဇ် ဖြစ်လာ၏။ ယခုလက်ရှိ မြန်မာသက္ကရာဇ်ကား ဤပုပ္ပားစောရဟန်မင်းထားခဲ့သော သက္ကရာဇ်ပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဗေဒင်ဆိုင်ရာ ဗိုလ်ပြေးလက်ဘ၌–

'ရောသောဂေါစာ၊ တည်ပြီးခါမှ၊ ဒွေအဋ္ဌနှင့်ကေကော၊ နှောတုံပါက၊ သာသနာနှစ်၊ အတိတ်ဖြစ်၏'ဟု စပ်ဆိုထားခဲ့၏။

သတိပြုရန်မှာထားချက်။ ။ယခုကစ၍ ဤကျမ်းစာတစောင်လုံး ဆုံးသည်အထိ ဤယခုပုပ္ပါးစောရဟန်မင်းထားခဲ့သော သက္ကရာဇ်ကို ဂေါစာသက္ကရာဇ်အဖြစ် သုံးစွဲသွားမည်ဖြစ်၏။

ပုဂံမြို့ဟူသောအမည်

ပုပ္ပားစောရဟန်ထားခဲ့သော ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၂၀၀–ခုနှစ်တွင် သက်တော် ၄၅–နှစ်ရှိ ပျဉ်ပြားရွာစားမင်းသား နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၃၂–နှစ်နန်းစံ၍ သက်တော် ၇၇–နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက်တွင် 'ပုဂံမြို့'ကို တည်၏။ 'ပုဂံ'ဟူသော အတိအကျ နာမည်ကမ္ဘည်းကို ဤမင်းလက်ထက်ကျမှ တွေ့ရ၏။ ပုဂံမြို့ကို တည်သည်ဟူရာ၌ မူလပထမသမုဒ္ဒရာဇ်မင်း တည်သောပေါက္ကံခေါ်ပုဂါမမြို့မှ အခြားတပါး ဝေးကွာသောဌာနတခုသို့ ပြောင်းရွှေ့တည်ခြင်းမဟုတ်ပေ။ အနီးအပါး သို့မဟုတ် မူလတည်ရင်းနေရာ၌ပင် ပြန်လည်တည်ကာ နာမည်ကို အသစ်မှည့်ခေါ်စေခြင်းသာဖြစ်၏။ ထိုမင်းလက်ထက်တွင်မူ ဗုဒ္ဓသာသနာမှာ လုံးဝမကွယ်ရုံ လောက်သာ ရှိတော့၏။

တောင်သူကြီးမင်း လက်ထက် အရည်းကြီးဝါဒထွန်းကားပုံ

ဂေါစာသက္ကရာဇ်(ပုပ္ပားစောရဟန်၏သက္ကရာဇ်)၂၉၃–ခုနှစ်တွင် သက်တော် ၄၅–နှစ်ရှိ တောင်သူကြီး နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၃၂–နှစ်နန်းစံ၍ သက်တော် ၇၈–နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ဤတောင်သူကြီးမင်းကို 'ညောင်ဦးစောရဟန်'မင်းဟုလည်း ခေါ်၏။ သက္ကရာဇ်ဖြို့၍ အသစ်ထားခဲ့သော သင်္ဃရာဇာခေါ် ပုပ္ပားစောရဟန်မင်းနှင့် နာမည်ချင်းဆင်နေ၏။ အမှတ်မလွဲရန် သတိပြုအပ်ပေ၏။

ဤမင်းလက်ထက်တွင် ဗုဒ္ဓသာသနာ ကွယ်သလောက် ဖြစ်သွားပေ၏။ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း လေးရာကျော် သိုက်တိုင်မင်းလက်ထက်မှစ၍ သာသနာတော် တရွေ့ရွေ့ အားနည်းလာရာမှ တစထက်တစ ကွယ်ပလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။

အရည်းကြီးတို့၏အယူဝါဒ

အထက်ဖော်ပြပါ နှစ်ပေါင်းလေးရာကျော်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံတော် အရိမဒ္ဒနာပုဂံပြည်

e-book is created by *sharyoma*

ထဲသို့ အရည်းကြီးဝါဒ ရောက်လာ၏။ အရည်းကြီးဝါဒမှာ သူ့အသက်ကို သတ်မိလျှင် ဤပရိတ်ကို ရွတ်၊ မိဘကို သတ်မိလျှင် ဤပရိတ်ကိုရွတ်၊ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးယူမိလျှင် ဤပရိတ်ကိုရွတ် အပြစ်မှလွတ်ကင်း၏ စသည်ဖြင့် ရွတ်ရန်ပရိတ်များကို စီမံညွှန်ကြားပေး၏။ ထိုမှတပါး အထူးအားဖြင့် မိမိတို့အယူဝါဒကို ယူသူမည်သူမဆို အာဝါဟ၊ ဝိဝါဟခေါ် ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုလုပ်သောအခါ မထိမ်းမြားမီ ညဦးတွင် သတို့သမီးကို အရည်းကြီးတို့ထံ လွှတ်ပေးရ၏။ နံနက်လင်းရ၍ အရည်းကြီးတို့၏ ထံက ပြန်လွှတ်လိုက်မှ ထိမ်းမြားရ၏။ ဤကဲ့သို့ သတို့သမီးကို လွှတ်ပေးရသည်ကို 'ပန်းဦးလွှတ်သည်'ဟု ခေါ်၏။ ထိုသို့ပန်းဦးမလွှတ်ပဲ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုလျှင် အစဉ်အလာကို ဖျက်သည်ဆိုပြီး ကြီးစွာသော မင်းပြစ်မင်းဒဏ်ကို ခံရ၏။ (ရှင်ဘုရင်များကိုယ်တိုင်က အရည်းကြီးတို့၏ဝါဒကို လိုက်နာယုံကြည်ကျင့်သုံးနေကြ၏။)သည်ကဲ့သို့ ပန်းဦးလွှတ်ရခြင်းမှာ တိုင်းသူပြည်သားဆင်းရဲသားတို့သာမဟုတ် ရှင်ဘုရင်၏သွေးသားဖြစ်သူ မဟာမျိုး မဟာနွယ်များနှင့်တကွ မှူးကြီးမတ်ရာ သေနာပတိမှစ၍ အရာရှိအရာခံမကျန် တတိုင်းပြည်လုံး ဖြစ်၏။

အရည်းကြီးဂိုဏ်းဆရာကြီးများနှင့်တပည့်များ

အရည်းကြီးဂိုဏ်းဆရာကြီးများမှာ သုံးကျိပ်ရှိ၏။ တပည့်ပေါင်းကား ခြောက်သောင်းရှိ၏။ အရည်းကြီးများသည် ပုဂံပြည် 'သမထီး'အရပ်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်ကြ၏။ ယင်းတို့၏အဝတ်အရုံများမှာ အနက်ရောင်၊ အပြာရောင်အဝတ်များကို ဝတ်ရုံကြ၏။ ဆံပင်ကို လက်လေးသစ်၊ လက်တဝါး ထားကြ၏။ အရည်းကြီးတို့၏ ရုပ်ပုံများကို မင်းနန်သူခေါ် အနန္တသူရိယတည်သော ဘုရားများ၏ လိုဏ်မုခ်များအတွင်း၌ ရေးခြယ်ထားသည်ကို တွေ့နိုင်၏။ အရည်းကြီးတို့နေသော 'သမထီး'အရပ်မှာ ယခုအခါ ပုဂံမြို့ဟောင်းအရှေ့တောင်ယွန်း မြန်မာတတိုင်ကွာလောက်၌ တည်ရှိ၏။

အရည်းကြီးဝါဒ၏အစမူလ

အရည်းကြီးဝါဒ၏ အစမူလမှာ မြောက်ပိုင်းသာသနာခေါ် မဟာယာနအယူဝါဒအနွယ်များမှ အဆင့်ဆင့် ပျက်စီးလာသောသူတို့က စတင်တည်ထောင်ခြင်း ဖြစ်ပုံရကြောင်း သာသနဝံသသုတေသနပညာရှင်များက ယူဆကြ၏။ ထိုယူဆချက်မှာ သဘာဝကျ၍ ယုတ္တိရှိသည်ဟု ယုံကြည်လောက်ပေ၏။ အကြောင်းကား ပရိတ်တရားစီမံပုံ၊ အပြာရောင်အဝတ်ရုံများ ဝတ်ပုံမှာ မဟာယာန၏ ဓလေ့ထုံးစံအင्ढေအသက်များ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

တောင်သူကြီးမင်းလက်ထက် အရည်းကြီးဝါဒ တပြည်လုံး ထွန်းကားခြင်း

တောင်သူကြီးမင်းခေါ် ညောင်ဦးစောရဟန်လည်းခေါ်သော ဤမင်းလက်ထက်တွင် မင်းနှင့်တကွ တပြည်လုံး အရည်းကြီးတို့ကို ကိုးကွယ်ကာ အရည်းကြီးဝါဒကို လိုက်နာကျင့်သုံးကြ

e-book is created by shanyoma

ကုန်၏။ တောင်သူကြီးမင်းကား ဘုန်းတန်ခိုးအာနုဘော် ကြီး၏။ ရှင်ဘုရင်မဖြစ်မီ တောင်သူကြီး လုပ်နေစဉ်က မိမိပိုင် သခွားယာခင်းထဲ၌ ဥယျာဉ်ကြီးစိုက်ပျိုး၍ ဥယျာဉ်ထဲတွင် နဂါးရုပ်ကြီးစိုက်ထူထား၏။ အကြောင်းကား နဂါးသည် လူတို့ထက် မြတ်၍ တန်ခိုးကြီးသည်။ နဂါးကို ကိုးကွယ်လျှင် အကျိုးကြီးသည်ဟု ယုံကြည်မှတ်ထင်သောကြောင့်တည်း။

ထိုမှတပါး ဆရာဖြစ်သူ အရှင်အရည်းကြီးတို့နှင့်တိုင်ပင်၍ သရေခေတ္တရာပြည်၊ သုဓမ္မပုရသထုံပြည်တို့၌ရှိသော စည်းခုံ၊ ပုထိုး၊ စေတီတော်တို့ကို အတုခိုး နည်းယူကာ–

(၁) ပုထိုးကြီးတလုံး။

(၂) ပုထိုးငယ်တလုံး။

(၃) ပုထိုးသားမျှားတလုံး။

(၄) သင်လည်ပုထိုးတလုံး။

(၅) စိတ်တည်ပုထိုးတလုံးဟူသော ပုထိုးငါးလုံးတို့ကိုလည်း တည်တော်မူလေ၏။ ထိုပုထိုးငါးလုံးတို့တွင် နတ်ရုပ်လည်းမမည်၊ ဘုရားရုပ်တုလည်း မမည်လုပ်၍ နံနက်တိုင်း၊ ညတိုင်း ထမင်း၊ ဟင်းလျှာ၊ အရက်သေစာမျှား တင်လှူပသကိုးကွယ်လေ၏။

ပုဂံပြည်၌ သာသနာအလုံးစုံ မကွယ်သေး

တောင်သူကြီးမင်းလက်ထက်၌ အထက်ဖေါ်ပြပါအတိုင်း အရည်းကြီးဝါဒ လုံးဝလွှမ်းမိုးကာ အရည်းကြီးတို့ကို မင်းနှင့်တကွ တပြည်လုံး ကိုးကွယ်နေကြ၏။ သို့သော် ထိုအချိန်တွင် တောင်သူကြီးမင်းနောက် ထီးနန်းကို ဆက်လက်စိုးအုပ်၍ ရှင်ဘုရင်လုပ်မည့်သူဖြစ်သော 'ကွမ်းဆော်ကြောင်းဖြူ'ခေါ် ကွမ်းဆော်အမှူထမ်းအား စောင်ချမ်းပင်စောင့်နတ်က ကိုယ်ထင်ပြကာ ပြောဆိုသောစကားအတွက် ပုဂံပြည်တွင် သာသနာအလုံးစုံ မကွယ်သေးဟု မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး မှတ်ချက်ချကာ အမှာစကား ရေးသားထားခဲ့၏။

အဖြစ်အပျက်ကား ဤသို့တည်း။ ကွမ်းဆော်ကြောင်းဖြူခေါ် ကွမ်းဆော်အမှူထမ်းသည် တောင်သူကြီးမင်းထံ၌ ခစားကာ မထင်မရှား ဆင်းရဲသား အသွင်နှင့်အမှူထမ်းနေ၏။ (ကွမ်းဆော်ကြောင်းဖြူကား စလေခေးမင်း၏ရန်ကို ကြောက်၍ထွက်ပြေးလာသော 'တန်နက်မင်း'၏ သားတော်ဖြစ်၏။)ကွမ်းဆော်ကြောင်းဖြူသည် ကွမ်းဆော်လုပ်ငန်း အမှူထမ်းဖြစ်၍ နေ့စဉ်အလုပ်သွားရရာ မိခင်(မယ်တော်)က အလုပ်လုပ်ယင်း စားရန် စားမြိန်စာထုပ် (ထမင်းဟင်းကို ထုပ်ထားသော ထမင်းထုပ်)ကိုပေးလိုက်၏။ ကွမ်းဆော်ကြောင်းဖြူသည် စောင်ချမ်းပင်ကြီးတပင် ၏အောက်၌ နေ့စဉ် စားမြိန်စာထုပ်ကို ဖြေ၍ စားလေ့ရှိ၏။ စားတိုင်းစားတိုင်း စားဦးစားဖျားကို စောင်ချမ်းပင်စောင့်နတ်အား အမြဲပင် တင်လေ၏။ စောင်ချမ်းပင်စောင့်နတ်လည်း ဤသူသည် နေ့စဉ် စားဦးစားဖျားကို ငါ့အား တင်ထားပသ၏။ ဤသူသည် ရှေ့ကို ဘယ်လိုဖြစ်မည်နည်းဟု

e-book is created by sharyoma

နတ်မျက်စိနှင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်သောအခါ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်မည့်သူ ဖြစ်ကြောင်း မြင်လေ၏။ သို့ဖြစ်၍ တနေ့သ၌ ကိုယ်ထင်ရှားပြကာ–

"သင်–ဘုန်းကြီးလိုသော် သရဏဂုံပဉ္စသီကို မြဲစွာ ဆောက်တည်လေ။ သစ္စာစကားကို မှန်အောင် သုံးလေ။ အနုဿတိဆယ်ပါးကို တနေ့နှစ်ထောင်ရအောင် စီးဖြန်းလေ"
ဟု ပြောပြလေ၏။

ကွမ်းဆော်ကြောင်းဖြူလည်း ထိုသို့စောင်ချမ်းပင်နတ် ပြောသည့်အတိုင်း အမြဲဆောက်တည်လေ၏။

မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီးက ဤအထက်ပါ စောင်ချမ်းပင်စောင့်နတ်၏စကားကို ကိုးကားပြီး ဤအချိန်တွင် ပုဂံပြည်၌ သာသနာအလုံးစုံ မကွယ်သေးဟု မှတ်ချက်ချခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။ ကွမ်းဆော်ကြောင်းဖြူမင်းဟူသည်ကား အခြားမဟုတ်။ ရှေ့တွင် ဖော်ပြလတ္တံ့သော တိုင်းကျော်ပြည်ကျော် သာသနာပြုအကျော် သာသနာတော်၏ဒါယကာတော်အစစ် ဖြစ်ကြီးဖြစ်သော 'အနော်ရထာမင်းစော'၏ခမည်းတော်ပင် ဖြစ်၏။ တောင်သူကြီးမင်းနောက်၊ ကြောင်းဖြူကွမ်းဆော်မင်း နန်းတက်၏။ ကြောင်းဖြူကွမ်းဆော်မင်းနောက် ကျဉ်းစိုမင်းနှင့်စုက္ကတေးမင်း အစဉ်အလိုက် နန်းတက်ကြ၏။ ထိုမင်းသုံးဆက်လက်ထက်လည်း သာသနာရေး တစုံတရာမရှိ အရည်းကြီးဝါဒပင် လွှမ်းမိုးလျက်ရှိ၏။

သာသနာ ဒါယကာ အနော်ရထာမင်းစော

ဂေါစာသက္ကရာဇ်(ပုပ္ပားစောရဟန်၏သက္ကရာဇ်)၃၇၉–ခု ပြာသိုလပြည့်ကျော် ၈–ရက်တနင်းလာနေ့တွင် ကွမ်းဆော်ကြောင်းဖြူမင်း၏သားတော် သက်တော် ၃၃–နှစ်ရှိ အနော်ရထာမင်းစော နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၄၂–နှစ် နန်းစံ၍ သက်တော် ၇၅–နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။

အနော်ရထာမင်းစော လက်ထက်ရောက်မှ ပုဂံပြည်သည် 'ပုဂါရာမ'ဟု နာမအသစ်ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ သို့သော် မူလမှည့်ခေါ်ခဲ့သော 'အရိမဒ္ဒနာ'ဟူသော အမည်မှာမူ တည်မြဲပင် တည်လျက် ခေါ်မြဲပင် ခေါ်လျက်ရှိခဲ့၏။

အနော်ရထာမင်းစောနှင့်အရည်းကြီးများ

အနော်ရထာမင်းစော နန်းတက်ချိန်၌ အရိမဒ္ဒနာမည်သော ပုဂါရာမပြည်တွင် အရည်းကြီးတို့ကိုပင် ကိုးကွယ်လျက်ရှိကြပေ၏။ တောင်သူကြီးမင်း လက်ထက်တွင် မင်းနှင့်တကွ တပြည်လုံး ကိုးကွယ်၍ စည်ပင်ပြန့်ပွားခဲ့သော အရည်းကြီးဝါဒသည် တောင်သူကြီးမင်းနောက် ဆက်လက်နန်းတက်ကြသော

(၁) ကွမ်းဆော်ကြောင်းဖြူမင်း၊

e-book is created by shanyoma

(၂) ကျဉ်းစိုမင်း၊
(၃) စုက္ကတေးမင်းတို့လက်ထက်အထိ အစဉ်မပျက် တည်ရှိစည်ကားလာခဲ့၏။ သို့ဖြစ်၍ ယခု အနော်ရထာမင်းစော၏ လက်ထက်တွင်လည်း ဆက်လက်တည်မြဲ စည်ကား နေပေ၏။

အနော်ရထာမင်းစောသည် ရင့်သန်သော ပါရမီဓာတ်နှင့်မြင့်မြတ်သော အဏ္ဏာသယရှိသူဖြစ်၍ အရည်းကြီးတို့၏ ဝါဒနှင့် 'ပန်းဦးလှတ်'ပြုမူခြင်းစသော မတော်တရား လောကီဘုံသားတို့ကဲ့သို့ ကာမဂုဏ်ခံစားခြင်း လုပ်ငန်းများကို စက်ဆုပ်ရွံရှာတော်မူခဲ့လေ၏။ သို့စက်ဆုပ်ရွံရှာခဲ့သော်လည်း မှန်ကန်သော အယူဝါဒတခုကို ညွှန်ပြမည့်ဆရာသမားလည်း မရှိ။ မိမိကိုယ်တော်တိုင်ကလည်း အရည်းကြီးတို့ ဝါဒကို တွန်းလှန်နိုင်သော ဘာသာရေး၊ သာသနာရေးအရည်အချင်း မရှိသည့်ပြင် မိမိအယင် ဘုရင်ပြုလုပ် စိုးမိုးသွားကြသော မင်းအဆက်ဆက်တို့လက်ထက်မှ ဆင်းသက်လာခဲ့သော၀ါဒဖြစ်သောကြောင့် ရှုတ်တရက် ပယ်ဖျက်ရန် မစွမ်းနိုင်ပဲ ရှိခဲ့လေ၏။

သို့ဖြစ်ရာ ရှေ့စိတ်တော် မကြည်မသာနှင့်ပင် ထိုအရေးအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက် မချနိုင်ပဲ ရှိခဲ့ရလေ၏။ သို့ရာတွင် အရည်းကြီးတို့အား လျှုဒါန်းပူဇော်ခြင်း၊ မြတ်နိုးတနာပြုခြင်းတို့ကိုမှ ယခင်အထက်ထက် မင်းအဆက်ဆက်တို့ လက်ထက်ကဲ့သို့ မပြုမူနိုင်တော့ပဲ ဥပေက္ခာသဘောနှင့် လျစ်လျူရှုကာ မလှုမ္ပတန်း မပေးမကမ်း နေခဲ့ပေ၏။ နေရာတကာတွင် ရာဇပဓာန ကမ္မာသဘာ၀ ဖြစ်သည့်အတိုင်း ပြည်သူပြည်သား လူအများတို့လည်း မှုးကြီးမတ်ရာ သေနာပတိမှစ၍ ဆင်းရဲသားများအထိ အရည်းကြီးတို့အပေါ် ၌ လေးစားမှု ပေါ့လျော့ကာ လှုဒါန်းပေကမ်းမှုလည်း လျော့ပါးလာလေ၏။

သဒ္ဓံပြည်မှ ပုဂံပြည်သို့ အရှင်အရဟံ ရောက်လာကြောင်း

ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောမှာ အရည်းကြီးတို့၏ ဝါဒအတွက် နှစ်လည်း မနှစ်သက်၊ ပယ်လည်း မပယ်ဖျက်နိုင်သေးပဲ ကိုးကွယ်မှု ဘာသာရေးအတွက် အခက်အခဲဖြစ်နေစဉ် သုဓမ္မပုရ၊ သုဓမ္မ၀တီနှစ်မည်ရ သထုံပြည်မှ ဓမ္မဒဿီမည်သော ရဟန္တာအရှင်အရဟံ ပုဂံပြည်သို့ကြွလာတော်မူလေ၏။ ရှင်အရဟံမှာ မြန်မာပြည်၏ သာသနာရေးအတွက် အရေးအကြီးဆုံး၊ ပဓာနအကျဆုံးဖြစ်သဖြင့် ရှင်အရဟံ၏ ထေရုပ္ပတ္တိခေါ် 'ထေရာပဒါန်'ကို အပြည့်အစုံ တခမ်းတနားဖေါ်ပြရန် တာ၀စ်ရှိပေ၏။ ရှင်အရဟံ၏ အကြောင်းအရာ ထေရုပ္ပတ္တိခေါ် ထေရာပဒါန်မှာ–

(၁) ရာဇ၀င်၌လာသော ထေရုပ္ပတ္တိ(ထေရာပဒါန်)
(၂) ပရိတ္တနိဒါန်း၌လာသော ထေရုပ္ပတ္တိ(ထေရာပဒါန်)
(၃) သာသနာဆက် စာတမ်းများ၌လာသော ထေရုပ္ပတ္တိ(ထေရာပဒါန်)၊

ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏။ ထိုသုံးမျိုးလုံးကို သိသာရန် ဖေါ်ပြပေအုံ့။

(၁) ရာဇ၀င်၌လာသော ရှင်အရဟံ၏ထေရုပ္ပတ္တိ(ထေရာပဒါန်)

သုနာပရန္တတိုင်း၊ တမ္ပဒီပတိုင်းတို့၌ သာသနာတော် မထွန်းကားသေး။ ထိုတိုင်းတို့၌ သာ

e-book is created by sharyoma

သနာ ထွန်းကားစေရန် ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ ကြီစည်တော်မူပြီးလျှင် တာဝတိံသာနတ်ပြည် သိကြားမင်းထံသွား၍ သာသနာပြုနိုင်မည့်သူကို ကူညီတောင်းပန်ပေးရန် မိန့်မြွက်တော်မူကြလေ၏။

သိကြားမင်းလည်း တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ရှိသော နတ်သားတယောက်အား တောင်းပန်၍ လူ့ပြည်၌ တယောက်သော ပုဏ္ဏားမဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေစေ၏။ နေ့လစ့ေ၍ ဖွားသည်ရှိသော် သီလဗုဒ္ဓိအမည်ရှိသော ရဟန္တာမြတ်က စောင့်ကြပ်မစ၍ အရွယ်ရောက်လျှင် ရဟန်းပြုပေး၏။ ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက် ပိဋကတ်ကျမ်းဂန် သင်ကြားတတ်မြောက်၍ ရဟန်းတရား အားထုတ်ကာ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်သွား၏။ 'အရဟံ'ဟူသောအမည်ဖြင့် ဇမ္ဗူဒီပ်မြေအပြင်လုံး ကျော်စောထင်ရှား၏။

ထိုအရှင်အရဟံသည် သုနာပရန္တတိုင်း၊ တမ္ပဒီပတိုင်းတို့၌ သာသနာတော် မတည်ချေသေးဟူ၍ ပုဂါရာမသို့ ကြွလာတော်မူ၏။ ရောက်တော်မူလျှင် ပြည်နှင့်မနီးမဝေးသော တောအုပ်တခု၌ နေတော်မူ၏။ သိကြားမင်းလည်း မုဆိုးတယောက်အား လှည့်ပတ်၍ ရှင်အရဟံကို မြင်စေ၏။ မုဆိုးလည်း ရှင်အရဟံကို မြင်လေသော် နှစ်သက်ကြည်ညိုဖွယ်သော ဣန္ဒြေရှိတော်မူသည်ဖြစ်၍ ဤသူကား လူထူးလူမြတ်ဖြစ်ရာသည်။ မြို့တော်သို့ ယူဆောင်၍ ဘုရင်မင်းမြတ်အား ဆက်မည်ဟု ကြံစည်ကာ ရှင်အရဟံကို ခေါ်ဆောင်သွားလေ၏။

ရှင်အရဟံလည်း ပရိကွာရာရှစ်ပါးကိုယူ၍ လိုက်တော်မူလေ၏။ မုဆိုးလည်း ဘုရင်မင်းမြတ်ထံရောက်လျှင် တောအုပ်တခုတွင် ဤသူကို တွေ့၍ ခေါ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်ဟု လျှောက်ထားသံတော်ဦးလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း မြတ်သောဣန္ဒြေနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော ရှင်အရဟံကို မြင်လျှင် ဤသူကား သူယုတ်မဟုတ်၊ မြတ်သောသူတည်း။ ဤသူ့ကိုယ်တွင်း၌ မြတ်သောတရား ရှိရာသည်ဟူ၍ ကြီတော်မူပြီးလျှင် ရှင်လန်းနှစ်သက်သော စိတ်မျိုး ဖြစ်သွားလေ၏။

ထိုနောက် တဖန်–

"ဤသူသည် မြတ်သောသူဖြစ်အံ့။ မြတ်သောနေရာ၌ နေလတ္တံ့။ ယုတ်သောသူဖြစ်အံ့။ ယုတ်သောနေရာ၌ နေလတ္တံ့"ဟု ကြံကာ–

"လျှောက်ပတ်သောနေရာကို ကြည့်၍နေပါလော"ဟုပြောဆိုမိန့်မြွက်လိုက်လေ၏။ ရှင်အရဟံလည်း မြတ်သောအဖြစ်ကို သိစေလို၍ ရာဇပလ္လင်ထက်သို့ တက်၍နေတော်မူ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း ထိုသို့နေသည်ကို မြင်တော်မူလျှင်–

"ဤသူကား နေရာကြီးကျယ်လှသည်။ မြတ်သောသူ မှန်ပြီ"ဟု ဆင်ခြင်၍ ဤသို့မေးတော်မူ၏။

"ငါ့ရှင်ကား အဘယ်သူ၏ အမျိုးအနွယ် ဖြစ်တော်မူသနည်း၊ အဘယ်အရပ်မှ ကြွလာသနည်း။ အဘယ်သူ၏ အဆုံးအမကို ခံသနည်း"

ထိုအခါ ရှင်အရဟံက–

e-book is created by shanyoma

"ငါ၏ အမျိုးအနွယ်ကား ဂုဏ်တော်ကိုးပါး၊ ဘုန်းတော် ခြောက်ပါး၊ အစိန္တေယျလေးပါးနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရား အမျိုးအနွယ်တည်း။ ငါ၏ ဆရာ ဥပဇ္ဈာယ်အပေါင်းအဖေါ် သံဃာရှိရာ နေရာအရပ်မှ လာခဲ့သည်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရား ဟောကြားတော်မူသော အာဏာဒေသနာတော်မှ လာသောအဆုံးအမကို ခံယူသည်"ဟု မိန့်တော်မူလိုက်လေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း အားရနှစ်သက်စွာ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်၍–

"သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရား ဟောကြားတော်မူသော တရားတော်ကို တစိတ်တဒေမျှ အကျွန်ုပ်အား ဟောပြတော်မူပါ"ဟု တောင်းပန်လေ၏။

ရှင်အရဟံလည်း သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးအား နိဂြောဓသာမဏေ ဟောတော်မူသော 'အပ္ပမာဒ'တရားကို ဟောတော်မူ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း ကြည်ညိုခြင်း သဒ္ဓါတရားတဖွားဖွားဖြစ်သွား၏။

ဘုရင်။ ။"သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓအမည်တော်ရှိသော ဘုရားသခင်သည် ယခု အဘယ်အရပ်မှာ ရှိတော်မူပါသနည်း။ ထိုဘုရားသခင် ဟောတော်မူသောတရားတော်သည် အဘယ်မျှလောက် အရေအတွက် ရှိပါသနည်း။ ဘုရားသခင်၏ တပည့်သားတော်ကား ငါ့ရှင်မှတပါး အခြားရှိပါသေးသလား"

ရှင်အရဟံ။ ။"သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားသခင်သည် ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူသွားပြီ။ ဓာတ်တော်မေ့တော်များသာယခုရှိတော့သည်။ ဘုရားသခင်ဟောကြားထားတော်မူသော ယခုတရားတော်မှာ ပိဋကတ်အားဖြင့် သုံးပုံ၊ နိကာယ်အားဖြင့် ငါးရပ်၊ ဓမ္မက္ခန္ဓာအားဖြင့် ရှစ်သောင်းလေးထောင် အရေအတွက်ရှိသည်။ သုဓမ္မဝတီ သထုံပြည်တွင် ပိဋကတ်သုံးပုံအစုံ သုံးဆယ်ရှိသည်။ ဘုရားသခင် တပည့်သား သံဃာသည် ငါမှတပါး ပရမတ္ထသံဃာ သမုတိသံဃာများစွာ ရှိသည်"

အထက်ပါ ရှင်အရဟံ၏ မိန့်မြွက်တော်မူချက်ကို ကြားရရာ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း အတိုင်းထက်အလွန် သဒ္ဓါကြည်ညိုခြင်းပြင်းစွာဖြစ်၍–

"အကျွန်ုပ်အား ယခုမျက်မှောက်၌ အရှင်မှတပါး အခြားကိုးကွယ်ရာ မရှိပြီ။ ယနေ့မှစ၍ အကျွန်ုပ်၏ ကိုယ်အသက်ကို အရှင်အား ဆောင်နှင်းတော့သည်။ အရှင်၏ အဆုံးအမကိုလည်း အကျွန်ုပ် ခံတော့မည်"ဟု လျှောက်ထားလေ၏။ ထို့နောက် အရည်ဝါသီ နေထိုင်ရန် အဂ်ါနှင့်ပြည့်စုံသော တောအရပ်တခု၌ သာယာလှစွာ ရတနာအတိဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော ကျောင်းကို ဆောက်၍ လှူတော်မူလေ၏။ အရည်းကြီးတို့အယူကိုလည်း ပယ်တော်မူ၏။ တိုင်းသူပြည်သားအပေါင်းတို့အားလည်း အရည်းကြီးတို့အယူဝါဒကို ပယ်စေတော်မူ၏။

ထိုအခါ အရည်းကြီးတို့သည် လှူမည့်ဒါန်းမည့်သူမရှိ၊ လာဘ်သပွကာ ဆုတ်ယုတ်၍ ရှင်အရဟံအား ရန်ငြိုးကြီးစွာ ထားလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း ထိုအကြောင်းကို ဆင်ခြင်မိ၍

e-book is created by sharyoma

ရှင်အရဟံအတူက် စိုးရိမ်သဖြင့် အရည်းကြီးတို့ကို နိုင်လောက်အောင် အစောင့်အနေ ခန့်ထားစောင့်ကြပ်စေ၏။ ထိုအခါ သထုံပြည်မှ ရဟန်းသာမဏေများလည်း ပုဂံပြည်ရှင်အရဟံရှိရာသို့ ရောက်လာကြ၏။ ရှင်အရဟံလည်း ပုဂံပြည်မှ ရဟန်းပြုလိုသူ သဒ္ဓါကြည်ညိုသူတို့အား ရဟန်းခံပေးကာ သာသနာတော်မြတ်ကို တိုးပွားထွန်းကားစေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်သည် မကြာမီပင် ဂိုဏ်းဆရာကြီးဖြစ်သူ အရည်းကြီးသုံးကျိပ်နှင့်တကွ တပည့်လက်သားခြောက်သောင်းတို့ကို လူဝတ်လဲစေ၍ အဲမောင်းကိုင်၊ လှံကိုင်၊ ဆင်ချေးကျုံး၊ မြင်းချေးကျုံးလုပ်ငန်းတို့၌ အမှုထမ်းလုပ်ကိုင်စေ၏။ ဤတွင် အရည်းကြီးဝါဒလက်စသတ်၍ အမြစ်ပြတ်သွားလေသတည်း။ သို့ရာတွင် အရည်းကြီးတို့၏ တပည့်လက်သား အလုပ်အကျွေး ဒါယကာများထဲမှ စဉ်ဆက်မပြတ် ဆင်းသက်လာခဲ့သော သူအချို့၏ ပြန်လည်ယူငင် ဆန်းသစ်မှုအတွက် အင်းဝခေတ်တွင် အရည်းကြီးဝါဒ၏ အစိတ်အပိုင်းများ ပေါ်လာသေး၏။ ထိုအကြောင်း အင်းဝခေတ်ရောက်သောအခါ ထင်ရှားဖော်ပြလတ္တံ့၊

အနော်ရထာမင်းစော ယူကျုံးမရ တောင့်တခြင်းနှင့်သံဝေဂဖြစ်ရပုံ

ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောသည် ရှင်အရဟံနှင့်တွေ့၍ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော 'သမ္မာဒိဋ္ဌိ'ဖြစ်ပြီးနောက် ယူကျုံးမရ တောင့်တခြင်း သံဝေဂဖြစ်တော်မူရလေ၏။

"ဤပုဂံပြည်ကြီးကို စည်ထီးခရိုင် နိုင်ငံအုပ်ချုပ်၍ မင်းလုပ်သွားကြကုန်သော ရှေးဘေးလောင်းတော်၊ ဘိုးလောင်းတော် အစဉ်အဆက်တို့သည် မှားယွင်းသော အရည်းကြီးတို့အယူကို ယူငင်ကိုးကွယ်သွားကြရကုန်သည်။ ငါကဲ့သို့ မှန်ကန်သောဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာကို ကိုးကွယ်မသွားကြရရှာပေ။ ဘေးလောင်းတော်၊ ဘိုးလောင်းတော်တို့ကို ပြန်ပြီး ခေါ်ယူ၍ ရကောင်းလျှင် ခေါ်ယူချင်လှသည်"ဟု ယူကျုံးမရ၊ တောင့်တခြင်းနှင့်တကွ သံဝေဂဖြစ်တော်မူလေ၏။

ဤကား ရာဇဝင်၌လာသော ရှင်အရဟံ၏ထေရုပ္ပတ္တိထေရာပဒါန်တည်း။

(၂) ပရိတ္တနိဒါန်း၌လာသော ရှင်အရဟံ၏ထေရုပ္ပတ္တိ(ထေရာပဒါန်)

သီဟိုဠ်ကျွန်းဝယ် ဝိပ္ပဝါသီပြည်၌နေသော လုလင်ငယ်တဦးသည် ရဟန်းပဋ္ဌင်းခံ၍ ဒုါရာဝတီပြည်မှာ ပိဋ္ဌကတ်စာပေသင်လာ၏။ ထို့နောက် သုဓမ္မပုရသထုံပြည်သို့ သွား၍ ပိဋ္ဌကတ်စာပေသင်ပြန်လေ၏။ ထိုအချိန်တွင် သရေခေတ္တရာပြည်၌ 'သခ္ခတ်ပင်တွင် ကျမ်းစာရသည်'ဟူသော စကားကို ကြား၍ သထုံပြည်က သရေခေတ္တရာပြည်သို့ သွားလေ၏။ ခရီးအကြား တောထဲ၌ ထိုအရှင်ကို ဘီလူးမှတ်ထင်၍ မုဆိုးတို့က ဖမ်းပြီးလျှင် အနော်ရထာမင်းစောအား ပြလေ၏။ ထိုသို့ ပြကြောင်းကို စူဠဝံသကျမ်းမှ ဂါထာကို သာဓကဆောင်ပြီး ဖော်ပြထား၏။

စူဠဝံသကျမ်းမှလာသော ဂါထာ

ရာဇာတိရာဇာ နုရုဒ္ဓ၊ ဒေဝေါ စက္ကိန္ဒ ရာဇာဝ။ သိရီနုဘောန္တော လုဒ္ဒေန၊ ဒါယာဂတ ထေရ

e-book is created by shanyoma

e-book is created by *sharyoma*

သေဌ္ဌ။ ပုစ္ဆေဝံရဟန္တနာမကံ။

ထိုဂါထာ၏ အနက်ကား–

ရာဇာတိရာဇာ–မင်းတကာတို့ထက် လွန်မြတ်သော မင်းဖြစ်သော။ အနုရုဒ္ဓဒေဝေါ–အနော်ရထာမင်းစောသည်။ စက္ကိန္ဒရာဇာဝ–စကြာမင်းကဲ့သို့။ သီရိ–မင်း၏ စည်းစိမ်ကျက်သရေကို။ အနုဘောန္တော–ခံစားတော်မူလျက်။ အရဟန္တနာမကံ–အရဟံအမည်ရှိသော။ လုဒ္ဒေန–မုဆိုးသည်။ အာဒါယ–ယူဆောင်၍။ အာဂတထေရသေဌ္ဌ–လာခဲ့သော မထေရ်မြတ်ကို။ ဝေံ–ဤသို့။ ပုစ္ဆိ–မေးလေ၏။

မှတ်ချက်။ ။စူဠဝံသကျမ်းမှာ သုံးခုရှိ၏။ သီဟိုဠ်ဖြစ်နှစ်ကျမ်း၊ မြန်မာအရိမဒ္ဒနာပုဂံပြည်နရပတိစည်သူမင်းလက်ထက်၊ သီဟိုဠ်ရောက် အရှင်သဒ္ဓမ္မဇောတိပါလနှင့်သီဟိုဠ်ကျွန်းသား ရှင်ရာဟုလာ၊ ရှင်သီဝလိ၊ ရှင်တာမလိန္ဒ၊ ရှင်အာနန္ဒာတို့ဆက်လက် ရေးသားသော မြန်မာပြည်စူဠဝံသကျမ်းဟု သုံးခုရှိရာ အထက်ဖော်ပြပါ စူဠဝံသကျမ်းမှာ မြန်မာဖြစ် စူဠဝံသကျမ်း ဖြစ်၏။

ဤအထက်ပါ သာဓကဂါထာ၌ လာရှိသည့်အတိုင်း ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောက ရှင်အရဟံကို "သင်ကား အဘယ်သူနည်း"ဟု မေး၏။ ရှင်အရဟံက "ငါကား ဂေါတမဘုရားတပည့်သားတည်း။ ပါဏာတိပါတကို ငါတို့ပယ်၏"မိန့်တော်မူ၏။

ထိုအခါ ဘုရင်က "ဘုရားအစရှိသော ရတနာသုံးပါးတို့ ဂုဏ်ကျေးဇူးကား အထူးဘယ်သို့ရှိသနည်း"ဟုမေးပြန်၏။

ရှင်အရဟံက "ဘုရားကား မဟောသဓာကဲ့သို့ တရားတော်ကား ဥမင်လိုဏ်နန်းကဲ့သို့ သံဃာတော်ကား ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီးစသော ဗိုလ်ပါကဲ့တို့တည်း။ နိဗ္ဗာန်ကား စန္ဒကူးဖြင့် လိမ်းသော် ငြိမ်းအေးသကဲ့သို့တည်း"ဟု ဥပမာဆောင်၍ မိန့်မြွက်တော်မူ၏။

ထိုအချိန်တွင် ဘုရင်မင်းမြတ်က အရည်းကြီး ရဟန်းတို့ကို ရည်ညွှန်းပြသကာ–

"ဤသူတို့ကား ဘုရားဂေါတမ၏ တပည့် ဟုတ်ပါသလား"ဟုမေးပြန်၏။

ရှင်အရဟံက "ဤသူတို့ကား ဘုရားဂေါတမ တပည့်မဟုတ်၊ ငါတို့နှင့်သဘောမတူ၊ တက္ကတွန်းရဟန်းတွေ ဖြစ်သည်"ဟု မိန့်မြွက်တော်မူလေလျှင် ထိုနေ့ကစ၍ အရည်းကြီးများကို ပစ်ပယ်လေ၏။ ရှင်အရဟံလည်း ဘုရင်မင်းမြတ်အား ဒသဝတ္ထုဝိမာနဝတ္ထုများကို ဟောကြားပေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း အလွန်ကြည်ညိုၔ သရေခေတ္တရာက အပြန်တွင် ရှင်အရဟံကို ပုဂံသို့ ပင့်ဆောင်လေ၏။ အနော်ရထာမင်းစော သရေခေတ္တရာသို့ရောက်နေခိုက် ရှင်အရဟံနှင့်တွေ့ရခြင်းဖြစ်၏။ သရေခေတ္တရာသို့ ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစော ရောက်ရခြင်းမှာ အရည်းကြီးတို့၏ လှည့်ပတ်မှုတခုအတွက် ဖြစ်၏။

လှည့်ပတ်မှုကား

အရည်းကြီးရဟန်းယောင်တို့တွင် အလှည့်အပတ်တတ်ကျွမ်းလိမ္မာသော အရည်းကြီးတယောက်သည် မိမိတို့ဝါဒအလျောက် ကျမ်းစာပြုပြီးလျှင် သရေခေတ္တရာပြည်ရှိ သခ္ခတ်ပင်ကြီးတပင်ကို ထွင်း၍ သွင်းထားပြီးမှ မြေများလိမ်းကျံကာ ပကတိအသား တက်စေ၏။ ထိုသို့အသားတက်စေပြီးမှ ငါတို့အိပ်မက် မက်သည်၊ အိပ်မက်ထဲတွင် သရေခေတ္တရာပြည် သခ္ခတ်ပင်ထဲ၌ ကျမ်းစာရှိကြောင်း မြင်မက်သည်ဟု ထင်ထင်ရှားရှား ပြောဆိုကုန်၏။ ထိုအကြောင်းကို အနော်ရထာမင်းစော ကြား၍ သရေခေတ္တရာသို့ ချီသွားပြီးလျှင် သခ္ခတ်ပင်ကို ပေါက်ခဲ့၍ ရှာဖွေစေသော် ကျမ်းစာရလေ၏။ စာတွင်မူကား အရည်းကြီးတို့၏ အယူအကျင့်ဝါဒသည် မှန်ကြောင်း၊ ဂေါတမဘုရား၏ တပည့်ဖြစ်ကြောင်းများ ပါလာတွေ့မြင်ရလေ၏။

ထိုအခါ ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောမှာ ယုံမှားသံသယဖြစ်သွားလေ၏။ အရည်းကြီးတို့ဝါဒ မှန်များနေလေမည်လားဟူသော သံသယမျိုးဖြစ်၏။

ထိုသို့ဖြစ်နေစဉ် ရှင်အရဟံကို မုဆိုးက ပင့်ဆောင်ခေါ်ယူလာခြင်းဖြစ်၏။ ပုဂံပြည်သို့ရောက်လျှင် ရှင်အရဟံကို မြို့ရှေ့၌ ဇေတဝန်အမည်ရှိသော ကျောင်းဆောက်၍ လျှုတော်မူ၏။ 'အရဟံမဟာထေရ'ဟူသောအမည်ကိုလည်း တွင်စေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်ကိုယ်တိုင် ရေထမ်း၍ မိဖုရားကို ဆွမ်းအုပ်ရွက်စေကာ နေ့တိုင်း မပြတ် လုပ်ကျွေး၏။ အမေးပုစ္ဆာမေးမြန်းဖွယ်ရှိလျှင်လည်း မေးမြန်း၏။

ဤကား ပရိတ္တနိဒါန်း၌လာသော ရှင်အရဟံ၏ ထေရုပ္ပတ္တိ(ထေရာပဒါန်)တည်း။

(၃) သာသနာဆက်စာတမ်းမျှား၌လာသော ရှင်အရဟံ၏ထေရုပ္ပတ္တိ(ထေရာပဒါန်)

သုဝဏ္ဏဘူမိသထုံမြို့တွင် ဗျာန်သမာပတ်ရသော အနောမဒဿီမထေရ်သည် အရှင်သောဏ၊ အရှင်ဥတ္တရတို့ပြုစုသော သာသနာအနှယ်အဆက်ကို သံဃာငါးရာနှင့်ကောင်းစွာ စောင့်ထိန်းလျက်နေ၏။ ထိုအရှင် အနောမဒဿီ၏ တပည့်ရင်းကား အရှင်အဓိသီလတည်း။ ထိုအရှင်အဓိသီလ၏ တပည့်ရင်းကား အရှင်ပြာဏဒဿီတည်း။ ထိုအရှင်ပြာဏဒဿီ၏ တပည့်ရင်းကား အရှင်ကာလတည်း။ ထိုအရှင်ကာလ၏ တပည့်ရင်းကား အရှင်အရဟံတည်း။ ထိုအရှင်အရဟံ၏ တပည့်ရင်းကား အရှင်အရိယဝံသတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ဤနေရာတွင် ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာမမ္မသကြီ့ရေးသော သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၌ အထက်ပါသာသနာဆက်စာဆရာစဉ် စာတမ်း၌ ဖော်ပြချက်သည် ကလျာဏီ ကျောက်စာပါ၌နှင့် မညီကြောင်း မှတ်ချက်ရေးထား၏။

e-book is created by shanyoma

သာသနာလက်ာရ စာတမ်းဌ္ဌပါသော မဟာဓမ္မသင်္ကြီး၏မှတ်ချက်

"ဤသို့ သာသနာဆက်စာတမ်းဆရာစဉ်တွင် ဆိုသောစကားသည် သထုံပြည်ဌ လောကီ ဗျာန် အဘိညာဉ်ရသော အရှင်ပြာဏဒဿီ။ ထိုအရှင်၏ တပည့်ရင်း အရှင်မဟာကာလ။ ထိုအရှင်၏ တပည့်ရင်း အရှင်အရိယဝံသ။ ထိုအရှင်၏ တပည့်ရင်း အရှင်ဥတ္တရာဇီဝ"ဟူ၍–

"ကောပနေသ ဥတ္တရာဇီဝ မဟာထေရောတိ အယံဟိ ထေရော ရာမညဒေသယိ ပုတ္တော အရိယဝံသ ထေရဿ သိဿော။ အရိယဝံသတ္ထေရော ပန ကပ္ပုဂ် နဂရဝါသိ မဟာကာလထေရ ဿ သိဿော။ သော ပန သုဓမ္မနဂရ ဝါသိနော ပြာဏဒဿီ မဟာထေရဿ သိဿော"ဟု ကလျာ ဏီကျောက်စာတွင် ပါဠိပါဠိသား စီလျက်ဆိုသည်နှင့်မညီလေ။

ယင်းသို့ မညီသော်လည်း သဘောအဓိပ္ပါယ် မပျက်ပြီ။ မဟုတ်မမှန်ပဲ ဆိုချေလျှင် ဆိုသူ မှာသာ အပြစ်ရှိသည်။ ရှင်အရဟံအမည်ရင်းကား ဓမ္မဒဿီဟုတွင်၏ ။ သထုံမြို့နေ ပုဏ္ဏားသား တည်း။ သီလဗုဒ္ဓိဆရာ၏ တပည့်ရင်းပင်တည်း။

ဤကား မဟာဓမ္မသင်္ကြီ၏ မှတ်ချက်တည်း။

ထိုအရှင်အရဟံသည် သာမဏေမပြုမီကပင် ဗေဒင်လေးပုံ တတ်မြောက်သတတ်။ သာ မဏေပြုပြီးကား အဋ္ဌကထာနှင့်တကွ ပိဋ္ဌကတ်သုံးပုံကို ဆောင်ရွက်၍ ကျော်စောထင်ရှားသဖြင့် သောဏတဲမြို့ကပင်၍ ထိုမြို့တွင် ဆယ်နှစ်ကျော်နေပြီး သထုံမြို့သို့ပြန်ခဲ့၍ အရည်ဝါသီတောရ ဆောက်တည်၏ ။

အရည်းကြီးတို့၏ကျမ်းစာများကို မီးတို့ကပ်ခြင်း

သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၅၆၁–ခုနှစ်၊ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၃၂၉–ခုနှစ်တွင် အနော်ရထာစော မင်းဖြစ်၏ ။ ထိုရောအခါ ပုဂံပြည်တွင် ရှင်ယောင်အရည်းတို့သည် သံဃာတော်ဟု သုံးဆယ်စီ အ စုအသင်းဖွဲ့လျက် နေကြကုန်သည်။ အစုတထောင်ရှိသော ဟူ၏ ။ အနော်ရထာမင်းစောလည်း ထိုအရည်းကြီးတို့၏ အာဂါရိယ၊ အဗြဟ္မစရိယ အမူအကျင့်များကို ကြားတော်မူ၍ ကြည်ဖြူတော် မမူ။ ပြည်သူပြည်သားများနှင့်တကွ မပေးကမ်း မလျှုဒါန်းနေလေ၏ ။

ထိုအခါ စဉ်းလဲဆန်းပြားသော အရည်းကြီးတယောက်သည် မိမိတို့အပြုအမူနှင့်လျော် ညီအောင် ကျမ်းစာများ လုပ်ပြီးလျှင် သရေခေတ္တရာရသေ့ပြည် အလယ်ခေါင်ရှိ သခ္ခတ်ပင်ကြီး တပင်၏ အခေါင်း၌ ထိုကျမ်းစာများကို ထည့်သွင်းထားလေ၏ ။ သစ်ပင်အခွံ အသားစေ့စပ်လွယ် အောင် စိုစိုစွတ်စွတ် မြေမံထား၍ မသွေ့မခြောက်စေရအောင် လုံ့လပြု၏ ။ သုံးနှစ်ကြာ၍ သစ်ပင် အခွံ အသားစေ့စပ်သောအခါ ပုဂံပြည်သို့လာ၍ အနော်ရထာမင်းစောအား ဤသို့ကြားလာ၏ ။

အကျွန်ုပ်တို့မှာ ကျမ်းစာမရှိ၍ တောင့်တကြသည်တွင် ဘေးလောင်းတော်ဒွတ္တပေါင်မင်း ကြီးမြို့တော်ဖြစ်သော သရေခေတ္တရာရသေ့ပြည် မြို့လယ်ခေါင်ရှိ သခ္ခတ်ပင်ကြီးတပင်အတွင်း ကျမ်းစာများရှိသည်။ ထိုကျမ်းစာများကို ဖေါ်ထုတ်ယူင၊ သင်ကြားကြရမည်ဟု နတ်များက အိပ်

e-book is created by *sharyoma*

မက်ပေးလာပါသည်''ဟူ၍ အကြောင်းကြားလာလေ၏။

ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောလည်း အားရဝမ်းသာနှင့်သရေခေတ္တရာပြည်သို့ စစ်အင်္ဂါ လေးပါးနှင့်ချီတော်မူလေ၏။ သရေခေတ္တရပြည်သို့ရောက်သောအခါ မြို့လယ်ခေါင်၌ သခ္ခတ်ပင်ကို ရှာဖွေစေရာ လုံးပတ် ၃၂ တောင်ရှိသော သခ္ခတ်ပင်ကြီကိုတွေ့၍ ဖောက်ထုင်းစေလေ၏။ သခ္ခတ်ပင်ကြီး၏သစ်ခေါင်းတွင်းမှ ကျွမ်းစာများ တွေ့ရှိ၍ ဘုရင်မင်းမြတ်အား ဆက်သကြလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ကျွမ်းစာများကို ကြည့်ရှုနှာခံတော်မူရာ သဘောသကန် မဟုတ်မှန်ကြောင်းသိတော်မူသဖြင့် ထိုကျွမ်းစာများကို ထိုအရပ်တွင်ပင် မီးတိုက်စေ၏။ ထိုသို့မီးတိုက်ရာအရပ်သည် ယနေ့ထက်တိုင်အောင် ''မီးတိုက်ကုန်း''ဟု အထင်အရှားတွင်လေ၏။

အရှင်အရဟံ ကြွရောက်လာခြင်း

အထက်ပါ အကြောင်းအရာစကားများကို တဆင့်တက ရှင်အရဟံကြားရသဖြင့် သထုံပြည် သရေခေတ္တရာပြည်သို့ ကြွလာခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ တောင်တွင်းမြို့ ရှေ့ကုန်းခေါင်တောင်ရိုး၌ လှည့်လည်ကျက်စားနေသော မုဆိုးတယောက်နှင့်တွေ့လေ၏။ မုဆိုးက ရှင်အရဟံကို လူရိုင်းတယောက်ဟု မှတ်ထင်၍ ဖမ်းဆီးပြီး ရှင်ဘုရင်ထံဆက်ရန် ရှင်အရဟံကို ဘုရင်မင်းမြတ်ထံ ခေါ်ဆောင်လာခဲ့လေ၏။ ရှင်အရဟံလည်း မုဆိုးခေါ်ရာသို့ လိုက်ပါလာခဲ့လေ၏။

မှတ်ချက်။ ။မုဆိုးက လူရိုင်းဟု မှတ်ထင်ခြင်းမှာ အရည်းကြီးတို့ကိုသာ မြင်ဖူး၍ ရဟန်းအစစ်ကို မမြင်ဖူးသဖြင့် မှတ်ထင်ခြင်းဖြစ်၏။ ရှင်ယောင် အရည်းကြီးတို့မှာ အပြာရောင်၊ အနက်ရောင် အဝတ်များဝတ်ရုံကြ၏။ ဆံပင်ကိုလည်း လက်လေးသစ်၊ လက်တဝါးမျှ ထားကြ၏။ ယခုအရှင်အရဟံမှာ ဖန်ရည်စွမ်းသော အဝတ်ဝါကို ဝတ်၏။ ဆံပင်ကလည်း လက်နှစ်သစ်ထက် မလွန်။ ပရိက္ခရာရှစ်ပါးနှင့်စမ္မခဏ်များလည်း လွယ်လျက်ပါရှိနေ၏။ သို့ဖြစ်၍ တမူထူးခြားကာ လူရိုင်းတမျိုးဟု မှတ်ထင်ခြင်း ဖြစ်ပုံရ၏။

ဘုရင်မင်းမြတ်သည် မုဆိုးခေါ်ဆောင်လာ၍ မြင်တော်မူလျှင် ဣန္ဒြေနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကို ထောက်၍–

''ဤသူကား လူရိုင်းလက္ခဏာမရှိ၊ သူမြတ်လက္ခဏာရှိပေသည်''ဟု ဆင်ခြင်လျက် နေရာမှထကာ–

''သင့်တော်လျောက်ပတ်သောနေရာ၌ နေပါ''ဟု မိန့်တော်မူလိုက်လေ၏။ ရှင်အရဟံလည်း ဘုရင်မင်းမြတ်၏လေညာဘက်က မနီးမဝေးလှန်းသောအရပ်တွင် မိမိ၌ပါလာသော စမ္မခဏ်ကိုခင်း၍ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေနေတော်မူလေ၏။ ထိုသို့နေထိုင်ပုံအခြင်းအရာကို ဘုရင်မင်းမြတ်မြင်လျှင် သဒ္ဓါကြည်ညိုသဖြင့် လက်ယှက်၍–

''အဘယ် အမျိုးအနွယ်ပေနည်း''ဟု မေးတော်မူ၏။ ရှင်အရဟံက ''ငါကား သမ္မာသမ္ဗု–ဒ္ဓဘုရားအနွယ်''ဟု မိန့်မြွက်ဖြေကြားတော်မူ၏။

e-book is created by shanyoma

"သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားဟူသည်ကား အဘယ်သို့သော ဂုဏ်၊ အဘယ်သို့သော အကျင့်ရှိပေ သနည်း"ဟု ဘုရင်မင်းမြတ်က မေးပြန်၏။

ထိုအခါ ရှင်အရဟံက "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားကား သစ္စာလေးပါးတရားအပေါင်းကို ဆရာ မရှိပဲ မဖောက်မပြန် သိတော်မူနိုင်၍ မင်းထက်မင်း၊ နတ်ထက်နတ်၊ ဗြဟ္မာထက်ဗြဟ္မာဖြစ်သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသနှင့်ပြည့်စုံသည်။ သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့၏ ဆင်းရဲခြင်းကို ပယ်တတ်သောအကျင့်ရှိ တော်မူ၏"ဟု မိန့်တော်မူလိုက်လေ၏။

ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း ရှင်အရဟံ၏ မိန့်ကြားချက်ကို ကြားလျှင် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာရှိ၍ မိမိကိုယ်ကို ဆောင်နှင်းလျက် (ကိုယ်ကိုအပ်၍)ဟောကြားပြ ဆုံးမတော်မူပါဟု လျှောက်ပြီး ဆရာအမှတ် ကိုးကွယ်တော်မူ၏။ သရေခေတ္တရာပြည်မှ ပုဂံပြည်သို့ ပြန်လည်သောအခါ ရှင်အရ ဟံကိုပါ ပုဂံပြည်သို့ ပင့်ဆောင်ခဲ့၏။

ပုဂံနေပြည်တော်သို့ ရောက်လျှင် ရှင်အရဟံကို ညောင်ဦးဥယျာဉ်၏ အနောက်ဘက် ဥခ္ခံ မုဌောဘ၏ အရှေ့မြောက်ယွန်းတွင် အရည၀ါသီတောကျောင်းဆောက်၍ သီတင်းသုံးနေစေတော် မူ၏။ ထိုသို့နေသောအခါ ရှင်ယောင်အရည်းကြီးတို့က ငြူစူကြ၏။ ရှင်ယောင်အရည်းကြီးတို့အ တွက် အန္တရာယ်မဖြစ်စိမ့်သောငှာ အစောင့်အနေ လူပေါင်းတရာ လှုပ်ထားတော်မူ၏။ ရှင်အရဟံ သည် ထိုလူပေါင်းတရားကို ဝိနည်းဓမ္မကွန်နှင့်အညီ တော်လှန်စေ၍ ရှင်ရဟန်းပြုလုပ်ပေးပြီးလျှင် ပိဋ္ဌကတ်တော်ကို တတ်မြောက်အောင် သင်ကြားစေတော်မူသည်။

ဤကား သာသနာဆက်စာတမ်းမျှားခ်ဋ် လာသော အရှင်အရဟံ၏ ထေရုပ္ပတ္တိ(ထေရာပ ဒါန်)တည်း။

မှတ်ချက်။ ။'ထေရာပဒါန်'ဟူသည်ကား ထေရာပဒါနဟူသော ပါဠိမှ ဆင်းသက်လာသော 'ပါဠိသက်'စကားဖြစ်၏။ အဓိပ္ပါယ်ကား ထေရုပ္ပတ္တိနှင့်အတူပင် ဖြစ်၏။ ထေရာပဒါနဟူသော ပါဠိ ကို ထေရ+အပဒါနဟု ပုဒ်ဖြတ်ပြီး တဖန်ပြန်လည်၍ သန္ဓိစပ်ထားခြင်း ဖြစ်၏။ အပဒါနဟူသည် ကား အကြောင်းအရာ အတ္ထုပ္ပတ္တိပင်ဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ အကြောင်းအရာကို ဗုဒ္ဓါပဒါနဟု ခေါ်၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာစသော မထေရ်တို့၏ အကြောင်းကို ထေရာပဒါနဟု ခေါ်၏။ ထေရု ပ္ပတ္တိဟူ၍'ဥပ္ပတ္တိ'သဒ္ဒါနှင့်သုံးစွဲခြင်းထက် အပဒါနသဒ္ဒါနှင့်သုံးစွဲခြင်းက ပါဠိနည်းတွင် ပိုမိုခန့်ညား၏။

ပိဋ္ဌကတ်သုံးပုံတွင် သုတ္တန်ပိဋ္ဌကတ်၌ 'အပဒါနပါဠိတော်'ဟု တသီးတခြားရှိ၏။ မြတ်စွာ ဘုရားနှင့်တကွ ထေရထေရီအပေါင်းတို့၏ အကြောင်းအရာ အဖြစ်အပျက်ကို ဟောမြွက်ထား သောပါဠိတော်ဖြစ်၏။

ရှင်အရဟံ၏ထေရာပဒါန်

အထက်ဖော်ပြခဲ့သော ရှင်အရဟံ၏ အကြောင်းအရာ ထေရုပ္ပတ္တိ(ထေရာပဒါန်)သုံးမျိုး

e-book is created by sharyoma

လုံးကို သတ္တုချ၍ကြည့်လျှင် အချို့နေရာ၌ တမူထူးခြားကာ ကွဲလွဲချက် ရှိနေစေကာမူ ရှင်အရဟံ ဟူသောရဟန္တာမြတ် အမှန်ရှိကြောင်းနှင့်ပုဂံပြည်၌ သာသနာပြုကြောင်းဟူသော အချက်တွင်မူ အားလုံးသဘောတူကြ၏။ လိုရင်းပမာနမှာ ဤအချက်ပင်ဖြစ်ရာ ဤအချက်တွင် မည်သည့်ထေရာပဒါန်(ထေရုပ္ပတ္တိ)တွင်မျှ ကွဲလွဲချက် မရှိခဲ့ပေ။

အထက်ပါ ရှင်အရဟံ၏ ထေရာပဒါန်သုံးမျိုးလုံးတွင် ရှင်အရဟံ၏ ဖွားရာဇာတိ နေရပ်အတိအကျမပါရှိခဲ့ပေ။ မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသကြီ်ရေးသော သာသနာလင်္ကာရစာတမ်းတွင် မဟာဓမ္မသကြီ်က သူ၏ မှတ်ချက်အဖြစ်နှင့် 'သထုံမြို့နေ–ပုဏ္ဏားသားတည်း' ဟု သထုံမြို့သားဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြချက် တွေ့ရ၏။

မဟာဓမ္မသကြီ်ဆိုသည်ကား အမရပူရပထမမြို့တည်ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်က ဉာဏာဘိဝံသဓမ္မသေနာပတိအမည်ရ မောင်းထောင်သာသနာပိုင်ဖြစ်၍ လူထွက်သောအခါ မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီးအဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံရသူဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ သူ၏ ဖော်ပြချက်မှတ်ချက်ကို အလေးအနက် မှတ်ယူသင့်ပေ၏။ ထိုဖော်ပြချက် မှတ်ချက်ထက် ခိုင်မာသော အကိုးအကား သာဓကမတွေ့မီစပ်ကြား၌ ထိုဖော်ပြချက် မှတ်ချက်ကိုပင် အတည်ပြုကာ မှတ်သားသင့်ကြပေသတည်း။

ရှင်အရဟံ ပုဂံပြည်သို့ရောက်သော သက္ကရာဇ်

အရိမဒ္ဒနာပုဂံပြည် ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစော လက်ထက် သုဓမ္မပုရ၊ သုဓမ္မဝတီနှစ်မည်ရ သထုံပြည် အရိမဒ္ဒနာ ပုဂံပြည်သို့ ရှင်အရဟံ ကြွရောက်လာကြောင်း၊ ပုဂံပြည်၌ သာသနာပြုစုကြောင်း သာသနာဝင်ကျမ်း၊ ရာဇဝင်ကျမ်း အစောင်စောင်တို့၌ ဝိဝါဒမကွဲမပြား တသားတည်းဆိုကြ၏။ သို့သော် ရှင်အရဟံ ပုဂံပြည်သို့ မည်သည့်သက္ကရာဇ်နှစ်တွင် ရောက်ကြောင်းမူ မည်သည့်သာသနာဝင်ကျမ်း၊ ရာဇဝင်ကျမ်း၌မျှ ဖော်ပြပါရှိခြင်း မရှိပေ။

ထိုအတွက် သုတေသန ပြုလုပ်ကာ မရမက ရှာဖွေသောအခါမူ ရှားရှားပါးပါး ထူးထူးခြားခြားနှင့်ဝံသမေဒပကာသနီအမည်ရှိသောကျမ်းကြီး၌ တွေ့ရ၏။ တွေ့ရပုံကား အနော်ရထာမင်းစော နန်းစံ၍ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)ကိုးနှစ်မြောက်တွင် ရှင်အရဟံ ပုဂံပြည်သို့ ရောက်သည်ဟု အတိအကျဖော်ပြထား၏။ သို့ဖြစ်၍ ဂေါစာသက္ကရာဇ်(ပုပ္ပါးစောရဟန်၏ သက္ကရာဇ်)၃၈၈ ခုနှစ်တွင် ပုဂံပြည်သို့ ရှင်အရဟံ ရောက်ကြောင်းသိရ၏။

ဝံသမေဒပကာသနီကျမ်းကား သာမည်မဟုတ်။ ကျမ်းပြုဆရာတော်မှာ မန္တလေးရာဇဝင် ပဉ္စမသင်္ဂီယနာတင်ဘုရင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက် ကျမ်းတတ်အကျော် ဒုတိယစံကျောင်းဆရာတော်၊ သုဒဿနဝရဓမ္မသာမိ မဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရုနှင့်မန္တလေးမြို့ မဟာဝေယန်ဘုံကျော် မိုးကောင်းဆရာတော်နာဂိန္ဒာဘိ ကဝိဓဇ မဟာဓမ္မရာဇာဓိ ရာဇဂုရုတို့၏ တပည့်ရင်းဖြစ်သော ရန်ကုန်မြို့ ဒုတိယဘုရားဖြူဆရာတော်အရှင်နန္ဒိယမထေရ်မြတ် ဖြစ်၏။

ထိုအရှင်နန္ဒိယမထေရ်မြတ်သည် ဝါစွဝါစကဒ္ဒိကာသစ်ကို စီရင်သော ဒ္ဒိကာကျမ်းပြုဆရာ

e-book is created by shanyoma

e-book is created by *sharyoma*

လည်းဖြစ်၏။ ဤအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ခက်ရာခက်ဆစ် သက္ကရာဇ်အတွက် ဝံသမေဒပကာသနီ၏ ဖော်ပြချက်မှတပါး အခြားတပါးကျမ်းစာတို့၌ မတွေ့ရသဖြင့် နောက်ထပ် ခိုင်မာသော သာဓကမရမီစပ်ကြား ဝံသမေဒပကာသနီ၏ ဖော်ပြချက်ကိုပင် အတည်ပြုကာ မှတ်သားအပ်ပေ၏။

သထုံပြည်ကို တိုက်သိမ်းအောင်မြင်သော သက္ကရာဇ်

အထက်ပါ ပုဂံပြည်သို့ ရှင်အရဟံ ရောက်သော သက္ကရာဇ်နှင့်ပတ်သက်၍ ဆက်လက်ဖော်ပြရန် အချက်တခုမှာ ရှင်အရဟံ၏ မိန့်ကြားချက်အရ၊ သထုံပြည်မှ ပိဋ္ဌကတ်တော်များကို ယူဆောင်ရန် သထုံပြည်ကို တိုက်သိမ်းအောင်မြင်သော သက္ကရာဇ်ဖြစ်၏။ ထိုသက္ကရာဇ်အတွက်ကား ကလျာဏီကျောက်စာတွင် သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၆၀၁–ခုနှစ်၊ ပုပ္ပားစောရဟန်၏ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၁၉–ခုနှစ်တွင်ဖြစ်ကြောင်း အခိုင်အမာ ဖော်ပြထား၏။ ထိုအချိန်တွင် (၄၁၉–ခုနှစ်တွင်)အနော်ရထာမင်းစော၏ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)မှာ နှစ်ပေါင်းလေးဆယ်တိတိရှိနေပြီဖြစ်၏။ အနော်ရထာမင်းစောကား နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၄၂–နှစ်သာ နေရ၏။ ပုပ္ပားစောရဟန်၏ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၂၁–ခုနှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။

သို့ဖြစ်၍ အနော်ရထာမင်းစော နတ်ရွာစမ်မီ နှစ်နှစ်အလိုတွင်မှ သထုံကို တိုက်သိမ်းအောင်မြင်၍ ပိဋ္ဌကတ်တော်များ ပုဂံပြည်သို့ ယူဆောင်ရခြင်းဖြစ်ပေ၏။ ထိုသို့ဆိုလျှင် ပုဂံပြည်သို့ ရှင်အရဟံ ရောက်ပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၃၁–ကြာမှ သထုံပြည်ကို တိုက်သိမ်းအောင်မြင်၍ ပိဋ္ဌကတ်တော်များ ဆောင်ယူရခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရပေ။

ရဟန်းလူထွက်(ဘုန်းကြီးလူထွက်)ကျန်စစ်သား

ရှင်အရဟံ ပုဂံပြည်သို့ရောက်သော သက္ကရာဇ်နှင့်ပတ်သက်၍ ဆက်လက်စဉ်းစားရန် အချက်တချက်မှာ ကျန်စစ်သားနှင့်စပ်လျဉ်းသောအချက်ဖြစ်၏။ ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစော၏ သားတော်ကျန်းစစ်သားသည် ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၃၇၂–ခုနှစ်တွင် ဖွားမြင်၏။ ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောသည် အမတ်ရာဇတမန်၏ လိမ်လည်လှည့်ဖြားခြင်းကို ယုံကြည်၍ ကျန်စစ်သားမယ်တော်ကို နန်းတော်၌ မထားပဲ 'ပရိမ္မ'အရပ်သို့ ပို့လိုက်၏။ ထိုသို့ပို့လိုက်စဉ် ကျန်စစ်သား၏ကိုယ်ဝန်ပါသွား၏။ ကိုယ်ဝန်အရင့်အမာ ဖြစ်လာသောအခါ မြေငလျင် ပြင်းစွာလှုပ်၏။ မြေငလျင်လှုပ်ခြင်းအကြောင်းကို ဟူးရားဖြူ၊ ဟူးရားညိုတို့အား မေးမြန်းရာ မင်းပြုမည့်သူ(မင်းလောင်း)မြောက်အရပ်မှာ ပဋ္ဌိသန္ဓေနေ၍ လှုပ်ကြောင်း လျှောက်ကြ၏။ မြောက်အရပ်ရှိ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိန်းမခုနစ်ထောင်ကျော်တို့ကို စစ်ကြော၍ သတ်လေ၏။ ကျန်စစ်သားမယ်တော်ကား သတ်သည့်အထဲမပါပဲ လွတ်သွားလေ၏။

ဘုရင်မင်းမြတ်က မင်းလောင်းသေပြီလောဟု မေးပြန်ရာ ဟူးရားဖြူ ဟူးရားညိုတို့က မသေသေးပါ။ ယခု အမိဝမ်းမှပင် ဖွားမြင်လာပြီဟု လျှောက်ကြ၏။ သူငယ်နို့စို့ ပုခက်တွင်းခြောက်

ထောင်ကျော်ကို စစ်ကြော၍ သတ်ပြန်လေ၏။ ကျန်စစ်သားကား သတ်သည့်အထဲ မပါ လွတ်သွားလေ၏။

ထို့နောက် နှစ်အတော်ကြာလျှင် မင်းလောင်းသေပြီလောဟု မေးပြန်၏။ မသေသေးပါ၊ နွားကျောင်းသားအရွယ် ရှိနေပြီဟု လျှောက်ကြသည်။ နွားကျောင်းသားအရွယ် ငါးထောင်ကျော်ကို စစ်ကြော၍ သတ်ပြန်လေ၏။ ကျန်စစ်သားကား သတ်သည့်အထဲ မပါပဲ လွတ်သွားပြန်လေ၏။ ထိုသို့ဖြင့် ကျန်စစ်သားလည်း သေတွင်းထွက်ဖြစ်ကာ ကြီးပြင်းလာခဲ့ရ၏။

အထက်ဖော်ပြရာပါ အဖြစ်အပျက်များနှင့် တဆက်တည်းဖြစ်သော ကျန်စစ်သား၏ အကြောင်းတွင် မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီးက အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားဖော်ပြထား၏။

"ကျန်စစ်သားမယ်တော်လည်း သားတော်ကို မင်းကြီးဆရာတော်အထံဝယ် အပ်၍ ရဟန်းပြုလေ၏။ ဟူးရားဖြူ ဟူးရားညိုတို့လည်း ရဟန်းပြုပြီဟု လျှောက်ပြန်၍ မင်းကြီးလည်း အဘယ်အကြောင်းဖြင့် သိရအံ့နည်းဟု မေးတော်မူ၏။ 'ဆွမ်းပင့်၍ ကျွေးတော်မူသည့်အဆုံး၌ ကရားနှင့်ရေတိုက်တော်မူလျှင် မင်းဖြစ်မည့်သူ(မင်းလောင်း)ခံတွင်းမှ စက်ပြောင်ပြောင် ထွက်လတ္တံ့"ဟု နားတော်လျှောက်၏။ မင်းကြီးလည်း ရဟန်းအပေါင်းတို့ကို အစဉ်အတိုင်းပင့်၍ နေ့တိုင်းလျှင် ဆွမ်းလုပ်ကျွေးတော်မူ၏။ တနေ့သ၌ ကျန်စစ်သားကိုပင့်၍ ဆွမ်းလုပ်ကျွေးတော်မူ၏။ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးလျှင် ကရားနှင့်အစဉ်အတိုင်း ရေတိုက်တော်မူ၏။ ထိုအခါ ကျန်စစ်သားခံတွင်းမှ စက်ပြောင်ပြောင် ထွက်သည်ကို မင်းကြီးမြင်လေသော် လန့်တော်မူ၍ ကရားလံလေ၏။ မင်းကြီးလည်း ငါ့စည်းစိမ်ကို လုမည်လောဟု မေးတော်မူ၏။ ဟူးရားဖြူ ဟူးရားညိုတို့လည်း မင်းကြီး နောက်တဆက်လွန်မှ မင်းဖြစ်လတ္တံ့ဟု နားတော်လျှောက်ပေ၏။ မင်းကြီးလည်း သင်တို့သည်စကားကို ငါ့အား ယခုမှ လျှောက်သည်။ ငါ့စည်းစိမ်ကို လုလတ္တံ့သည်ဟု မျှားစွာသောသတ္တဝါတို့ကို ငါသတ်မိသည်ဟူ၍ အမိန့်တော်ရှိပြီးလျှင် ကျန်စစ်သားကို လူဖြစ်စေ၍ အပါးတော်ဝယ် ခစားရ၏။ သားတော်ရင်းဖြစ်၍လည်း သနားတော်မူ၏။ ကျန်စစ်သားဟူ၍လည်း အမည်သမုတ်၍ခေါ်တော်မူ၏။

စိစစ်ချက်

ဤအထက်ပါ ဖော်ပြချက်အရ ကျန်စစ်သား ရဟန်းပြုကြောင်း သိရ၏။ သတိပြုရန်မှာ ရှင်ဟူ၍မဆို၊ ရဟန်းဟူ၍ ဆိုထား၏။ ရဟန်းဆိုသည်မှာ အနည်းဆုံးအားဖြင့် အသက် ၁၉–နှစ်ရှိရ၏။ အမိဝမ်းတွင်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေခဲ့သော လ၊ ရက်များနှင့်ပေါင်း၍ ယူလျှင် အသက်နှစ်ဆယ်ဖြစ်နိုင်၏။ သို့ဖြစ်၍ ဆယ့်ကိုးနှစ်နှင့်သုံးလရှိသောသူသည် ပဋိသန္ဓေနေသက်နှင့်ပေါင်းပြီး ရဟန်းခံခွင့်ရှိ၏။ ကျန်စစ်သားသည် ပုပ္ပားစောရဟန်၏ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၃၇၂–ခုနှစ်တွင် ဖွားမြင်သူဖြစ်၏။ အနော်ရထာမင်းစော နန်းတက်ပြီးနောက် (ရှင်ဘုရင်ဖြစ်ပြီးနောက်)သုံးနှစ်မြောက်တွင် မွေးဖွားခြင်းဖြစ်၏။ ကျန်စစ်သားသည် ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၂၆–ခုနှစ်၊ အသက်တော်

e-book is created by shanyoma

၄၄–နှစ်တွင် နန်းတက်၍ ရှင်ဘုရင်ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ အသက် ၁၉–နှစ်၊ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၀၁–ခုနှစ်၌ ရဟန်းပြုလုပ်နိုင်ကြောင်း သိရ၏။ ဤသို့ယူဝင်လျှင် အဘက်ဘက်က သက္ကရာဇ်အတွက် ကိုက်ညီနေသည်ကို တွေ့ရ၏။ ကျန်စစ်သား၏ အသက် ၁၉–နှစ်ရှိသောအခါ အနော်ရထာမင်းစော၏ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)၂၂–နှစ်ရှိလေပြီ။ ထိုအချိန်တွင် ဂေါစာသက္ကရာဇ်မှာ ၄၀၁–နှစ်ဖြစ်၏။ ထိုအချိန်တွင် ပုဂံပြည်၌ ဗုဒ္ဓသာသနာ တည်ထွန်းနေပြီဖြစ်ကြောင်း–

"ကျန်စစ်သားမယ်တော်လည်း သားတော်ကို မင်းကြီးဆရာတော်အထံဝယ်အပ်၍ ရဟန်းပြုလေ၏"ဟူသော မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၏ဖော်ပြချက်စကားအရ သိနိုင်၏။

ထိုသို့သိချက်အရ ထိုသက္ကရာဇ် ထိုနှစ် ၄၀၁–ခု မတိုင်မီ ပုဂံပြည်သို့ ရှင်အရဟံ ရောက်နေကြောင်းလည်း ထင်ရှားသိနိုင်၏။ အကြောင်းကား အရှင်အရဟံရောက်ပြီးမှသာ ဗုဒ္ဓသာသနာ တည်ထွန်းနိုင်သောကြောင့်တည်း။ သို့ဖြစ်၍ အနော်ရထာမင်းစော နန်းစံ၍ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)ကိုးနှစ်မြောက်တွင် ပုဂံပြည်သို့ ရှင်အရဟံ ရောက်သည်ဆိုသော ဝံသမေဒပကာသနီကျမ်းလာစကားသည် အသင့်ယုတ္တိရှိပေ၏။

ဤကား ပုဂံပြည်သို့ ရှင်အရဟံရောက်သော သက္ကရာဇ်ကို ရှင်းပြချက်တည်း။

ရှင်အရဟံ ကြွလာခဲ့ရာ ဌာနမှ သာသနာရေး

ရှင်အရဟံသည် သုဓမ္မပုရ၊ သုဓမ္မဝတီနှစ်မည်ရ သထုံပြည်မှ ကြွလာခြင်းဖြစ်ကြောင်းနောက်က ဆိုခဲ့ပြီ။ ထိုသထုံပြည်တွင် မည်သည့်အချိန်က သာသနာရောက်နေသနည်းဟု မေးရန်ရှိ၏။ အကျဉ်းချုပ် အမြွက်မျှ ဖော်ပြရလျှင် ဤကျမ်းစာအစ တကောင်းဆက် သာသနာရေးတွင် ဖော်ပြခဲ့သော အရှင်ဂဝံပတိရဟန္တာ၏ပြုစုချက်အရ သထုံ၌ သာသနာရောက်နေခြင်းဖြစ်ပေ၏။

ထိုမှနောက်လည်း တတိယသင်္ဂါယနာတင်ပြီးနောက် ကိုးတိုင်းကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုစေလွှတ်ရာ၌ သောဏမထေရ်နှင့်ဥတ္တရမထေရ်ကို သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်းသို့ သာသနာပြုစေလွှတ်ခဲ့၏။ သို့ဖြစ်၍ သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်းလည်းခေါ်၊ သုဓမ္မပုရ သုဓမ္မဝတီလည်းခေါ် သထုံပြည်၌ သာသနာတည်ထွန်းနေခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရပေ၏။ အရှင်သောဏမထေရ်နှင့်အရှင်ဥတ္တရမထေရ်တို့ သုဝဏ္ဏဘူမိသထုံပြည်တွင် သာသနာပြုကြောင်း ဆိုင်ရာအပိုင်းကဏ္ဍသို့ ရောက်သောအခါ အကျယ်တဝင့်လာလတ္တံ့။

သုဓမ္မပုရ သထုံပြည်မှ ပိဋကတ်တော်များကို ဆောင်ယူခြင်း

ရှင်အရဟံသည် ပုဂံပြည်သို့ရောက်ပြီးနောက် ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောနှင့်တကွ တိုင်းသူပြည်သားများအား တရားရေအေး အမြိုက်ဆေး တိုက်ကျွေးလျက် ရှင်သာမဏေပြုလိုသူ၊ ပဉ္စင်းခံလိုသူတို့အားလည်း ရှင်ရဟန်းပြုလုပ်ပေးကာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာကို ထွန်းတောက်စေလေ၏။ ရှင်အရဟံကား မြန်မာနိုင်ငံတော်ဝယ် အရိမဒ္ဒနာပုဂံပြည်ကို ပထမဆုံးသာသနာတော်၌

e-book is created by sharyoma

ကြည်ညိုလာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးသော သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းကို ပထမဆုံး သာသနာတော်၌ ကြည်ညိုလာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးသောအရှင်မဟိန္ဒအား သီဟိုဠ် ကျွန်းသား ကျမ်းပြုဆရာမထေရ်မြတ်တို့က 'ဒီပပွသာဒက'ဟု ဘွဲ့ပုံကမ္ဘည်းတပ်ကာ ဂုဏ်ပြုကြသ ကဲ့သို့ အရှင်အရဟံအား 'ရဋ္ဌပွသာဒက'ဟု ဘွဲ့ပုံကမ္ဘည်းတပ်ကာ ဂုဏ်ပြုအပ်ပေ၏။

ဒီပပွသာဒကဆိုသည်ကား ကျွန်းကို(သီဟိုဠ်ကျွန်းကို)သာသနာကြည်ညိုစေတတ်သော (သာသနာကို ကြည်ညိုအောင် ပြုလုပ်နိုင်သော)မထေရ်ဟု ဆိုလို၏။ 'ရဋ္ဌပွသာဒက'ဆိုသည်ကား တိုင်းပြည်ကို (အရိမဒ္ဒနာပုဂံပြည်ကို)သာသနာကြည်ညိုစေတတ်သော (သာသနာကို ကြည်ညို အောင် ပြုလုပ်နိုင်သော)မထေရ်ဟု ဆိုလို၏။

တနေ့သ၌ ရှင်အရဟံသည် ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောအား သာသနာရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ဖွယ်အချက်တရပ်ကို မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

"ဒကာတော်မင်းမြတ်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော် အရှည်သဖြင့် တည်ထွန်းစည် ကားနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ဖို့ မိန့်ကြားလိုတယ်။ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်သည်–

(၁) ပရိယတ္တိသာသနာ

(၂) ပဋိပတ္တိသာသနာ

(၃) ပဋိဝေဓသာသနာဟု သုံးမျိုးရှိတယ်။

(၁) ပရိယတ္တိသာသနာဆိုတာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသော ပိဋကတ်သုံးပုံဖြစ်တယ်။ ပဋိပတ္တိသာသနာဆိုတာ ပရိယတ္တိသာသနာမှာပါတဲ့အတိုင်း သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်း၊ ရဟန်းတရား အားထုတ်ခြင်းများကို ခေါ်တယ်။ ပဋိဝေဓသာသနာဆိုတာ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်း၊ ရဟန်းတရား အားထုတ်ခြင်းများကြောင့် ရရှိအပ်တဲ့မဂ်လေးပါး ဖိုလ်လေးပါး၊ မဂ်ဖိုလ်တရားများကို ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီသာသနာသုံးရပ်မှာ ပရိယတ္တိသာသနာဆိုတဲ့ ပိဋကတ်စာပေရှိမှ ပဋိပတ္တိသာသနာဖြစ်ထွန်းနိုင်တယ်။ ပဋိပတ္တိသာသနာရှိမှ ပဋိဝေဓသာသနာ ဖြစ်ထွန်းနိုင်တယ်။ သာသနာသုံးရပ်မှာ ပရိယတ္တိသာသနာက လိုရင်းပဓာန မူလပင်မအခြေအမြစ် ဖြစ်တယ်။

ယခု ဤပုဂံပြည်မှာ ပရိယတ္တိဆိုတဲ့ပိဋကတ်တော်သုံးပုံ မရှိသေးဘူး။ အမြဲထာဝရထား ပြီး ကိုးကွယ်ဖို့ မြတ်စွာဘုရားသခင်ရဲ့ဓာတ်တော်၊ မွေတော်များလည်း မရှိသေးဘူး။ သည်အတွက် ပိဋကတ်တော်များ၊ သရီရဓာတ်တော်မွေတော်များရှိတဲ့ တိုင်းပြည်နိုင်ငံတို့မှာ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ များပေးပြီး တောင်းယူသင့်တယ်။ သည်လိုတောင်းယူပြီး ပိဋကတ်တော်တွေ၊ ဓာတ်တော်မွေတော် တွေရမှသာ သာသနာတော် အရှည်သဖြင့် အစဉ်မပြတ် တည်ထွန်းနိုင်ဖို့ အကြောင်းရှိသည်"ဟု မိန့်မြွက်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ ဘုရင်မင်းမြတ်က"အရှင်မြတ် အမိန့်ရှိသည့်အတိုင်းဆောင်ရွက်ပါမည်။ ပိဋက တ်တော်တွေ၊ ဓာတ်တော် မွေတော်တွေ ဘယ်တိုင်းပြည်နိုင်ငံမှာ ရှိပါသလဲဘုရား"ဟု မေး

e-book is created by shanyoma

လျှောက် လေရာ–

ရှင်အရဟံက 'ဒကာတော်မင်းမြတ်၊ သုဓမ္မပုရသထုံပြည်မှာ ပိဋ္ဌကတ်သုံးပုံ အစုံပေါင်းသုံးဆယ်ရှိတယ်။ အစုံပေါင်း သုံးဆယ်ဆိုတာက ပိဋ္ဌကတ်သုံးပုံလုံးကို တစုံလို့ခေါ်ပြီး အစုံပေါင်းသုံးဆယ်ရှိတယ်လို့ဆိုလိုတယ်။ သည့်ပြင် မြတ်စွာဘုရားသခင်ရဲ့သရီရဓာတ်တော်မွေတော်များလည်း များစွာရှိတယ်'လို့ မိန့်တော်မူလိုက်လေ၏။

ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောသည် အထက်ပါ ရှင်အရဟံ၏ညွှန်ကြားမိန့်ဆိုချက်အတိုင်းလက်ဆောင်ပဏ္ဏာကာရ မြောက်မြားစွာနှင့်မင်းရေးစိုးခွင့်တွင် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော အမတ်တယောက်ကို သုဓမ္မပုရသထုံပြည်သို့ စေလွှတ်၍ သထုံဘုရင်မနုဟာမင်းထံ သာယာချင်စွာ ပိဋ္ဌကတ်တော်များနှင့်ဓာတ်တော်မွေတော်များကို တောင်းစေလေ၏။ ငယ်မည်တော် သူရိယကုမ္မာခေါ် မနောဟရီမည်သော သထုံဘုရင် မနုဟာမင်းလည်း အနော်ရထာမင်းစောထံမှ အမတ်တမန်ရောက်၍ အကြောင်းအရာကို သိရလျှင် ရာဇမာန်ရှကာ မချေမငံသောစကားဖြင့် မိန့်ကြား၍ ပိဋ္ဌကတ်တော်နှင့်ဓာတ်တော်မွေတော်များကို မပေးလိုက်ပေ။

မှတ်ချက်။ ။မနုဟာမင်းက ရာဇမာန်ရှကာ မချေမငံသောစကားဖြင့် မိန့်ကြားပုံကို ရာဇဝင်နှင့်သာသနာဝင်ကျမ်းများ၌ မိန့်ကြားပုံ အခြင်းအရာကို တမျိုးစီ ဖော်ပြထားကြ၏။

ပုဂံရာဇဝင်တွင် 'ပိဋ္ဌကတ်တော်၊ ဓာတ်တော်၊ မွေတော်များသည် လူရိုင်းတို့အရာလော' ဟု ပြောဆိုမိန့်မြွက်လိုက်ကြောင်း ဖော်ပြထား၏။

မန္တလေး ရတနာပုံမြို့တည် ပဉ္စမသင်္ကန်ယနာတင် မင်းတုန်းမင်းတရားလက်ထက် ပညာသာမိ သီရိကဝိဓဇမဟာဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇဂုရုဘွဲ့ခံ ဒုတိယမောင်းထောင်ဆရာတော် ပါဠိဘာသာနှင့်စီရင်ထားသည့် 'သာသနဝံသပ္ပဒီပိကာ'ခေါ် သာသနာဝင်ကျမ်းတွင် 'သင်တို့ကဲ့သို့သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့၏ တိုင်းပြည်၌ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ပိဋ္ဌကတ်တော်၊ ဓာတ်တော်၊ မွေတော်များ မတင့်မလျော်မတော်မတန်။ လောကသုံးပါးထက် မြတ်တော်မူသော ဘုရားသခင်၏ သာသနာတော်သည် သမ္မာဒိဋ္ဌိတို့၏ တိုင်းပြည်နိုင်ငံ၌သာ တည်တော်မူသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ခြသေ့ဆီသည် ရွှေခွက်၌သာတည်။ မြေခွက် ကြေးခွက်တို့၌မတည်။ ထို့အတူ ခြသေ့ဆီနှင့်တူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်သည် မြေခွက်ကြေးခွက်နှင့်တူသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့၏ နေရာဖြစ်သည့်သင်တို့ တိုင်းပြည်မှာ တည်မည်မဟုတ်ဟု ပြောဆိုမိန့်မြွက်လိုက်ကြောင်း ဖော်ပြထား၏။

တမန်အဖြစ်ဖြင့် စေလွှတ်လိုက်သောအမတ် ပြန်ရောက်လာ၍ သထုံဘုရင် မနုဟာမင်းပြောဆိုလိုက်ပုံကြားရသောအခါ အနော်ရထာမင်းစောသည် ပြင်းထန်စွာ ရာဇမာန်ရှတော်မူလေ၏။ သို့ဖြစ်၍ နိုင်ငံတော်၌ရှိသော သူရဲသူခက်အပေါင်းတို့ကို ရုံးစုတော်မူ၍ သထုံပြည်ကို တိုက်သိမ်းရန် ရေကြောင်း ကြည်းကြောင်း ချီတော်မူလေ၏။

ရေကြောင်းတွင် လှေရှစ်သိန်း၊ သူရဲရှစ်ကုဋေ။ ကြည်းကြောင်းမှာလည်း ကျန်စစ်သား၊ ငထွေးရူး၊ ငလုံးလက်ဖယ်၊ ညောင်ဦးဘီးဟူသော စစ်သူကြီးလေးယောက်တို့ကို ရှေ့ဖျားချီစေ၍

e-book is created by sharyoma

ဘုရင်မင်းမြတ်ကိုယ်တိုင် ကြပ်မကာ နောက်တပ်မပြု၍ ချီတော်မူလေ၏။ ကြည်းတပ်တွင် ဆင်ရှစ်သိန်း၊ မြင်းရှစ်သန်း၊ သူရဲကုဋေရှစ်သန်းပါ၏။ ရေကြောင်းချီသော စစ်ဖျား ပဲခူးသို့ရောက်သောအခါတိုင်အောင် ပုဂံရွှေမြို့တော်မှ လှေတပ်မကုန်သေးပေ။ ကြည်းကြောင်းတွင်လည်း ရှေ့ချီသော စစ်ဖျားသထုံကျေးစပ်သို့ရောက်သည်တိုင်အောင် ပုဂံရွှေမြို့တော်က ကြည်းတပ်များ မကုန်သေးပေ။ ဤမျှလောက် မြောက်များလှ၏။

ထိုသို့ ကြောက်ခမန်းလိလိ အရိမဒ္ဒနာပုဂံပြည့်ရှင် ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစော စစ်ချီလာကြောင်း သထုံဘုရင် မနူဟာမင်းကြားသိလျှင် အလှန်ကြောက်ရွံ့ပြင်းပြစွာဖြစ်၍ မြို့တံခါးပိတ်ကာ မြို့ကို ခိုင်လုံအောင် လုပ်ပြီး ခံနှင့်လေ၏။ ရေကြောင်း၊ ကြည်းကြောင်း တပ်မတော်များ အစုံအညီ ရောက်လျှင် ကျန်စစ်သားအမှူးရှိသော စစ်သူကြီးလေးယောက်ကိုယ်တိုင် ခေါင်းဆောင်၍ မြို့ကို ဖြိုဖျက်တိုက်ခိုက်ကြလေ၏။ သို့သော် သထုံမြို့မှာ ပယောဂစီရင်၍ ထားသဖြင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ တိုက်ခိုက်ဖြိုဖျက်ပါသော်လည်း မြို့ကို ဖြိုဖျက်ရန် ဖောက်ထွင်းရန် မတတ်နိုင်ပဲ ရှိခဲ့လေ၏။

ထိုအခါ တပ်မတော်တွင် ပါလာသော ဟူးရားဖြူ၊ ဟူးရားညိုတို့ကို မေးမြန်းရာ ပယောဂစီရင်ထားသဖြင့် မဖောက်ထွင်းနိုင်ကြောင်း လျှောက်ထားကြလေ၏။ ပယောဂမှာ ဇော်ဂျီအကောင်ကို ဖုတ်ကင်၍စားထားသော ကုလားညီနောင်နှစ်ယောက်အနက် အစ်ကိုဖြစ်သူ 'ဗျတ်ဝိ' ခေါ်ကုလားငယ်၏ဦးခေါင်း၊ အပေါင်၊ အလက်တို့ကို မနူဟာမင်း၏ဆရာတော်ဖြစ်သော ဘုန်းတော်ကြီး၏ အစီအရင်နှင့်ဆေးဝါးမန္တရားတို့ဖြင့် စီရင်မြှုပ်နှံထားခြင်း ဖြစ်လေ၏။

ထိုအချိန်တွင် အစ်ကိုဖြစ်သူ 'ဗျတ်ဝိ'ကဲ့သို့ပင် ဇော်ဂျီအကောင်ကို ဖုတ်ကင်၍စားထားသော 'ဗျတ္တ'ခေါ် ကုလားငယ်မှာ အနော်ရထာမင်းစောထံ ခံစားလျက် ရှိနေသဖြင့် အရိမဒ္ဒနာပုဂံတပ်မတော်ကြီးထဲတွင် ပါလာလေ၏။ ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောသည် ဗျတ္တိကိုခေါ်ကာ သူ၏ အစ်ကိုဖြစ်သူ ဗျတ်ဝိ၏ဦးခေါင်း၊ အပေါင်၊ အလက်တို့ကို မြှုပ်ထားရာမှ ထုတ်ပေးရန် မိန့်မြွက်တော်မူလေ၏။ ဗျတ္တလည်း ညအခါ သထုံမြို့တွင်းသို့ဝင်၍ မိမိ၏ မရီးဖြစ်သူ ဗျတ်ဝိ၏ မယားအားမြှုပ်ထားရာအရပ်များများ မေးမြန်းပြီး မြှုပ်ထားသော ဦးခေါင်းနှင့်အပေါင်အလက်များ တူးဖေါ်ထုတ်ယူကာ ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောအား ဆက်သလေ၏။ အနော်ရထာမင်းစောလည်း ဟူးရားဖြူ၊ ဟူးရားညိုတို့နှင့်တိုင်ပင်ကာ ကုလားငယ်ဗျတ်ဝိ၏ဦးခေါင်း၊ အပေါင်၊ အလက်များကို ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာတွင်းသို့ ပစ်ချလိုက်လေ၏။ ထိုသို့ပြုလုပ်ပြီးနောက် ပုဂံတပ်မတော်များ သထုံမြို့တွင်းသို့ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်နိုင်၍ ဘုရင်လုပ်သူ မနူဟာမင်းနှင့်တကွ တမြို့လုံးကို ရတော်မူလေ၏။

သထုံမြို့ကိုရလျှင် သထုံပြည်၌ မင်းအဆက်ဆက် ကိုးကွယ်သော ရတနာပန်းတောင်းဖြင့်ထားသော မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ဓာတ်တော်မွေတော်များနှင့်တကွ အစုံသုံးဆယ်သောပိဋကတ်တော်သုံးပုံများကို မနူဟာမင်းပိုင် ဆင်ဖြူတော် ၃၂–စီးတွင်တင်၍ ပုဂံပြည်သို့ ယူဆောင်

e-book is created by shanyoma

တော်မူခဲ့၏။ ပိဋ္ဌကတ်ကျမ်းဂန်တတ်သော အရိယာသံဃာတော်တထောင်ကိုလည်း ရှိသေလျောက်ပတ်စွာ တောင်းပန်၍ ပုဂံပြည်သို့ပင့်ဆောင်ခဲ့၏။ ထိုမှတပါး သထုံပြည်ရှိ စစ်သည်ရဲမက်အလုံးအရင်းနှင့်ဆင်မြင်းဗိုလ်ပါတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပန်းပု၊ ပန်းပွတ်၊ ပန်းချီ၊ ပန်းရန်၊ ပန်းထိမ်စသော ပန်းဆယ်နှစ်မျိုးကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်သူများနှင့်အဘက်ဘက်က ကျွမ်းကျင်သူပညာသည်အပေါင်းတို့ကိုလည်းကောင်း ပုဂံပြည်သို့ ယူဆောင်လာခဲ့၏။

'သီရိတြိဘဝနာဒိတျာပဝရဓမ္မရာဇာ'ဘွဲ့မည်တော်ရှိသော သထုံဘုရင် မနူဟာမင်းကိုလည်း မိဖုရား၊ သားသမီးများနှင့်တကွ ပုဂံပြည်သို့ ခေါ်ယူလာခဲ့၏။ နေပြည်တော် ပုဂါရာမ(ပုဂံပြည်)သို့ရောက်သောအခါ သထုံပြည်က ပင့်ဆောင်ခဲ့သော မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ဓာတ်တော်မွေတော်များကို ရတနာအတိပြီးသော ပတ္တမြားကြုတ်တွင် ဌာပနာ၍ ခေါင်းရင်းတော်၌ အမြဲထားလျက် ကိုးကွယ်တော်မူ၏။ ပိဋ္ဌကတ်တော်သုံးပုံ အစုံသုံးဆယ်ကိုလည်း ရတနာအတိပြီးသော ပြာသာဒ်၌ထား၍ အရိယာသံဃာတော်တို့အား သင်ကြားပို့ချစေရ၏။ သထုံမှ ပင့်ဆောင်ခဲ့သော အရိယာသံဃာတော်တို့ကို ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေးဟူသော ပစ္စည်းလေးပါးနှင့်ချီးမြှင့်ပူဇော်ကာ မြတ်စွာဘုရား၏စကားတော် တရားတော်များ ပြန့်ပွားအောင် အားထုတ်ဖို့ သာသနာနုဂ္ဂဟ၊ ပစ္စယာနုဂ္ဂဟအမှုပြုလုပ်ခဲ့၏။ သထုံဘုရင် မနူဟာမင်းကိုလည်း 'မြင်းကပါ'အရပ်၌ အလုပ်အကျွေးနှင့်တကွ ကျွန်စွာ ထားရှိနေထိုင်စေရ၏။

မနူဟာမင်းကား တန်ခိုးအာနုဘော်ရှိသူဖြစ်၏။ စကားပြောလျှင် ခံတွင်းမှ စက်ပြောင်ပြောင် အရောင်ထွက်၏။ ထိုအတွက် အနော်ရထာမင်းစောသည် မနူဟာမင်း မိမိထံလာ၍ ဦးချသောအခါတိုင်း(ကန်တော့ဝတ်ချသောအခါတိုင်း) ကြက်သီးမွေးညင်းထ၍ ထိတ်ထိတ်လန့်လန့်ဖြစ်တော်မူ၏။ သို့ဖြစ်၍ မနူဟာမင်းတန်ခိုးအာနုဘော် ညံ့စေခြင်းငှာ ဘုရားဆွမ်းတော်တင်ကို မနူဟာမင်းအား ဆွမ်းတော်တင်မှန်းမသိစေပဲ ပြင်ဆင်ကျွေးမွေးလေ၏။

ကျွေးမွေးပုံကား မနောလင်ပန်းနှင့်တခမ်းတနား စားတော်ခေါ်ရန် ထမင်းဟင်းလျှာများ ပြင်ဆင်ပြီး ဘုရားမှာတင်စေ၏။ ထိုဘုရားတင်ပြီးသော ထမင်းဟင်းလျှာ စားတော်များကို(ဘုရားဆွမ်းတော်တင်များကို)မနူဟာမင်းအား ကျွေးမွေးကာ စားတော်ခေါ်စေ၏။ မနူဟာမင်းလည်း မစုံစမ်း မဆင်ခြင်ပဲ စားတော်ခေါ်လေ၏။ ထိုသို့အားဖြင့် မပြတ်မပြတ် ဘုရားဆွမ်းတော်တင်များ စားတော်ခေါ်ခဲ့ရာ ကာလအတန်ကြာသောအခါ ခံတွင်းမှထွက်သော စက်ရောင်များ ကွယ်ခဲ့လေ၏။

မနူဟာဘုရား

မနူဟာမင်းလည်း မိမိ၏ခံတွင်းမှ ထွက်သော စက်ရောင်များ ကွယ်ခဲ့သဖြင့် ထိတ်လန့်ခြင်း'သံဝေဂ'ဖြစ်သွားလေ၏။ သို့ဖြစ်၍ သံသရာဝယ် ကျင်လည်သမျှ 'သူနိုင်သည့်ကိုယ် ဖြစ်လို' ဟုဆုတောင်းပြီးလျှင် မိမိနေထိုင်ရာ မြင်းကပါအရပ်၌ပင်

e-book is created by sharyoma

(၁) ကြီးစွာသောဘုရားဆင်းတုတော်ထက်ဝယ်တော်တဆူနှင့်
(၂) ကြီးစွာသော ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုဟန် ဆင်းတုတော်ကြီးတဆူ တည်တော်မူ၏။ ထိုဆင်းတုတော်ကြီးနှစ်ဆူကို 'မနူဟာဘုရား'ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ (ယခုထက်ထိ မနူဟာဘုရားဟူ၍ပင် ခေါ်နေကြ၏။)

မနူဟာမင်းသည် ထိုဘုရားနှစ်ဆူတည်ရန် မိမိတွင် ပါလာသော 'မနောမယ'ပတ္တမြားကို ပုဂံသင္ဘေးအား ရောင်းချရာ လှည်းငါးစီးတိုက်ခန့် အဖိုးငေ့ရ၏။ ထိုငွေများဖြင့် ဘုရားနှစ်ဆူကို တည်ကြောင်း မနူဟာဘုရားကျောက်စာတွင် ဖော်ပြထား၏။

(ဤနေရာတွင် မနူဟာဘုရားနှစ်ဆူပုံတော်နှင့်ကျောက်စာ ထည့်သွင်းဖော်ပြရန်။)

အနော်ရထာမင်းစော တရုတ်ပြည်သွား၍ စွယ်တော်မင့်ခြင်း

အနော်ရထာမင်းစောသည် သထုံပြည်မှ ဓာတ်တော်မွေတော်များနှင့်ပိဋကတ်တော်များ၊ အရိယာသံဃာတော်များကို ပုဂံပြည်သို့ပင့်ဆောင်၍ ကိုးကွယ်ပူဇော်ရသော်လည်း သာသနာရေးအတွက် ထက်သန်သော သဒ္ဓါပသန္နဆန္ဒဓာတ်အားကြီးသူဖြစ်သောကြောင့် အားရတင်းတိမ်ခြင်းမရှိပဲ နောက်ထပ် ဓာတ်တော်မွေတော်များကို ရှာဖွေပူဇော်ရန် ကြံစည်တော်မူလျက်ရှိလေ၏။

ထိုသို့ကြံစည်ယင်း တရုတ်ပြည်တွင် မြတ်စွာဘုရားစွယ်တော်ရှိကြောင်း သတင်းကြားရလေ၏။ သို့ဖြစ်၍ တရုတ်ပြည်ရှိ စွယ်တော်မြတ်ကို တောင်းယူပင့်ဆောင်ရန် တရုတ်ပြည်သို့ ရေအား၊ ကြည်းအား၊ စစ်အင်္ဂါလေးပါးနှင့်ချီသွားတော်မူလေ၏။ တရုတ်ပြည်သို့ ရောက်သောအခါ တရုတ်ဘုရင်'ဥတည်ဘွား'နှင့်မင်းနှစ်ပါး အကြည်အသာပြောဆို၍ နှုတ်ခွန်းဆက်ကြပြီးနောက် စွယ်တော်မြတ်ကို ကိုးကွယ်ရန် တောင်းလေရာ တရုတ်ဘုရင် ဥတည်ဘွားက စွယ်တော်မြတ်ကျိန်းဝပ်တော်မူလိုလျှင် ပင့်ဆောင်တော်မူပါဟု ပြောလေ၏။

အနော်ရထာမင်းစောသည် စွယ်တော်မြတ်ထားရာသို့ သွားရောက်၍ အမျိုးမျိုး ပူဇော်သက္ကာရပြုပြီးလျှင် ဦးခေါင်းထက်၌ ရတနာပန်းတောင်းကို ရွက်ပြီး စွယ်တော်မြတ်အား ကျိန်းဝပ်တော်မူရန် ခယရှိသေစွာ လျှောက်ထားတောင်းပန်လေ၏။ ထိုအခါ စွယ်တော်မြတ်သည် ယောကျ်ားမြတ်တို့၏ လက္ခဏာတော်ကြီး သုံးဆယ့်နှစ်ပါး၊ လက္ခဏာတော်ငယ်ရှစ်ဆယ်၊ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်တို့ဖြင့် အလှန်တင့်တယ်စွာ တန်ဆာဆင်၍ ကောင်းကင်သို့ပျံတက်ပြီး စကြိုကြွကာ နေတော်မူလေ၏။ အနော်ရထာမင်းစော၏ ဦးခေါင်းထက်ရှိ ရတနာပန်းတောင်းထဲသို့ မကြွလာပဲ ကောင်းကင်ထက်မှာသာ တည်နေတော်မူလေ၏။ အနော်ရထာမင်းစောလည်း ထိုအခြင်းအရာကိုမြင်လျှင် စိတ်မသက်မသာ ဖြစ်သွားလေ၏။

ထိုသို့ဖြင့် စွယ်တော်မြတ်သည် ကောင်းကင်မှ မဆင်းသက်ပဲ စကြိုကြွနေစဉ် အနော်ရထာမင်းစော၏ ဦးခေါင်းထက်ရှိ ရတနာပန်းတောင်းထဲသို့ မြရှင်ဆင်းတု(ရှပ်ပွားတော်)တဆူ ကောင်းကင်မှ ကျဆင်းကာ ကျိန်းဝပ်တော်မူလာလေ၏။ စွယ်တော်မြတ်ကား ကောင်းကင်၌ပင်

e-book is created by shanyoma

စကြိုကြေ့လျှက်နေတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ အနော်ရထာမင်းစောလည်း စွယ်တော်မြတ်ကိုပင် ပင့်၍ မရလင့်ကစား မြရှင်ဆင်းတု(ရှုပ်ပွားတော်)ကို ကိုးကွယ်ခင့်ရသဖြင့် နှစ်သိမ့်ကျေနပ်သွားခဲ့လေ၏။

ထိုသို့ဖြင့် အနော်ရထာမင်းစောသည် မြရှင်ဆင်းတုကို ပင့်ကာ တရုတ်မှပြန်လာခဲ့ရာ လမ်းခရီးတွင် မောကိုးပြည်ထောင်(ရှမ်းကိုးပြည်ထောင်)ကို အစိုးရသောစော်ဘွားက သမီးတော် "စောမွန်လှ"ကို ဆက်သလိုက်လေ၏။

တောင်ပြိုးဆုတောင်းပြည့်ဘုရား

အနော်ရထာမင်းစောလည်း စောမွန်လှကိုယူကာ ရေအား၊ ကြည်းအား၊ စစ်အင်္ဂါလေးပါးနှင့်ချီလာခဲ့ရာ ကျော်စည်တိုက်သို့ ရောက်တော်မူလျှင် တောင်ပြိုးအရပ်၌ တိုင်းသူပြည်သားလူအများတို့ ကိုးကွယ်ကြစေရန် ဂူတလုံး တည်တော်မူလေ၏။ ထိုဂူကို ဆုတောင်းပြည့်ဟု သမုတ်တော်မူ၏။ (ကျော်စည်တိုက်ဆိုသည်ကား မန္တလေးအနီး မန္တလေးမြောက်ဘက် မတ္တရာပတ်ဝန်းနယ်တခွင်ပင်ဖြစ်၏။)

တောင်ပြိုးညီနောင် မင်းကြီး မင်းကလေး

ကျော်စည်တိုက်တွင် ခေတ္တစခန်းချစဉ် ဇော်ဂျီအကောင်ကို ဖုတ်ကင်၍ စားဖူးသော ကုလားဗျတ္တနှင့်ပုပ္ပွားတောင်မှ ဘီးလူးမတို့ညား၍ ဖွားမြင်လာသည်ဆိုသော ရှေဖျင်းကြီး ရှေဖျင်းငယ် ကုလားကပြားသူရဲကောင်း နှစ်ယောက်တို့ကို အယုံအကြည်မရှိသဖြင့် ကွပ်မျက်တော်မူလေ၏။ ကုလားကပြားသူရဲကောင်းနှစ်ယောက်တို့လည်း သေလျှင် နတ်မိစ္ဆာဖြစ်နေကြလေ၏။

မန္တလေးတောင်ထိပ်၌ ဘုရားတဆူနှင့်ရှေကြက်ယက် ရှေကြက်ကျတောင်နှစ်လုံး၌ ဘုရားနှစ်ဆူ တည်တော်မူခဲ့ခြင်း

ဘုရင် အနော်ရထာမင်းစောသည် ထိုအရပ်၌နေသူ ရဟန်းရှင်လူတို့အတွက် ထာဝရကိုးကွယ်နိုင်ရန် မန္တလေးတောင်ထိပ်၌(ယခုရှိသော မန္တလေးမြို့က မန္တလေးတောင်ပင်ဖြစ်၏။) စေတီတဆူ၊ ရှေကြက်ယက်၊ ရှေကြက်ကျတောင်နှစ်လုံး၌ ဘုရားစေတီတော်တဆူစီ တည်ထားတော်မူခဲ့လေ၏။ (အမရပူရဆိပ်ကမ်းဘူတာအနီးတွင် ယခုရှိနေသော ရှေကြက်ယက်၊ ရှေကြက်ကျ ဘုရားများပင်ဖြစ်၏။)

ထိုသို့ ဘုရားစေတီတော်များ တည်ထားပြီးနောက် ရေအား၊ ကြည်းအားနှင့်ပုဂံနေပြည်တော်သို့ စုံတော်မူရာ ဘုရင်မင်းမြတ်မှာ ရတနာရှေဖောင်တော်စီး၍ ရေကြောင်းခရီးက လိုက်တော်မူလေ၏။ တနေရာတွင် ဖောင်တော်မသွားနိုင်ပဲ ရပ်တန့်နေသဖြင့် ဟူးရားဖြူ၊ ဟူးရားညိုတို့အား မေးမြန်းရာ "ကျွန်တော်မျိုး ဇျင်းညီနောင်တို့သည် သေပြီးနတ်မိစ္ဆာဖြစ်နေကြပါသည်။

e-book is created by sharyoma

အမှုတော်ကို ထမ်း၍ ကျေးဇူးတော်ကို မခံစားရပါသဖြင့် ဖောင်တော်တက်မကို ကိုင်၍ထားကြ ခြင်းဖြစ်ပါသည်''ဟု လျှောက်ကြ၏။

''သည်လိုဆိုလျှင် တောင်ပြိုးရှာတွင် တည်ထားခဲ့သော ဆုတောင်းပြည့်စေတီတော်အနီး မှာ နတ်ကွန်းဆောက်ပေးထားလိုက်။ ကျော်စည်တတန်းမှာ နေသူတို့၏ပူဇော်ရာဖြစ်စေ''ဟု အ မိန့်တော်မြတ် ချမှတ်လိုက်လေ၏။

မှတ်ချက်။ ။ထိုအချိန်ကစ၍ တောင်ပြိုးနတ်ညီနောင်ပေါ် လာခြင်းဖြစ်၏။ မှန်နန်းမဟာ ရာဇဝင်တော်ကြီး၌ 'နတ်မိစ္ဆာ'ဟူ၍ အတိအလင်းဆိုထား၏။ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်နတ်သမ္မာဟူ၍ မဆိုပေ။ နှစ်ပေါင်းလည်း ကိုးရာကျော်ရှိခဲ့ပြီဖြစ်၏။ အသက်ထင်ရှားရှိချင်မှလည်း ရှိတော့ မည်။ စုတိစိတ်ကျကာ ဘဝပြောင်းသွားပြီလည်း မသိချေ။

ဤနေရာတွင် နတ်ကိုးကွယ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓဝါဒအစစ်အမှန်ကို သိရန် ဖေါ်ပြဖို့ အ ခွင့်ဆိုက်၏။ ယခုအခါ ဤမြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုဂ္ဂိုလ်အချို့တို့ ကိုးကွယ်နေကြသော နတ်များမှာ အထက်နတ်ပြည် ခြောက်ထပ်မှ နတ်များ မဟုတ်ပေ။ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်တွင် အောက်ဆုံးနတ် ပြည်ဖြစ်သော စတုမဟာရာဇ်နတ်ပြည်အပါအဝင် နတ်မိစ္ဆာ နတ်ဘီလူး၊ နတ်သမ္မာ နတ်ဘီလူး စ သည့်အောက်တန်းစားနတ်များ ဖြစ်၏။

ဗုဒ္ဓအယူဝါဒရှိသူ၊ ရတနာသုံးပါးကို ကိုင်းရှိုင်းသူ'လူ'ဟူသောပုဂ္ဂိုလ်တို့အား နတ်ကောင်း နတ်မြတ်တို့ကို အစိုးရသော တာဝတိံသာသိကြားမင်းကပင် ရှိခိုးရ၏။

ထိုစကားကို ထင်ရှားစေဦးအံ့။ တကြိမ်က တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှ သိကြားမင်းသည် ဝေဇယန္တာပြာသာဒ်မှ အဆင်းတွင် လက်အုပ်ချီကာ ကန်တော့ခြင်းအမှုကို ပြုလေ၏။ ထိုသို့သော အခြင်းအရာကို မြင်လျှင် သိကြားမင်း၏ရထားထိန်း(ယာဉ်မောင်းသူ)မာတလိနတ်သားက''နတ် မြတ်နတ်ကောင်း နတ်အပေါင်းတွေက ရှိခိုးပူဇော်ရတဲ့နတ်တို့သခင် နတ်ဘုရင်က ဘယ်သူမျှား လက်အုပ်ချီပြီး ကန်တော့နေပါသလဲ။ မိမိကိုယ်တိုင်က အကန်တော့ခံ အပူဇော်ခံဖြစ်နေပါလျက် နဲ့ ဘယ်သူမျှား လက်အုပ်ချီနေရပါသလဲ အရှင်သိကြားမင်း''ဟု မေးမြန်းလေ၏။

ထိုအခါ သိကြားမင်းက–

ယေ ဂဟဋ္ဌာ ပုညကရာ၊ သီလဝန္တော ဥပါသကာ။
ဓမ္မေန ဒါရံ ပေါသေန္တိ၊ တေ နမဿာမိ မာတလိ။

(သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်)

''လူ့ဘုံမှာ ငါးပါးသီလ စောင့်ထိန်းပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုကာ ရတနာသုံးပါးကို ဆည်း ကပ်၍ တရားသဖြင့် သားမယားကို လုပ်ကျွေးနေတဲ့လူတွေ ရှိတယ်။ အဲဒီလူတွေကို ငါလက်အုပ် ချီပြီး ကန်တော့ခြင်းဖြစ်တယ်''ဟု မိန့်တော်မူလိုက်ရာ မာတလိက–

''သည်လိုဆိုလျှင် ကြည်ညိုစရာကောင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ကျွန်တော်လဲ အရှင်သိကြား

e-book is created by shanyoma

မင်းလိုပဲ လက်အုပ်ချီကာ ကန်တော့ပါတယ်''ဟု လျှောက်ထားလိုက်လေ၏။ ဤကား မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် ဟောတော်မူခဲ့သော 'အာဟစ္စဘာသိတ'ခေါ် ဘုရားစကားတော် အစစ်ဖြစ်ပေ၏။

ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောသည် နေပြည်တော် ပုဂါရာမသို့ရောက်လျှင် တရုတ်ပြည်မှ ပင့်ဆောင်ရယူခဲ့သော မြရှင်ဆင်းတုတော်ကို ရွှေနန်းတော်ထဲ၌ ထား၍ ကိုးကွယ်တော်မူ၏။

ရွှေစာရံဘုရား

အနော်ရထာမင်းစောသည် မောပြည်မှ ဆက်လိုက်သော စော်ဘွားသမီး စောမွန်လှကို လည်း အပါးတော်တွင် ထား၍ ခစားစေ၏။ စောမွန်လှကား ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်သော ဗုဒ္ဓဘာသာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူ ဖြူစင်သော အကျင့်သီလနှင့်ပြည့်စုံသည့်အမျိုးသမီးဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ စောမွန်လှ၏ နားဌေးတွင် မြတ်စွာဘုရား၏ မွေတော်မြတ် ကိန်းဝပ်မူ၍ အရောင်အဝါတောက်ထွန်းနေလေ၏။ ထိုသို့အရောင်အဝါ တောက်ထွန်းသည်ကို အခြားမိဖုရားများ၊ မောင်းမများ မြင်လျှင် စောမွန်လှအား ဇော်ဂနီစုန်းဖြစ်ကြောင်းနှင့် ဘုရင်မင်းမြတ်အား လျှောက်ထားသံတော်ဦးတင်ကြလေ၏။

ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောလည်း နားဌေးမှ အရောင်အဝါ တောက်သည်ကို မြင်တော်မူ၍ ဇော်ဂနီစုန်း အမှန်ပင်ဖြစ်သည်ဟု အယူတော်ရှိကာ ''စောမွန်လှသည် ငါ၏ရွှေနန်းတော်နှင့်မတန် နေရင်းမြို့ရွာသို့ပြန်စေ''ဟု အမိန့်တော် ချလိုက်လေ၏။ စောမွန်လှလည်း မိမိ၏ အခြေအရံငယ်ကျွန်တို့ကို ခေါ်ယူကာ ပြန်သွားလေရာ သွားခါနီး၌ ဘုရင်မင်းမြတ်နှင့်တကွ ပြည်စောင့်နတ် နန်းစောင့်နတ်တို့အား ရှိခိုးပူဇော်သွားလေ၏။

မိမိ၏ အခြေအရံများနှင့်တကွ ဇာတိမူလ မောပြည်လောကသို့ ပြန်လာခဲ့ရာ ရွှေစာရံဘုရားတည်ရာအရပ်သို့ ရောက်သောအခါ နားဌေးင်း ကျွတ်သွားလေ၏။ နားဌေးင်းကျွတ်သော နေရာအနီးတွင် ချောင်းတခုရှိရာ ချောင်းရေထဲတွင် နားဌေးင်းအရောင်ထင်နေသဖြင့် ရေငုပ်ပြီး စမ်းစေသော်လည်း နားဌေးင်းကို မတွေ့ရပေ။ တခဏအတွင်း ကောင်းကင်၌ စာသူငယ်အပေါင်း သောသောရုတ်ရုတ် ဝန်းရံ၍ နားဌေးင်းနှင့်တကွ မွေတော်မာတ်မှ တန်ခိုးပြာဋ္ဌိဟာပြနေသည်ကို မြင်ရလေ၏။ ထိုချောင်းကို 'နားဌေးင်းကျချောင်း'ဟု ယခုတိုင်အောင် ခေါ်ဝေါ်နေကြ၏။

စောမွန်လှလည်း မြေပြင်ကနေ၍ ထိခြင်းငါးပါးဖြင့် လက်အုပ်ချီကာ ရှိခိုးပူဇော်ခြင်းအမှုပြုလေမှ နားဌေးင်းနှင့်တကွ မွေတော်မြတ် ဆင်းသက်လာ၍ စောမွန်လှ၏ လက်ဝဲဘက်နားတွင် ကျိန်းဝပ်မြဲ ကျိန်းဝပ်နေလေ၏။ စောမွန်လှလည်း ထိုအရပ်တွင်ပင် မိမိ၏ အခြေအရံသင်းပင်းများနှင့်စီမံဆော်အောကာ မိမိကိုယ်ပိုင် မောက လာစက ပါလာသော ရွှေငွေများနှင့်စေတီတော်တည်၍ မွေတော်မြတ်ကို စေတီတော်တွင်း၌ ဌာပနာလေ၏။ စေတီတော်၏ ပမာဏမှာ အရပ်တော်အမြင့်ငါးထောင်ရှိ၏။

e-book is created by *sharyoma*

ထိုကဲ့သို့ စောမ္ဘန်လှဘုရားတည်ကြောင်းကို ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစော ကြားသိရာ စောမ္ဘန်လှဘုရားတည်ရာသို့ မင်းစေတမန်တို့ကို အမြန်လွှတ်၍ အကြည့်ခိုင်းလေ၏။ ဤသို့လည်း အမိန့်တော်မြတ် မှတ်တော်မူလိုက်လေ၏။

"စောမ္ဘန်လှတည်သော ဘုရားလိုဏ်မုခ်ဝကို မောရှမ်းတို့နေရာ အရှေ့ဘက်သို့ မျက်နှာလှည့်ထားလျှင် စောမ္ဘန်လှကို သတ်ခဲ့ရမည်။ ငါ၏နေပြည်တော် ပုဂါရာမရှိရာ အနောက်မျက်နှာသို့ မျက်နှာလှည့်ထားလျှင် အသက်ဘေးမှ ချမ်းသာစေ" အမိန့်တော်မြတ်အတိုင်း မင်းစေတမန်တို့ လာခဲ့လေရာ ရှေစာရံဘုရားတည်ရာသို့ နေဝင်ရီတရောအချိန် ရောက်လေ၏။

ရောက်လျှင် ရောက်ချင်း အမိန့်တော် စာချွန်တော်ကို ဖတ်ပြန်ရန် စီမံလေ၏။ စောမ္ဘန်လှက မင်းစေတမန်တို့ကို ဆုလာဘ်တစိုးလက်ဆောင်ပေး၍ နံနက်လင်းမှ အမိန့်တော်ကို နာခံပါရစေဟု တောင်းပန်ပြီး အမိန့်တော်စာချွန်ဌ်ပါသောအချက်များ စုံစမ်းမေးမြန်းလေရာ မင်းစေတမန်တို့လည်း တံစိုးလက်ဆောင်ရထားသဖြင့် မှန်သည့်အတိုင်း ပြောပြကြလေ၏။ စောမ္ဘန်လှ၏ ဘုရားစေတီတော်မှာ လိုဏ်မုခ်ဝကို အရှေ့ဘက်သို့ လှည့်ကာတည်ထားခဲ့၏။ စောမ္ဘန်လှလည်း ထိုညတွင် သိကြားစတုလောကပါလစသော နတ်ကောင်းနတ်မြတ်တို့ကို တိုင်တန်း၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပူဇော်ကာ အဓိဋ္ဌာန်ပြီး မိမိဝတ်ဆင်သော 'ရွှေဖျင်မြစီ'တဘက်နှင့်ဆွဲငင်လှည့်လိုက်ရာ ဘုရားစေတီတော်၏ လိုဏ်မုခ်ဝသည် အရှေ့ဘက်သို့မျက်နှာလှည့်နေရာမှာ အနောက်ဘက်သို့ မျက်နှာလှည့်သွားလေ၏။

နံနက်လင်း၍ မင်းစေတမန်တို့မြင်သောအခါ နောက်ဘက်သို့ မျက်နှာလှည့်နေသည်ကို တွေ့ကြရလေ၏။ မင်းစေတမန်တို့လည်း ထုံးစံအတိုင်း အမိန့်တော်စာချွန်ကို ဖတ်ပြီးပြန်သွားကြလေ၏။ ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောလည်း မင်းစေတမန်တို့ပြန်လာ၍ အကြောင်းခြင်းရာကို သိရသောအခါ စောမ္ဘန်လှအပေါ်တွင် အမျက်တော်မရှပဲ ကျေနပ်နှစ်သိမ့်သွားတော်မူလေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၁၆–ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၀ ရက်နေ့တွင် စောမ္ဘန်လှတည်သော ရှေစာရံဘုရား၏ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိမြေတာ တထောင်ကို ဘုရားသို့လှူတော်မူလေ၏။

မင်းအဆက်ဆက် ဆက်လက်လှူဒါန်းကြခြင်း

အနော်ရထာမင်းစော၏ မြစ်တော်ဖြစ်သော ဤပုဂံပြည်မှ အလောင်းစည်သူမင်းလက်ထက် ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၇၅ ခုနှစ်တွင် ရှေစာရံဘုရားအတွက် အရှေ့ဘက်သို့လားသော် သံပရာချောင်း၊ တောင်ဘက်သို့လားသော် ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ငယ်စင်းစင်း၊ အနောက်ဘက်သို့လားသော် ပန်းချောင်းတဘက် ယင်းမာပင်၊ မြောက်ဘက်သို့လားသော် နက္ခဲချောင်း၊ နက္ခဲတောင်။ ဤဖေါ်ပြပါ နယ်လေးရပ်အတွင်းရှိမြေကို ရွာနှင့်တကွ လှူတော်မူ၏။ ဘုရားအတွက် ဝေယျာဝစ္စဆောင်ရွက်ရန် အိမ်ခြေပေါင်း ငါးဆယ်ကိုလည်း လှူတော်မူ၏။

ထို့နောက် အင်းဝပထမခေတ် မိုးညှင်းမင်းတရားလက်ထက် ရှေစာရံစေတီတော်ကို ထပ်

e-book is created by shanyoma

မံပြင်ဆင်၍ တည်တော်မူ၏။ မူလရှိရင်း အရပ်တော် ငါးတောင်မှ အရပ်တော် သံတောင်သုံးဆယ် ကျော်ခန့်အထိ မြှင့်တင်တော်မူလိုက်၏။

ထို့နောက် ကုန်းဘောင်ရာဇဝင် စစ္စဉ်ကူးမင်းလက်ထက် ဘုရင်မင်းမြတ်၏ မယ်တော် မိဖုရားခေါင်ကြီးက ထပ်မံပြင်ဆင်၍ ရွှေထီးတင်တော်မူသည်။ ထီးချရားသီးမှသည် မြေတိုင်အောင် လည်း ရွှေချတော်မူ၏။

မှတ်ချက်။ ။ရွှေစာရံကား 'ကျော်'လေးဆူအပါအဝင်စေတီတော်ဖြစ်၏။ 'ကျော်'လေးဆူ ဟူသည်ကား (၁)စောမွန်လှတည်သော ဤရွှေစာရံဘုရား။ (၂)အနော်ရထာမင်းစောကိုယ်တိုင် တည်ထားခဲ့သော ပုဂံရွှေစည်းခုံဘုရား။ (၃)ဓမ္မာသောကမင်းကြီးတည်ထားခဲ့သော မိတ္ထီလာနယ် ရှိ မုဌောစေတီတော်ကို အနော်ရထာမင်းစော ပြင်ဆင်တည်ထားသော ရွှေယင်မြော်ဘုရား။ (၄) အလောင်းစည်သူမင်း တည်သော အညာသီဟတောဘုရားဟူသော ဘုရားလေးဆူဖြစ်၏။

ရွှေစည်းခုံစေတီတော်

အနော်ရထာမင်းစောကား ဘုရားကြည်ညိုရာ၌ ပုထုဇဉ်တို့တွင် ယှဉ်ဘက်မရှိ အဓိပတိ ဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်က အဇာတသတ်မင်းကဲ့သို့ ပြင်းထန်လွန်ကဲသော သဒ္ဓါတရား နှင့်ပြည့်စုံသူဖြစ်၍ ရတနာသုံးပါးနှင့်စပ်သော ကိစ္စကို ပြုစုပူဇော်ရခြင်း၌ အားရတင်းတိမ်သည် ဟူ၍မရှိခဲ့ပေ။ သို့ဖြစ်၍ ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါအပေါင်းတို့၏ အကျိုးငှာ သာသနာငါးထောင်ပတ် လုံး တည်ရစ်စေရန် စေတီတော်ကြီးတဆူတည်ဖို့အတွက် ဓာတ်တော်မှေတော်မျှား ရရှိရေးကို တွေး တောကြံစည်နေတော်မူလေ၏။

သို့ကြံစည်တွေးတောယင်း ဓာတ်တော်ရှိရာ ဌာနကို စုံစမ်းသိရှိရလေ၏။ ဓာတ်တော် ကား ဒုတ္တဗေါင်မင်း၏ကောင်းမှု သရေခေတ္တရာပြည်ရှိ ပုထိုးကြီးဘုရား၌ ဖြစ်လေ၏။ ရေအား၊ ကြည်းအား၊ စစ်အင်္ဂါလေးပါးနှင့်သရေခေတ္တရာပြည်သို့ ကိုယ်တော်တိုင် ချီတက်တော်မူလေ၏။ သရေခေတ္တရာပြည်သို့ရောက်သောအခါ ဘေးလောင်းတော်ဒုတ္တဗေါင်မင်းကြီးတည်ထားသော စေတီတော်ပုထိုးကြီးဆယ့်တစ်ဆူအနက် ကမ်းယံပြည်မှ နဖူးသင်းကျစ်တော်ဓာတ်ကိုယူ၍ ဌာပနာ ထားသော'ပုထိုးကြီး'ကို ဖျက်ပြီး နဖူးသင်းကျစ်တော်ဓာတ်ကို ယူလေ၏။ ဌာပနာကို ဖောက်၍ နဖူးသင်းကျစ်တော်ဓာတ်ကိုယူပြီး ရတနာအတိပြီးသော ပြာသာဒ်နှင့်ဆင်ဖြူတော်တွင်တင်ကာ ပုဂံနေပြည်တော်သို့ ပင့်ဆောင်ခဲ့လေ၏။

ပုဂံရွှေမြို့တော်သို့ရောက်သောအခါ ရဟန္တာအရှင်အရဟံမထေရ်မြတ်နှင့်တိုင်ပင်၍ နဖူး သင်းကျစ်တော်ဓာတ်ကို ရဟန်းရှင်လူပြည်သူသတ္တဝါအားလုံးတို့ ကိုးကွယ်နိုင်စေခြင်းငှာ စေတီ တော်တည်ပြီး ဌာပနာထားရန် စီမံတော်မူလေ၏။ ထိုသို့စီမံခြင်းဖြင့် နောင်သောအခါတွင်လည်း သာသနာငါးထောင်ပတ်လုံး သတ္တဝါအပေါင်းတို့အတွက် အမြဲထာဝရကိုးကွယ်နိုင်ကြရန် ဖြစ်ပေ ၏။

e-book is created by sharyoma

သို့ဖြစ်၍ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၂၁–ခုနှစ်တွင် ရှေစည်းခုံဘုရားကို တည်တော်မူ၏။ သရေခေတ္တရာပြည် ဒုတ္တပေါင်မင်းကြီး၏ ပုထိုးကြီးမှရခဲ့သော နဖူးသင်းကျစ်တော်ဓာတ်ကို ဌာပနာတော်မူလေ၏။

သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သံတမန်စေလွှတ်၍ စွယ်တော်ပွား တောင်းယူရခြင်း

အနော်ရထာမင်းစောလည်း အရှင်အရဟံနှင့်တိုင်ပင်၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သံတမန်စေလွှတ်ပြီး ဆင်ဖြူတော်တစီးကို လက်ဆောင်ပြုကာ သာယာချင်သောစကားဖြင့် စွယ်တော်မြတ်ကို ပူဇော်လိုကြောင်း တောင်းဆိုလိုက်လေ၏။ ထိုအချိန်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဓာတုသေနမင်းနန်းစံခိုက်ဖြစ်၏။ သီဟိုဠ်ဘုရင်ဓာတုသေနမင်းလည်း စွယ်တော်ပွားတဆူကို ကိုးကွယ်ရန် ပေးလိုက်လေ၏။

အနော်ရထာမင်းစောလည်း စွယ်တော်ပွားကို ကြည်ညိုလှသဖြင့် နန်းရှေ့တွင် ရတနာအတိ မှမ်းမံသောပြာသာဒ်နှင့်ထား၍ ကြီးစွာသော ပူဇာသက္ကာရအမှုကို ပြုတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ရှင်အရဟံမထေရ်မြတ်က စွယ်တော်မြတ်ကို နန်းတော်ထဲ၌ထား၍ ကိုးကွယ်ခြင်းထက် စေတီတည်ထား၍ ကိုးကွယ်လျှင် သာသနာဝါးထောင်တိုင်အောင် လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါအပေါင်းတို့အတွက် အကျိုးရှိနိုင်သည်ဟု အမိန့်တော်ရှိသဖြင့် စွယ်တော်မြတ်(စွယ်တော်ပွား)ကို တည်ဆဲဖြစ်သော (တည်ဆောက်နေဆဲဖြစ်သော)ရှေစည်းခုံစေတီတော်တွင် ဌာပနာတော်မူလေ၏။

မှတ်ချက်။ ။ဤသို့ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့စွယ်တော်တောင်းရန် မင်းစေတမန်လွှတ်သော အကြောင်းမှာ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၌ ဖော်ပြချက်ဖြစ်ပေသည်။ စွယ်တော်တောင်းလွှတ်ရာ၌ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ပိဋ္ဌကတ်တော်များကို ပေးလိုက်ရန် တောင်းဆိုချက် မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်၌ မပါချေ။ သို့သော် မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြီဘွဲ့ခံ မောင်းထောင်ဆရာကြီးရေးသော သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၌ကား–

"အနော်ရထာမင်းစော လက်ထက် သီဟိုဠ်သို့သူရဲကြီးလေးယောက်ကို စေ၍ ပိဋ္ဌကတ်စွယ်တော်များကို တောင်းစေသည်။ သီဟိုဠ်က ရခဲ့သော ပိဋ္ဌကတ်နှင့်သဆုံကပါသော ပိဋ္ဌကတ်ကိုလည်း ရှင်အရဟံတိုက်ဆိုင်တည်းဖြတ်သည်။ နှစ်မူလုံးပင် မလွန်မယုတ် ညီညွတ်သည်ဟူ၏။ ထိုသို့တိုက်ဆိုင်တည်းဖြတ်သောမူနှင့်ရေးကူးစေ၍ ပိဋ္ဌကတ်တိုက်တွင် သွင်းထားသည်။ အရပ်ရပ်သို့လည်း ပျံ့နှံ့စေသည်ဟူ၍ စာဟောင်းစာတမ်းရှိသည်"

ဟု ဖော်ပြထား၏။ ဤ၌ သတိပြုရန်မှာ မောင်းထောင်ဆရာကြီးမဟာဓမ္မသင်္ကြီသည် ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီးကို စီရင်ရေးသားသော 'ရာဇဝင်ပြုစုရေးအဖွဲ့' တွင် ပါဝင်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတဦးဖြစ်၏။

e-book is created by shanyoma

ပိဋကတ်တော်များကို မြန်မာအက္ခရာသို့တင်ခြင်း

အနော်ရထာမင်းစောကား သာသနာကို ကြည်ညိုသည့်နေရာတွင် ပြိုင်ဘက်ကင်းလောက်အောင် သဒ္ဓါတရားထက်သန်သောမင်းမြတ်ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ သာသနာတော်ပြန့်ပွားစေရန် သထုံပြည်မှ ဆောင်ယူခဲ့သော ပိဋကတ်တော်များကို မွန်အက္ခရာမှ မြန်မာအက္ခရာသို့ ကူးပြောင်းရေးတင်စေ၏။

ထိုသို့ကူးပြောင်း ရေးတင်ပြီးသော မြန်မာအက္ခရာနှင့်ပိဋကတ်တော်များကို ရှင်အရဟံ အမျှုးရှိသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့အား မှန်ကန်အောင် တည်းဖြတ်ပေးရန် လျှောက်ထားတောင်းပန်လေ၏။

ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့လည်း အကြိမ်ကြိမ် တည်းဖြတ်ကာ သင်္ဂါယနာတင်အရှင်မြတ်တို့ ရွတ်ဖတ်သတ်မှတ်၍ တင်ထားခဲ့သည့်အတိုင်း တသဝေမတိမ်း ညီညွတ်အောင် သုတ်သင်ပေးတော်မူကြလေ၏။

ထိုသို့သုတ်သင်ပြီးသော မြန်မာအက္ခရာနှင့်ပိဋကတ်တော်များကို ရတနာအတိပြီးသော ပြာသာဒ်၌ ထား၍ ကိုးကွယ်ပူဇော်လေ၏။ အရိယာသံဃာတော်တို့အားလည်း ပိဋကတ်တော်များကို သင်ကြားပို့ချရန် လျှောက်ထားတောင်းပန်၍ သင်ကြားပို့ချကြရလေ၏။

အနော်ရထာမင်းစောလက်ထက် သာသနာရေး

အနော်ရထာမင်းစောကား အဆက်ပြတ်နေသော မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ဗုဒ္ဓသာသနာကို အသစ်တဖန် ပြန်လည်ဆက်စပ်အောင် အသက်မာတ်သွင်း၍ ပြုစုတည်ထောင်ပေးသော သာသနာပြုဘုရင်၊ သာသနဒါယကာမင်းတရားဖြစ်၏။ အနော်ရထာမင်းစောသည် နန်းတော်ထဲ၌ အမြဲစံနေ၍ နန်းတော်တွင်းမှနေကာ တိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်နေသော ရှင်ဘုရင်မျိုးမဟုတ်ပဲ မိမိပိုင်နက်တိုင်းပြည်အတွင်း နယ်စွန်နယ်ဖျားမကျန် နိုင်ငံတော်တဝန်းလုံး အမြဲမပြတ် လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုသွားလာ၍ အုပ်ချုပ်နေသော ဘုရင်ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်ရာ ရောက်ရာအရပ်၌ ပုထိုး၊ ဂူကျောင်း၊ တန်ဆောင်းဇရပ်စသော သာသနာတော်နှင့်ဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများ အနှံ့အပြားတည်ထားတော်မူခဲ့၏။

ရှင်အရဟံရောက်သည်မှစ၍ ပုဂံပြည်တွင် ရဟန်းသာမဏေများပေါ်လာ၍ သာသနာရောင် ထွန်းတောက်လာခဲ့၏။ ထို့နောက်တဖန် သထုံပြည်ကို တိုက်သိမ်းအောင်မြင်၍ သထုံမှ ပင့်လာသော သံဃာတထောင်အတွက် သာသနာရောင် တိုးတက်ပြောင်လင်းလာပြန်၏။ အထူးအားဖြင့် အနော်ရထာမင်းစော နတ်ရွာစံသည်အထိ အရှင်အရဟံရှိနေ၍ သာသနာရေး၊ သာသနာမှူအတွက် ရှင်အရဟံပင် ကြပ်မကြည့်ရှုကာ စောင့်ရှောက်နေသောကြောင့် ပုဂံတပြည်လုံး စင်ကြယ်သော သာသနာရောင် ဖိုးလ္ဘမ်းလျက် အတိုင်းထက်အလွန် သာသနာတော်စည်ကားနေပေ၏။ ပိဋကတ်တော်များကိုလည်း မြန်မာဘာသာအက္ခရာတင်ထားသဖြင့် နိုင်ငံတော်တဝန်းလုံး သင်

e-book is created by sharyoma

ကြားနိုင်ကြရာ သာသနာ၏ အရသာကို အခြေအမြစ်နှင့်တကွ ခံစားနိုင်ကြလေ၏။

ရဟန်းဟူသော ဝေါဟာရ

ပါဠိဘာသာအားဖြင့် သမဏဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗဇိတဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဘိက္ခုဟူ၍လည်းကောင်း၊ သက္ကျပုတ္တိယဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဆိုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်မျိုးကို မြန်မာတို့က 'အရဟန္တ'ဟူသော ပါဠိဘာသာမှ ဆင်းသက်လာသည်ဟု အချို့က ယူဆကြ၏။ ထိုသို့ယူဆခြင်းမှာ အသံအားဖြင့် နီးစပ်သည့်ပြင် အနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်လည်း ဆက်စပ်လျက်ရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်နိုင်သောအချက်ပင် ဖြစ်၏။ သဘာဝယုတ္တိရှိသည်ဟုပင် ဆိုနိုင်၏။

သို့သော် အစစ်အမှန် ဧကန်အားဖြင့် ထို့ထက် သဘာဝကျကာ ဆင်းသက်လာသောအချက်ကား ရှင်အရဟံမှ 'ရဟန်း'ဟူသော ဝေါဟာရဖြစ်လာခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ထိုစကား ထင်ရှားဖွင့်ဆိုဦးအံ့။

ရှင်အရဟံ ပုဂံပြည်သို့အရောက်တွင် 'ရှင်အရဟံ၊ ရှင်အရဟံ'ဟုပြောဆို ခေါ်ဝေါ်ကြယင်းက အရဟံ၊ အရဟံဟု ဖြစ်သွားကြ၏။ ထို့နောက် ရှင်အရဟံနှင့်တူသူဟူသမျှ (သံဃာတော်ဟူသမျှ)ကိုလည်း အရဟံဟူ၍ပင် ခေါ်ဆိုကြ၏။ အရဟံမှ ရဟံ။ ရဟံမှ ရဟန်းဟု ဆင်းသက်ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ လျှာလိပ်သံကို လျှာမလိပ်ပဲ ဖြစ်ကတတ်ဆန်း ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိသောမြန်မာလူမျိုးတို့၏ထုံးစံအတိုင်း ရဟန်း(ယဟန်း)ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်ပေ၏။

ထို့ပြင် မြန်မာတို့ထုံးစံအတိုင်း ပါဠိနှင့်ပတ်သက်သော ဝေါဟာရများကို ဝစ္စနှစ်လုံးပေါက်ပြီးခေါ်ဝေါ်ကြရိုးအတိုင်း ရဟံကို ရဟန်းဟု ဝစ္စနှစ်လုံးပေါက်နှင့်ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ ဥပမာအားဖြင့် 'ဧဝံ မေ သုတံ'ကို 'အေးဝံ မေသုတံ'ဟု ဖတ်သကဲ့သို့တည်း။ အမှန်ဖတ်လျှင် ဝစ္စပေါက်မပါပဲ 'အေ'ဟု ဖတ်ရရမည်ဖြစ်၏။

အကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာလူမျိုးတို့ကား 'ရ'ကောက်ကို လျှာမလိပ်ပဲ 'ယ'ပက်လက်သံနှင့်ဖြစ်ကတတ်ဆန်း ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုလေ့ရှိကြ၏။ ဥဒါဟရဏ်ပုံစံကား ရာဇာကို ယာဇာ၊ ရောဂါကို ယောဂါ၊ ရတနာကို ယဒနာ၊ ရာဟုကို ယာဟု၊ ရာဂကို ယာဂ၊ ရုက္ခစိုးကို ယုက္ခစိုး၊ ရာဇဂြိုဟ်ကို ယာဇဂြိုဟ်၊ ရုပ်နာမ်ကို ယုပ်နာမ်ဟု ဖတ်ကြပုံမျှားပင်ဖြစ်၏။

အမှန်အားဖြင့် ဖေါ်ပြရလျှင် မြန်မာ'ရကောက်'သံကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာ R သံနှင့်ဖတ်ရပေမည်။ ယခုကား R သံနှင့်မဖတ်ပဲ Y သံနှင့်ဖတ်နေကြ၏။ ဤသို့ဖတ်ရာ၌ မြန်မာဘာသာစာပေကို ဖတ်ရာတွင်မူ လုံးဝမှားယွင်းရုံမက ပရိတ်တရားဆိုလျှင် ထိုပရိတ်သည် အစွမ်းတန်ခိုးအာနိသင် မရှိနိုင်တော့ပေ။ ကမ္မဝါဒတ်ရာ၌ကား 'ရကောက်'သံကို 'ယပက်လက်'သံဖတ်သည်နှင့်တပြိုင်နက် ပျက်စီးသွားတော့၏။ ဤကား ရဟန်းဟူသော ဝေါဟာရနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာလူတ်တော်၌ စာရေးတော်လုပ်ခဲ့ဖူးသော နော်ရထာကျော်ထင်ဘွဲ့ရ ပုဂံဦးတင်၏ယူဆချက်ပေတည်။

e-book is created by shanyoma

ပါဠိဘာသာထွန်းကားစေ ပြုလာခြင်း

အနော်ရထာမင်းစောလက်ထက်တွင် ပိဋကတ်တော်များ ရောက်ရှိလာပြီဖြစ်၍ ထိုပိဋကတ်တော်များကိုလည်း မြန်မာအက္ခရာနှင့်ကူးပြောင်းရေးတင်ပြီးဖြစ်၍ ပိဋကတ်တော်ဘာသာဖြစ်သော ပါဠိဘာသာခေါ် မာဂဓဘာသာသည် ထွန်းကားစပြုလာခဲ့၏။ ထွန်းကားစဖြစ်သော ပါဠိဘာသာမှာလည်း အရပ်သုံးဒေသိယပါဠိဘာသာမျိုးမဟုတ်။ ဤကျမ်းစာ သရေခေတ္တရာသာသနာခန်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်ဗုဒ္ဓပါဠိဘာသာခေါ် တန္တြရောပိတ ပါဠိဘာသာဖြစ်၏။ အကြောင်းကား ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပိဋကတ်တော်များနှင့် ရှင်အရဟံအမှူးရှိသော သံဃာတော်အရှင်မြတ်တို့၏ တန်ခိုးတေဇာအာဏာစက်ရောင်လှမ်းမိုးလာပြီဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထိုအတွက် သက်သေသာဓကကား ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောကိုယ်တိုင်–

အရိမဒ္ဒနာပုဂံမြို့တော်'ရွှေဆံတော်'ခေါ် မဟာပိန္ဓဲစေတီတော် ၅ာပနာတိုက်ရှိ စဉ့်မြေပုံရုပ်ပွားတော်ကျောဘက်တွင် "ဧသော ဘဂဝါ မဟာရာဇ သီရိအနိရုဒ္ဓဒေဝေန ကတော ဝိမုတ္တ–ထ္ထံနေဝါတိ" ဟု စာတမ်းရေးထိုးထားချက်ပင် ဖြစ်၏။

ထိုပါဠိ၏ အဓိပ္ပါယ်ကား –

"ဤမြတ်စွာဘုရားကို သံသရာဝဋ္ဋမှ ကျွတ်လွတ်ရန် အလို့ငှာ သီရိအနိရုဒ္ဓအမည်ရှိသော ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ကိုယ်တော်တိုင် လက်တော်ဖြင့် ပြုလုပ်တော်မူအပ်၏"ဟုဆိုလိုပေ၏။ မှတ်ချက်။ ။ကိုယ်တော်တိုင် လက်တော်ဖြင့် ပြုလုပ်တော်မူအပ်၏ ဟူသည်ကား ဤဘုရားကို ကိုယ်တိုင်ပြုလုပ်ခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ဤစာတမ်းကို ကိုယ်တိုင်ရေးထိုးခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ စင်စစ်မှာ ယခုခေတ်နည်းအားဖြင့် ကိုယ်တိုင်လက်မှတ်ရေးထိုးသည့်သဘောပင်ဖြစ်၏။ တကယ်အမှန်ကား ဤဘုရားကို ဘုရင်ကိုယ်တိုင် အစက အဆုံးတိုင်ထုထားခြင်း၊ ပြုထားခြင်းလုပ်လိမ့်မည်လည်း မဟုတ်။ ထိုစာတမ်းကိုလည်း ဘုရင်ကိုယ်တိုင် ရေးလိမ့်မည်လည်း မဟုတ်။ ဘုရားထုစဉ်၊ ပြုလုပ်နေစဉ်၊ စာတမ်းရေးစဉ်တို့၌ ကိုယ်တိုင်ပြုမူခြင်းဖြစ်အောင်'စတိ'သဘောနှင့်ကိုင်တွယ်ပြုမူခြင်းသာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ လေးလေးနက်နက် ဖြစ်စေရန် 'သဟတ္ထေနေဝ'(ကိုယ်တော်တိုင် လက်တော်ဖြင့်သာလျှင်)ဟု ရေးထားခြင်းဖြစ်၏။

သာသနောပမာ(သာသနာရေးဥပမာ)အားဖြင့် ပြရလျှင် မိထွေးတော်ဂေါတမီသည် မြတ်စွာဘုရားအတွက် သင်္ဃန်းတော်နှစ်စုံကို ကိုယ်တိုင်ရက်၍ လှူဒါန်းသည်ဟူသကဲ့သို့တည်း။ ဤ၌ မိထွေးတော်ဂေါတမီသည် တကယ်အမှန်အားဖြင့် ကိုယ်တိုင်ရက်သည် မဟုတ်။ ယက်ကန်းရက်တတ်သူ ကျွမ်းကျင်များကို ခေါ်ယူပြီး အရက်ခိုင်းခြင်းဖြစ်၏။ ကိုယ်တိုင်ရက်ဖြစ်စေရန် ရက်ကန်းလက်ခတ်ကို မကြာမကြာသွား၍ အဖျားမှ အစွန်းမှ ကိုင်တွယ်ပေးခြင်းပြုရုံသာ ပြုခြင်းဖြစ်၏။

e-book is created by sharyoma

အနော်ရထာမင်းစော၏အမည်တော်ရင်း

အဆက်ပြတ်နေသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ သာသနာကို အသက်ဓာတ်သွင်းကာ တဖန်ပြန်လည်၍ ဆက်စပ်အောင် ပြုစုပျိုးထောင်ပေးသော သာသနာပြုသာသနဒါယကာ ဘုရင်မင်းတရား၏ အမည်တော်ရင်းကို အစစ်အမှန် သိရှိထားရန် အရေးကြီးပေ၏။ အမည်တော်ရင်းအမှန်မှာ ရာဇဝင်အစောင်စောင်နှင့်တကွ နောက်ဆုံးလည်းဖြစ်၊ အမှန်ဆုံးလည်းဖြစ်သော မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး၌ ပါရှိသည့်အတိုင်း 'အနော်ရထာမင်းစော'ဟူသော အမည်ပင်ဖြစ်၏။ အချို့သော သူတို့က အထက်ဖေါ်ပြပါ မဟာပိန္နဲစေတီတော်ဌာပနာတိုက်ရှိစဉ် မြေပုံရုပ်ပွားတော်ကျောဘက်မှ စာတမ်းအရ 'အနော်ရထာမင်းစော'မဟုတ် 'အနိရုဒ္ဓ'ဖြစ်ကြောင်းနှင့်အခိုင်အမာရေးသားမှတ်ယူနေကြ၏။ ထိုသို့ဆိုလျှင် 'အနိရုဒ္ဓ'လည်း မဟုတ်သေးပေ။ 'သီရိအနိရုဒ္ဓ'ဖြစ်ရပေမည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အဆိုပါစာတမ်း၌ 'သီရိအနိရုဒ္ဓ'ဟု ပါရှိနေသောကြောင့်ဖြစ်၏။ အမှန်ကား ထိုသို့မဟုတ်ပေ။ ကျောက်စာရေးခြင်း၊ မော်ကွန်းထိုးခြင်းဆိုသည်မှာ နောင်အစဉ်သဖြင့် မှတ်ယူရန်တခမ်းတနားဖြစ်အောင် မိမိတို့ဂုဏ်ပုဒ်ကို ထုတ်နိုင်သမျှ ထုတ်၍ မိမိတို့အတွက် ဂုဏ်ယူတ်မည်ကို မထိုးပဲ ဂုဏ်တက်မည့်အရာကို အပိုအကြွားနှင့်တကွ ရေးထိုးထားလေ့ရှိခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ဤနေရာကား အနော်ရထာမင်းစောဟူသော မြန်မာနာမည်ကို ပါဠိဘာသာဖြစ်အောင် ဘာသာပြန်၍ စီကုံးရေးသားရသဖြင့် မူလနာမည်ရင်းနှင့်ပို၍ပင် ဝေးကွာသွား၏။ ပုဂံခေတ် အနော်ရထာမင်းစောလက်ထက်တွင် ဤမြန်မာပြည်၌ ပါဠိဘာသာစကားပြောနေကြသည် မဟုတ်။ မြန်မာစကားပြောနေကြ၏။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာအမည်ရင်းကို ပါဠိဘာသာနှင့်ဘာသာပြန်ကာ ပြောင်းလဲစီကုံးနေရခြင်းဖြစ်၏။ ထိုစကားထင်ရှားစေဦးအံ့။ မန္တလေးမြို့တည် မင်းတရားကို 'မင်းတုန်းမင်း'ဟု လူတိုင်းသိနေကြ၏။ ခေါ်ဝေါ်နေကြ၏။ ထိုမင်း၏ ကုသိုလ်ပြုရာ ကျောက်စာအရပ်ရပ်တို့တွင် မင်းတုန်းမင်းဟူသောအမည်ကို လုံးဝတွေ့ကြရလိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။ 'မောင်လှင်'ဟူသော မင်းတုန်းမင်း၏ ငယ်မည်တော်ကိုကား ဝေးစွာခြောက်ပါးဖြစ်၏။ 'မန္တလေးရတနာပုံရွှေမြို့တော်တည် ပဌမသင်္ဂါယနာတင်မင်းတပါး'ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'မဟာလောကမာရဇိန်စေတီတော်ဒါယကာမင်းတရား'ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'သီရိပဝရဝိဇယာနန္တသယပဏ္ဍိုတတြိဘဝနာဒိတျာဓိပတိ မဟာဓမ္မရာဇိရာဇာ'ဘွဲ့မည်တော်ရှိသော မင်းတရားဟူ၍လည်းကောင်း တွေ့ကြရပေလိမ့်မည်။ ထို့အတူပင် အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ ဒုတိယသားတော် မြေဒူးမင်းလက်ထက်၊ မြေဒူးမင်းကောင်းမှ ကျောက်စာများ၌ မြေဒူးမင်းဟူသောအမည်ကို တွေ့ကြရလိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။ မောင်ရွှဟူသောမြေဒူးမင်း၏ ငယ်မည်တော်ကိုကား ဝေးစွာခြောက်ပါး ဖြစ်၏။ 'ရတနာပုရ တတိယမြို့တည်မင်းတရား'ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'နိဗ္ဗာန်ဆိပ်ဦး စေတီတော်ဒါယကာမင်းတရား'ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရား'ဟူ၍လည်းကောင်း တွေ့ကြရပေလိမ့်မည်။ ရှင်ဘုရင်ကို မဆိုထားဘိ။ အယုတ်သဖြင့် မှူးမတ်များ၏ ကုသိုလ်ပြုရာ ကျောက်စာ၊ စာတမ်းစသည်များ၌ပင် ငယ်နာမည်အမှန်ကို မတွေ့နိုင်ပေ။ ရရှိထားသော ဘွဲ့မည်များနှင့်မြို့စားရွာစားအမည်များကိုသာ ဖေါ်ပြထားသည်ကို

e-book is created by shanyoma

တွေ့ကြုံရလိမ့်မည်။ ဤကား ကျောက်စာထိုးခြင်း၊ မော်ကွန်းတင်ခြင်း၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုရာ စာတမ်းရေးခြင်းတို့၌ သဘာဝထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ဖြစ်ပေသတည်း။

သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သာသနာရေးအတွက် အကူအညီပေးခြင်း

သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၆၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် နန်းတက်သော သီဟိုဠ်ဘုရင် ဝိဇယဘာဟုမင်းလက်ထက်၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် စောဠတိုင်းသား ဒမိဠလူမျိုး(ကျေးကုလား)တို့၏ နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးမှုကြောင့် သာသနာတော် အားနည်းပျက်စီးလျက်ရှိ၏။ ဥပသမ္ပဒကံဆောင်ရန် (ရဟန်းခံရန်) ပင် လိမ္မာကျမ်းကျင်သော၊ ဗျတ္တိပဋ္ဌိဗလဖြစ်သည့် သီလဝန္တ(သီလနှင့်ပြည့်စုံသော)ရဟန်းသံဃာတော်များ လုံလောက်အောင် မရှိသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ အရိမဒ္ဒနာပုဂံပြည်၊ ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောထံ သံတမန်လွှတ်၍ သာသနာပြုရဟန်းသံဃာတော်များ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ကြွရောက်ပါမည့်အကြောင်း အကူအညီတောင်းလေ၏။ ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောလည်း သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနှင့်ပြည့်စုံသော ပိဋ္ဌကတ်တတ် ရဟန်းတော်မြတ်တို့ကို သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သာသနာပြုရန် လျှောက်ထားတောင်းပန်ပြီး သံတမန်များ ထည့်ကာ ပို့ဆောင်ပေးတော်မူလေ၏။ ဝိဇယဘာဟုမင်းလည်း မြန်မာနိုင်ငံအရိမဒ္ဒနာပုဂံပြည်မှ ကြွလာကြသော ရဟန်းသံဃာတော်များအား အားရဝမ်းသာကြိုဆိုပူဇော်၍ ထိုရဟန်းသံဃာတော်တို့ထံတွင် ရှင်ပြုခြင်း၊ ရဟန်းခံခြင်းအမှုများ ပြုစေလျက် ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြားနေသော သာသနာကို အသစ်တဖန် ပြန်လည်ထွန်းကားစေလေ၏။

မှတ်ချက်။ ။ဤအထက်ပါ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ သာသနာပြုရန် အကူအညီ တောင်းခံကြောင်းကို မြန်မာမှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်၌ အရိပ်အမြွက်မျှ မပြခဲ့ပေ။ သီဟိုဠ်ရာဇဝင်ခေါ် မဟာဝံသကျမ်း၊ စူဠဝံသကျမ်းတို့၌ ရေးသားထားချက်အရ ဖော်ပြလိုက်ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုသို့သာသနာပြုရန် အကူအညီမတောင်းခံမီ သီဟိုဠ်ဘုရင် ဝိဇယဘာဟုမင်းက ပုဂံပြည် အနော်ရထာမင်းစောထံ စောဠတိုင်းသား ဒမိဠလူမျိုး(ကျေးကုလား)တို့၏ ဘေးရန်အတွက် စစ်ကူတောင်းကြောင်း၊ ထိုသို့စစ်ကူတောင်းသည့်အတိုင်း ပုဂံအနော်ရထာမင်းစောက စစ်ကူပေး၍ ဒမိဠတို့၏ ဘေးရန်ကို တွန်းလှန်တိုက်ဖျက်လျက် ဒမိဠတို့၏ အနှောင့်အယှက်မှ ကင်းစေကြောင်း သီဟိုဠ်ကျွန်းဖြစ် စူဠဝံသကျမ်း၌ တခမ်းတနား ဖော်ပြထားခဲ့၏။

ထိုသို့ဖော်ပြရာ၌ သက္ကရာဇ်၊ နှစ်၊ လ၊ ရက်များကို ဖော်ပြထားခြင်းမရှိသဖြင့် အချိန်ကာလအတွက် မည်သည့်သက္ကရာဇ်၊ နှစ်၊ လ၊ ရက်တွင် ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည်ကိုမူ အတိအကျ ကျနစ္စာ မသိရပေ။ သို့သော် အကြောင်းအရာမှာမူ အစစ်အမှန်ဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်ပေ၏။ အကြောင်းကား မပြည့်စုံ၍ အကူအညီ တောင်းခံသူ ကိုယ်တိုင်က အတိအလင်း ဝန်ခံဖော်ပြထားသောကြောင့် တည်း။

e-book is created by sharyoma

ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစော နတ်ရှာစံခြင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၂၁–ခုနှစ်တွင် တည်ထားဆဲဖြစ်သော ရှေစည်းခုံစေတီတော်မှာ ပစ္စယာသုံးဆင့်သာ ရောက်သေး၍ အပြီးမသတ်သေးပဲ ဘုရားဒါယကာ ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောမှာ နတ်ရှာစံသွားလေ၏။ ခမည်းတော် အနော်ရထာမင်းစော နတ်ရှာစံလျှင် သားတော် သက်တော် ၄၁–နှစ်ရှိသော စောလူး နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၅ နှစ်နန်းစံ၍ သက်တော် ၄၆–နှစ်၊ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၂၆–ခုနှစ်တွင် နတ်ရှာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက် သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တစုံတရာ အထူးအထွေ မရှိပေ။

ထီးလှိုင်ရှင် ကျန်စစ်သားမင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၂၆ ခုနှစ်တွင် ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစော၏ သားတော်တပါးဖြစ်သော သက်တော် ၄၄ နှစ်ရှိ နာမည်ကျော် ကျန်စစ်သား နန်းတက်၏။ 'သီရိတြိဘုဝနာဒိတျဓမ္မရာဇာ'ဟူသော တံဆိပ်နာမံတော်ကို ခံတော်မူ၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၂၀–နှစ်နန်းစံ၍ သက်တော် ၇၂ နှစ် ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၅၄ ခုနှစ်တွင် နတ်ရှာစံ၏။

မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်နှင့်မြစေတီကျောက်စာ

ဤအထက်ပါ ကျန်စစ်သားမင်း၏ နန်းတက်သက္ကရာဇ်နှင့်နတ်ရှာစံသက္ကရာဇ်မှာ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်၌ လာရှိသည့်အတိုင်း ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်၏။ ကျန်စစ်သားမင်း၏ 'ဦးဆောက်ပန်း'ခေါ် မိဖုရားမှ ဖွားသော ရာဇကုမာရမင်းသား၏ ပုဂံမြစေတီဘုရားကျောက်စာတွင်မူ ကျန်စစ်သားမင်းသည် သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၆၂၀–ခုနှစ်၌ နန်းတက်ကြောင်း၊ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၂၀–နှစ်နန်းစံရကြောင်း ဖော်ပြထား၏။ သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၆၂၀–ခုနှစ်မှာ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၄၆–ခုနှစ်နှင့်ညီမျှ၏။ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်၏ အဆိုနှင့် နှစ်ပေါင်း ၂၀ တိုင်တိုင် ကွာခြားနေ၏။

ဤအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ကွင်းဆက်ဖြစ်သော အချက်တခုကို ဖော်ပြရလျှင် ရတနာပူရ တတိယမြို့တည် ကုန်းဘောင်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက် မင်းရဲရာဇာဘွဲ့ခံ ပလိပ်ရှာစား ဦးဖျော်ရေးသားသော ရှေနှားတော်သွင်းခေါ် ပလိပ်စားဇေးချင်း၌ ပါရှိချက်ဖြစ်၏။ ပလိပ်စား ဇေးချင်းမှာ ရှေနန်းစဉ်ဆက်အလေးအနက် အားကိုးချက် ပြုရသော ဇေးချင်းဖြစ်၏။

ပလိပ်စာ ဇေးချင်းတွင် ပုဂံမင်းဆက်များကို ဖော်ပြသော အခန်း၌–

"စောလူးစံမြောက်၊ နှစ်ဆယ့်ခြောက်တွင်၊ ချောချောက်ချားချား၊ မင်းကြားမချပ်"ဟု ပါရှိ၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား စောလူးမင်း၏ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)သည် ၂၅ နှစ်ဖြစ်၍ နှစ်ဆယ့်ခြောက်နှစ်မြောက်တွင် ကျန်စစ်သားနန်းတက်သည်ဟု ဆိုလိုပေ၏။ ဤကဲ့သို့သော စောလူး၏

e-book is created by shanyoma

e-book is created by *sharyoma*

နန်းသက်ကို ၂၅ နှစ်ဟု ယူငင်လျှင် မြစေတီကျောက်စာနှင့်အံကိုက် ဖြစ်သွား၏။ ဤတွင်လည်း လာပြန်ချေသေး၏။ လာပုံကား–

"စောလူးစံမြောက်၊ နန်းသက်ခြောက်တွင်၊ ချောက်ချောက်ချားချား၊ မင်းကြားမချပ်" ဟုဆိုမှမှန်သည်။ နှစ်ခြောက်မဟုတ်၊ နန်းသက်ခြောက်ဟု ရှိစေရမည်ဟူပေ၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား စောလူးမင်း၏ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်) ၅ နှစ်ဖြစ်၍ ခြောက်နှစ်မြောက်တွင် ကျန်စစ်သားနန်းတက်သည်ဟု ဆိုလိုပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ပလိပ်စားဇေးချင်းကို သာဓကပြုရန်လည်း မူ ၂–မူ ကဲ့နေသဖြင့် သက်သေထူရန် မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။ ဤသို့ဆိုလျှင် ကျောက်စာကို အမှန်ယူမှ ဖြစ်တော့မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ဖို့ အခြေဆိုက်လာ၏။ ဤတွင် စဉ်းစားရန် ရှိသည်မှာ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကို ပြုစုသွားသော ရဟန်းပညာရှိ၊ မှူးမတ်ပညာရှိ၊ ပုဏ္ဏားပညာရှိဟုဆိုအပ်သော 'ရာဇဝင်ပြုစုရေးအဖွဲ့ဝင်'ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများသည် အဘက်ဘက်က ပါရဂူများဖြစ်ကြောင်း သတိမမေ့အပ်ပေ။ ကျောက်စာဆိုလျှင် ဘုရားစကားလောက် ထင်မှတ်နေကြသော ယခုကာလ သုခမိန်တို့အတွက် စဉ်းစားချက်ပြုရန် အမြှောက်မျှ ဖေါ်ပြပေအုံ့။

ကျောက်စာရှိတိုင်း အမှန်လော ၊ ကျောက်စာသည် ဘုရားစကားလော

မန္တလေးမြို့တည် ပဋ္ဌမသင်္ဂီယနာတင် ဘုရင်မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးလက်ထက် မင်းတရားကြီးအမိန့်နှင့်သေချာကျနစ္စာ ထွင်းထုထားသော မန္တလေးမြို့ လောကမာရဇိန်ခေါ် ကုသိုလ်တော်ဘုရားအတွင်းရှိ ပဋ္ဌမသင်္ဂီယနာတင်သော ပိဋကတ်တော်ကျောက်စာများ၌ အမှားဗလချာ ပါနေခြင်းဖြစ်၏။ ထိုအမှား ဗလချာ ကျောက်စာများ အကြောင်းကို ဆဋ္ဌသင်္ဂီယနာတင်ရန် စီစဉ်ချိန်၌ ထိုအခါက ဝန်ကြီးချုပ်လုပ်သူက မြန်မာ့အသံမှ အသံလွှင့်ကာ ထုတ်ဖေါ်ကြေငြာခဲ့ပေ၏။ ထိုအမှားဗလချာ ကျောက်စာများမှာ ယခုတိုင် မန္တလေးမြို့ကုသိုလ်တော်ဘုရားအတွင်း ပိဋကတ်တော်ဂူများထဲ၌ အထင်အရှား ရှိနေပေသည်။ မည်သူမဆို သွားရောက်ဖတ်ကြည့်နိုင်ပေ၏။ အမှားဗလချာ ကျောက်စာမှာ အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သော ဝိနည်းပိဋကတ်တော် ကျောက်စာထဲ၌ ရှိနေ၏။ 'တလုံးမှားလျှင် လက်ဖြတ်စေ'ဟူသော သက်ဦးဆံပိုင် အာဏာပိုင်ဘုရင်လက်ထက်၌ သေလက္ခရာရှုဋ္ဌ ပဋ္ဌမသင်္ဂီယနာတင် ပိဋကတ်တော်အတွက် ထိုမျှလောက် မှားယွင်းနေသေး၏။ အခြားအရေးမကြီးသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုရာ စာတမ်းကျောက်စာများ၌ အဘယ်ဆိုဖွယ်ရာ ရှိအုံ့နည်း။ သို့ဖြစ်၍ ကျောက်စာရှိတိုင်း အမှန်ယူဆရန် သဘောမထားသင့်ပေ။

ကျောက်စာထိုးရာ၌ ဝါကြွား၍ ထိုးခြင်း၊ ဖြစ်ကတတ်ဆန်း တော်ရိလျော်ရှိထိုးခြင်း၊ ကျောက်စာထိုးသူ ကျောက်ဆစ်သမားက မှားယွင်း၍ ထိုးမိသည်ကို ပိုင်ရှင်က သေချာကျနစ္စာ မစစ်ဆေး မကြည့်ရှုပဲ ထားမိခြင်းစသောအချက်များ၊ အပြစ်များဖြစ်နိုင်ပေ၏။ ကျောက်စာထိုးသွားသူ ကျောက်စာရှင်တို့သည် ပုထုဇဉ်များသာဖြစ်၏။ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားနှင့်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဘုရားတို့မှတပါး၊ ပထမတန်း ဗောဒဂ်ရရဟန္တာကြီးများပင် သတိအရာ၌ လစ်ဟင်းချက်ရှိနိုင်

ကြောင်း ပိဋ္ဌကတ်တော်၌ တွေ့နိုင်၏။

သို့ဖြစ်၍ပင် ဝိနည်းဒေသနာအရာ၌ သဗ္ဗညုဘုရားနှင့်အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဘုရားတို့မှလွဲ လျှင် အာပတ်မသင့်သူ မရှိကြောင်း၊ ပထမတန်း ရဟန္တာကြီးများပင် အာပတ်သင့်နိုင်ကြောင်း၊ သင့်ကြကြောင်း 'ဒေဝပုဂ္ဂလာ အနာပတ္တိ'ဟု ဟောဆိုချက် ရှိခဲ့ပေ၏။ ပုထုဇဉ်ဖြစ်လျှင် အဘယ်အ ပြစ်ရှိနိုင်သနည်းဟု မေးရန်ရှိ၏။

(၁) အမှန်ထက်ပို၍ ဝါကြွားခြင်း၊

(၂) ပမာဒလေခဖြစ်၍ သတိမထား ရေးသားမိခြင်း၊

(၃) ကြေးစားကျောက်ဆစ်သမားက တော်စွာလျော်စွာ ပြုလုပ်ထားသည်ကို ယုံကြည်ပြီး မစစ်ဆေး မိခြင်းစသော အပြစ်များ ရှိနိုင်ပေ၏။

မန္တလေးမြို့ ကုသိုလ်တော်ဘုရားအတွင်းက ပဠာသဂ်ါယနာတင် ပိဋ္ဌကတ်တော်များ၌ အမှားဗလချာ ပါရှိနေခြင်းသည် သာဓကဖြစ်တော့၏။ သို့ဖြစ်၍ ကျောက်စာဆိုတိုင်း မျက်စိကို စုံမှိတ်ပြီး မယုံကြည်သင့်ပေ။ ချင့်ချိန်တိုင်းထွာ၍ အဘက်ဘက် ထောင့်အမျိုးမျိုးမှ ကြည့်ပြီး ယုတ္တိ ရှိ မရှိ၊ သဘာဝ ကျ မကျ၊ သေချာကျနစွာ စစ်ဆေးပြီးမှ ယုံကြည်သင့်ပေ၏။ ဤကား ကျောက် စာနှင့်ပတ်သက်၍ ယုံကြည်ချက်ပြုရာ၌ နယုပဒေသ ရစေရန် ဖေါ်ပြချက်ဖြစ်၏။

ယခု ဤတွင်မူ မည်သူ၏ဘက်သို့ လိုက်၍ မည်သူ၏အယူဝါဒကို ယူရန် အကျွန်ုပ်တို့ တ ဘက်သတ် မဆုံးဖြတ်ဝံ့ပါ။ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင် အလိုအတိုင်းလိုက်လျှင် မြစေတီကျောက်စာ အဆိုကို လုံးဝပယ်ချရပေလိမ့်မည်။ မြစေတီကျောက်စာအတိုင်း လိုက်လျှင်လည်း ကျန်စစ်သား မင်းနောက် နန်းတက်သော အလောင်းစည်သူမင်းက စပြီး ပုဂံရာဇဝင်တစောင်လုံး သက္ကရာဇ် တွေ အမှားမှားအရားရားဖြစ်ကာ ဗလချာလိုက်သွားပေမည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤအချက်တွင် နှစ်မူလုံး ကိုပင် ယူချင်သလို ယူ၍ သုံးချင်သလို သုံးကြရန် ရှင်းပြရုံမျှသာ အကျွန်ုပ်တို့ တာဝန်ယူလိုက်ပါ သတည်း။

ရှေစည်းခုံစေတီတော်ကို ပြီးစီးအောင် ဆက်လက်တည်တော်မူခြင်း

ဘုရင်ကျန်စစ်သားသည် ခမည်းတော် အနော်ရထာမင်းစောကဲ့သို့ပင် အရှင်အရဟံကို ဆရာပြုကာ ဆက်လက်ကိုးကွယ်တော်မူလေ၏။ တနေ့သ၌ အရှင်အရဟံက–

"ဒကာတော်မင်းမြတ်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ နဖူးသင်းကျစ်တော်မာတ် စွယ်တော်မာတ်တို့ကို ဌာပနာပြီး ခမည်းတော်အနော်ရထာမင်းစော ရှေစည်းခုံစေတီတော်ကို တည်ထားခဲ့၏။ ပစ္စယာ သုံးဆင့်သာ ပြီးတယ်။ အပြည့်အစုံမပြီးခင် နတ်ရှာစံသွားတယ်။ သားတော်စောလူးမင်း နန်းတက် တော့လဲ လောကီစည်းစိမ်ကိုသာ ခံစားသွားတယ်။ ခမည်းတော်အမွေဖြစ်တဲ့ စေတီတော်ကို ပြီး စီးအောင် ဆက်မလုပ်ခဲ့ဘူး။ ယခု ဒကာတော်မင်းမြတ်လည်း ခမည်းတော်အမွေ စေတီတော်ကို ပြီးအောင် ဆက်မလုပ်ဘူး"ဟု မိန့်တော်မူလိုက်ရာ ဘုရင်ကျန်စစ်သားမင်းတရားလည်း ခမည်း

e-book is created by shanyoma

e-book is created by *shanyoma*

တော်၏ကောင်းမှု ရွှေစည်းခုံစေတီတော်ကို ပြီးအောင်ဆက်လုပ်ပါမည်ဟု ဝန်ခံလျှောက်ထားလေ၏။ ဝန်ခံလျှောက်ထားသည့်အတိုင်းပင် ရွှေစည်းခုံစေတီတော်ကို ဆက်လက်တည်ဆောက်ရာ ခုနစ်လနှင့်ခုနစ်ရက်အကြာတွင် ပြီးစီး၍ ထီးတော်တင်နိုင်လေ၏။

ဟိမဝန္တာ ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ရဟန္တာများ ကြွလာခြင်း

ဝါဆိုခါနီး တခုသောဝါဆိုလ၏တနေ့သော နံနက်ခင်းတွင် ဘုရင် ကျွန်စစ်သားမင်းတရား၏ နန်းတော်တွင်းသို့ ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ပသာဒဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံ၍ သီကျွာဂ္ဂနေ့ပြည့်ဝသော ရဟန်းတော်မြတ်ရှစ်ပါးသည် သပိတ်တော်များ ပိုက်ကာ ဆွမ်းရပ်လာလေ၏။ (ဆွမ်းခံကြွလာလေ၏။) ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း ထိုရဟန်းတော်ရှစ်ပါးကို မြင်လျှင်မြင်ချင်း ကြည်ညိုခြင်းဖြစ်ကာ ကိုယ်တော်များထံမှ သပိတ်ကို တောင်းယူ၍ နေရာထိုင်ခင်း ပြင်ဆင်ခင်းကျင်းစေလျက် ဆွမ်းလုပ်ကျွေးတော်မူလေ၏။

ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးသောအခါ ဘုရင်မင်းမြတ်က–

"ကိုယ်တော်အရှင်မြတ်များ အဘယ်အရပ်က ကြွလာတော်မူပါသနည်း"ဟု လျှောက်ထားမေးမြန်းရာ ရဟန်းတော်အရှင်မြတ်တို့က–

"ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ကြွလာကြသည်"ဟု မိန့်တော်မူကြလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း ထိုအခါတွင် ထိုရဟန်းတော်ရှစ်ပါးသည် 'ရဟန္တာ'များဖြစ်ကြောင်း ရိပ်မိသိရှိကာ အတိုင်းထက်အလွန် သဒ္ဓါတရားတဖွားဖွား ဖြစ်သွားလေ၏။ သို့ဖြစ်၍ မိမိအား သနားသဖြင့် ဤရွှေမြို့တော်တွင် သီတင်းသုံးရန် ဝါဆိုတော်မူရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားလေရာ ရဟန္တာများလည်း ဘုရင်မင်းမြတ်၏စေတနာသဒ္ဓါတရားကို ငဲ့ကာ ခွင့်ပြုလိုက်ကြလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း ရဟန္တာအရှင်မြတ်များအတွက် ဝါဆိုရန် ဝါဆိုကျောင်း ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း၍ ဝါတွင်းသုံးလတိုင်တိုင် နန်းတော်သို့ ပင့်ပြီး ဆွမ်းလုပ်ကျွေးတော်မူ၏။

အာနန္ဒာဘုရား

တနေ့သ၌ ဘုရင်ကျွန်စစ်သားမင်းတရားက ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့အား ဟိမဝန္တာ ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ နန္ဒမူလလိုဏ်ကဲ့သို့ သဏ္ဌာန်တူစွာ တန်ခိုးဖြင့် ဖန်ဆင်း၍ ပြတော်မူပါရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားလေ၏။ ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့လည်း နန္ဒမူလလိုဏ်နှင့်တူစွာ တန်ခိုးဖြင့် ပြတော်မူကြလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း နန္ဒမူလလိုဏ်နှင့်တူစွာ 'ဂူကြီး'တဆူကို တည်တော်မူလေ၏။ 'နန္ဒဂူ'ဟူ၍လည်း အမည်သမုတ်တော်မူ၏။ ထိုနန္ဒဂူဘုရားတွင် စဉ်ကွင်းစဉ်ပုံများ ထားရှိရာ ထိုစဉ်ကွင်း စဉ်ပုံများ၌ ပိဋကတ်တော်လာ မှတ်သားဖွယ်ရာ အချက်များ၊ ပါဠိအက္ခရာများကို တွေ့ရ၏။

မှတ်ချက်။ ။ထိုနန္ဒဂူခေါ် ဘုရားကား အခြားမဟုတ်။ ယခုပုဂံမြို့ရှိ အာနန္ဒာဘုရားပင်ဖြစ်

၏။ အတူင်းသိတို့ကသာ နန္ဒဂူဘုရားခေါ် ၍ အများပြည်သူတို့ကမူ 'အာနန္ဒာ'ဘုရားဟုခေါ် နေကြ၏။

မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြီ၏မှတ်ချက်

စတုတ္ထရတနာပုရမြို့တည် ဘကြီးတော်ဘုရား လက်ထက် ရေးသားတော် သာသနာလ ကျ်ာရစာတမ်း၌ မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြီခေါ် သာသနာပိုင်လူထူက် မောင်းထောင် ဆရာကြီးက အောက်ပါအတိုင်း မှတ်ချက် ရေးထားခဲ့၏။

"ဤသို့လျှင် ထီးလိုင်ရှင်မင်းကြီးလက်ထက် (ကျန်စစ်သားမင်းတရားလက်ထက်)ဟိမဝ နွာ၊ ဂန္ဓမာဒနတောင် နန္ဒမူလလိုဏ်က ရဟန္တာတို့ ကြွတော်မူလာ၍ ရဟန္တာများ ထင်ရှားရှိသည်။ ထိုရဟန္တာများလက်ထက် ရေးထားခဲ့သော စဉ်ကွင်း၊ စဉ်ပုံများတွင် အကျွန်ုပ်လိပ်စာများ ပုဒ်ပါ၍ သေချာသည်။ တေမိဇာတ်တွင် သူယုတ်ဟော ကာလကဏ္ဏီရှိသည်ကို ကာလကဏ္ဏီသာရှိလိုသည်ဟု ပင်းယစတုရင်္ဂ်အမတ် အဘိဓာန်ဋီကာတွင် ပြင်လေသည်။ ထိုဋီကာသို့လိုက်၍ စစ်ကိုင်းရှင်အရိယ ဝံသလည်း ပြင်ဘိသည်။ ရဟန္တာတို့လက်ထက် ပုဒ် ပါ၍နှင့်မညီလေ။"

ရှင်းချက်

အထက်ပါ မှတ်ချက်အရ ဆိုလိုသည်ကား 'သူယုတ်'ကို ဟောဆိုလာသော ပါဠိ၌ 'ကာလ ကဏ္ဏီ'ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'ကာလကဏ္ဏီ'ဟူ၍လည်းကောင်း ပါဠိနှစ်မျိုးရှိရာ မည်သည့်ပါဠိက အ မှန်ဖြစ်ကြောင်း သိရန် ခဲယဉ်းနေ၏။ ပင်းယရာဇဝင်တွင် ဆင်ဖြူလေးစီးရှင် ကျော်စွာမင်းခေါ် သီဟသူမင်းလက်ထက် သီရိမဟာစတုရင်္ဂဗလအမတ်ကြီးစီရင်သော အဘိဓာန်ဋီကာတွင် ကာလ ကဏ္ဏီမဟုတ်၊ ကာလကဏ္ဏီဖြစ်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ထား၏။

သို့သော် အထက်ပါ ကျန်စစ်သားမင်းတရား၏ကောင်းမှု၊ အာနန္ဒာဘုရားခေါ် နန္ဒဂူ ဘုရား၌ရှိသော စဉ်ကွင်း စဉ်ပုံတို့တွင် ကာလကဏ္ဏီဟုရှိနေကြောင်း၊ ထိုအခါတွင် ရဟန္တာများထင် ရှားရှိနေချိန်ဖြစ်၍ ရဟန္တာများ ရှိစဉ် ရေးထားသောပါဠိကို အမှန်ယူသင့်ကြောင်း ဖြစ်ပေ၏။

ဤကား မောင်းထောင်ဆရာကြီးမဟာဓမ္မသင်္ကြီ၏မှတ်ချက်ပါ ဆိုလိုချက်တည်း။

ဂူပြောက်ကြီးဘုရားအတွင်းမှ မင်စာ

သို့သော် ဘုရင်ကျန်စစ်သားမင်းတရား၏ကောင်းမှုပင်ဖြစ်သော 'ဂူပြောက်ကြီး'ဘုရား အတွင်းရှိ ရှေးမင်စာဟောင်းနှင့်ရေးသားထားချက်တွင် ကာလကဏ္ဏီမဟုတ်၊ ကာလကဏ္ဏီဟူ၍ ရှိနေပေ၏။

e-book is created by shanyoma

ရွှေကျင်သာသနာပိုင်ဆရာတော် အရှင်အဂ္ဂမဟာဘိဝံသ၏အဘိဓာန်နိဿယ

ကိုလိုနီခေတ် အင်္ဂလိပ်လက်ထက် ရွှေကျင်ဂိုဏ်း၏ သာသနာပိုင်တပါးဖြစ်သော အရှင်အဂ္ဂမဟာဘိဝံသ၏ အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ အထက်ပါ အချက်နှင့်ပတ်သက်၍–

"ကျန်စစ်မင်း ကောင်းမှု ဂူပြောက်ကြီးဘုရား၌ကား ကာလကဏ္ဏီဟူ၍ပင် ရှေးမင်စာဟောင်းရှိ၏။ မောင်းထောင်ဆရာတော်ကား (မောင်းထောင်ဆရာကြီးကို ဆိုလို၏)နန္ဒာစဉ်ကွင်းကိုသာတွေ့၍ မင်စာကို မတွေ့"ဟု မှတ်ချက်ရေးထားခဲ့၏။

နတ်ဘီလူးစစ်သူကြီး နှစ်ကျိပ်ရှစ်ယောက်သရုပ်

အထက်ပါ အာနန္ဒာခေါ် နန္ဒဂူဘုရား၏ စဉ်ကွင်း စဉ်ပုံများတွင် နတ်ဘီလူးကြီး နှစ်ကျိပ်ရှစ်ယောက်တို့၏ သရုပ်ကိုလည်း ဖော်ထုတ်ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထိုအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်းတွင် မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာမမ္မသကြီ်က–

"အာဠာနာဠိယသုတ် အဋ္ဌကထာ၊ ဝိနည်း အဋ္ဌကထာများတွင် အဋ္ဌဝီသယက္ခသေနာပတိအရ သရုပ်ကို ယခု စာပေ ရှာဖွေမတွေ့။ သုတ်ကိုယ်တွင်လည်း (သုတ်စာကိုယ်တွင်လည်းဟု ဆိုလို၏။) ယက္ခသေနာပတိ အမည်သုံးဆယ်ကျော် ရောနှောလျက် ပါရှိလေသည်။ ဝိနည်းဋီကာကို စီရင်သော တောင်ဖီလာဆရာတော်လည်း(ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာကို ဆိုလိုဟန်ရှိ၏။) မဖော်မဖွင့်နိုင်ရှိသည်ကို နန္ဒဂူစဉ်ကွင်းစဉ်ပုံတွင် ရဟန္တာတို့လက်ထက် ဖော်ပြရေးသားခဲ့၍ သံသယမရှိ၊ မှတ်ရပေသည့်အရာလည်း ထိုကာလရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ ကျေးဇူးတော်ပေတည်း"ဟု မှတ်ချက်ရေးထားခဲ့ပေ၏။

'ကာရိကာ'ခေါ် သဒ္ဒါငယ်ကျမ်း

ကျန်စစ်သားမင်းတရား၏ကောင်းမှုဖြစ်သော အာနန္ဒာခေါ် နန္ဒဂူဘုရားအနီး နန္ဒာမည်သော ကျောင်းတိုက်နေ အရှင်ဓမ္မသေနာပတိမည်သောမထေရ်သည် ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ကြွလာသောရဟန္တာရှစ်ပါး ဘုရင်မင်းမြတ်၏ဝါဆိုစံကျောင်းတော်၌ ဝါဆိုနေထိုင်စဉ် 'ကာရိကာ'မည်သော သဒ္ဒါငယ်ကျမ်းကို စီရင်တော်မူ၏။ ထိုအချက်နှင့်ပတ်သက်၍လည်း ရဟန္တာများရှိစဉ် စီရင်သော သဒ္ဒါကျမ်းဖြစ်၍ ခိုင်ခံ့သောသဒ္ဒါကျမ်းဟု နှစ်သက်မြတ်နိုးကြကြောင်း၊ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၌ မောင်းထောင်ဆရာကြီးက မှတ်ချက် ရေးထားခဲ့၏။

ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက် သာသနာ

ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက်တွင် သာသနာရေးအတွက် ထူးခြားချက်ကား ဟိမဝန္တာ၊ ဂန္ဓမာဒနတောင်မှ ရဟန္တာရှစ်ပါးကိုယ်တိုင်ကြွလာ၍ ပုဂံပြည်ဘုရင်မင်းမြတ်၏ဝါဆိုကျောင်း၌ ဝါဆိုနေထိုင်သွားခြင်းဖြစ်၏။ ထိုအချိန်တွင် အရှင်အရဟံလည်း ရှိနေ၏။ အရှင်အရဟံကား ကျန်

e-book is created by sharyoma

စစ်သားမင်း၏ လက်ထက် ကျန်စစ်သားမင်း နန်းသက် ၂၈–နှစ်ပတ်လုံး ပုဂံပြည်တွင် သီတင်းသုံးလျက်ရှိ၏။ သို့ဖြစ်၍ အနော်ရထာမင်းစောလက်ထက်ကကဲ့သို့ပင် ရဟန်း၊ သာမဏေများ ပြန့်ပွားလျက် ပိဋကတ်တော်များ သင်ကြားပို့ချနေကြပေ၏။

ကျန်စစ်သားမင်းသည် အနော်ရထာမင်းစောကဲ့သို့ပင် သာသနာကြည်ညိုသူဖြစ်၍ နိုင်ငံတော်အတွင်း အနှံ့အပြား ဘုရား၊ ဂူ၊ ကျောင်း၊ သိမ်၊ တန်ဆောင်းစသော သာသနအဆောက်အအုံများကို ဆောက်လုပ်တည်ထားတော်မူခဲ့၏။

အလောင်းစည်သူမင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၅၄–ခုနှစ်တွင် ထီးလှိုင်ရှင်ကျန်စစ်သားမင်း၏ မြေးတော် သက်တော် ၂၆–နှစ်ရှိ အလောင်းစည်သူနန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၇၅–နှစ်နန်းစံ၍ သက်တော် ၁၀၁–နှစ်၊ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၂၉–ခုနှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ 'သီရိတြိဘဝနာဒိတျပဝရပဏ္ဍိတ သုဓမ္မရာဇာ မဟာဓိပတိနရပတိစည်သူ'ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ်နာမံတော်ကိုလည်း ခံယူတော်မူ၏။

အလောင်းစည်သူမင်းလက်ထက် သာသနာရေး

ဘုရင်အနော်ရထာမင်းစောလက်ထက်ကစ၍ ဘုရားတဆူ ဂူတလုံးကဲ့သို့ ကိုးကွယ်ကာ သာသနာရေးအတွက် အသက်ပေး၍ ဆရာသမားလုပ်ခဲ့သော အရှင်အရဟံမထေရ်မှာ ယခု အလောင်းစည်သူမင်းလက်ထက်အထိ သက်တော်ထင်ရှားရှိနေသဖြင့် ဘုရင်မင်းမြတ်နှင့်တကွ တိုင်းပြည်ပါ ကံကောင်းလျက်ရှိခဲ့လေ၏။ အလောင်းစည်သူမင်းလည်း သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ရှင်အရဟံ၏ ဩဝါဒကို တသဝေမတိမ်း ခံယူကာ မြတ်စွာဘုရားသာသနာကို ကောင်းစွာ ချီးမြှောက်ခဲ့လေ၏။

အလောင်းစည်သူမင်းတရားကား ဘုန်းတန်ခိုး တေဇော်အာနုဘော် အလွန်ကြီး၍ ဘေးတော် အနော်ရထာမင်းစောနှင့်ဘိုးတော် ထီးလှိုင်ရှင်ကျန်စစ်သားမင်းတရားတို့ထက် ဘုန်းသမ္ဘာ ပိုမိုကြီးမား၏။ အလောင်းစည်သူမင်းတရားတွင် ရှိသော စစ်သည်ဗိုလ်ပါအလုံးအရင်းကား အမတ်ခြောက်သောင်း၊ ဆင်ဖြူ ၃၂–စီး၊ ဆင်မည်း ရှစ်သိန်း၊ မြင်း ရှစ်သန်း၊ လှေရှစ်သန်း၊ စစ်သည်သူရဲ ၃၆–ကုဋေရှိကြောင်း မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်၌ ဖော်ပြထား၏။

အလောင်းစည်သူမင်းတရားတွင် ရှင်အရဟံမှတပါး ဆရာပြု၍ ကိုးစားထားသော ပုဂ္ဂိုလ်သုံးဦးရှိသေး၏။ ထိုသုံးဦးမှာ–

(၁) စိမ့်ညက်မင်းသားမဟာထေရ်

(၂) အရှင်အာနန္ဒအမည်ရှိသော မထေရ်

(၃) မဟာဂီရိနတ်တို့ ဖြစ်ပေ၏။

e-book is created by shanyoma

ရှေ့ဂူကြီးဘုရား

အလောင်းစည်သူမင်းတရားသည် နန်းတက်ပြီး တနှစ်မြောက် ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၅၅–ခုနှစ်တွင်–

(၁) ရှင်အရဟံ

(၂) စိမ့်ညက်မင်းသားတော်မဟာထေရ်၊

(၃) အရှင်အာနန္ဒာတို့နှင့်တိုင်ပင်၍ ရှေ့ဂူကြီးဘုရားကို တည်တော်မူ၏။ ဉာဏ်တော်အတောင် ငါးဆယ်မြင့်၏။ ပုံတော်မှာ မြတ်စွာဘုရားသက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ် သီတင်းသုံးတော်မူဖူးသော သာဝတ္ထိပြည်ဇေတဝန်ကျောင်းတော်ရှိ ဂန္ဓကုဋီတိုက်တော်၏ ပုံသဏ္ဌာန်တော်အတိုင်း တည်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ရှေ့ဂူကြီးဘုရား[1]သမိုင်း၌ ဖော်ပြထား၏။

ရှင်အရဟံပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတော် အရိမဒ္ဒနာ ပုဂံပြည်ကို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာကြည်ညိုလာအောင် ဆောင်ရွက်တော်မူနိုင်၍ 'ရဌပ္ပသာဒက'ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးကျူးဂုဏ်ပြုအပ်သော ရဟန္တာရှင်အရဟံ မထေရ်မြတ်သည် သက်တော် ၈၁–နှစ်အရှိတွင် ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၅၇–ခုနှစ်(အလောင်းစည်သူမင်းနန်းတက်ပြီး နှစ်နှစ်မြောက်)၌ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူခဲ့၏။

ရှင်အရဟံကား အနော်ရထာမင်းစောလက်ထက်မှစ၍ ယခုအလောင်းစည်သူမင်းလက်ထက်အထိ မင်းလေးဆက်တိုင်တိုင် သာသနဦးကိုင်အဖြစ်နှင့် ပုဂံပြည်တွင် သာသနာစည်ပင်အောင် ပြုစုဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့သော မထေရ်မြတ်ဖြစ်၏။ ရှင်အရဟံ၏ပရိနိဗ္ဗာန်ပွဲအကြောင်းကို မဟာဒ္ဒါရနိကာယ သာသနဝံသဒီပနီကျမ်း၌[2] တခမ်းတနားဖော်ပြထားသည်ကို အောက်တွင် ကူးယူဖော်ပြထား၏။

ရှင်အရဟံ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူလျှင် ရှင်အရဟံနေရာတွင် စိမ့်ညက်မင်းသားတော်မဟာထေရ်အားပေး၍ သာသနဦးကိုင် ပြုတော်မူရ၏။ အလောင်းစည်သူမင်းတရားကား နေပြည်တော်တွင် ရှည်ကြာအောင် နေတော်မမူ။ မိဖုရား မောင်းမမိသံ အခြေအရံများနှင့်တကွ မျှားမတ် ဗိုလ်ပါ စစ်သည်တော်များပါ ဖောင်စကြာနှင့်(ဖောင်တော်နှင့်)တိုင်းခန်းလှည့်လည်နေတော်မူသည်

(၁) မန္တလေးမြို့၊ မဏိရတနာရာမမြတောင်တိုက်၊ မြတောင်ဆရာတော်အရှင်ဝိစာရမထေရ်မြတ် ပြုစီရင်သော ပုဂံမြို့ဘုရား ၁၇–ဆူ သမိုင်း။

(၂) အရှင်အရဟံမထေရ်မြတ်သည် သက်တော် ၈၁–နှစ် အလောင်းစည်သူမင်းတရားကြီး နန်းစံနှစ်နှစ်ရှိသောအခါ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်နန်းသို့စံမြန်းကြွရောက်တော်မူလေလျှင် ကြွန်းကျွန်ရစ်သော ကရဇကာယအဌဂကရုပ်ကလာပ်ကို နုံ့သာရည်တို့ဖြင့် သွန်းလောင်းသပွါယ်ပြီးလျှင် အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်၍ နူးညံ့သိမ်မွေ့ကုန်သော ပုဆိုးခါသာကမ္မလာတို့ကို နုံ့သာဆီဆုတ်ဖျန်း၍ အလောင်းတော်မြတ်ကို အထပ်ထပ်ရစ်ပတ် ထုပ်ပိုးပြီးမှ နဝရတ်ကိုးသွယ် စီခြယ်မှမ်းမံအပ်သော ရွှေတလားမ၌ သွင်း၍ ကာသိတိုင်း၊ ကောဋ္ဌမ္ဗတိုင်း၊ စိန့်တိုင်းတို့မှ ဖြစ်ကုန်သော အထူးထူးသော အရောင်အဆင်းနှင့်ပြည့်စုံကုန်သော အဝတ်အထည်တို့ဖြင့် လျှောက်ပတ်သင့်တင့် ရှုချင်စဖွယ် ခြယ်လယ်မှမ်းမံအပ်သော ဘုံ ၁၁–ဆင့်ရှိသော ရတနာပြာသာဒ်၌ အလောင်းတော်မြတ်နှင့်တကွသော ရွှေတလားကိုတင်လျက် သဘင်ခုနစ်ရက်ခံသည်။ ပြည်သားပြည်သူလူရှင်ရဟန်းတို့ကို ပူဇော်ကန်တော့စေပြီးသော် အုတ်အင်္ဂေတနရပတ္တေတို့ဖြင့် အပြေအပြစ်သစ်သစ်မထင်ပြူစီအပ်သော ပလ္လင်ခုံထက်၌ သံကွန်ရက်ခင်းသည်။ သတောင်းလည်ကြာယပ်နှင့်တကွ ငါးဆင့်ဘုံဝယ် ထုပိကာထီးတို့ဖြင့် တင့်တယ်

e-book is created by sharyoma

သာ မျှားပေ၏။ ရောက်ရာအရပ်၌ ဖောင်တော်ဦးစေတီတော် တည်ထားခဲ့လေရှိ၏။ ဇရပ်၊ တန်ဆောင်း၊ ဂူ၊ ကျောင်းစသော သာသနအဆောက်အအုံများကိုလည်း ရောက်ရာဌာနဒေသတို့တွင် တည်ဆောက်ထားခဲ့၏။

သဗ္ဗညုဘုရား

အလောင်းစည်သူမင်းတရားသည် နန်းတက်၍ ရှင်ဘုရင်သက်နှင့်၁၀–နှစ် နန်းစံပြီးနောက် ၁၁–နှစ်မြောက် ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၄၆၅[1] နှစ်၌ 'သဗ္ဗညု'ခေါ် စေတီတော်ကြီးကို တည်ထားတော်မူ၏။ ဉာဏ်တော် အတောင် ၁၆၀–ရှိ၏။ စေတီတော်၏ အတွင်း၌ 'ကုလားကျောင်း'ခေါ် လိုဏ်ဂူကြီးရှိ၏။ မုခ်နှစ်ဆင့်ဖြစ်၏။ ပုံသဏ္ဌာန်တော်မှာ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက် သာဝတ္ထိပြည် ဝိသာခါဒါယိကာမကြီး၏ ကောင်းမှုဖြစ်သော ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတော်၏ ပုံသဏ္ဌာန်နှင့်တူစွာ တည်ထားခြင်းဖြစ်ကြောင်း စေတိယဝံသကျမ်းကို သာဓကပြုကာ ပုဂံဘုရား ၁၇–ဆူသမိုင်း[2]၌ ဆိုသည်။

သာသနာလွန်စွာ တောက်မခြင်း

ရှင်အရဟံ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသော်လည်း ရှင်အရဟံနေရာတွင် သာသနာရေးအတွင် အပ်နှင်းခြင်းခံရသော စိမ့်ညက်မင်းသားတော်မဟာထေရ်၏ ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် သာသနာရောင် ထွန်းပြောင်လေ၏။ စိမ့်ညက်မင်းသားဟူသည်ကား 'စိမ့်ညက်'အမည်ရှိသောရွာကို သို့မဟုတ် နယ်က

ဆန်းကြယ်စွာသော အထက်မျက်နှာကြက်ကို ရွှေမှန်းမံ၍ လေးထောင့်စိုက်အပ်သော တိုင်၌ ဆွဲထားသည်။ ပိတ်ဖျင်တို့ကို အတွင်းဝန်းပြု၍ ဌက်ပျော်ပင် ကြီပင်စိုက်သည်။ မြူတာရေပြည့် ပတ်လည်စင်ဖြင့် စီတန်းထားသည်။ ကြာသွတ်အိုး၌ ပန်းမျိုးစိုက်ကာ စင်ဖြင့် စီတန်းထားသည်။ ထို့နောက်မှ လူတပ်၊ မြင်းတပ်၊ ဆင်တပ်ဝန်းကျင်စီရင်ထားသည်။ ထို့နောင် နံ့သာ ကရမက် စန္ဒကူးတို့ဖြင့် စီဆင့်အပ်သော အမြင့်ကိုးတောင်ရှိသော ထင်းပုံထက်၌ ရွှေတလားနှင့်တကွတင်၍ ရွှေဖိုကျင်ရှစ်လုံးထိုးပြီးလျှင် သင်ဂြိုင်တော်မူသည်။

အလောင်းတော် ကျွမ်းလျှင် နံ့သာရည်၊ နှင်းရည်၊ စပယ်ရည်တို့ဖြင့် မီးကို ငြိမ်းစေ၍ ရွှေတလားနှင့်ပြာကို သန့်စင်လျက် အရိုးဓာတ်တော်တို့ကို ရေနံ့သာဖြင့် စင်စေပြီးလျှင် ရွှေအတိပြီးသော ကျောက်စိမ်မြူတာ၌ ထည့်သွင်း၍ တူးရွှင်းတောင်ခြေ မြေသန့်စင်သောအရပ်၌ ဂူတည်၍ ဌာပနာသည်။ ဂူအတွင်း၌လည်း အရှင်အရဟံသဏ္ဌာန်ရုပ်တု ရုပ်ပုံကို အုတ်ဖြင့် တည်လုပ်၍ ရဟန်းရှင်လူပြည်သူအပေါင်းတို့ကို ပူဇော်စေသည်။

(၁) သဗ္ဗညုစေတျံ ပါကာရသ ဗေဒသကြန္တိ။ သဗ္ဗညုစေတျံ၊ သဗ္ဗညုစေတီတော်တည်နှစ်ကို။ ပါကာရသဗေဒကြသန္တိ၊ ၄၆၅–ခု သက္ကရာဇ်ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ (ပုဂံဘုရား ၁၇–ဆူသမိုင်း)

(၂) ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတော်နှင့်ပုံသဏ္ဌာန်မခြား အလားတူစွာ တည်ကြောင်းကိုမူကား ဤဆိုလတ္တံ့သော စေတိယဝံသပါဠိနိဿယဖြင့် သိအပ်သတည်း။ တတော ပရံ မောဂ္ဂလာန မဟာထေရ ဝိစာရိတံ ဝိသာခုပါသိကာယ ပုဗ္ဗာရာမဝိဟာရ သဒိသံ ဒ္ဒိဘုမ္မိကံ ဗဟုသောပါဏံ အနေကသတ မုခလေဏ ဒ္ဒါရကန္တရ ကုဋ္ဌာလကိတံ မနောရမ္မံ စတ္တာလီသူန ရတနုမ္မေမံ သဗ္ဗညုမဟာစေတျံပိ ပတိဋ္ဌဟိတ္မာ နိဋ္ဌာပေသိ။ (စေတိယဝံသပါဠိ)

တတော–ထိုရှေ့ဂူစေတီကြီးတည်ပြီးသည်မှ။ ပရံ–နောက်၌။ မောဂ္ဂလာနမဟာထေရဝိစာရိတံ–အရှင်မောဂ္ဂလာန်သည် စီရင်တော်မူအပ်သော။ ဝိသာခုပါသိကာယ–ဝိသာခါဥပါသိကာမကြီး၏။ ပုဗ္ဗာရာမ ဝိဟာရသဒိသံ–ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းတော်နှင့်တူထသော။ ဒ္ဒိဘုမ္မိကံ–ဘုံနှစ်ဆင့်ရှိသော။ အနေကသတ မုခလေဏဒ္ဒါရ ကန္တာရ ကုဋ္ဌာလကိတံ–အရာမက မျှားစွာသော မုခ်လိုဏ်တံခါးကြောင်လည်အထွဋ်ရှိတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော။ မနောရမ္မံ–နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ် ရှိတော်မူထသော။ စတ္တာလီသူနဒ္ဒိ–သတရတနုမ္မေမ–လေးဆယ်ယုတ် အတောင်နှစ်ရာအစောက်ရှိထသော။ သဗ္ဗညုမဟာစေတျံပိ–သဗ္ဗညုမည်သော ကြီးစွာသော စေတီတော်ကိုလည်း။ ပဋ္ဌဟိတ္မာ–တည်တော်မူ၍။ နိဋ္ဌာပေသိ–အပြီးသို့ ရောက်စေတော်မူပြီး။ (စေတိယဝံသပါဠိ၏နိဿယ)

e-book is created by shanyoma

အုပ်စိုးရသူကို ခေါ်ခြင်းဖြစ်၏။ ကိုလိုနီခေတ် အင်္ဂလိပ်တို့၏နောက်ဆုံးအချိန်အထိ မြင်းခြံနယ်တောင်သာတဝိုက်တွင် ရွာသူကြီးကို 'မင်း'ဟုခေါ်၏။ ဥဒါဟရဏ်ကား ရွာသစ်သူကြီးကို ရွာသစ်မင်း၊ ကမြသူကြီးကို ကမြမင်းဟုခေါ်၏။

သီလဝန်၊ ဂုဏဝန်ဖြစ်သော အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်နှင့်ဗောဓိမထေရ်စသော ပိဋကတ်ဆောင်မထေရ်များကို ပင့်ကာ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းစာများကို ပို့ချစေတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်နှင့်လျော်ညီသော ဗုဒ္ဓါနုလောမ၊ ဗုဒ္ဓါနုရူပ၊ ဗုဒ္ဓါနုကုလ၊ ဗုဒ္ဓါနုစ္ဆဝိက၊ သုတ္တာနုလောမ၊ သုတ္တာနုရူပ၊ သုတ္တာနုကုလ၊ သုတ္တနုစ္ဆဝိကဖြစ်သည့် ကျမ်းဂန်များကိုလည်း စီရင်ပြုစုရန် အားပေးအားမြှောက်ချီးမြှောက်တော်မူ၏။ သို့ဖြစ်၍ အလောင်းစည်သူမင်းတရားလက်ထက်တွင် သာသနာတော် လွန်စွာတောက်ပကြောင်း ဝံသဒီပနီ[1]ကျမ်း၌ ဖော်ပြထား၏။

အလောင်းစည်သူမင်းတရား ပြစ်မှားမိခြင်း

အလောင်းစည်သူမင်းတရားကား ဘုန်းတန်ခိုး အာဏာထူးခြားစွာ ကြီးမားသူဖြစ်၏။ ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း၏ အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သော 'ဇမ္ဗုသပြေပင်' သို့မဟုတ် ဖောင်စကြာနှင့်လှည့်လည်ရောက်ရှိကြောင်း၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းနှင့်မာလာယုကျွန်းသို့လည်း တိုင်းခန်းလှည့်လည်ရောက်ရှိကြောင်းများ ရာဇဝင်အစောင်စောင်၌ တခမ်းတနား ဖော်ပြထားချက်ရှိပေ၏။

တနေ့သ၌ အလောင်းစည်သူမင်းတရားသည် မိမိ၏ဘုန်းတန်ခိုးတေဇော်အာနုဘော်ကြီးမားပုံများ စဉ်းစားကာ ငါ၏ဘေးတော်၊ ဘိုးတော်များသည် ငါကဲ့သို့ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမည် မထင်ဟု ဝစီကံ၊ မနောကံတို့ဖြင့် ပြစ်မှားတော်မူမိလေ၏။ ထိုသို့ပြစ်မှားတော်မူမိသည်နှင့် တပြိုင်နက် မျက်လုံးတော်နှစ်ဘက် ကွယ်တော်မူလေ၏။ ဟူးရားဖြူ၊ ဟူးရားညို ပညာရှိတို့အား မေးမြန်းတော်မူရာ ဘေးတော်၊ ဘိုးတော်တို့ကို ပြစ်မှားမိသောကြောင့် မျက်လုံးတော်ကွယ်သွားခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ဘေးတော်၊ ဘိုးတော်တို့ကို ရှေတန်ဆောင်း၊ ငှေတန်ဆောင်း၊ ရှေပန်း၊ ငှေပန်း၊ ရှေပေါက်ပေါက်၊ ငှေပေါက်ပေါက်တို့ဖြင့် ပူဇော်တော်မူလျှင် မျက်လုံးတော်ပြန်၍ မြင်တောမူပါမည်ဟု နားတော်လျှောက်ကြလေ၏။

ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း အရိမဒ္ဒနာ ပုဂံပြည်တည်ထောင်စ သမုဒ္ဒရာဇ်မင်းမှစ၍ ခမည်းတော် စောယွမ်းတိုင်အောင် ၄၄–ယောက်သောမင်းတို့၏ရုပ်တုတို့ကို ရှေကိုသွန်း၍ ရှေအင်းပျဉ်ထက်ထားပြီးလျှင် ရှေတန်ဆောင်း၊ ငှေတန်ဆောင်း၊ ရှေပန်းခိုင်၊ ငှေပန်းခိုင်၊ ရှေပေါက်ပေါက်၊ ငှေပေါက်ပေါက်တို့ဖြင့် ပူဇော်ကန်တော့လေ၏။ ထိုသို့ကန်တော့သောအခါ ပျူစောထီးမင်းအရှေ့၊ အနော်ရထာမင်းစောအရှေ့နှင့်ဘိုးတော်ကျန်စစ်သားမင်းတရားအရှေ့သုံးခုသာလျှင် ငုတ်တုတ်ထားမြဲအတိုင်းရှိ၍ ကျန်မင်းရှေ့တုများအားလုံး တုံးရရုံးလဲကြလေ၏။

(၁) အမရပူရပထမမြို့တည် ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် ပရမသီရိဝံသာတိဇေမဟာမဓုရာဇဂုရုဘွဲ့ခံ မဲထီးဆရာတော်စီရင်သောကျမ်းဖြစ်၏။

e-book is created by sharyoma

ထိုသို့ကန်တော့ပြီးသောခဏ၌ပင် ဘုရင်မင်းမြတ်၏ မျက်လုံးတော်နှစ်ဘက်လည်း ပကတိ မြင်တော်မူလေ၏။ ဤအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ယခုကာလ 'ဩကာသ ဘုရားရှိခိုးစာမူ'သည် အလောင်းစည်သူမင်းတရား ဘေးတော်၊ ဘိုးတော်များကို ပြစ်မှားမိစဉ်က ရှိခိုးသော စာမူဖြစ်ဟန်ရှိကြောင်း အချို့သော ပညာရှိတို့၏ယူဆချက်ကို မှတ်ချက်[1] အဖြစ်နှင့် အောက်တွင် ဖော်ပြလိုက်ပေ၏။

ကူလားကျခေါ် နရသူမင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၂၉–ခုနှစ်တွင် အလောင်းစည်သူမင်းတရား၏ သားတော် သက်တော် ၄၅–နှစ်ရှိ နရသူနန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့်လေးနှစ်နန်းစံ၍ သက်တော် ၄၉–နှစ်၊ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၃၃–ခုနှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။

ပံသုကူမဟာထေရ်

အလောင်းစည်သူမင်းတရားလက်ထက် နောက်ဖျားတွင် သာသနာဦးကိုင်ဖြစ်သော စိမ့်ညက်မင်းသားတော်မဟာထေရ်နှင့်အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်၊ ဗောဓိမထေရ်တို့မှတပါး ပုဂံ တပြည်လုံးက ဘုရားကွဲသို့ ကိုးကွယ်သော သပိတ်သည်သား ပံသုကူမဟာထေရ်ခေါ် မထေရ်ကြီးတပါးရှိ၏။ အလောင်းစည်သူမင်းတရားနတ်ရွာစံသောအခါ ထင်ရှားသော မိဖုရားကြီးလေးပါးအနက် ထိပ်ဆုံး အကြီးမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ရတနာပုံမိဖုရားမှ ဖွားမြင်သူ သားတော်ကြီး 'မင်းရှင်စော'မှာ

(၁) ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တနိုင်ငံလုံးသုံးစွဲနေသော ဩကာသဘုရားရှိခိုးမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

"ဩကာသ ဩကာသ ဩကာသ ကာယက်၊ ဝစီက်၊ မနောက်တည်းဟူသော သုံးပါးသောကံတို့တွင် တပါးပါးသောကံကို ပြစ်မှားမိသည်ရှိသော ပျောက်ပါစေခြင်းအကျိုးငှာ ပထမ ဒုတိယ တတိယ တကြိမ် နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်မြောက်အောင် ဘုရားရတနာ တရားရတနာ သံဃာရတနာ ရတနာမြတ်သုံးပါးတို့ကို ရှိသေမြတ်နိုး လက်အုပ်မိုး၍ ရှိခိုးပူဇော် ဖူးမြော်မာန်လျှော့ ကန်တော့ပါ၏။

(အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏ ရတနာ၃ဂုဏ်ရည်ကျမ်းစာမှ ဩကာသဘုရားရှိခိုးစာမူဖြစ်၏)

အထက်ပါ ဩကာသဘုရားရှိခိုးစာမူတွင် ကာယက်၊ ဝစီက်၊ မနောက်တည်းဟူသော သုံးပါးသော ကံတို့တွင် တပါးပါးသောကံကို ပြုမှားမိသည်ရှိသော ပျောက်ပါစေခြင်းအကျိုးငှာ ပါရှိ၏။

အလောင်းစည်သူမင်းတရားမှာ မိမိ၏ ဘိုးတော်၊ ဘေးတော်တို့ကို ဝစီက် မနောက်တို့ဖြင့် ပြစ်မှားမိ၏။ ထိုအတွက် ပျောက်ရန် ရှိခိုးကန်တော့ရာ၌ အထက်ဖော်ပြပါ ဩကာသစာမူမျိုးနှင့်ဆိုရ၍ ရှိခိုးကန်တော့ရမည်ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံသုံးဖြစ်နေသော ဩကာသဘုရားရှိခိုးစာမူသည် အရိမဒ္ဒနာ ပုဂံပြည်ရှင် အလောင်းစည်သူမင်းတရားလက်ထက်မှ ဆင်းသက်လာသော စာမူဖြစ်လေသလောဟု တွေးတောမည်ဆိုက တွေးတောနိုင်သော သဘာဝကျသည့်သာဓကတရပ် ဖြစ်နေပေ၏။

ထိုစကား ထင်ရှားအောင် ဖွင့်ဆိုဦးအံ့။ ယနေ့ ကျွန်ုပ်တို့တနိုင်ငံလုံးသုံးနေသော ဤ'ဩကာသဘုရားရှိခိုး'စာမူသည် အကျွန်ုပ်တို့အတွက် အကျွန်ုပ်တို့နှင့်ဆန့်ကျင်ဘက်ကြီးဖြစ်နေ၏။ အကျွန်ုပ်တို့အတွက် မှားယွင်းကြောင်းမက မှားယွင်းနေ၏။ အကြောင်းကား အကျွန်ုပ်တို့ အများစု ပြည်သူလူထုတရပ်လုံး ဘုရားပုထိုးရှိခိုးနေသည်မှာ သီလခံယူရာ၌ သံဃာတော်များအား ရှိခိုးကန်တော့နေမှာ ကာယက်၊ ဝစီက်၊ မနောက်တည်းဟူသော သုံးပါးသောကံတို့တွင် တပါးပါးသောကံဖြင့် ပြစ်မှားမိ၍ ပျောက်ပါစေခြင်းအကျိုးငှာ ရှိခိုးနေခြင်း၊ ကန်တော့နေခြင်းမဟုတ်ပေ။ ကုသိုလ်လိုချင်၍ ကောင်းမှုဖြစ်အောင်၊ အကျိုးရအောင် ရှိခိုးကန်တော့နေခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဩကာသဘုရားရှိခိုးစာမူမှာ အပြစ်ရှိ၍ တစုံတရာပြစ်မှားမိ၍ ပြေစေရန် ကြေစေရန် ကန်တော့သူတို့အတွက်သာ ဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားအပ်လေ၏။ ကုသိုလ်လိုချင်မှုသက်သက်အတွက်သာဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားအပ်ပေ၏။ ကုသိုလ်လိုချင်မှုသက်သက်၊ ရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုမှုသက်သက်အတွက် ရှိခိုးကန်တော့ရာ၌ ဩကာသဘုရားရှိခိုးစာမူကို လုံးဝ အသုံးမပြုထိုက်ပေ။

e-book is created by shanyoma

ပုဂံနေပြည်တော်တွင် မရှိ။ ထွန်တုံးပူတက်[1]ခေါ် အရပ်တွင် မြို့ရွာ တည်ထောင်ကာ နေထိုင်လျက်ရှိ၏။

ထိုသို့နေထိုင်ခြင်းမှာ အခြားမဟုတ်၊ ခမည်းတော်အလောင်းစည်သူ သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်က မကျေနပ်သောအချက်ရှိ၍ နေပြည်တော် ပုဂံရှေ့မြို့တော်တွင် မနေစေပဲ စစ်သည်ဗိုလ်ပါ အလုံးအရင်း ဆင်မြင်းဥစ္စာတို့ကို ပေးကာ အဝေးသို့နှင်ထုတ်ထားခြင်းအတွက်ဖြစ်၏။ အလောင်းစည်သူမင်းတရား နတ်ရွာစံစဉ် အပါးတော်၌ အရေးပါ အရာရောက်သော သားတော်မှာ နရသူဖြစ်လေ၏။

အကြောင်းကား အလောင်းစည်သူမင်းတရား အသည်းအသန် ရောဂါကပ်ရောက်နေစဉ် သားတော်နရသူက အဝတ်ပုဆိုးတို့ဖြင့် ဖိသတ်၍ နတ်ရွာစံရခြင်း ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ သို့ဖြစ်၍ ပြည်ရေးရွာမှုအစုစုကို နရသူပင် စီရင်ကွပ်ညှပ်နေ၏။ ထွန်းတုံးပူတက်တွင်နေသော မင်းရှင်စောသည် ခမည်းတော် နတ်ရွာစံကြောင်း ကြားလျှင်ကြားချင်း စစ်သည်ဗိုလ်ပါစုရုံး၍ ရေအား ကြည်းအားနှင့်ပုဂံသို့ချီရန် စီမံခန့်ခွဲလျက်ရှိလေ၏။ ထိုအကြောင်းကို ပုဂံရှေ့မြို့တော်မှ နရသူ ကြားလျှင်ကြားချင်း ပံသုကူမဟာထေရ်မြတ်ထံ ချဉ်းကပ်၍ ဤသို့ နားတော်လျှောက်လေ၏။

"အရှင်ဘုရား၊ နောင်တော်မင်းရှင်စော စစ်သည်ဗိုလ်ပါ အလုံးအရင်းနှင့်ချီလာမည့်အကြောင်း ကြားရပါသည်။ သည်လို အလုံးအရင်း ဆင်မြင်းဗိုလ်ပါတွေနှင့် ချီလာလျှင် အချိန်တွေ အကြားကြီး ကြာနေပါမည်။ အချိန်ကြာနေလျှင် ပြည်ထဲအရေး နှောင့်နှေးစရာ ဖြစ်ပါသည်။ တပည့်တော် သည်မှာ ရှိနေနှင့်ပြီပဲ။ စစ်သည်ဗိုလ်ပါ အလုံးအရင်းနှင့်ချီလာစရာ မလိုပါ။ ဓားတစင်း မြင်းတစီးနှင့်သာ အလျှင်အမြန် ကြွလာပြီး နန်းတက်ပါဆိုတာ အရှင်မြတ်က မေတ္တာရပ်ခံပြီး နောင်တော်မင်းရှင်စောကို ခေါ်ပေးတော်မူပါ"ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

ထိုအခါ ပံသုကူမထေရ်မြတ်က–

"ငါက ခေါ်ပေးလို့ ရောက်တဲ့အခါ နန်းမတင်ပဲ ထားယင် ငါ့မှာ ရဟန်းတရားနှင့်မညီပဲ ဖြစ်သွားလိမ့်မယ်"ဟု မိန့်တော်မူလိုက်လေ၏။

"တပည့်တော် နောင်တော်ဘုရားရဲ့ဓားကို ထမ်းပြီး နန်းတင်ပေးပါမည်ဘုရား"ဟု လျှောက်ကာ မဟာထေရ်မြတ်ရှေ့တွင် ယုံကြည်လောက်အောင် ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုပြလေ၏။ မထေရ်မြတ်လည်း နရသူသစ္စာပြုသည်ကို ယုံကြည်၍ မင်းရှင်စောရှိရာ ကြွတော်မူပြီးလျှင် နရသူ လျှောက်ထားချက်အတိုင်း အမိန့်တော်ရှိရာ မင်းရှင်စောလည်း ယုံကြည်ကာ လိုက်လာခဲ့လေ၏။

ပုဂံနေပြည်တော်သို့ရောက်လျှင် နရသူလည်း သစ္စာပြုထားသည့်အတိုင်း နောင်တော် မင်းရှင်စော၏ သံလျက်ကို ထမ်း၍ အဘိသိက်သွန်းကာ နန်းတင်ပေးလေ၏။

သို့သော် နန်းတင်ပေးသော ထိုညတွင်ပင် စားတော်ခေါ်ရာ၌ အဆိပ်ဆေးခပ်ပြီး သတ်လိုက်၍ ရှင်ဘုရင်မင်းရှင်စော နတ်ရွာစံရလေ၏။ မင်းရှင်စော နတ်ရွာစံလျှင် နရသူနန်းတက်၍

(၁) ထွန်တုံးပူတက်အရပ်ဟူသည်ကား ယခုမန္တလေးမြို့အနီး အောင်ပင်လယ်ကန် တည်ရှိရာ အရပ်ပင်ဖြစ်၏။ အောင်ပင်လယ်ကန်မှာ မင်းရှင်စောဆည်ခဲ့သော ကန်ဖြစ်၏။

e-book is created by *sharyoma*

ဘုရင်ဖြစ်သွားလေ၏။ ထိုသို့ဆေးခပ်သတ်၍ မင်းရှင်စော နတ်ရွာစံရကြောင်း ပံသုကူမဟာထေရ်ကြားတော်မူလျှင် နရသူရှိရာ နန်းတော်သို့ ကြွလာ၍–

"ဟယ်. . . မင်းဆိုးမင်းညစ်၊ သင်ကား သံသရာဝယ် ခံရအံ့သော မကောင်းမှုကို မကြောက်၊ ဤစည်းစိမ်ကိုရလျှင် သင်၏ကိုယ်ခန္ဓာသည် မအိုမသေပြီဟူ၍ မှတ်သလော၊ လောကတွင် သင့်ထက် ပျက်သောမင်း မည်သည်ကား မရှိ"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ထိုအခါ နရသူက–

"အရှင်ဘုရားထံ သစ္စာပြုသည့်အတိုင်း နောင်တော်သံလျက်ထမ်းပြီး နန်းတင်ပေးတယ် မဟုတ်လားဘုရား"ဟု လျှောက်ထားရာ ပံသုကူသခင်မြတ်လည်း လျှပ်ပြည်တွင် သင့်ထက်ဆိုးသွမ်းညစ်ညမ်းသောသူမရှိပြီ"ဟု မိန့်ကာ ကျောင်းသို့ပြန်ကြွလာခဲ့လေ၏။ ပံသုကူမထေရ်သည် နရသူထံမှ ပြန်လာပြီး မကြာမီပင် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကြွသွားတော်မူလေ၏။

နရသူမင်းလက်ထက် သာသနာရေးအတွက် ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်လာခြင်း

ရဟန်းသံဃာတော်များ အတိဒုက္ခရောက်ကြရခြင်း

ဘုရင်နရသူကား အမျက်စောင် မာန်ကြီး၏။ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ် ယုတ်မာ၏။ သာသနာတော်ကိုလည်း ကြည်ညိုခြင်းမရှိ။ ရဟန်းသံဃာများသည် အစုအရုံးနှင့်နေကြသူများ ဖြစ်သည်။ မင်းအစိုးရတို့၏ အမိန့်အာဏာ ပညတ်ချက်ကိုလည်း မလိုက်နာပဲ မိမိတို့ဘာသာ ဝိနည်းတရားနှင့်သီးခြား အုပ်ချုပ်ကျင့်ကြံနေမှုများ ဖြစ်သည်။ တိုင်းပြည်နိုင်ငံကို ပုန်ကန်သောင်းကျန်းလျှင် သူတို့ကို ပြန်လည်ခုခံနှိမ်နင်းရန် ခဲယဉ်းလိမ့်မည်။ သူတို့ကို စောစောက မနှိမ်နင်းပဲထားလျှင် တနေ့သ၌ အမှန်ပင် ပုန်ကန်ကြလိမ့်မည်။ ၎င်းပြင် တကြောင်းမှာ သူတို့တွင် သားမယားမရှိ၍ ရဟန်းသံဃာတွေ များလေလေ လူဦးရေ မတိုးပွားပဲ ဆုတ်ယုတ်လေလေဖြစ်သည်ဟု တွေးတောစဉ်းစားကာ ရဟန်းများကို လူထွက်ခိုင်းရန် မှူးမတ်တို့နှင့်တိုင်ပင်တော်မူလေ၏။

မှူးမတ်တို့က သာသနာကို မဖျက်ဆီးသင့်ကြောင်း အမျိုးမျိုးတိုးလျှိုးတောင်းပန်ကာ သံတော်ဦးတင်ကြလေ၏။ သို့သော် ရှင်ဘုရင်မှာ သူ၏ထင်မြင်ချက်ကို မပယ်ဖျက်ပဲ ရဟန်းများကို လူထွက်ခိုင်းရန်သာ အမိန့်ထုတ်ဖို့ စီမံနေလေ၏။ ထိုအခါ 'သိဒ္ဓိကာ'အမည်ရှိသော အမတ်ကြီးက–

"သာသနာကို တိုက်ရိုက်ဖျက်ဆီးလျှင် ရဟန်းများက ပုန်မကန်မီ တိုင်းသူပြည်သားတို့က ရှေးဦးစွာ ပုန်ကန်ကြပါလိမ့်မည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြည်သူပြည်သားများလည်း စိမ်မငြိုငြင်ရအောင် ရှေနန်းသခင် အရှင်ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း အလိုတော်ကျဖြစ်ရအောင် ကြံဆောင်တော်မူမှ ဖြစ်ပါမည်။ သည်လိုကြံဆောင်ဖို့က ရဟန်းများ သူတို့အလိုအလျောက် တစတစ လူထွက်သွားအောင် စီမံဖို့ဖြစ်ပါတယ်။ ရဟန်းများလည်း အာသဝေါကင်းသူများ မဟုတ်၍ အာရုံခြောက်ပါးနှင့်မျှားပြီး သွယ်ဝိုက်ဖျက်ဆီးလျှင် ပျက်စီးကြမည်အမှန်ပင် ဖြစ်ပါကြောင်း"ဟု လျှောက်ထားသံတော်ဦးတင်ရာ ရှင်ဘုရင်က–

e-book is created by shanyoma

"ဘယ်လို အာရုံခြောက်ပါးနှင့်မျှားပြီး ဖျက်ဆီးမှာလဲ"ဟု မေးတော်မူလိုက်လေ၏။

သိဒ္ဓိကာ။ ။မှန်လှပါ၊ တိုင်းပြည်တွင်း ရှိသမျှ မိန်းမများကို ယခုဝတ်ဆင်နေသလို လုံခြုံတဲ့အဝတ်ကို မဝတ်စေပဲ ရင်ကဲ့အဝတ်ကို ဝတ်စေဖို့ အမိန့်တော်ထုတ်ရပါမည်။ ပြီးတော့ကာ ရဟန်းများ သီတင်းသုံးနေထိုင်တဲ့ ကျောင်းတိုက်တွေထဲမှာ သဘင်ပွဲလမ်း အခမ်းအနားတွေ နေ့ညမပြတ် ပြုလုပ် ခင်းကျင်းပေးရပါမည်။ သည်လိုလုပ်လျှင် ရဟန်းတွေဟာ မိန်းမတွေရဲ့မမြင်အပ်တဲ့လျှို့ဝှက်သောအရပ်တွေ တစ္ဆန်း တစ မြင်ရပြီး မနေနိုင်ပဲ အများစုက လူထွက် လာကြပါလိမ့်မည်။ လူမထွက်သော ရဟန်းအနည်းငယ်သာ ကျန်ရှိပါလိမ့်မည်။ ကျန်ရှိရစ်တဲ့ရဟန်း အနည်းငယ်ဟာ အင်အား မရှိလို့ ပုန်ကန်နိုင်တော့မည် မဟုတ်ပါ ဘုရား"

ဘုရင်မင်းမြတ်သည် အမတ်ကြီးသိဒ္ဓိကာ၏ လျှောက်ချက်ကို နှစ်သက်သဘောတူကာ ထိုအတိုင်းပြုလုပ်ရန် အမိန့်တော်ထုတ်လိုက်လေ၏။

ရင်ကဲ့အဝတ်ဆိုသည်ကား ထဘီနှင့်အင်္ကျီများကို ရှေ့တည့်တည့်က ခွဲ၍ ဝတ်ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုအခါကစ၍ မိန်းမများ ဗလာထဘီနှင့်ရင်ကဲ့အင်္ကျီ စတင်ဝတ်ဆင်လာခဲ့ကြခြင်းဖြစ်၏။ ထိုအမိန့် မထုတ်မီက ဝတ်ဆင်ပုံမှာ တောင်သားမိန်းမများ ဝတ်ဆင်သောအဝတ်မျိုး ဝတ်ဆင်ကြ၏။ တောင်သားမိန်းမများ ဝတ်ဆင်သော ထဘီအင်္ကျီများမှာ ရှေ့နောက်အကဲ့မပါ လုံခြုံစွာရှိသည်ဟု ပုဂံရာဇဝင်ချုပ်၌ ဖော်ပြထား၏။

မိန်းမများကို ဗလာထဘီဝတ်စေ၍ ရဟန်းသံဃာများ သီတင်းသုံးနေထိုင်ရာ ကျောင်းတိုက်များအတွင်း နေ့ညမပြတ် ပွဲလမ်းသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပကာ သာသနာဖျက်လုပ်ငန်းကို ကြိုးပမ်းခဲ့သော်လည်း ကောင်းစွာ အထမမြောက်ပဲ တရာလျှင် တပါးလောက်သာ လူထွက်သည်ကို တွေ့ရလေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ဘုရင်နရသူသည် မကျေမနပ်ဖြစ်ကာ သိဒ္ဓိကာစသော အမတ်ကြီးတို့ကို မတိုင်ပင်တော့ပဲ မိမိသဘောအတိုင်း မှူးငယ်မတ်ငယ်များနှင့်စီမံ၍ ရဟန်းများကို အတင်းအဓမ္မ လူထွက်ခိုင်းစေ၏။ အမိန့်အတိုင်း မလိုက်နာပဲ လူမထွက်ပဲနေသောရဟန်းတို့ကို ဓားဖြင့် လည်ပင်းကို ဖြတ်၍ သတ်စေလေ၏။

ရဟန်းများ တောကြိုတောင်ကြားတို့သို့ ပုန်းရှောင်ထွက်ပြေးကြလေ၏။ အချို့ရဟန်းများ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ကူးသွားကြ၏။ ထိုအခါ ပုဂံရွှေမြို့တော် ထက်ဝန်းကျင်တဝိုက်၌ ရဟန်းများ ကွယ်ပျောက်သလောက် ဖြစ်သွားခဲ့၏။ သည်ကဲ့သို့ ပြုလုပ်သောနှစ်တွင်ပင် ပဋ္ဌိဏ္ဍရားကုလားမင်းက လှတ်လိုက်သည့်ကုလားသူရဲကောင်းရှစ်ယောက်တို့ ပုဏ္ဏားယောင်ဆောင်ကာ လာရောက်ပြီး ဘုရင်နရသူအား သတ်သွားကြသဖြင့် နရသူနတ်ရွာစံလေ၏။ ယင်းသို့ ကုလားသတ်၍ သေခြင်းကြောင့် နရသူကို ရာဇဝင်တွင် 'ကုလားကျမင်း'ဟု မော်ကွန်းတင်ထား၏။

e-book is created by sharyoma

မင်းယဉ်နရသိန်

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၃၃–ခုနှစ်တွင် ကုလားကျခေါ် နရသူမင်း၏ သားတော် သက်တော် ၃၈–နှစ်ရှိ မင်းယဉ်နရသိန် နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၃–နှစ် နန်းစံ၍ သက်တော် ၄၁–နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက် သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တစုံတရာ အထူးအထေ့ မရှိပေ။

နရပတိစည်သူ

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၃၆–ခုနှစ်တွင် မင်းယဉ်နရသိန်၏ ညီတော်(ကုလားကျခေါ် နရသူ၏ သားတော်)သက်တော် ၃၇–နှစ်ရှိ နရပတိစည်သူ နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၃၇–နှစ် နန်းစံ၍ သက်တော် ၇၄–နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။

အနန္တသူရိယ၏စာလေးပုဒ်

ဘုရင်နရပတိစည်သူမှာ ဝေဠုဝတီမိဖုရားကို အကြောင်းပြု၍ နောင်တော်မင်းယဉ်နရသိန်အား လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ပြီး ရှင်ဘုရင်ဖြစ်လာသူဖြစ်၏။ နောင်တော်ကို လုပ်ကြံပြီးနောက် နောင်တော်၏ အထိန်းတော်သား အနန္တသူရိယကိုလည်း ဖမ်း၍ သတ်ရန် သူသတ်သမားတို့အား အပ်လိုက်လေ၏။

အနန္တသူရိယလည်း ရဲရင့်တည်ကြည်သော စိတ်ထားနှလုံးရှိသူဖြစ်၍ သတ်မည့်ဆဲဆဲတွင် စာလက်ဘလေးပုဒ်ရေးလျက် ဘုရင်မင်းမြတ်အား ဆက်သရန် သူသတ်သမားတို့အား ပေးခဲ့လေ၏။

စာ ၄ ပုဒ်ကား

(၁) သူတည်း တယောက်၊ ကောင်းဘို့ရောက်မူ၊ သူတယောက်မှာ ပျက်လင့်ကာသာ၊ ဓမ္မတာတည်း။
(၂) ရှေအိမ်နန်းနှင့်၊ ကြင့်နန်းလည်းခံ၊ မတ်ပေါင်းရံလျက်၊ ပျော်စံရိပ်ငြိမ်၊ စည်းစိမ်မကွာ၊ မင်းချမ်းသာကား၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ရေမျက်နှာထက်၊ ခဏတက်သည့်၊ ရေပွက်ပမာ၊ တသက်လျှာတည်း။
(၃) ကြင်နာသနား၊ ငါ့အားမသတ်၊ ယခုလွှတ်လည်း၊ မလွှတ်ကြမ္မာ၊ လူတကာတို့၊ ခန္ဓာခိုင်ကျည်၊ အတည်မမြဲ၊ ဖောက်လဲ့တတ်သည်၊ မချွတ်စသာ၊ သတ္တဝါတည်း။
(၄) ရှိခိုးကော်ရော်၊ ပူဇော်အကျွန်၊ ပန်ခဲ့တုံ၏၊ ခိုက်ကြုံဝိပါက်၊ သံသာစက်၌၊ ကြိုက်လတ္တန်မူ၊ တို့မယူလို၊ ကြည်ညိုစိတ်သန်၊ သခင်မှန်ကို၊ ချန်ဘိစင်စစ်၊ အပြစ်မဲ့ရေး၊ ခွင့်လျှင်ပေး၏၊ သွေးသည်အနိစ္စာ၊ ငါ့ခန္ဓာတည်း။

သူသတ်သမားတို့လည်း အနန္တသူရိယကို သတ်ပြီးနောက် စာ ၄ ပိုဒ်ကို ဘုရင်မင်းမြတ်အား ဆက်သကြလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း စာ ၄ ပုဒ်ကို ဖတ်စေ၍ နာခံတော်မူပြီးနောက်

e-book is created by shanyoma

"အနန္တသူရိယကို လွှတ်စေ"ဟု မိန့်တော်မူလိုက်လေ၏။ ထိုအခါ သတ်ပြီးကြောင်း သူသတ်သမား တို့က လျှောက်ထားကြရာ "နင်တို့ မသတ်ခင်က ဤစာကို ဆက်ကောင်းလျက် သတ်ပြီးမှ ဆက်သည်"ဟု အပြစ်တင်တော်မူလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း စာ ၄ ပုဒ်ဖတ်သည်ကို ကြားတော်မူ စကပင် တအောက်မေ့မေ့ တရှိုက်မက်မက်နှင့် နောင်တကြီးစွာ ဖြစ်တော်မူ၏။ ထိုအချိန်မှစ၍ ချုပ်ရှုပ်ဆီးတားတော်မူ၏။

ထိုအတူက် မင်းဆွေမင်းမျိုး, မဟာမျိုးရင်းချာ ဖြစ်သူ "မဟာသမန်း"ကိုခေါ်၍–

"နောက်နောင် ငါ, အမျက်တော်ရှိ၍ သတ်လေဟု အမိန့်တော်ရှိသော်လည်း, တလ, လေး သီတင်း မသတ်ပဲ ထားပြီး စစ်ကြောဘိ။ သေတန်မှ သေစေ။ မသေတန်သူကို လွှတ်စေ"ဟူ၍ အ မိန့်တော်မြတ် မှတ်တော်မူလိုက်လေ၏။

နရေပတိစည်သူလက်ထက် သာသနာရေး

အရှင်ဥတ္တရာဇီဝနှင့်အရှင်ဆပ္ပဒ

အရှင်ဥတ္တရာဇီဝမဟာထေရ် သီဟိုဠ်သို့ကြွခြင်း

အရှင်ဥတ္တရာဇီဝ၏ အကြောင်းကား ဤသို့တည်း။ "ကောပနေသ ဥတ္တရာဇီဝမဟာထေ ရောတိ။ အယံ ဟိ ထေရော ရာမညဒေသိယပုတ္တော အရိယဝံသထေရသ သိသော။ အရိယဝံသ ထေရောပန ကပ္ပဂ်ိုနဂရဝါသီ မဟာကာလ ထေရသ သိသော။ သော ပန သုဓမ္မ နဂရ ဝါသိနော ပုရာဏဒဿီ မဟာထေရသ သိသော။ သောတုလောကိယဗ္ဗာ နာဘိညာလာဘီ"ဟူ၍ ကလျာဏီ ကျောက်စာပါ၌ဌ် လာရှိ၏။

ဤအထက်ပါ ကလျာဏီကျောက်စာ၏မြန်မာဘာသာပြန်ကား

"ဥတ္တရာဇီဝမဟာထေရ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်သည် ရာမညတိုင်း သား အရိယဝံသမထေရ်၏ တပည့်ဖြစ်၏။ အရိယဝံသမထေရ်ကား ကပ္ပဂ်ိုမြို့နေ မဟာကာလ မထေရ်၏ တပည့်ဖြစ်၏။ မဟာကာလမထေရ်ကား သုဓမ္မပုရ, သုဓမ္မဝတီနှစ်မည်ရ သထုံမြို့နေ ပုရာဏဒဿီခေါ် ပြာဏဒဿီမထေရ်၏ တပည့်ဖြစ်၏။ ထိုပုရာဏဒဿီခေါ် ပြာဏဒဿီမထေရ် ကား လောကီဗျာန် အဘိညာဉ်ကိုရ၏"ဟူ၍ဖြစ်၏။

ပြာဏဒဿီမထေရ် လောကီဗျာန်ရပုံကို သိခြင်း

ပြာဏဒဿီမထေရ်သည် သုဓမ္မပုရသထုံပြည်တွင် သီတင်းသုံးနေထိုင်သော မထေရ်ဖြစ် ၏။ နံနက်စောစောထ၍ အိန္ဒိယပြည် မဂဓတိုင်း ဗုဒ္ဓဂါယာ မဟာဗောဓိပင်၏ ရင်ပြင်တော်သို့သွား ပြီး တံမြက်လှည်းခြင်း ဗောဓိယင်္ဂ သမ္မဇ္ဇနဝတ်ကိုပြု၏။ တံမြက်လှည်းပြီးလျှင် သုဓမ္မပုရသထုံ မြို့သို့ နံနက်ခင်း ချက်ချင်းပင် ပြန်လာ၍ သထုံမြို့တွင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်တော်မူ၏။ ဤနည်းနှင်

e-book is created by sharyoma

နှင် နေ့စဉ်တံမြက်ဝတ်နှင့်ဆုမ်းခံဝတ်ကို ပြုတော်မူ၏။ ထိုသို့မထေရ်မြတ် ကျင့်သုံးပြုမူသည်ကို သုဓမ္မပုရသထုံမြို့မှ မဂဓတိုင်း ဗုဒ္ဓဂါယာသို့သွား၍ ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်ပြုကြသော သထုံမြို့သား ကုန်သည်တို့ မြင်ခဲ့၍ သထုံသို့ ပြန်လာသောအခါ ပြောပြကြသဖြင့် လောကီစျာန်အဘိညာဉ် ရကြောင်း သိကြရခြင်းဖြစ်၏။

အရှင်ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်ကား တတိယသင်္ဂါယနာတင် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ မထေရ်မြတ်က ကိုးတိုင်းကိုးဌာနသို့ သာသနာပြုလှတ်လိုက်သော သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း, သုဓမ္မပုရပြည်ခေါ် သထုံပြည် သာသနာပြုအရှင်သောဏနှင့်အရှင်ဥတ္တရတို့၏ ဆရာစဉ်ဆက်မှ ဆင်းသက်လာသော မထေရ်မြတ်ဖြစ်၏။ ပုဂံပြည် ပထမသာသနာပြုအရှင်အရဟံနှင့်အနှယ်တူဖြစ်တော်မူ၏။ အရှင်ဥတ္တရာဇီဝအကြောင်းကို ပြဆိုရာတွင် ရာဇဝင်ကျမ်း, သာသနာဝင်ကျမ်းတို့၌ သက္ကရာဇ်တခုနှင့်တခု ကွာခြားနေ၏။ မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသက်န်၏ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၌ "သက္ကရာဇ် ၅၃၂–ခုနှစ်ရှိသောအခါ ပုဂံနရပတိစည်သူမင်းကြီး၏ ဆရာ ဥတ္တရာဇီဝမထေရ် ရဟန်းသံဃာများစွာနှင့် ပုသိမ်ဆိပ်က သင်္ဘောစီး၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ စေတီပုထိုးရှိခိုးအံ့သောငှာ သွားလေ၏ဟု ဖော်ပြထား၏။ ပုဂံနရပတိစည်သူမင်းမှာ ကောဇာသက္ကရာဇ်(၅၄၆)ခုနှစ်မှ နန်းတက်ကြောင်း မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်၌ ဖော်ပြထားရာ (၅၃၂)ခုနှစ်တွင် နရပတိစည်သူ ရှင်ဘုရင်မဖြစ်သေးပေ။ (၅၃၂)ခုနှစ်မှာ နရပတိစည်သူ၏ ခမည်းတော် နရသူလက်ထက် သာသနာဖျက်လုပ်ငန်းပြုလုပ်သူ ကုလားကျခေါ် နရသူလက်ထက်ဖြစ်နေပေ၏။ ထိုအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ မဟာဒ္ဒါရနိုကာယ သာသနဝံသဒီပနီတွင် ကုလားကျနရသူလက်ထက် ပုဂံပြည်တွင် သာသနာဖျက်ဆီးခံနေရ၍ ဥတ္တရာဇီဝမထေရ် ပုဂံပြည်မှ သီဟိုဠ်သို့ကူးသွားကြောင်း ယူဆသင့်သည်ဟု ဖော်ပြထား၏။ ထိုယူဆချက်မှာ သဘာဝယုတ္တိရှိ၍ ဖြစ်နိုင်သောအချက်ပင် ဖြစ်ပေ၏။ ဥတ္တရာဇီဝမထေရ် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကူးသောသက္ကရာဇ်မှာ ဂေါစာသက္ကရာဇ် (၅၃၂)ခုနှစ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ကလျာဏီကျောက်စာ၁၌ အခိုင်အမာဖော်ပြထား၏။

ဥတ္တရာဇီဝမထေရ် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကူးခြင်း

ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်သည် တပည့်ရဟန်းသံဃာများစွာနှင့်ပုဂံနေပြည်တော်မှ ပုသိမ် သင်္ဘောဆိပ်သို့ကြွလာပြီး ပုသိမ်သင်္ဘောဆိပ်မှတဖန် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ သင်္ဘောစီး၍ ဘုရားဖူးရန် ကြွတော်မူလေ၏။ ထိုအခါတွင် အရှင်ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်၏ တပည့်ရင်းတပါးဖြစ်သော ပုသိမ်မြို့ကျေး(ပုသိမ်နယ်)ဆပွဒရွာဇာတိ အသက်နှစ်ဆယ်ရှိ သာမဏေတပါးလည်း ဥတ္တရာဇီဝမဟာထေရ်မြတ်

မှတ်ချက်။ ။တကောပနဆဒ္ဒေဝသေယ မသိခီပါကာဏ သက္ကရာဇေလင်္ကာဒီစေတိယာ ဘိဝန္ဒနတ္တာယ ပုဂါမဘူပါစရိယဘူတော ဥတ္တရာ–ဝ မဟာထေရော သမ္ဗဟုလေဟိ ဘိက္ခူဟိသဒ္ဓိ နာဝါဘိ ရှုဟိသာမိ။ ကလျာဏီကျောက်စာပါ၌။

နှင့်အတူ သီဟိုဠ်သို့လိုက်ပါလာလေ၏။ ထိုသာမဏေကို ဆပွဒရွာသားဖြစ်၍ ဆပွဒဟုပင်ခေါ်နေ ~~ကြ၏။ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ရောက်သောအခါ ဘုရားပုထိုးများ ရှိခိုးပူဇော်ပြီး ဆပွဒသာမဏေကို ဥပ~~ သမ္ဗဒကံဆောင်ပေးရန် (ရဟန်းခံရန်)စီမံလေ၏။ သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ မထေရ်များနှင့်တရားစကား

e-book is created by shanyoma

ဆေးနေးနီးနှောရာ သီဟိုဠ်ကျွန်းသား မထေရ်များက–

"ငါတို့လည်း သီဟိုဠ်သာသနာပြု ရှင်မဟိန္ဒမထေရ်၏ အဆက်အနွယ်ဖြစ်သည်။ သင်တို့လည်း သုဝဏ္ဏဘူမိ သထုံသာသနာပြုအရှင်သောဏနှင့်အရှင်ဥတ္တရတို့၏ အဆက်အနွယ်ဖြစ်၍ အနွယ်ချင်း အတူတူဖြစ်သည်။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ မထေရ်မြတ်၏ တပည့်လက်သားများ ချည်းဖြစ်ကြ၍ သံဃာကံကို အတူတကွ ပြုကြကုန်အံ့"ဟု မိန့်မြွက်ကာ အသက်နှစ်ဆယ်ပြည့်ပြီးသော ဆပွဒသာမဏေကို အတူတကွ ပဉ္စင်းခံပေးကြလေ၏။ ထိုအချိန်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ပရက္ကမဗာဟုမင်းကား သာသနာကို ကြည်ညိုသော သာသနဒါယကာမင်းတရားဖြစ်၏။ ဥတ္တရာဇီဝမဟာထေရ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဘုရားပုထိုးရှိခိုးဖူးမြော်ယင်း သီဟိုဠ်သားထေရ်များနှင့် သာသနာတော်ရေးများ တိုင်ပင်ဆွေးနွေး၍ နှစ်နှစ်ကျော် သုံးနှစ်လောက်အရှိတွင်[1] မြန်မာနိုင်ငံကပါရင်းစွဲတပည့်သံဃာများနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံ ပုဂံပြည်သို့ ပြန်လည်ကြွလာတော်မူခဲ့လေ၏။ ထိုသို့ပြန်လည် ကြွလာရာတွင် သီဟိုဠ်ရောက်မှ ရဟန်းခံပေးရသော ဆပွဒသာမဏေ(ယခု ရဟန်းတော်ဆပွ–ဒ)မပါလာပေ။ ဆရာဖြစ်သူ ဥတ္တရာဇီဝမဟာထေရ်ထံ ခွင့်ပန်ပြီး သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် စာပေပိဋကတ်သင်ကြားရန် နေရစ်ခဲ့၏။ ဥတ္တရာဇီဝမဟာထေရ် မြန်မာပြည် ပုဂံရွှေမြို့တော်သို့ပြန်ရောက်လာသောအခါ 'သိန်းဆိုရောက်ဦး'မထေရ်ကြီးဟု အမည်သစ်နှင့်ကမ္ဘည်းတပ်ကာ ခေါ်ဝေါ်ကြလေ၏။ ရဟန်းတော် ဆပွဒကား မြန်မာပြည်သို့ ဆရာနှင့်အတူ ပြန်လိုက်သွားလျှင် ဆွေမျိုးဥာတိတို့ကြောင့်ကြ ပလိဗောဓိကြောင့် စာပေပိဋကတ်ကို ကောင်းစွာ သင်ကြားရလိမ့်မည်မဟုတ်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် နေရစ်ခဲ့၍ စာပေပိဋကတ် သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးမှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်သွားရလျှင် ကောင်းပေမည်ဟု နှလုံးသွင်းကာ ဆရာဖြစ်သူ ဥတ္တရာဇီဝမဟာထေရ်ကြီးထံ ခွင့်ပန်ပြီး နေရစ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။

ဆပွဒပဉ္စင်းပျိုလည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် အဋ္ဌကထာနှင့်တကွသော ပိဋကတ်သုံးပုံအလုံးစုံကို ဆယ်နှစ်တိုင်တိုင် သင်ကြား၍ ပိဋကတ်သုံးပုံဆောင် တိပိဋကဓရပိဋကတ္တ ယဆေကဂန္ထန္တရ ဗဟုသုတဖြစ်ခဲ့လေ၏။ ထိုအခါတွင် ရဟန်းသိက္ခာအားဖြင့် ဆယ်ဝါရ၍ 'ထေရ'အဖြစ်သို့ ရောက်လာခဲ့ရာ ဇာတိစံရာ မြန်မာနိုင်ငံသို့ပြန်ရန် အကြံဖြစ်တော်မူလေ၏။

"ငါ–တပါးတည်းသာ ပြန်သွားလျှင် ပုဂံပြည်သို့ရောက်သောအခါ ငါ့ဆရာ အရှင်ဥတ္တရာဇီဝမဟာထေရ်ကြီး အကယ်၍ မရှိခဲ့သော် ပုဂံပြည်၌ရှိသော မြန်မာရဟန်းများနှင့်အတူ သံဃာကံကို ပြုရလိမ့်မည်။ ဤသီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ဥပသမ္ဘဒကံဆောင်လောက်အောင် (ရဟန်းခံပေးလောက်အောင်)သံဃာငါးပါးပါသွားလျှင် အသီးအခြား သံဃာကံပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ငါမှတပါး အခြားပိဋကတ်တတ် မထေရ်လေးပါးကို ခေါ်ဆောင်သွားရမူ ကောင်းလေစု"ဟု ကြံပြီးလျှင် သီလသိက္ခာ၊ သမာဓိပြည့်ဝ၍ ပိဋကတ်သုံးပုံဆောင် တိပိဋကဓရ ဖြစ်ကုန်ကြသော ပိဋကတ္တယဆေက

---

[1] ဥတ္တရာဇီဝ မဟာထေရ်ကြီး သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ နှစ်နှစ်နေခဲ့ကြောင်း မဲထီးဆရာတော်ရေးသော ဝံသဒီပနီ၌ ဆိုး၏။ မဟာဒ္ဒါရနိကာယသာသနဝံသဒီပနီတွင် သုံးနှစ်ကြာမှ ပုဂံပြန်ခဲ့ကြောင်း ဝံသဒီပနီကိုပင် ကိုးကား၍ ဖော်ပြထား၏။ ဝံသဒီပနီမှာ အမည်တူ ၂–ကျမ်းရှိ၏။

e-book is created by sharyoma

ဂန္ဓန္တရဗဟုသုတဖြစ်ကြသည့်အောက်ပါမထေရ်လေးပါးကို ပင့်ဆောင်ခေါ်ငင်ပြီး သင်္ဘောစီးကာ မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ကြွလာခဲ့လေ၏။

မထေရ်လေးပါးကား–

(၁) တာမလိတ္တိမြို့သား အရှင်သီဝလိမထေရ်။

(၂) ကမ္မောဇမင်းသား အရှင်တာမလိန္ဒမထေရ်။

(၃) ကိဋ္ဌိပူရမြို့သား အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်။

(၄) သီဟိုဠ်ကျွန်းသား အရှင်ရာဟုလာမထေရ် တို့ဖြစ်လေ၏။

အရှင်ဆပ္ပဒမထေရ်နှင့်တကွ မထေရ်ငါးပါးလုံး ပဋ္ဌကတ်သုံးပုံဆောင်ချည်း ဖြစ်ကြ၏။ သာသနာရေး သာသနာမှုတွင် စွမ်းရည်သတ္တိဗျတ္တိဗလရှိကြကုန်သည်ချည်း ဖြစ်ကြ၏။ သီလသိက္ခာ သမာဓိပြည့်ဝကုန်သည်ချည်း ဖြစ်ကြ၏။ အထူးအားဖြင့် ထိုမထေရ်ငါးပါးတို့တွင် အရှင်ရာဟုလာမထေရ်သည် သာလွန်ပိုမို၍ စွမ်းရည်သတ္တိဗျတ္တိဗလ ရှိတော်မူ၏။ မထေရ်ငါးပါးတို့သည် သင်္ဘောစီး၍ မြန်မာပြည်သို့လာခဲ့ရာ ဝါဆိုခါနီးမှ ပုသိမ်သင်္ဘောဆိပ်သို့ ရောက်ကြသဖြင့် ပုဂံမြို့တော်သို့ ဆက်လက်မကြွနိုင်ကြတော့ပေ။ ထိုအခါ ပုသိမ်မြို့နေ သူကြွယ်တို့က ပုသိမ်မြို့ တောင်စူးစူးအရပ်၌ တံတိုင်းအရံစီးတားနှင့်တကွ ဝါဆိုကျောင်းဆောက်၍ လျှုဒါန်းကြသဖြင့် ဝါဆိုနေထိုင်ကြရလေ၏။ မထေရ်ငါးပါးတို့ ဝါဆိုရာ ကျောင်းကို နောက်ကာလတွင် 'သိန်းဆိုရောက်ကျောင်း'ဟု အစဉ်အဆက်ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ ဝါကျွတ်သောအခါ မထေရ်ငါးပါးတို့သည် ပဝါရဏာပြုပြီးလျှင် ပုဂံရွှေမြို့တော်သို့ ကြွတော်မူကြလေ၏။ အရှင်ဆပ္ပဒမထေရ်တို့ ပုဂံရွှေမြို့တော်သို့ ရောက်သောအခါ ဆရာသခင်ကျေးဇူးရှင်ဖြစ်သူ ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်ကြီးမှာ အရှင်ဆပ္ပဒတို့ မရောက်မီ နှစ်ရက်သုံးရက်ကပင် ပြန်လွန်တော်မူနှင့်၍ သင်္ဂြိုဟ်ပြီးစီးကြောင်း သိကြရလေ၏။ အရှင်ဆပ္ပဒမထေရ်လည်း ဆရာဖြစ်သူ ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်ကြီး၏ သချိုင်းသို့သွား၍ ရှိခိုးပူဇော်ပြီးနောက် မိမိပင့်ဆောင်ခေါ်ယူလာသူ မထေရ်လေးပါးနှင့်နေရေးထိုင်ရေး သာသနာရေးကို ဆွေးနွေးတိုင်ပင်တော်မူလေ၏။

"ငါတို့ဆရာဖြစ်သော ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ရောက်စဉ်က သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ မထေရ်တို့နှင့်အတူ သံဃာကံကို ပြုတော်မူသည်။ ဤပုဂံပြည်ရှိ ရဟန်းတို့သည် သုဝဏ္ဏဘူမိ သထုံသာသနာပြု အရှင်သောဏ၊ အရှင်ဥတ္တရတို့၏ အဆက်အနွယ်ဖြစ်ကြသည်။ ငါတို့ သီဟိုဠ်သာသနာရဟန်းတို့ကလည်း အရှင်မဟိန္ဒ၏ အဆက်အနွယ် ဖြစ်ကြ၍ အနွယ်တူပင်ဖြစ်ကြသည်။ အရှင်မဟိန္ဒနှင့်အရှင်သောဏ အရှင်ဥတ္တရတို့ဟာ တတိယသင်္ဂါယနာ၏ အကြီးအမှူး အရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿ၏ တပည့်သားတွေချည်း ဖြစ်ကြသည်။ သို့အတွက် ယခု တို့သည် ဤပုဂံပြည်ရှိ မြန်မာရဟန်းများနှင့်သံဃာကံကို အတူတကွ ပြုသင့်တာပဲ၊ အနွယ်တူချင်းဖြစ်လို့ ကံကြီးကံငယ်အသွယ်သွယ်ကို ဆောင်သင့်တာပဲ၊ သို့ရာတွင် ရှေးအခါကမူ ငါတို့ဆရာ ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်ကြီးက ပဓာနနာယကဖြစ်လို့ သံဃာကံကို အစိုးတရရှိခဲ့တယ်။ ယခုတော့ မြန်မာရဟန်းသံဃာများ

e-book is created by shanyoma

 က သံဃာကံကို အစိုးတရဖြစ်နေကြတယ်။ သို့အတူက် မြန်မာရဟန်းတို့နှင့်သံဃာကံကို မဆောင်ပဲ ငါတို့သီဟိုဠ်ကလာတဲ့သံဃာငါးပါး သီးခြားကံဆောင်ဖို့ ကြိုရှယ်တယ်။ ငါတို့မှာလည်း ကံဆောင် လောက်အောင် အရေအတွက် ငါးပါးရှိလို့ တစုံတရာ စိုးရိမ်စရာ မရှိဘူး''ဟု ဆပ္ပဒမထေရ်က မိန့်မြွက်ပြောပြရာ ကျန်မထေရ်လေးပါးတို့ကလည်း သဘောတူ၍ ပုဂံနေပြည်တော်ရှိ မြန်မာရ ဟန်းတို့နှင့် သံဃာကံမပြုပဲ မိမိတို့ဘာသာ မိမိတို့ သီးခြားသံဃာကံပြုကြလေ၏။ ဤသို့သီးခြားကံ ပြုခြင်းမှာ ဝိနည်းကြောင်းအရ ဘာမျှ အကြောင်းမရှိ 'သီဟိုဠ်ရောက်' 'သီဟိုဠ်ပြန်'ဟူသော မာန အစွမ်းကြောင့်သာ ဖြစ်ပေ၏။

အရှင်ဆပ္ပဒအမှူးရှိသော မထေရ်ငါးပါး ပုဂံပြည်သို့ရောက်သော သက္ကရာဇ်ကို သာသ နာဝင် ရာဇဝင်ကျမ်းတို့၌ အဆိုမညီ ဝါဒကွဲပြားကြ၏။ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၌ ဂေါစာ သက္ကရာဇ် ၅၅၃–ခုနှစ်ရောက်ကြောင်း ဖော်ပြထား၏။ ကလျာဏီကျောက်စာတွင်မူ သာသနာ သက္ကရာဇ် ၁၇၂၅–ခုနှစ်၌ ပုဂံပြည်ဝယ် သံဃာဂိုဏ်း နှစ်ဂိုဏ်းကွဲခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထား၏။ သံဃာ ဂိုဏ်းနှစ်ဂိုဏ်းဟူသည်ကား ပုဂံပြည်တွင် လက်ရှိ ရှင်အရဟံ၏ သံဃာဂိုဏ်းနှင့်သီဟိုဠ်က ယခုရောက် လာသော အရှင်ဆပ္ပဒတို့၏ သီဟိုဠ်သံဃာဂိုဏ်းနှစ်ဂိုဏ်းကို ဆိုလို၏။ သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၇၂၅– ခုနှစ်မှာ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၄၃–ခုနှစ်နှင့်ညီမျှ၏။ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် မဲထီးဆရာတော် ရေးသော ဝံသဒီပနီ၌လည်း ဆပ္ပဒမထေရ်တို့ ပုဂံရောက်သောနှစ်ကို ၅၄၃–ခုဟုပင် ဖော်ပြထား ၏။

နရပတိစည်သူမင်း၏ကြည်ညိုမှု

ဆပ္ပဒမထေရ်ငါးပါးတို့အကြောင်းကို ဘုရင်နရပတိစည်သူမင်းတရား ကြားသိရာ 'ဝဇီ ရဗုဒ္ဓိ'အမည်ရှိသော ပညာရှိမင်းတိုင်းပင်အမတ်ကြီးနှင့်တိုင်းပင်၍ နန်းတော်သို့ ပင့်ပြီးလျှင် သာသ နာရေးအတွက် ဆွေးနွေးမေးမြန်းလျှောက်ထားလေ၏။ မထေရ်ငါးပါးတို့က ဘုရင်မင်းမြတ်မေး လျှောက်ချက်များ ဖြေကြားကာ သီဟိုဠ်ကျွန်းသာသနာအကြောင်း ပြောကြားမိန့်မြွက်ကြလေရာ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း မထေရ်ငါးပါးတို့အား အလွန်ကြည်ညိုသွားလေ၏။ ထိုသို့ကြည်ညိုသွား ကြောင်းကို ကလျာဏီကျောက်စာ၌–

"တဒါပုဂါမ နဂရေ နရပတိ ဇယသူကရော နာမရာဇာ ရဇ္ဇံ ကာရေသိ။ သော ပဠု မဟာ ထေရေသု အတိဝိယ ပသန္နော''ဟု ဖော်ပြထား၏။

ထိုကျောက်စာ၏ မြန်မာဘာသာပြန်ကား

"ထိုအခါ ပုဂံပြည်ကြီး၌ နရပတိစည်သူမည်သော ဘုရင်မင်းမြတ် မင်းပြုတော်မူ၏။ ထိုဘုရင်မင်းမြတ်သည် မထေရ်ငါးပါးတို့၌ အလွန်ကြည်ညိုတော်မူပေ၏။

e-book is created by sharyoma

ရောဝတီနဒီသိမ်

ဘုရင်မင်းမြတ်သည် စင်ကြယ်သော ရဟန်းသံဃာဖြစ်ပေါ် လာရေးအတွက် မထေရ်ငါးပါးတို့နှင့်တိုင်ပင်ပြီး မထေရ်ငါးပါးတို့၏ သြဝါဒအတိုင်း 'ရောဝတီမြစ်ထဲတွင် လှေများ ဖောင်များ တခမ်းတနားဖွဲ့ကာ "နဒီ"သိမ်ပြုလုပ်ပြီးလျှင် များစွာသော ရှင်သာမဏေ(ကိုရင်)တို့ကို ဆပွဒ မထေရ်အမှူးရှိသော သီဟိုဠ်မထေရ်ငါးပါးနှင့်ဥပသမ္ဘဒကံဆောင်စေ၏။ (ရဟန်းခံစေ၏) ထိုသို့ ရောဝတီနဒီသိမ်တွင် မကြာမကြာ ပဋ္ဌင်းခံပွဲကြီး(ရဟန်းခံပွဲကြီး)ဆင်နွှဲကျင်းပလျက် သာသနာရေးအတွက် အားတက်သရော"သာသနောပကာရက"ခေါ် သာသနာပြုကုသိုလ်ထူးကြီးကို ဆည်းပူးခဲ့လေ၏။ ဤသို့အားဖြင့် ဆပွဒမထေရ်တို့၏ သီဟိုဠ်သံဃာဂိုဏ်းတွင် မကြာခင် ရဟန်းသံဃာများ တိုးပွားၗ သီဟိုဠ်ဂိုဏ်းသာသနာ စည်ကားလာလေ၏။ ထိုအချိန်တွင် ပုဂံပြည်ၗ မူလရှိရင်းအရှင်အရဟံ၏ အဆက်အနွယ်ဖြစ်သော ရဟန်းသံဃာတော်များလည်း ဘုရင်မင်းမြတ်၏ကြည်ညိုခြင်း ပေးလှူပူဇော်ခြင်းများကို ယခင်ကကဲ့သို့ပင် ခံယူရသဖြင့် မည်ကြီးမနှမ်းပဲ ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေးပစ္စည်းလေးပါးအတွက် ပြည့်စုံကာ သာသနာကို ဆောင်ရွက်တော်မူနိုင်ကြလေရာ ပုဂံပြည်မှာ သာသနာအထူးစည်ကားနေလေ၏။

အရှင်ရာဟုလာနှင့်ဘုရင်မင်းမြတ်၏အလှူတော်ပွဲသဘင်ကြီး

ဘုရင်နရပတိစည်သူမင်းတရားသည် အရှင်ဆပွဒအမှူးရှိသော မထေရ်ငါးပါးတို့အားကြည်ညိုခြင်း သဒ္ဓါတရား တဖွားဖွား ဖြစ်နေသဖြင့် တနေ့သၗ် တပည့်သံဃာများနှင့်တကွ မထေရ်ငါးပါးတို့ကို နန်းတော်သို့ပင့်ကာ ကြီးစွာသောဒါနသဘင်ကြီးကို စီရင်ၗ အလှူကြီးပေးတော်မူလေ၏။ အလှူတော်မင်္ဂလာအခမ်းအနားတွင် ပွဲသဘင်မျိုးစုံလည်း ခံတော်မူလေ၏။ ထိုသို့ပွဲသဘင်ခံရာၗ် အဆင်းအလျာနှင့်ပြည့်စုံၗ ရုပ်ရည်ပသာဒလှပချောမောသော'ကချေသည်မ' တယောက်ကို အရှင်ရာဟုလာမထေရ်မြင်တော်မူလျှင် တပ်မက်သောစိတ်ဖြစ်ကာ မရပ်မတည်နိုင်အောင် ဖြစ်သွားလေ၏။ သို့ဖြစ်ၗ ကျောင်းသို့ပြန်ရောက်သောအခါ သာသနာတော်ၗ် မပျော်မွေ့နိုင်တော့သဖြင့် ပရိသုဒ္ဓပြုတော့မည့်အကြောင်း(လူထွက်တော့မည့်အကြောင်း)ကျန်မထေရ်လေးပါးတို့အား ပြောကြားလေ၏။ မထေရ်လေးပါးတို့လည်း လူမထွက်ရန် သံဝေဂဉာဏ်ဖြစ်စေရန် တရားစကားဖြင့် အမျိုးမျိုးဆုံးမသြဝါဒပြုကြလေ၏။ သို့ရာတွင် ရှင်ရာဟုလာကား သာသနာတော်တွင် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မနေနိုင်တော့ကြောင်း ပြောပြကာ လူထွက်ရန် စီမံအားထုတ်လေ၏။ မထေရ်လေးပါးတို့လည်း တရားပြၗ ပြောမရသည့်အဆုံးၗ–

"သင့်အတွက် ငါတို့လေးပါးမှာ အရှက်မရပါစေနဲ့။ ပရိသုဒ္ဓပြုလိုလျှင် (လူထွက်လိုလျှင်) သည်ပုဂံပြည်မှာ မထွက်ပါနှင့်၊ ပုသိမ်ကိုသွားပြီး ပုသိမ်သင်္ဘောဆိပ်က တဆင့် မလ္လာယုက္ကျန်းသွားလူထွက်ပါ"ဟု နှင်လိုက်လေ၏။

အရှင်ရာဟုလာလည်း မထေရ်လေးပါးတို့၏ သြဝါဒအတိုင်း ပုဂံနေပြည်တော်မှ ပုသိမ်

e-book is created by shanyoma

e-book is created by *sharyoma*

သို့လာခဲ့၍ ပုသိမ်မှတဆင့် သင်္ဘောစီးပြီး မလ္လာယုကျွန်းသို့သွားလေ၏။ မလ္လာယုကျွန်းသို့ရောက်လျှင် ထိုကျွန်း၏သခင် ရှင်ဘုရင်က အရှင်ရာဟုလာထံ ဝိနည်းတရားတော်အဆုံးအဖြတ်ကို သိလိုရှိ မေးမြန်းလျှောက်ထားလေ၏။ ရှင်ရာဟုလာလည်း မလ္လာယုမင်းအား ဌီကာနှင့်တကွ ခုဒ္ဒသိက္ခာကျမ်းကို သင်ကြားပေးကာ ဝိနည်းတရားတော်၏ အဆုံးအဖြတ်များကို ကျနစ္စာသိစေလေ၏။ မလ္လာယုမင်းလည်း အရှင်ရာဟုလာအား သဒ္ဓါကြည်ညိုစ္စာ ဆရာစားအဖြစ်နှင့်ပတ္တမြားသပိတ်လှူတော်မူလေ၏။ ရှင်ရာဟုလာလည်း ပတ္တမြားသပိတ်ရလျှင် လူထွက်၍ မလ္လာယုကျွန်း၌ အိမ်ရာတည်ထောင်နေလေ၏။ အရှင်ရာဟုလာမရှိသည့်နောက် ကျန်မထေရ်လေးပါးတို့လည်း သီဟိုဠ်ဋိုဏ်းသံဃာများအတွက် ဆက်လက်၍ ပရိယတ်, ပဋိပတ်များ သင်ကြားပို့ချနည်းနယပြုသကာ သာသနာအကျိုး ဆော်နှိုးအန်တက် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိကြလေ၏။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်နေစဉ်မကြာမီ အရှင်ဆပ္ပဒမထေရ် အနိစ္စရောက်၍ ပြန်လွန်တော်မူသွားလေ၏။ အရှင်ဆပ္ပဒမထေရ်ကား မြန်မာနိုင်ငံ ပုဂံပြည်တွင် သီဟိုဠ်ဋိုဏ်းသာသနာကို ပထမတည်ထောင်သွားသော သာသနာပြုမထေရ်ဖြစ်တော်မူ၏။ အရှင်ဆပ္ပဒမရှိသည့်နောက် ကျန်မထေရ်သုံးပါးတို့သည် သီဟိုဠ်ဋိုဏ်းသာသနာကို ဆက်လက်စောင့်ရှောက်ပြုစုနေတော်မူကြ၏။ တပည့်တပန်း ရဟန်းသံဃာတော်တို့အား ပိဋကတ်တော်များကို ပို့ချသင်ကြားလျက် သီလသိက္ခာပြည့်ဝအောင် ဆောင်ရွက်ပေးတော်မူကြ၏။ ဘုရင်နရပတိစည်သူမင်းတရားလည်း ရှေးကထက်ပင် ပိုမိုကြည်ညိုကာ သဒ္ဓါတရား တဖွားဖွားဖြစ်နေသောကြောင့် ဆင်ပေါက်တစီးစီးလှူတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ အရှင်သီဝလိမထေရ်နှင့်အရှင်တာမလိန္ဒမထေရ်တို့သည် မိမိတို့အတွက် ရသော ဆင်ပေါက်ကို တောမှလှတ်လေ၏။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မူကား မိမိအတွက်ရသော ဆင်ကို "ကိဠိပူရ"ဒေသ မြို့ရှိ ဆွေမျိုးတို့အား ပေးရန် ပုသိမ်သို့သွား၍ ဆင်ကို သင်္ဘောတွင် တင်၍ လှတ်လိုက်လေ၏။ ထိုအကြောင်းကို အရှင်သီဝလိမထေရ်နှင့်အရှင်တာမလိန္ဒမထေရ်တို့သိလျှင် အရှင်အာနန္ဒာကို ခေါ်၍–

မှတ်ချက်။ ။မလ္လာယုကျွန်းဟူသည်ကား မလေးကျွန်းဆွယ်ပင်ဖြစ်၏။ "ပဿူးကျွန်း"ဟုလည်း ခေါ်ကြ၏။ မလေးကျွန်းနှင့်စုမာတြာကျွန်း၊ ဂျာဝါးကျွန်းတို့တွင် ရှေးအခါက ဗုဒ္ဓသာသနာ တည်ထွန်းခဲ့ဖူး၏။ သို့ဖြစ်၍ မလ္လာယုခေါ် မလေးကျွန်းဘုရင်က ဝိနည်းအဆုံးအဖြတ်ကို သင်ယူလိုခြင်းဖြစ်၏။

"ငါတို့မူကား မင်းတရားကြီးက လှူသောဆင်ကို ချမ်းသာစေခြင်းငှာ တောမှာလှတ်သည်။ ငါ့ရှင်မူကား ဆင်ကို ဆင်းရဲစေခြင်းငှာ ဆွေမျိုးတို့အား ပေးလိုက်သည်။ ငါ့ရှင်၏ အမှုအကျင့်သည် တရားနှင့်မလျှောက်ပတ်"ဟု ပြောဆိုမိန့်မြွက်တော်မူကြလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်က "မြတ်စွာဘုရား တရားတော်၌ ဉာတကာနဉ္စသင်္ဂဟာ ဟူသောပါဠိတော်ပါရှိပါသည်"ဟု ပြန်လည်မိန့်မြွက်ရာ အရှင်သီဝလိနှင့်အရှင်တာမလိန္ဒမထေရ်တို့က–

"အကျိုးလိုရှိ၍ဆိုသော ငါ့တို့စကားကို မယူပါမူ ငါတို့နှင့်မပေါင်းမဘက်သင့်ပြီ။ သံဃကံ

သီးခြားပြုလေတော့''ဟု ပြောဆိုမိန့်မြွက်ကာ ဂိုဏ်းခွဲလိုက်လေ၏။

အရှင်အာနန္ဒာလည်း မိမိ၏တပည့်တပန်း ရဟန်းသံဃာများနှင့်တသီးတခြား သံဃာကံ ပြုခဲ့လေ၏။ သီဟိုဠ်သံဃာဂိုဏ်း(၂)ဂိုဏ်းကွဲသွားလေ၏။ ထို့နောက် ကာလအတန်ကြာသောအခါ အရှင်တာမလိန္ဒမထေရ်သည် ဗဟုသုတဗျတ္တိဗလရှိသော တပည့်တပန်းရဟန်းသာမဏေတို့အား ချီးမြှောက်ခြင်းငှာ မိမိထံဆည်းကပ်လာကုန်သော အမှူးအမတ် သေဋ္ဌေးသူကြွယ်တို့အား–

''ဒါယကာတို့ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် အကြားအမြင်များ၏၊ ဗျတ္တိဗလနှင့်ပြည့်စုံ၏၊ သို့ရာတွင် ပစ္စည်းလေးပါး ပြည့်စုံမှသာလျှင် ပရိယတ္တိ ပဋိပတ္တိ ဖြည့်စွမ်းနိုင်ရာသည်။ ပစ္စည်းလေးပါးမပြည့်စုံလျှင် ပရိယတ္တိ ပဋိပတ္တိကို ဖြည့်စွမ်းနိုင်ဖို့ ခဲယဉ်းသည်''စသည်ဖြင့် တရားဓမ္မဟောပြကာ ဝစီဝိညတ်ဖြင့် ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် ပစ္စည်းလေးပါးကိုဖြစ်စေလေ၏။ ထိုအကြောင်းကို အရှင်သီဝလိ မထေရ်ကြားလေလျှင် အရှင်တာမလိန္ဒအား–

''မြတ်စွာဘုရားသည် ဝစီဝိညတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ပစ္စည်းမျိုးကို စက်ဆုပ်ရွံရှာတော်မူသည်။ သည်အကြောင်းကို သိလျက် ငါ့ရှင်သည် ဝစီဝိညတ်ဖြင့် ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို အဘယ့်ကြောင့် ဖြစ်စေဘိသနည်း။ ငါ့ရှင်၏အမူအကျင့်သည် မလျောက်ပတ်''ဟု မိန့်တော်မူရာ အရှင်တာမလိန္ဒမထေရ်က–

''မြတ်စွာဘုရားသည် မိမိအတွက်သာ ရည်ရွယ်၍ ဝစီဝိညတ်ဖြင့်ဖြစ်စေသောပစ္စည်းတို့ကို စက်ဆုပ်ရွံရှာတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။ ငါမူကား မိမိ၏ကိုယ်ရေးကိုယ်တာတို့အတွက် မဟုတ်၊ ဗဟုသုတဗျတ္တိဗလရှိကုန်သော တပည့်တို့ ပရိယတ် ပဋိပတ်ကို ဖြည့်စွမ်းနိုင်အောင် သာသနာတော်စည်ပင်ပြန့်ပွားအောင် နှလုံးသွင်း၍ တိုက်တွန်းခြင်းဖြစ်သည်။ အပ်ပါ၏''ဟု ပြန်လည်မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

ထိုအခါ အရှင်သီဝလိမထေရ်က–

''ငါ့ရှင်သည် ငါဆိုသော စကားကို မနာယူပဲ အလိုရှိတိုင်း ကျင့်လိုလျှင် ငါနှင့်မပေါင်းမဖက်သင့်တော့ချေ။ အသီးအခြား သံဃာကံကို ပြုလေတော့''ဟု ဂိုဏ်းခွဲလိုက်ပြန်လေ၏။ သို့ဖြစ်၍ သီဟိုဠ်ဂိုဏ်း၊ သံဃာသုံးဂိုဏ်း ကွဲသွားလေ၏။ ထိုအခါတွင် ပုဂံပြည်၌ သံဃာတော်ဂိုဏ်းလေးဂိုဏ်း ဖြစ်သွားလေ၏။

(၁) သုဓမ္မပုရသထုံပြည်မှ မူလသာသနာပြုအရှင်အရဟံမထေရ်၏ အနွယ်တော်ဖြစ်သော သံဃာတော်စု။

(၂) သီဟိုဠ်ဂိုဏ်း အရှင်သီဝလိမထေရ်၏ အနွယ်တော်သံဃာတော်စု။

(၃) သီဟိုဠ်ဂိုဏ်း အရှင်တာမလိန္ဒမထေရ်၏ အနွယ်တော် သံဃာတော်စု။

(၄) သီဟိုဠ်ဂိုဏ်း အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်၏ အနွယ်တော် သံဃာတော်စုဟူ၍ လေးဂိုဏ်းဖြစ်၏။

ထိုလေးဂိုဏ်းတို့တွင်–

(၁) အရှင်အရဟံ၏ အနွယ်တော် သံဃာတော်စုကို သုဓမ္မပုရသုဓမ္မဝတီနှစ်မည်ရ သုဝဏ္ဏဘူမိသထုံ

e-book is created by shanyoma

ပြည်မှ ရှေးဦးစွာ ပုဂံပြည်သို့ရောက်လာသော သံဃာတော်စု ဖြစ်သောကြောင့် 'ပုရိမသံဃာ'ဟု ခေါ်ကြကုန်၏။ ကျန်(၂)(၃)နှင့်(၄)ဂိုဏ်း သံဃာတော်စုကို သီဟိုဠ်ကျွန်းက နောက်မှ ရောက်လာသော သံဃာတော်စုကို သီဟိုဠ်ကျွန်းက နောက်မှရောက်လာသော သံဃာတော်စုများဖြစ်သောကြောင့် 'ပစ္ဆိမသံဃာ'ဟု ခေါ်ကြကုန်၏။ အချို့ကလည်း (၂)(၃)နှင့်(၄)အမှတ်ပါ သံဃာတော်စုများကို သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ရောက်လာသောသံဃာတော်စုများဖြစ်၍ 'သီဟိုဠ်ဂိုဏ်သံဃာ'ဟု ခေါ်ကြကုန်၏။ ပုရိမသံဃာနှင့်ပစ္ဆိမသံဃာသုံးဂိုဏ်းလုံး လင်္ဂီသီလဝန္တတို့ချည်းဖြစ်ကြ၏။ ပုရိမနှင့်ပစ္ဆိမကား မာနကြောင့် ကွဲခြင်းဖြစ်၏။ ပစ္ဆိမချင်း ကွဲခြားကား တပါးစကားကို တပါး မနာယူခြင်းကြောင့် ကွဲခြင်းဖြစ်၏။

ဤအထက်ပါ ဂိုဏ်းလေးဂိုဏ်းမှ သံဃာတော်လေးစုလုံးပင် ပါဠိအဋ္ဌကထာ ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်များကို သင်အံပို့ချလျက် ပရိယတ္တိသာသနာရေးဘက်က ဆောင်ရွက်ကာ ပဋိပတ္တိသာသနာအတွက်လည်း ဆက်လက်ကြိုးပမ်းတော်မူလျက် ရှိကြလေ၏။ အရှင်သီဝလိမထေရ်နှင့်အရှင်တာမလိန္ဒမထေရ်တို့သည် မိမိတို့၏ဂိုဏ်းသံဃာတော်စုကို သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား၏ဆုံးမသြဝါဒအတိုင်း တသဝေမတိမ်း လိုက်နာစေလျက် အသက်ထက်ဆုံး သာသနာကို ပြုစုဆောင်ရွက်သွားတော်မူကြလေ၏။ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်လည်း အရှင်သီဝလိ၊ အရှင်တာမလိန္ဒတို့ကဲ့သို့ပင် မိမိ၏ဂိုဏ်းသံဃာတော်စုနှင့်ပုဂံနေပြည်တော်၌ပင် ငါးဆယ့်လေးနှစ်ပတ်လုံး သာသနာကျိုးကို ဆော်နှိုးအန်တက် ဆောင်ရွက်တော်မူ၍ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၉၆–ခုနှစ်တွင်မှ ပြန်လွှန်တော်မူခဲ့လေ၏။ ထို့ကြောင့် ကလျာဏီကျောက်စာ၌–

"အာနန္ဒထေရော ပန စတုပညာသဝဿာနိ ပုဂါမနဂရေ သာသနံ ဇောတယိတ္ဝာ မုနိ သုညသကရာဇေသမ္ပတ္တယထာ ကမ္မံဂဏ္ဍာ"ဟူ၍ ရေးထားခဲ့လေ၏။

ဤကလျာဏီကျောက်စာအလို ရှင်အာနန္ဒာ ပြန်လွှန်တော်မူသောနှစ်မှာ ဂေါစာ ၆၀၇–ခုနှစ်ဖြစ်နေပေသည်။ ရာဇဝင်နှင့်ကျောက်စာ မညီကြပေ။ ၅၉၆–ခုနှစ်မှာ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်၌ပါသော သက္ကရာဇ်ဖြစ်၏။

သီဟိုဠ်ဂိုဏ်းသံဃာတော်စုတို့၏ပဓာနနာယက ဖြစ်သော မြန်မာပြည်သား ပုသိမ်မြို့နယ် ဆပ္ပဒဇာတိ အရှင်ဆပ္ပဒမထေရ်မြတ် ပြုစုတော်မူခဲ့သော ကျမ်းဂန်များ

ဤအထက်ပါ အရှင်ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်မြတ်ကြီး၏တပည့်ရင်းဖြစ်သော ဆပ္ပဒမထေရ်ခေါ် (ပထမဆပ္ပဒ)မထေရ်မြတ်စီရင်ပြုစုခဲ့သော ကျမ်းဂန်များနှင့်ပတ်သက်၍ သာသနာဝင် ရာဇဝင်ကျမ်းများတွင် ဝါဒနှစ်မျိုး ကွဲပြားကာ အကြီးအကျယ်ငြင်းခုံလျက် ရှိကြပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ထိုထိုသာသနာဝင် ရာဇဝင်ကျမ်းများ၏ အဆိုကို ထုတ်ပြပြီးမှ ယုတ္တိသာဓကနှင့်အကြောင်းအကျိုးညှိနှိုင်းကာ ယထာဘူတ သဘာဝအစစ်ကို အခြေအမြစ်နှင့် သိနိုင်ရန် ဖော်ပြပေအုံ့။

e-book is created by sharyoma

သာသနာလက်ာရစာတမ်း၏အဆို

စတုတ္ထရတနာပူရအဝမြို့တည် ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် မောင်းထောင်သာသနာပိုင် လူထွက်မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြီ ဘုရင်မင်းမြတ် အမိန့်တော်နှင့်ရေးသားထားသော သာသနာလက်ာရစာတမ်း၌–

"ပုဂံတွင် သီဟိုဠ်ပြန်ရှင်ဆပွဒသည် သဒ္ဒါတတ်၍ သုတ္တနိဒ္ဒေသကျမ်းကိုလည်း စီရင်၏။ ပရမတ်တတ်၍ သခ်ေပဝဏ္ဏနာ၊ နာမစာရဒီပကကျမ်းများကိုလည်း စီရင်၏။ ဝိနည်းတတ်၍ ဝိနယဂုဠ္ဌတ္ထဒီပနီ၊ သီမာလက်ာရကျမ်းများကိုလည်း စီရင်၏။ သဒ္ဓမ္မဇောတိပါလဟူ၍ နိဂုံး၌ အမည်ရင်းပါ၏။ ပုသိမ်ကျေး ဆပွဒရှာသားဖြစ်၍ ရှာအမည်ဖြင့် ဆပွဒဟု ကျော်စောထင်ရှားသည်။ 'ဆပွဒ' ဟု သဝေအချမပါပဲ ကလျာဏီကျောက်စာ ရာဇဝင်များတွင်ဆိုသည်မှာ သီဟိုဠ်ရောက် ပုဂံသာသနာပြု ဆပွဒမထေရ်ကို ယူရမည်။ 'ဆပွဒေါ'ဟု သဝေအချနှင့်ကျောက်စာများတွင် ပါသည်မှာ ဦးထုပ်ဆောင်းဟူ၍ ပုခန်းကြီးမိဖုရားကောင်းမှူ ဘုရားကျောက်စာတွင်ဆိုသော ဦးထုပ်ဆောင်းပွဲကျောင်းကို ရယူရမည်"ဟူ၍လည်းကောင်း။

ဥတ္တရာဇီဝမထေရ်နှင့်ရှင်ဆပွဒ သီဟိုဠ်သို့ကူးသည်။ သာသနာ ၁၇၁၅–ခုနှစ် သီဟိုဠ်ကရှင်ဆပွဒပြန်သည်။ သာသနာ ၁၇၂၅–ခုနှစ် ဤသို့ ကလျာဏီကျောက်စာ ရာဇဝင်များတွင် တွက်စုရသည်။ သုတ္တနိဒ္ဒေသ သခ်ေပဝဏ္ဏနာစသော ယခင်ကျမ်းနိဂုံးများတွင်–

'ပုဏ္ဏေဒသေန ဝနရတိ ဂုဏေစဝသေ၊

ဝသေသဟသ ဂဏနေ ဇိန နိဗ္ဗုတမှာ'ဟု သီဟိုဠ်ကူး သီဟိုဠ်ရောက် နှစ်ပါးလာသည်နှင့် သင်တင့်ညီညွတ်အောင် ဆင်ခြင်လေကုန်ဟူ၍လည်းကောင်း ဖော်ပြထား၏။

မှတ်ချက်။ ။ပုဏ္ဏေဒသေ စသော နိဂုံးဂါထာအရ သင့်တင့် ညီညွတ်အောင် ဆင်ခြင်လေကုန်ဟု ဖော်ပြသွား၏။ အဆုံးအဖြတ် မပေးခဲ့ပေ။ ဝိနိစ္ဆယမချခဲ့ပေ။

ပိဋ္ဌကတ်သမ္ပိုင်းစာတမ်း၏အဆို

ပိဋ္ဌကတ်တော်အုပ် မိုင်းခိုင်းမြို့စား မင်းကြီး မဟာသီရိဇေယျသူဘွဲ့ခံဦးရံရေးသော ပိဋ္ဌကတ်သမိုင်းစာတမ်း၌–

"သုတ္တနိဒ္ဒေသကျမ်းကို ပုသိမ်မြို့စီရင်စု ဆပွဒရှာဖွား ရှင်ဆပွဒ။ ရဟန်းမည် သဒ္ဓမ္မဇောတိပါလမထေရ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းက ပြန်လာပြီးလျှင် အရိမဒ္ဒနာမည်သော ပုဂံပြည်ကြီး တောရကျောင်းတွင် သီတင်းသုံးနေစဉ် စီရင်သည်"ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထို့ပြင်

(၂) ဝိနယဂုဠ္ဌတ္ထဒီပနီ
(၃) နာမစာရဒီပက
(၄) နာမစာရဒီပကဋ္ဌိကာ
(၅) သခ်ေပဝဏ္ဏနာဋ္ဌိကာ

e-book is created by shanyoma

(၆) သီမာလင်္ကာရဋ္ဌိကာ

တို့ကိုလည်း ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်း၊ တမ္ပဒီပတိုင်း၊ အရိမဒ္ဒနာမည်သော ပုဂံမြို့ ရှင်သဒ္ဓမ္မဇောတိပါလမ ထေရ်ပြုသည်ဟု ဆပ္ပဒမထေရ်ကိုပင် ရည်ညွှန်း၍ပြထား၏။ ဆပ္ပဒဟူသည်လည်း ရှင်ဥတ္တရာဇီဝ တပည့် ပထမဆပ္ပဒမထေရ်ကိုပင် ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်ပုံရ၏။ (အသေအချာ အတိအကျကား ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပေ။) ဤပိဋ္ဌကတ်သမိုင်းစာတမ်းအလိုအားဖြင့် ဆပ္ပဒမထေရ် ပြုစုသွားသော ကျမ်း ခြောက်ကျမ်း ရှိနေ၏။ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်းတွင်ကား နာမစာရဒီပကဋ္ဌိကာကျမ်းမပါ ပဲ ငါးကျမ်းသာ ပြထား၏။

စောဒကပြဿနာဝင်လာပုံအချက်

သခ်ေပဝဏ္ဏနာဋ္ဌိကာ၏ နိဂုံးတွင်–

(၁) ပုဏ္ဏေဒသေနဝ နဝုတ္တိ ဂုဏေစဝသေ၊
ဝသေသဟသ ဂဏေန ဇိန နိမ္မုတမှာ။
ဣဒ္ဓါရိမဒ္ဒနပုရာဝရ တမ္မပါဏိ၊
ပတ္ထာန ယောသိရိ ပရက္ကမ ဗာဟုဘူပံ။

(၂) နိဿာယသာသနမလံ သုဝိသောဓယိတ္ထာ၊
ဘိက္ခူဟိ စိဏ္ဏဝိနယေဟိသု သညဏဟိ။
ဗန္ဓာပယီ ပုရဝရေ ဇယဝဓုနိဒ္ဓေ၊
သီမံဝိပတ္တိရဟိတံ ဝိနယာ နုရူပံ။

(၃) သိက္ခာပယီ ယတိဂဏေ ဝိနယာ ဘိဓမ္မေ၊
ပညာဝဒါတ ဟဒယော သဒယော ဇနာနံ။
အပိစ္ဆတာ ဝိရိယ သီလဂုဏပ္ပသတ္ထော၊
သဒ္ဓါဇနောသကလ သိဿဇနာ နုကမ္ပီ။

(၄) သဗ္ဗတ္ထယုတ္တ ပိဋ္ဌကတ္တယ ပါရဒဿီ၊
သောဆပ္ပဒ ဝှယသုတော ယတိရာဇ ကန္တော။
နာနာနယံ ပရမ သဂ်ဟ ဝဏ္ဏနေမံ၊
သခ်ေပတော ဝိရစယိ မုနိသာသနတ္ထံ။ ။

ဟူ၍ပါရှိ၏။ ဂါထာလေးခုလုံး ၁၄–လုံးဘွဲ့ ဝသန္တိလကဂါထာချည်း ဖြစ်၏။

အထက်ပါ လေးဂါထာ၏ မြန်မာပြန်ချက်ကို အတိအကျ သိရှိရန် နိဿယအနက်ကို မူရင်းအတိုင်း ဖော်ပြလိုက်ပေအုံ့။

(၁) ယောယတိ၊ အကြင်မထေရ်သည်။ ဇိနပရိနိဗ္ဗုတမှာ၊ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသည်မှ၊ ဒသေ–ဒသေဟိ၊ ဆယ်ခုတို့ဖြင့်။ ဂုဏေ–ဂုဏိတော၊ မြှောက်အပ်သော။ နဝနဝုတ္တိဝသေစ၊ ကိုး

e-book is created by sharyoma

ဆယ့်ကိုးနှစ်သည်လည်းကောင်း။ သဟဿဂဏနေ၊ တထောင်အရေအတွက်ရှိသော။ ဝဿေစ၊ နှစ်သည်လည်းကောင်း။ ပုဏ္ဏေ၊ ပြည့်လတ်သော်။ ဣန္ဒေစ၊ တိုင်းကားပြည်ရှာတို့နှင့်ပြည့်စုံစွာသော။ အရိမဒ္ဒနပုရာ၊ အရိမဒ္ဒနာပုဂံပြည်မှ။ ဝရတမ္ဘပါဏိ၊ မြတ်သောသီဟိုဠ်ကျွန်းသို့။ ပတ္တာန၊ ရောက်၍။ သိရိပရက္ကမဗာဟုဘုရား၊ သိရိပရက္ကမဗာဟုအမည်ရှိသောမင်းကို–

(၂) နိဿာယ၊ မှီ၍။ သာသနမလံ၊ သာသနာတော်၏ အညစ်အကြေးကို။ သုဝိသောဓယိတ္တာ၊ သုဇ်သင်ပြီး၍။ စိဏ္ဏဝိနယေဟိ၊ လေ့လာပြီးသောဝိနည်းရှိကုန်ထသော။ သုသညတေဟိ၊ ကောင်းစွာ ကိုယ်နှုတ်နှလုံးကို ဆုံးမတတ်ကုန်ထသော။ ဘိက္ခူဟိ၊ ရဟန်းတို့ကို။ ဇယဝဒ္ဓနီဌေ၊ ဇယဝဒ္ဓနီ အမည်ရှိသော။ ပုရဝရေ၊ ပြည်မြတ်၌။ ဝိပတ္တိရဟိတံ၊ တဆယ့်တပါးသောသိမ်၏ ပျက်ခြင်းမှကင်းသော။ သီမံ၊ သိမ်ကို။ ဝိနယာနုရူပံ၊ ဝိနည်းအားလျော်စွာ။ ဗန္ဓာပယီ၊ ဖွဲ့ကပြီ။

(၃) ယတိကဏ္ဏေ၊ ရဟန်းအပေါင်းတို့ကို။ ဝိနယာဘိဓမ္မေ၊ ဝိနည်းအဘိဓမ္မာတို့ကို၊ သိက္ခာပယီ၊ သင်စေပြီ။ ပညာဝဒါတဟဒယော၊ အထူးထူးသော အနက်ကို သိစွမ်းနိုင်သောပညာဖြင့် ဖြူစင်စွာသော နှလုံးတော်မူထသော။ ဇနာနံ၊ လူတို့၏ ။ သဒယော၊ မှီဝဲဆည်းကပ်ရာလည်းဖြစ်ထသော။ အပိစ္ဆတာ ဝိရိယသီလဂုဏပွသတ္ထော၊ နည်းသောအလိုရှိသည်၏ အဖြစ် ဝီရိယသီလတည်းဟူသော ဂုဏ်ရှိကုန်သော ဆရာမြတ်တို့သည် ချီးမွမ်းအပ်ထသော။ သဒ္ဓါဇနော၊ သဒ္ဓါတည်းဟူသော ဥစ္စာရှိထသော။ သကလသိဿ ဇနာနုကမ္မိ၊ အလုံးစုံသော တပည့်သားတို့ကို သနားတော်မူတတ်သောအလေ့ရှိတော်မူထသော။

(၄) သမ္ဘတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပိဋ္ဌကတ်၌။ ယုတ္တ ပိဋ္ဌကတ္တယပါရဒဿီ၊ သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ ပိဋ္ဌကတ်သုံးပုံ၏ အဆုံးကို ပြခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ထသော။ ဆပ္ပဒဝှယသုတော၊ ဆပ္ပဒအမည်ရှိ၏ ဟူ၍ကျော်စောထင်ရှားထသော။ ရာဇကန္တော၊ မင်းတို့နှစ်သက်အပ်ထသော။ သောယတိ၊ ထိုမထေရ်မြတ်သည်။ နာနာနယံ၊ အထူးထူးသော နည်းရှိထသော။ ပရမသင်္ဂဟဝဏ္ဏနံ၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟအမည်ရှိသောကျမ်း၏ ဖွင့်ရာဖွင့်ကြောင်းဖြစ်သော။ ဣမံ၊ ဤသင်္ခေပဝဏ္ဏနာမည်သော ဋီကာကို။ မုနိသာသနဿ၊ ဘုရားသခင်၏ သာသနာတော်စည်ပင်ပြန့်ပွားစေခြင်းငှာ။ သင်္ခေပတော၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ ဝိရစယိ၊ စီရင်ပြီး။

ဤကား နေရင်းဆရာတော်အရှင်အရိယာလင်္ကာရမထေရ်၏ အနက်ပေးပုံတည်း။

ဤ၌ လိုရင်းအချက်ကား။ သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၉၉၀–ပြည့်နှစ်တွင် အရိမဒ္ဒနာ ပုဂံပြည်မှ ဆပ္ပဒမည်သောမထေရ် သီဟိုဠ်သို့သွား၍ ပရက္ကမဗာဟုမင်းကို အမှီပြုပြီး သာသနာကို သုတ်သင်ကာ သိမ်သမုတ်ပေးခဲ့၏ ။ ထိုဆပ္ပဒမထေရ်သည် ဤသင်္ခေပဝဏ္ဏနာဋီကာကျမ်းကို စီရင်၏ ဟူသောအချက်ပင် ဖြစ်၏ ။

မှတ်ချက်။ ။သုတ္တနိဒ္ဒေသကျမ်းနှင့်သီမာလင်္ကာရဋီကာတို့၏ နိဂုံးတို့၌လည်း အထက်ပါသင်္ခေပဝဏ္ဏနာဋီကာနိဂုံးအတိုင်းပင် သဘောသွား ထပ်တူ တချိုးတည်းရှိလာပေ၏ ။

e-book is created by shanyoma

သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၉၉၀–ပြည့်နှစ်မှာ မြန်မာပြည်သုံး ပုပ္ပားစောရဟန်း၏ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ဂ၀ဂ–ခုနှစ်နှင့်ညီမျှ၏။ ရှင်ဥတ္တရာဇီဝ၏ တပည့် ဆပ္ပဒမထေရ် သီဟိုဠ်သို့ ရောက်သောနှစ်မှာ သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၇၁၄–ခုနှစ်။ မြန်မာဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၃၂–ခုနှစ်ဖြစ်၍ အထက်ပါသခေါ်ပဝဏ္ဏနာဌိကာနိဂုံးလာ သီဟိုဠ်ရောက်သောနှစ်နှင့် နှစ်ပေါင်း ၂၇၆–နှစ်တိုင်တိုင် ကွာခြားနေပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ သခေါ်ပဝဏ္ဏနာဌိကာနှင့်သုတ္တနိဒ္ဒေသကျမ်း သီမာလင်္ကာရဋ္ဌိကာတို့ကို စီရင်ပြုစုသော ဆပ္ပဒမထေရ်သည် အရှင်ဥတ္တရာဇီဝ၏ တပည့် ဆပ္ပဒမထေရ်ခေါ် ပထမဆပ္ပဒမထေရ် မဖြစ်နိုင်ဟူသော စောဒက၏ ပြဿနာဖြစ်ပေ၏။ ထိုသို့ဆိုလျှင် ဤသုတ္တနိဒ္ဒေသခေါ်ပဝဏ္ဏနာဌိကာနှင့်သီမာလင်္ကာရဋ္ဌိကာတို့ကို ပြုစုစီရင်သော ဆပ္ပဒမထေရ်သည် အဘယ်ဆပ္ပဒမထေရ်နည်းဟု အပြန်အလှန်ပြဿနာပေါ်လာ၏။ ထိုအတွက် အဖြေကား အထက်ပါ သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၉၉၀–ပြည့်နှစ် မြန်မာဂေါစာသက္ကရာဇ် ဂ၀ဂ–ခုနှစ်တွင် ရတနာပူရအင်းဝပြည် ထူပါရုံဒါယကာ နရပတိကြီးလက်ထက် ပုဂံပြည်မှ သီဟိုဠ်သို့ကူးသွားသော "ဒုတိယဆပ္ပဒ'ခေါ် အရှင်'ဆပ္ပဒ'မထေရ်ပြုစုစီရင်သည်ဟူပေ၏။

ဒုတိယဆပ္ပဒပြုစုကြောင်းဖေါ်ပြသော သာသနာဝင်ကျမ်းများအဆို

သမန္တစက္ခုဒီပနီ၏အဆို

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၁၁၇၃–ခုနှစ်၊ အမရပူရပထမမြို့တည် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင် ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် အရိယဝံသအာဒိစ္စရံသီဘွဲ့မည်တော်ရှိသော မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာရေးသားစီရင်သည့်သမန္တစက္ခုဒီပနီကျမ်း ဒုတိယတွဲ ဒက္ခိဏသာခါအကြောင်း ခေါင်းစဉ်၏အောက်၌–

"ပုဂံမြို့ ဆပ္ပဒေါသဥမင်၌ သီတင်းသုံးနေသော ကျမ်းပြုဆရာ အရှင်သဒ္ဓမ္မဇောတိပါလ ဆရာသည် သီဟိုဠ်ကျွန်းကို ကူးလေသည်ကာလ၊ သာသနာတော် တထောင့်ကိုးရာ ကိုးဆယ်တွင် အရိမဒ္ဒနာပြည်မှ ကူးသွားကြောင်းကို သုတ္တနိဒ္ဒေသစသောကျမ်းတို့၌ ပုဏ္ဏေဒသေ နဝနဝုတိ ဂု–ဏေစဝေသေ၊ ဝသေသဟသာဂဏ–နေဇိန နိဗ္ဗတမှာ စသည်ဖြင့်ဆိုသည်။ ထိုသာသနာတော် တထောင့်ကိုးရာ့ကိုးဆယ်တွင် "ဒ္ဒေ အဋ္ဌ ဧက–ကော"ဖြင့် နုတ်သည်ရှိသော် သက္ကရာဇ် ရှစ်ရာ့ရှစ်ခု အကြွင်းရသည်။ ထိုရှစ်ရာ့ရှစ်ခုသည် ထူပါရုံဒါယကာ နရပတိရှေနန်းတက်၍ နန်းစံလေးနှစ်။ ထူပါရုံတည်ဆဲ နှစ်နှစ်တွင်းတွင်ပင် အတွက်ရသည်"ဟူ၍လည်းကောင်း။

"ပုဂံသဒ္ဓမ္မဇောတိပါလဆရာထံသို့လည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းက စာသင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အများပင် ရောက်ပေါက်လာကြ၏ဟု–ဆိုသည်။ နိဒ္ဒေသကျမ်းတွင်လည်း "လင်္ကာဒီပဇမ္ဗုဒီပဝါသီနံ သောတုဇနာနံ ပရိယတ္တိ ပရိယာပုဏာနေ့နဆပ္ပဒေါတိဝိဿုတေန"ဟူ၍ အဆိုပါချေသည်။ ဤစကားရပ်တို့ကို ထောက်သော်။ ထူပါရုံဒါယကာ နရပတိကြီးလက်ထက် သီဟိုဠ်ကျွန်းက ရဟန်းသံဃာတို့ မပြတ်ရောက်ပေါက်လျက် ရှိသည်။ ငါတို့တိုင်းနိုင်ငံများကလည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ မပြတ်ကူးသန်းလျက် စာပေသင်ကြား၍ နေဟန်ရှိသည်"ဟူ၍လည်းကောင်း ဖေါ်ပြထား၏။

e-book is created by sharyoma

မဟာဒွါရနိုကာယ သာသနဝံသ ဒီပနီ၏အဆို

"ဆရာအများတို့က ပထမအရှင်ဆပ္ပဒမထေရ်ပင် သခ်ေပဝဏ္ဏနာဌီကာ။ သုတ္တနိဒ္ဒေသ စသော ကျမ်းများကို ရေးသားသည်ဟု ဆိုကြသည်။ အလျှင်းမဟုတ်ပေ။ နာမစာရဒပကျမ်း။ ဝိနယဂုဠ္ဌတ္ထဒီပနီကျမ်းများကိုသာ ပထမအရှင်ဆပ္ပဒရေးသည်။ သခ်ေပဝဏ္ဏနာ, သုတ္တနိဒ္ဒေသစ သောကျမ်းများကို ပထမအရှင်ဆပ္ပဒမရေး။ ဒုတိယအရှင်ဆပ္ပဒသာ ရေးသည်။ ပထမအရှင်ဆပ္ပ ဒကား သာသနာတော် ၁၇၁၄–ခုနှစ် ပုဂံပြည် နရသူမင်းလက်ထက် သီဟိုဠ်သို့ကူးသည်။ ထိုကျမ်း တို့၏ နိဂုံး၌ သာသနာတော် ၁၈၉၀–ပြည့်နှစ် ရတနာပူရအင်းဝမြို့ကြီး ထူပါရုံ ဒါယကာနရပတိ ကြီး လက်ထက်၌ သီဟိုဠ်သို့ရောက်ကြောင်းကို ဆိုသည်။ ၂၇၆–နှစ်တိုင် ကွာခြားလှသဖြင့် ထိုဆရာ တို့စကား ယုတ္တိအလျှင်းမရှိ။ ထို့ကြောင့် ထိုကျမ်းများကို ဒုတိယအရှင်ဆပ္ပဒရေးသည်ဟု ယုံမှားမရှိမှတ်"ဟူ၍ဖော်ပြထား၏။

တိပိဋကပါဠိ မြန်မာအဘိဓာန်နိဒါန်း၏အဆို

ဂေါစာသက္ကရာဇ်။ ၁၃၂၅–ခုနှစ်။ နိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှ ပြုစုပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ သော အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဆရာတော် အရှင်ဉာဏတ္တရနှင့်သက္ကသီဟဓမ္မာစရိယအရှင်သီလာနန္ဒတို့ ၏ တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန် နိဒါန်းအတွဲ(၁)တွင်–

"သုတ္တနိဒ္ဒေသနှင့်သခ်ေပဝဏ္ဏနာဌီကာတို့ကို ဒုတိယဆပ္ပဒမထေရ်ပြုစုကြောင်း။ သခ်ေပ ဝဏ္ဏနာဌီကာနိဂုံး လေးဂါထာ၌ပါသော သီရိပရက္ကမဗာဟုမင်း ဆိုသည်မှာ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသ နာသက္ကရာဇ် ၁၉၅၃–ခုနှစ်၊ နန်းတက်သော ဆဋ္ဌပရက္ကမဗာဟုမင်းကို ဆိုလိုကြောင်း။ ဇယဝဒ္ဓနီ မြို့ဟူသည် ထိုဆဋ္ဌပရက္ကမဗာဟုမင်း၏ စံရာမြို့တော်ဖြစ်၍ ယခုအခါ ကောဋ္ဌေ (Kotte) ခေါ်သော မြို့နယ်ပင် ဖြစ်ကြောင်း"ဖော်ပြထား၏။

သီဟိုဠ်ကျွန်းသား ဆရာတော် အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တမထေရ်မြတ်၏အဆို

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရထံမှ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဘွဲ့တံဆိပ် ဆက်ကပ်ခြင်း ခံရသော သီဟိုဠ်ကျွန်းသားဆရာတော်အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တမထေရ်မြတ် ရေးသားအပ်သည့်'ဆပ္ပဒမ ထေရ်နှစ်ပါးအကြောင်း' (Were there two chappadas) ဆောင်းပါးတွင်လည်း သုတ္တနိဒ္ဒေသနှင့် သခ်ေပဝဏ္ဏနာဌီကာတို့ကို ဒုတိယဆပ္ပဒမထေရ် ရေးကြောင်း ဖော်ပြထားပေ၏။

ဒုတိယဆပ္ပဒမထေရ်အကြောင်း

အထက်ဖော်ပြပါ စကားရပ်များ၌ ပါရှိသော ဒုတိယဆပ္ပဒမထေရ်၏ အကြောင်းကို ထို မထေရ်၏ ဖြစ်ပေါ်ရာ အင်းဝခေတ်သာသနာခန်းရောက်မှ ဖော်ပြရန်ဖြစ်သော်လည်း ယခု ဤနေ ရာတွင် ဆပ္ပဒမထေရ်နှစ်ပါး၏ အရေးကို ရှင်းလင်းရန်ရှိနေသဖြင့်တကြောင်း၊ အင်းဝခေတ်သာ

e-book is created by shanyoma

သနာခန်းရောက်မှရေးလျှင် စကားအဆက်အစပ် ဝေးကွာ၍ စာဖတ်ရှုသူ သုဏာန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် အနှောင့်အယှက်ဖြစ်သွားမည်ကို စိုးရိမ်သဖြင့် တကြောင်း ယခုဤအခန်းကဏ္ဍကပင် ဖော်ပြသွားပါအံ့။

ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် မဲထီးဆရာတော်ရေးသော ဝံသဒီပနီနှင့်မုံရွှေးဇောတဝန်ဆရာတော်အရိယဝံသအာဒိစ္စရံသီမထေရ်မြတ်၏ သမန္တစက္ခုဒီပနီကျမ်းလာ ဒုတိယဆပွဒမထေရ်၏ ထေရုပ္ပတ္တိ(ထေရာပဒါန်)များကို မှီးငြမ်းပြု၍ ရေးခြင်းဖြစ်၏။ ဒုတိယဆပွဒမထေရ်ကား ပုသိမ်မြို့နယ် ဆပွဒရွာသားပင် ဖြစ်၍ ပထမဆပွဒကဲ့သို့ပင် ရွာ၏ အမည်ဖြစ်သော "ဆပွဒ"နာမည်နှင့်ထင်ရှားနေ၏။ မြန်မာပြည်၌နေစဉ် သီဟိုဠ်မရောက်မီက အရှင်ဓမ္မကေတုဟု ခေါ်၏။ အရိမဒ္ဒနာပုဂံပြည်၌ စာပေသင်ကြား၍ အရိမဒ္ဒနာပုဂံမြို့'ဆပွဒေါသဥမင်'၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်၏။ သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၉၉၀–ပြည့်နှစ် (မြန်မာဂေါစာသက္ကရာဇ် ၈၀၈–ခုနှစ်)မြန်မာနိုင်ငံ ရတနာပူရအင်းဝရွှေမြို့တော် ထူပါရုံဒါယကာဘုရင်နရပတိကြီးလက်ထက် သီဟိုဠ်သို့ကူး၏။ သီဟိုဠ်သို့ရောက်သောအခါ မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်း သံဃာ၌ သိက္ခာသစ်ထပ်ယူ၏။ မဟာဝိဟာရဝါသီ မထေရ်မြတ်တို့ထံ အဌကထာနှင့်တကွသော ပိဋကတ်သုံးပုံကို ထပ်မံသင်ယူ၏။ ထို့နောက် သီရိပရပက္ကမဗာဟုမင်းကို အမှီပြု၍ သာသနာ၏ အညစ်အကြေးကို သုတ်သင်တော်မူ၏။ ထို့နောက် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်ကြွလာခဲ့၏။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ရောက်သောအခါ ဇာတိနေရပ်ဖြစ်သော ပုသိမ်မြို့နယ် ဆပွဒရွာ၌ သီသင်းသုံးနေတော်မူ၏။ ထိုသို့နေတော်မူပြီးနောက် ရတနာပူရအင်းဝပြည် မိုးညှင်းမင်းတရားလက်ထက် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှကြွလာကြသော သီရိသဒ္ဓမ္မာလင်္ကာရမထေရ် သီရိဟဋ္ဌမဟာသာမိမထေရ်တို့ကို တွေ့မြင်ဖူးသည်နှင့်ထိုမထေရ်တို့ နေထိုင်သီတင်းသုံးရာ စစ်ကိုင်းတောင်သို့ရောက်၍ သီဟိုဠ်မှ ကြွလာသော မထေရ်၂ပါးနှင့်အလ္လာပ သလ္လာပ တရားစကား နှီးနှောဆွေးနွေးရာ သီဟိုဠ်မထေရ် ၂ ပါးက ဒုတိယဆပွဒအရှင်ဓမ္မကေတုသည် ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်ကျမ်းဂန်တို့၌ တတ်ရည်လိမ်မာရည်ရှိပါသည်။ ငါတို့နှင့်အတူ ဤစစ်ကိုင်းတောင် (ချောက်)တွင် (ထိုအခါက ချောင်ကို ချောက်ဟုခေါ်၏)သာသနာပြု၍ သီတင်းသုံးနေထိုင်ပါဟု တောင်းပန်ကြလေ၏။ ဒုတိယဆပွဒအရှင်ဓမ္မကေတုလည်း သီဟိုဠ်မထေရ် ၂ ပါးက တောင်းပန်သည့်အတိုင်း စစ်ကိုင်းချောက်၌ပင် ဆက်လက်သီးတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူ၏။

ထိုဒုတိယဆပွဒမထေရ်မြတ်သည်ပင်လျှင် ကစ္စာယနဗျာကရဏ်းခေါ် ကစ္စည်းသဒ္ဒါကြီး၏ အဖွင့်ဖြစ်သော 'သုတ္တနိဒ္ဒေသ'ကျမ်း၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟခေါ် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၏ အဖွင့်ဖြစ်သော 'သခေ်ပဝဏ္ဏနာဋီကာ'ကျမ်းနှင့်သီမာလင်္ကာရကျမ်း၏ အဖွင့်ဖြစ်သော 'သီမာလင်္ကာရဋီကာ'ကျမ်းတို့ကို ပြုစီရင်တော်မူ၏။ ကျမ်း၏ အဆုံးနိဂုံး၌မူ ကျမ်းပြုဆရာ၏ ဘွဲ့မည်ကို 'သဒ္ဓမ္မဇောတိပါလ'ဟုဖော်ပြထား၏။

ဤကား ဒုတိယဆပွဒခေါ် အရှင်ဓမ္မကေတုဟုလည်းခေါ်သော အရှင်သဒ္ဓမ္မဇောတိပါလ၏ ထေရုပ္ပတ္တိခေါ်'ထေရာပဒါန်'အကျဉ်းဖြစ်၏။

e-book is created by sharyoma

ညှိနှိုင်းဆင်ခြင်ရန် အချက်များ

အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သောအချက်ကား သုတ္တနိဒ္ဒေသကျမ်းနှင့်သင်္ခေါ်ပဝဏ္ဏနာဌိကာကျမ်း၊ သီမာလင်္ကာရဌိကာကျမ်းတို့ကို အဘယ်ဆပွဒမထေရ်ပြုစုသူ့ားသနည်းဟူသောအချက်ဖြစ်၏။ ဤသုံးကျမ်းတို့အတွက်သာ ပြဿနာပေါ်၍ ငြင်းခုံနေကြရခြင်းဖြစ်၏။ ဝိနယဂုတ္တဒီပနီနှင့် နာမစာရဒီပကကျမ်းကိုမူ ပထမဆပွဒပြုစုကြောင်း ဝိဝါဒမရှိ။ အညီအညွတ် လက်ခံထားကြ၏။ ထိုအချက်အတွက် အငြင်းပွားနေရခြင်းမှာ ထိုသုံးကျမ်းလုံးတို့၏ နိဂုံး၌ပါသော သက္ကရာဇ်အတွက်ဖြစ်၏။ သက္ကရာဇ်အလိုအားဖြင့် ပထမဆပွဒမဖြစ်နိုင်။ ဒုတိယဆပွဒသာ ဖြစ်နိုင်ရန်ရှိ၏။ သို့သော် ထိုနိဂုံးလေးဂါထာ၏ ပထမဂါထာတွင်'ပတ္ထာနယောသိရိ ပရက္ကမဗာဟုဘူပံ'ဟု သီရိပရက္ကမဗာဟုမင်းလက်ထက်ရောက်ကြောင်း ပါရှိနေ၏။ သီရိပရက္ကမဗာဟုဟူသော အမည်နှင့်သီဟိုဠ်ရာဇဝင်တွင် အထင်ရှားဆုံးဖြစ်သောမင်းကား သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၆၉၇–ခုနှစ်(မြန်မာဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၁၅–ခုနှစ်)တွင် နန်းတက်၏။ နန်းသက် ရှင်ဘုရင်သက်နှင့် ၃၃–နှစ်နန်းစံ၍ သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၇၃၀–ပြည့်နှစ်(မြန်မာဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၄၈–ခုနှစ်)နတ်ရွာစံ၏။ နိဂုံးပါဆပွဒမထေရ်သည် သီရိပရက္ကမဗာဟုမင်းလက်ထက် သီဟိုဠ်ရောက်သည်ဟူသော အချက်အတွက် ဒုတိယဆပွဒမဖြစ်နိုင်ပြန်တော့ပေ။

ပထမဆပွဒသီဟိုဠ်ရောက်သော သက္ကရာဇ်နှင့်ကိုက်နေ၍ ပထမဆပွဒသာဖြစ်နိုင်တော့၏။ ထိုသို့ယူလျှင် "ပုဏ္ဏေဒသေန ဝနဝုတ္တိဂုဏောစဝသော။ ဝသော သဟသာ ဂဏနေဇိန နိမ္မုတမှာ" ဟူသော သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၉၉၀–ပြည့်နှစ်တွင် ပုဂံမှ သီဟိုဠ်သို့ရောက်၏ဟူသောအချက်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်နေပြန်၏။ ဤတွင် ဒုတိယဆပွဒအတွက် ဒုတိယဆပွဒဘက်က အချက်ပေါ်လာသည်ကား "သီရိပရက္ကမဗာဟု"မင်းဆိုသည်မှာ သီဟိုဠ်ရာဇဝင်တွင် အထင်အရှားဆုံးဖြစ်သော ပရက္ကမဗာဟုမင်းကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်။

သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၉၅၃–ခုနှစ် နန်းတက်သော ဆဋ္ဌပရက္ကမဗာဟုမင်းကိုဆိုလိုသည်ဟူသောအချက်ပင် ဖြစ်၏။ ဤသို့ဆိုလျှင် ဒုတိယဆပွဒပြုစုသည်ဟူသောအချက်ဖြစ်နိုင်လာပေ၏။ သို့ရာတွင် ဒုတိယဆပွဒ၏ဘွဲ့အမည်မှာ အရှင်ဓမ္မကေတုဟူ၍ အထင်အရှားဖြစ်နေရာ နိဂုံးတွင် သဒ္ဓမ္မဇောတိပါလဟုအဘယ့်ကြောင့် ဖော်ပြထားရသနည်း။ ဓမ္မကေတုဟူသော ဘွဲ့မည်ကို အရိပ်အငွေ့မျှ မတွေ့ရပေ။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတသပြေပင်ဆရာတော်ကမူ မဟာဒ္ဒါရနိကာယသာသနဝံသဒီပနီကျမ်း၌ သဒ္ဓမ္မဇောတိပါလဟူသောဘွဲ့မည်မှာ သီဟိုဠ်ဆရာတော်များက အသစ်တဖန်မှည့်လိုက်သော ဘွဲ့မည်ဖြစ်ဟန်ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထား၏။

ဤတွင်လည်း အချက်တချက်ပေါ်လာပြန်၏။ ပထမဆပွဒ၏ဘွဲ့မည်ကိုလည်း ရာဇဝင်သာသနာဝင်အစောင်စောင်တို့၌ အဘယ်မှာမျှ မတွေ့ရပေ။ တွေ့ရသည်ကား သုတ္တနိဒ္ဒေသနှင့် သင်္ခေါ်ပဝဏ္ဏနာဌိကာတို့ကို ပထမဆပွဒပြုစုစီရင်သည်ဟု မှတ်ထင်ပြီး ထိုကျမ်းတို့၏ နိဂုံး၌ပါသော သဒ္ဓမ္မဇောတိပါလဟူသောဘွဲ့မည်ကို ယူငင်ဖော်ပြနေကြခြင်းသာဖြစ်၏။ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်

e-book is created by shanyoma

တော်ကြီးတွင် အရှင်ဥတ္တရာဇီဝ၏ တပည့် ပထမဆပွဒခေါ် ဆပွဒမထေရ်၏ အကြောင်းကို ဖော်ပြရာ၌ ဘွဲ့မည်မပါလာပေ။ ဘွဲ့မည်ကို ဖော်ပြမထားပေ။ သာသနာပိုင်လူထွက် မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြီ၏ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၌လည်း အဆုံးအဖြတ် မပေးခဲ့ပေ။ သို့သော် မဟာဓမ္မသင်္ကြီသည် ထိုအချက်ကို သတိမလစ်ပဲ လျစ်လျူရှုခြင်းမပြုပဲ ဖော်ပြသွားခဲ့သဖြင့် ကျေးဇူးတင်ရသေး၏။ မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်၏ သမန္တစက္ခုဒီပနီတွင်မူ ဒုတိယဆပွဒပြုစုကြောင်းအတည့်အလင်း ဖော်ပြသွား၏။ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်းကို ရေးသူ မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြီနှင့်သမန္တစက္ခုဒီပနီကို ရေးသူ မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်အရိယဝံသအာဒိစ္စရံသီ မထေရ်မြတ်မှာ ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် မှန်နန်းရာဇဝင်တော် ပြုစုရေးအဖွဲ့၌ အတူတကွ ပါဝင်သူပုဂ္ဂိုလ်ကြီးနှစ်ဦးဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်လျက်နှင့် ဤဆပွဒနှစ်ပါးအချက်တွင် အယူအဆမတူမျှပဲ ဖြစ်နေကြ၏။

ဤသို့အဘက်ဘက်က အချက်အချက်တို့ကို ထောက်ထား၍ သတ္တုချကြည့်သောအခါ ဒုတိယဆပွဒမထေရ်ပြုစုသည့်ဘက်က အလေးသာနေကြောင်း တွေ့ရပေသတည်း။

နာမည်ကျော် ကျမ်းနှစ်ကျမ်း

အထက်ပါ ပထမဆပွဒစီရင်သည်၊ ဒုတိယဆပွဒစီရင်သည်ဟု ငြင်းခုံနေကြသော ကစ္စာယနဗျာကရဏ်းခေါ် ကစ္စည်းသဒ္ဒါကြီးရှစ်စောင်၏ အဖွင့် သုတ္တနိဒ္ဒေသကျမ်းနှင့်သင်ဂြိုဟ်ကျမ်းခေါ် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်း၏ အဖွင့် သခေါ်ပဝဏ္ဏနာဋီကာကျမ်းနှစ်စောင်ကား သာသနာဝင်"ဂန္ထဝင်"တွင် နာမည်ကျော်ကျမ်းနှစ်စောင် ဖြစ်၏။ အဘယ်ကဲ့သို့ နာမည်ကျော်ပါသနည်း။ အကောင်းဘက်ကလော, မကောင်းဘက်ကလော,ဟု မေးရန်ရှိ၏။ အဖြေကား မကောင်းဘက်က ဖြစ်ပါသည်။ သာသနာဝင် "ဂန္ထဝင်"တွင် ဤကျမ်းနှစ်ကျမ်းလောက် နာမည်ဆိုးသောကျမ်း မရှိသလောက်ဖြစ်ပေ၏။ ထိုစကား ထင်ရှားစေအံ့။ သာသနာပိုင်လူထွက် မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီးမဟာဓမ္မသင်္ကြီဘွဲ့ခံ မောင်းထောင်ဆရာကြီးက သူ၏ သာသနာလင်္ကာရစာတမ်းတွင်–

"ပုဂံတွင် သီဟိုဠ်ပြန် ရှင်ဆပွဒသည် သဒ္ဒါတတ်၍ သုတ္တနိဒ္ဒေသကျမ်းကိုလည်း စီရင်၏။ ပရမတ်တတ်၍ သခေါ်ပဝဏ္ဏနာ နာမစာရဒီပကကျမ်းများကိုလည်း စီရင်၏ဟု ဖော်ပြထားခဲ့၏။

သို့သော် ပိဋ္ဌကတ်ကို ကျက်စားနေကြသော စာသင်စာချသံဃဘောင်အတွင်း၌ ဥဒါန်းစကား အစဉ်အလာအားဖြင့် ပြောကြားနေကြသည်ကား–

"သဒ္ဒါမတတ်မှန်း သိအောင် ဆပွဒမထေရ်သည် သုတ္တနိဒ္ဒေသကျမ်းကို စီရင်ရေးသားသွားခဲ့၏"

"အဘိဓမ္မမတတ်မှန်းသိအောင် ဆပွဒမထေရ်သည် သခေါ်ပဝဏ္ဏနာဋီကာကျမ်းကို စီရင်ရေးသားသွားခဲ့၏"ဟူ၍ ဥဒါန်းစကား ပြောဆိုနေကြ၏။ အကြောင်းကား သုတ္တနိဒ္ဒေသကျမ်းတွင် သန္ဓိဒုတိယကဏ္ဍ။ "ယမေဒန္တသာဒေသော"သုတ်၏ အဖွင့်၌ အဓိဂဏာခေါမျာယံ ဓမ္မော

e-book is created by sharyoma

ဟူသော ဥဒါဟရဏ်(ပြယုဂ်)ပါရှိ၏။ ထိုဥဒါဟရဏ်(ပြယုဂ်)တွင်ပါသော "မျာယံ"[၁]ကို ရုပ်တွက်ပုံပြရာ၌ မှားယွင်းနေသောကြောင့် ဟူပေ၏။ ထို့ပြင်လည်း သုတ္တနိဒ္ဒေသတွင် အခြားချွတ်ယွင်းချက်များနှင့်မလိုအပ်သော အရာများ ပါရှိနေသည်ဟူပေ၏။

သခ်ေပဝဏ္ဏနာဋ္ဌိကာတွင်လည်း "သောက"ဟူသောပုဒ်ကို ဖွင့်ရာ၌ သောကောတိဒေါ သော"[၂] ဟု မှားယွင်းစွာ ဖွင့်ဆိုထားသောကြောင့် ဟူပေ၏။

ရှေကျင်သာသနာပိုင် မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ရေးသားချက်

ရှေကျင်နိကာယဓမ္မသေနာပတိ ဒုတိယမြောက်ရှေကျင်ဂိုဏ်းကြီး သာသနာပိုင်ဖြစ်သော "ဝိသုဒ္ဓါစာရဒ္ဓဇဓိပတိသီရိပဝရမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု"ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဝိသုဒ္ဓါရုံအဆုံးအဖြတ်ကျမ်းတွင် သုတ္တနိဒ္ဒေသနှင့်သခ်ေပဝဏ္ဏနာဋ္ဌိကာကျမ်းနှစ်စောင်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားဖော်ပြထားခဲ့၏။

"တတြယ မာဒိဘဝတိ၊ ဣဓပညဿ ဘိက္ခုနော။ ဣန္ဒြိယဂုတ္တိသန္တုဋ္ဌိ၊ ပါတိမောက္ခေစ သံဝရော။"

တတြ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း လမ်းကောင်းပဋိပဒါ၌။ ဝါ၊ တို့တွင်။ အယံ၊ ဤဆိုလတ္တံ့သောစတုပါရိသုဒ္ဓိသီလအကျင့်သည်။ အာဒိ၊ အစသည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣဓ၊ ဤသာသနာတော်၌။ ပညဿ၊ ပညာဉာဏ်ရှိသော။ ဘိက္ခုနော၊ ရဟန်း၏။ ဣန္ဒြိယဂုတ္တိ၊ စက္ခုစသည်ကို စောင့်စည်းခြင်း ဣန္ဒြိယသံဝရသီလလည်းကောင်း။ သန္တုဋ္ဌိ၊ ပစ္စည်းလေးပါး၌ ရောင့်ရဲလုယ်ခြင်း။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ၊ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလနှစ်ပါးဝင်း။ ပါတိမောက္ခေ၊ ပါတိမောက္ခဇောဒကသီလ၌။ သံဝရောစ၊ စောင့်ရှောက်ဖြည့်ကျင့်ခြင်းလည်းကောင်း။ အယံ၊ ဤစတုပါရိသုဒ္ဓိသီလသည်။ အာဒိ၊ အရင်းမူလအစသည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။

ဟူသော သူတော်အများ သုံးကြသည့်ဓမ္မပါဠိတော်ကိုမျှ မတွေ့မိ၍ တတြာယမာဒိ ဟူသော သန္ဓိပြယုဂ်ကိုပင် အလဲလဲ အချော်ချော် အနက်သမ္မန်ခြင်း သမ္မန္နဆက္ကကို အထပ်ထပ်ဖွင့်ပြခြင်းစသည်ဖြင့် ပေဖြုန်းသောသဒ္ဒနိဒ္ဒေကျမ်း(သုတ္တနိဒ္ဒေသကျမ်းကို ဆိုလို၏)သူငယ်အများ ဟောရှတ်ဆောင်ရှက်ရိုးဓာတုကထာဝဝတ္ထာန်ကိုမျှ မရမမိ သတိမထင်သောကြောင့် သောကောတိဒေါသောစသည်ဖြင့် ဖွင့်မှားသော သခ်ေပဝဏ္ဏနာဋ္ဌိကာကျမ်းတို့ကို စီရင်သော သခ်ေပဝဏ္ဏနာဆရာလည်း ဋ္ဌိကာကျော်စကားမျှလောက်ကိုမှီ၍ မူလဋ္ဌိကာဝါကောဒသမသတ္တာဟ ဖြစ်လျှင် ရှေ့ဆယ်သတ္တာဟကို ကလလ၊ အဗ္ဗုဒ၊ ပေသိ၊ ဃန၊ ပသာဒါးပါးနှင့်ခွဲစိတ်၍ ကြိတ်နည်းဝေမျှသင့်၏ဟု ရမ်းဆလျက် ကလလံဒ္ဒေသတ္တာဟံ၊ အဗ္ဗုဒံဒ္ဒေသတ္တာဟံ၊ စသည်ဖြင့် ဆိုမိဟန်ရှိချေသည်"

ဟု ရေးသားဖော်ပြတော်မူခဲ့၏။ ရေးသားဖော်ပြခြင်း၏ အကြောင်းကား နိုင်ငံကျော် လယ်တီဆရာတော်ကြီး၏ မေးမြန်းချက်ကို ဖြေဆိုသော အာယတနဝိနိစ္ဆယကထာထဲ၌ စကားအလျဉ်းသင့်၍ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ဘုရားကြီးက ရေးသားဖော်ပြသွားခြင်းဖြစ်ပေ၏။

e-book is created by shanyoma

ပထမဆပွဒ မဖြစ်စေချင်

သာသနာဝင် ဂန္ထဝင်တွင် မင်ခဲနှင့်အမည်းစက်ချသကဲ့သို့ နာမည်ဆိုးနေသော သုတ္တနိဒ္ဒေသနှင့်သခေါ်ပဝဏ္ဏနာဌီကာကျမ်းနှစ်စောင်ကို ပုဂံအရှင်ဥတ္တရာဇီဝတပည့် ပထမဆပွဒမထေရ်စီရင်သောကျမ်း မဖြစ်စေချင်ပေ။ အကြောင်းကား ထိုအချိန် ထိုအခါက သာသနာတော်၏ဗဟိုဌာနချုပ်သဖွယ်ဖြစ်၍ သာသနာဇောတိပါတုဘာဝဌာနဆိုလောက်သော သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ၁၀–နှစ်တိုင်တိုင် အဌကထာနှင့်တကွ ပိဋကတ်သုံးပုံကို ဆုံးကုန်အောင် သင်ကြားခဲ့သော ပိဋကတ္တယပါရဒဿီဖြစ်၍တကြောင်း။ ပုဂံပြည်၏ပစ္ဆိမသံဃာခေါ် သီဟိုဠ်ဂိုဏ်းသံဃာစု၏ အာဒိကမ္မိကပဓာနနာယကဖြစ်သောကြောင့်တကြောင်း။ ထိုကဲ့သို့သော မထေရ်မြတ်ပြုစုသည့်ကျမ်းတွင် မှားယွင်းချက်ပါလျှင် သာသနာဝင် အဆက်အနွယ်၌ ထိခိုက်လာမည်စိုးမိသောကြောင့်တည်း။

ဤကား သုတ္တနိဒ္ဒေသနှင့်သခေါ်ပဝဏ္ဏနာဌီကာကျမ်းပြုဆရာ ဆပွဒဝိဝါဒကထာအတွက် ရှင်းပြချက်တည်း။

ဇစ္ဆယ်ရှင် ပံသုကူမထေရ်

နရပတိစည်သူမင်းတရားလက်ထက် ပုရိမသံဃာခေါ်ရှင်အရဟံ၏ အနွယ်တော်သံဃာစုထဲမှ သီလဗုဒ္ဓိ[1]အမည်ရှိသောမထေရ်တပါးသည် ဂဟပတိစီဝရခေါ် ဒါယကာတို့လျှုဒါန်းသော သင်္ကန်းကို ခံယူဝတ်ရုံခြင်းမပြုပဲ သုသာန်တစပြင် သချိုင်း၌ လူသေကောင်ကိုလွှမ်းသော အဝတ်တို့ကိုသာ ကောက်ယူ၍ ပံသုကူသင်္ကန်းချုပ်လုပ်ဝတ်ရုံ၏။ ထိုမထေရ်ကို ရဟန္တာဟု သမုတ်ကြ၏။ ပံသုကူသင်္ကန်းကိုသာ ဝတ်ရုံသုံးဆောင်သဖြင့် ဘွဲ့မည်တော်ကို မခေါ်ဝေါ်ကြတော့ပဲ ပံသုကူမထေရ်ဟုပင် ခေါ်နေကြ၏။ ဘွဲ့မည်တော်ကို သိသူပင် အတော်ရှားနေ၏။ တနေ့သ၌ 'ဇစ္ဆယ်ငယ်' ခေါ်သောနွားကျောင်းသားကလေးသည် သူငယ်ချင်း အဖေါ်များနှင့်နွားကျောင်းယင်း–

"သူငယ်ချင်းတို့၊ မင်းတို့လဲ ကုသိုလ်ရအောင် ငါလဲ ကုသိုလ်ရအောင် ငါသေချင်ယောင်ဆောင်နေမည်၊ ငါ့ကိုယ်ပေါ်မှာ မင်းတို့ရဲ့အဝတ်ပုဆိုးတွေကို လွှမ်းထား၊ ပြီးတော့ ပံသုကူသခင်မြတ်ဆီသွားပြီး ငါ့အလောင်းပေါ်က အဝတ်တွေကို ပံသုကူကောက်တော်မူလှည့်ပါလို့လျှောက်ချေကြ"ဟု သူငယ်ချင်းတို့အား ပြောပြလေ၏။

သူငယ်ချင်းတစုတို့ကလည်း သဘောတူကြလေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ဇစ္ဆယ်ငယ်လည်း သုသာန်တစပြင်(သချိုင်း)သို့သွား၍ ပက်လက်လှန်အိပ်ကာ လူသေကောင်ယောင်ဆောင်နေလေ၏။ သူငယ်ချင်းတစုတို့က ဇစ္ဆယ်ငယ်၏ကိုယ်ပေါ်၌ အဝတ်များ လွှမ်းထားကြပြီး ပံသုကူမထေရ်မြတ်ထံသွားရောက်လျှောက်ထားကြလေ၏။ ပံသုကူမထေရ်မြတ်လည်း သူငယ်ချင်းတစုတို့၏လျှောက်ထားချက်အရ သုသာန်တစပြင်သို့ကြွလာပြီး ဇစ္ဆယ်ငယ်၏ကိုယ်ပေါ်မှ လွှမ်းထားသော အဝတ်များ ပံသုကူ ကောက်ယူတော်မူလေ၏။ ပံသုကူ မထေရ်မြတ် ကြွသွားပြီးနောက် လူသေယောင်

၁။ အချို့ သာသနာဝင်ကျမ်း၌ 'သီလဝုဒ္ဓိ'ဟု ဖေါ်ပြထား၏။ သာသနာလက်ရေစာတမ်းတွင် 'သီလဗုဒ္ဓိ'ဟုပါရှိ၏။

e-book is created by sharyoma

ဆောင်နေသော ဇစ္စယ်ငယ်မှာ လူသေအစစ်ကဲ့သို့ဖြစ်၍ အသက်မရှုပဲ နေလေ၏။ သူငယ်ချင်း တစုလည်း အမျိုးမျိုးစမ်းသပ်ကြည့်ရှု၍ တကယ်သေနေကြောင်း တွေ့ကြရသဖြင့် 'ဇစ္စယ်ငယ်၏ မိဘအိမ်သွားကာ အကြောင်းကြားပြီး မိမိတို့လုပ်ပုံလည်း ပြောပြကြလေ၏။ ဇစ္စယ်ငယ်၏ မိဘ သားချင်း(မိသားစု)တို့လည်း အထိတ်တလန့် အံ့အားသင့်စွာ ငိုကြွေးကာဖြင့် ပံသုကူမထေရ်မြတ် ထံ ထိုအကြောင်းကို အမြန်သွားရောက် လျှောက်ထားကြလေ၏။ ပံသုကူမထေရ်မြတ်ကြွာလာ တော်မူ၍ ဇစ္စယ်ငယ်ကို ပရိတ်မေတ္တာပြုလေရာ ဇစ္စယ်ငယ်လည်း ချက်ချင်းထ၍ မထေရ်မြတ်ကို ရှိခိုးလေ၏။ ဇစ္စယ်ငယ်၏ မိဘတို့လည်း ဇစ္စယ်ငယ်ကို သခင်မြတ်အား လှူလေ၏။ ထိုအခါမှစ၍ ပံသုကူမထေရ်မြတ်ကို 'ဇစ္စယ်ရှင်'ဟုခေါ်တွင်လေသတည်း။ ထိုဇစ္စယ်ရှင်ပံသုကူမထေရ်မြတ်ကို ဘုရင်နရပတိစည်သူမင်းတရားလည်း အလွန်ကြည်ညိုတော်မူ၏။

နရပတိစည်သူမင်းတရားနှင့်ဇစ္စယ်ရှင်ပံသုကူမထေရ်

တရံရောအခါ နရပတိစည်သူမင်းတရားသည် တူရွင်းတောင်မှ ပြန်၍အလာတွင် ခရီး အကြား ချောင်းတခုတွင် ပတ္တမြားရောင်တောက်သည်ကို မြင်၍ ဤအရပ်၌ ငါ့ကို ကောင်းမှုကု သိုလ်တခုခုပြုစေချင်ပုံရသည်ဟု တွေးထင်တော်မူမိလေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ထိုချောင်းကို ရေမရှိပဲ မြေ ပကတိဖြစ်အောင် ပြည်သူပြည်သားအပေါင်းတို့အား ဖို့စေလေ၏။[1] ထိုသို့ဖို့ရသည့်အတွက် ပြည် သူပြည်သား အပေါင်းတို့မှာ အလွန်အမင်းဆင်းရဲပင်ပန်းခြင်း ဖြစ်ကြရလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ် ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုရန် ချောင်းကို မြေဖို့နေသည်ဟူသော ကောလာဟလသတင်းသည် ပုဂံတပြည် လုံး လွှမ်းကာ ထင်ရှားကျော်ကြားနေလေ၏။ ထိုသို့ဖြစ်နေစဉ် တနေ့သောနံနက်တွင် ဇစ္စယ်ရှင် ပံသုကူမထေရ်မြတ် နန်းတော်သို့ ကြွလာပြီး–

"တကာတော်မင်းကြီး ကောင်းမှုပြုမည်ဟု ကြံစည်ပြီးပြုလုပ်နေတယ်။ ယခုလက်ငင်း ဖြစ်နေတာက ကောင်းမှုမဖြစ်ပဲ မကောင်းမှုဖြစ်နေတယ်။ ပြည်သူသတ္တဝါတွေ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေ့နေ ကြရတယ်"ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း ဘာမျှ ပြန်လည်၍ မလျှောက်ထားပဲ မထေရ်မြတ်အား ဆွမ်းကပ် လေရာ–

"တကာတော်မင်းကြီး လှူသောဆွမ်းကို ငါ မခံလို"ဟု ပံသုကူမထေရ်မြတ်က မိန့်တော် မူလေ၏။

ထိုအခါ ဘုရင်မင်းမြတ်က–

"ဘုန်းတော်ကြီးဘုရား၊ အကျွန်ုပ်ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မမူချင်လျှင် အကျွန်ုပ်တိုင်း ပြည်တွင် နေတော်မမူမှ ဖြစ်ပေမည်။ ပြည်သူပြည်သားတွေ့ လှူသောဆွမ်းလည်း အကျွန်ုပ်ဆွမ်း ပင် မဟုတ်ပါလား"ဟု လျှောက်ထားရာ ပံသုကူမထေရ်မြတ်လည်း–

"တကာတော်မင်းကြီး၊ သည်လိုဆိုလျှင် ငါ–သီဟိုဠ်သို့ကူးတော့မည်"ဟု မိန့်မြွက်ပြီးပြန်

e-book is created by shanyoma

ကြေသွားလေ၏။ ဝစ္စယ်ရှင်ပံသုကူမထေရ်မြတ်လည်း ကျောင်းသို့ရောက်လျှင် သီဟိုဠ်သို့ ကူးရန် အကြံနှင့်စွယ်ကြိုအရပ်ရှိ 'တောကြီး'ထဲသို့သွား၍ သီတင်းသုံးနေလေ၏။ ထိုအခါ 'သရပါ'တံခါး၌စောင့်နေသော တံခါးစောင့်ဘီလူးသည် ဝစ္စယ်ရှင်ပံသုကူမထေရ်မြတ် သီဟိုဠ်ကူးတော့မည်ဆိုသည့်အတွက် ရှင်ဘုရင် ထွက်လာသောအခါ မရှောင်မလွှဲ(ဖယ်ရှားမပေးပဲ)တံခါးထက်၌ ကားရားကြီး ရပ်လျက်နေလေ၏။ ရှင်ဘုရင်လည်း အထိတ်တလန့်ဖြစ်ကာ သမားဟူးရားတို့ကို ခေါ်၍ ဆေးဝါးမန္တရားတို့ဖြင့် စီရင်ပြုလုပ်စေ၏။ သို့ရာတွင် ဘီလူးကား ကားရားကြီးရပ်လျက်ပင်ရှိနေလေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ဟူးရားဖြူ ဟူးရားညိုတို့ကို ခေါ်ကာ မေးမြန်းရလေရာ–

"ဝစ္စယ်ရှင် ပံသုကူမထေရ်မြတ်ကို မသင့်မတင့် မချေမင်လျှောက်ထားမိ၍ ဘီလူးမရှောင်မလွှဲပေ ကားရားကြီး ရပ်နေခြင်းဖြစ်ပါသည်"ဟု လျှောက်ထားကြလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း အမတ်တို့ကို စေလွှတ်၍ ပံသုကူမထေရ်မြတ်ကို အကြိမ်ကြိမ်ပင့်စေရာ မထေရ်မြတ်လည်း မကြွလာပဲ သီဟိုဠ်သို့ကူးရန် စီမံနေတော်မူလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း အကြားအမြင်ဗဟုသုတနှင့်ပြည့်စုံ၍ နေရာတကာတွင် ထမြောက်အောင်မြင်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်သော အမတ်"တုရင်ပစ္စည်း"အား သခင်မြတ်ကို မပါ–ပါအောင် ပင့်ရမည်ဟု အမိန့်ပေးကာ စေလွှတ်လိုက်လေ၏။ တုရင်ပစ္စည်းလည်း ဗဟုသုတကြွယ်ဝသူဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှေ့ပါတော် ရှေ့ဆင်းတုတဆူကို ရှေ့လှေတွင်တင်ပြီး မထေရ်မြတ်ထံ လာခဲ့လေ၏။ မထေရ်မြတ်လည်း ထိုအချိန်၌ သင်္ဘောဆိပ်သို့ ကြွလာသဖြင့် တုရင်ပစ္စည်းနှင့်တွေ့လေ၏။ တုရင်ပစ္စည်းက–

"သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား ဤဆိပ်သို့ ရောက်တော်မူနေသည်။ ပံသုကူမထေရ်လာစေသတည်း"ဟု လျှောက်ထားရာ မထေရ်မြတ်လည်း ဘုရားရှင်၏အမိန့်တော်ဟူသော အာဏာကို မလွန်ဆန်အပ်သည်ဖြစ်၍ လိုက်တော်မူလာ၏။ မထေရ်မြတ်သည် လှေပေါ်သို့တက်လာပြီး ဘုရားရှေ့ပါတုတော်ကို ဝတ်ဖြည့်တော်မူ၏။ ထိုသို့ဝတ်ဖြည့်နေခိုက် လှေတော်ကို အပြင်းလှော်ခတ်၍ ပုဂံရှေ့မြို့တော်သို့ဆန်တက်ခဲ့လေ၏။ တုရင်ပစ္စည်းလည်း လှေနှင့်ဆန်တက်ယင်း မထေရ်မြတ်အား သာသနာတော်ချီးမြှောက်ပြုစုတော်မူပါမည့်အကြောင်း အမျိုးမျိုး တိုးလျှိုးတောင်းပန်လျှောက်ထားလေ၏။ မထေရ်မြတ်လည်း သာသနာရေးကိစ္စဖြစ်၍ လက်ခံတော်မူလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း မှူးမတ်ဗိုလ်ပါအပေါင်းနှင့်မထေရ်မြတ်ကို ခရီးဦးကြိုဆိုနှင့်၏။ လှေတော်ဆိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် လှေတော်ပေါ်မှ မထေရ်မြတ်ကို လက်တော်မကာ နန်းတော်သို့ ပင့်ဆောင်သွားလေ၏။

"သရပါ"တံခါးသို့ရောက်လျှင် တံခါးစောင့်ဘီလူးလည်း တံခါးထက်တွင် ကားရားကြီးရပ်နေရာမှဆင်း၍ မထေရ်မြတ်ကို ဦးချနှင့်၏။ နန်းတော်ပေါ်သို့ ရောက်သောအခါ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း ဆွမ်းကို ကိုယ်တိုင် လက်တော်ဖြင့် ပြင်ဆင်၍ မထေရ်မြတ်အား ကပ်လှူလုပ်ကျွေးတော်မူ၏။

"ယနေ့မှစ၍ အရှင်မြတ်၏ အဆုံးအမသြဝါဒကို ခံပါတော့မည်"ဟုလည်း လျှောက်ထား

e-book is created by sharyoma

လေ၏။ ထို့နောက်–
(၁) ဇေယျသူရ
(၂) ဇေယသိခ်
(၃) ရာဇသူရ
(၄) ဂဂ်သူရ
(၅) ပျံချီဟူသော သားတော်မင်းသား ငါးပါးတို့ကိုလည်း မထေရ်မြတ်အား လျှူတော်မူလေ၏။ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီး မထေရ်မြတ်ကြွတော်မူသောအခါ မင်းသားငါးပါးတို့လည်း မထေရ်မြတ်နှင့် အတူ မထေရ်မြတ်နောက်သို့ လိုက်သွားကြလေ၏။ လမ်းခရီးခုလတ်သို့ရောက်လျှင် မထေရ်မြတ်လည်း ရပ်တန့်ကာ မြေကြီးပေါ်တွင် အဝန်းအဝိုင်း ငါးကွက်သား၍ မင်းသားတို့ကို ပြသပြီး ပြန်လှတ်လိုက်လေ၏။ မင်းသားတို့ပြန်လာ၍ ထိုအကြောင်းကို ခမည်းတော်ဘုရင်မင်းမြတ်အား လျှောက်ထားကြရာ ငါ့–သားတော်တို့ကို ကောင်းမှုပြုစေလိုသည်ဟု ဘုရင်မင်းမြတ်က မိန့်မြွက်တော်မူလေ၏။ မထေရ်မြတ်၏ အလိုတော်အတိုင်း ကုသိုလ်ပြုရန် သားတော်တို့၏ကိုယ်နှင့်အမျှ ရှေ့ကိုချိန်ပြီး ထိုရှေ့ကို ကံကျေးပြု၍ စာကြိုဘုရားလှ။ မြေပုံသာဘုရားလှ။ ကန်စွန်းအိုဘုရားလှ။ သိကြားတောင်ဘုရားလှ။ ချောက်ဘုရားလှဟူသော ဤဘုရားလှငါးဆူကို လှူဒါန်းတည်ထားတော်မူလေ၏။

ပေါင်လောင်ရှင်ကဿပနှင့်အရှင်သုမေဓာမထေရ်

နရပတိစည်သူမင်းတရားလက်ထက်တွင် ပေါင်လောင်ရှင်ကဿပမထေရ်နှင့်အရှင်သုမေဓာမထေရ် ၂ ပါးတို့သည်လည်း အကျင့်သီလအာစာရနှင့်ပြည့်ဝ၍ ဇစ္စယ်ရှင် ပံသုကူမထေရ်ကဲ့သို့ပင် ရဟန္တာအရိယာဟု သမုတ်ခြင်းခံကြရ၏။ ပေါင်လောင်ရှင်ကဿပနှင့်အရှင်သုမေဓာတို့၏ အကြောင်းကို မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသက်ကြီ၏ သာသနာလက်ဝဲရစာတမ်း၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထား၏။

"နရပတိစည်သူမင်းကြီးလက်ထက်ပင် ရှင်ကဿပသည် ပေါင်လောင်အရပ်သို့ ဒေသစာရီလှည့်ပတ်သည့်ကာလ ပေါင်လောင်အကြီးတို့က ပေါင်လောင်ငယ်နှစ်ယောက်ကို အလုပ်အကျွေးအပ်လျှ၍ ပေါင်လောင်လူမျိုးတို့ ကိုင်းညှတ်သောကြောင့် ပေါင်လောင်ရှင်ဟု တွင်လေသည်။ ထိုပေါင်လောင်ရှင်ကဿပသည် သီဟိုဠ်သို့သွားလိုလျှင် နတ်သိကြားတို့ ကျားယောင်ဖန်ဆင်း၍ တင်ပို့သည်။ ရံခါလည်း သင်္ဘောစီး၍ သွားသည်။ တရံရောအခါ သင်္ဘောစီး၍ လိုက်လေလျှင် ပင်လယ်ရေပြင်တွင် သင်္ဘောမသွားပဲ တန့်ရပ်ခဲ့၍ မသူတော် ပါချေပြီဟု စာရေးတံကောက်ကြသော် ရှင်ကဿပကိုသာ သုံးကြိမ်တိုင်အောင် စာရေးတံကျလေရကား သင်္ဘောကချကြလေ၏။ ထိုသို့ချသည်ကို မိကျောင်းကျောက်ထက်တင်၍ (မိကျောင်းက ကျောကုန်းထက် တင်၍ဟုဆိုလိုသည်)သီဟိုဠ်ရောက်အောင် ပို့လေ၏။ ဘီလူးကျွန်းသို့ ဒေသစာရီလှည့်ပတ်သည်တွင်လည်း ဘီ

e-book is created by shanyoma

e-book is created by *sharyoma*

လူးမျက်မမြင်တို့အား မေတ္တာရေချမ်းပေး၍ မျက်မြင်စေ၏။ ထိုသို့သောကျေးဇူးကြောင့် ရေမန်၊ ငတင်ကျည်းဟူသော ဘီလူးညီအစ်ကိုနှစ်ယောက်ကို ဘီလူးတို့က အပ်လျှုလိုက်သည်။ သီဟိုဠ်မဟာစေတီပုံ၊ လောဟပါသာဒပုံ၊ ဓာတ်တော်မွေတော် မဟာဗောဓိညောင်ရွှေတော်အစေ့များကို ဆောင်ခဲ့သည်ဟု ကျောက်စာရှိသည်။

ရှင်သုမေဓာလည်း ဟလင်းမြို့တော် မှက်ထီးသရိုင်ရွာမှ အရှေ့တောင်ယွန်းတွင် ဒိန်ကျောင်းဟု ရှေးကရှိ၏။ ထိုကျောင်း၌ နေသသူဖြစ်၍ 'ဒိန်'ကျောင်းရှင်သုမေဓာဟု တွင်သည်။ ရှင်သုမေဓာလည်း ပံသုကူကို ဆောင်လေ့ရှိသည်။ အကျင့်သီလထက်မြက်သည်ဖြစ်၍ ဈာန်အဘိညာဉ်ရသသူဟု ထင်ရှားသည်''ဟု ဖော်ပြထားပေ၏။

ပေါင်လောင်ရှင်ကဿပပြုသောကျမ်း

မိုင်းခိုင်းမြို့စားပဋ္ဌကတ်တော်အုပ်မင်းကြီး မဟာသီရိဇေယသူဘွဲ့ခံ ဦးရံ၏ ပဋ္ဌကတ်သမိုင်းစာတမ်း၌–

''မဟာဗောဓိဝင်ဋ္ဌီကာကို ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်း တမ္မဒီပတိုင်း အရိမဒ္ဒနာမည်သော ပုဂံမြို့၊ သက္ကရာဇ် ၅၃၆–ခုနှစ် နန်းတက်သော နရပတိစည်သူမင်း နန်းစံသုံးနှစ်တွင် ထီးလင်းမြို့စီရင်စု၊ ပေါင်လောင်ရွာဇာတိ၊ ရှင်မဟာကဿပ၊ ပုဂံမြို့တောင်ခရီးတတိုင်ကျော်ကွာ တောရကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေစဉ် ပြုသည်။ မဟာဗောဓိဝင်ဋ္ဌီကာအမည်ကိုလည်း သဟဿရံအမည်မှည့်သည်'' ဟု ဖော်ပြထား၏။ အထက်ဖော်ပြခဲ့သော ပေါင်လောင်ရှင်ကဿပပင် ဖြစ်ပေ၏။

မဟာဒ္ဒါရနိကာယ သာသနဝံသဒီပနီတွင်–

''နရပတိစည်သူမင်းကြီး၏ သားတော် သီခဝိဇယမင်းသားသည် ထိုဗောဓိဝင်ဋ္ဌီကာကို သက္ကရာဇ် ၅၆၅–ခုနှစ်၌ ပေထက်သို့ ကောင်းစွာ ရေးတင်သည်ဟု နိဂုံး၌ ဆိုသည်။ ထိုအရှင်မြတ်အား နရပတိစည်သူမင်းကြီး ဆရာပြု၍ ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ ကျောင်းဆောက်၍ ဝတ္ထုကံ လယ်မြေလှုတော်မူသည်ဟု ကဿပကျောင်း ကျောက်စာ၌ ဆိုသည်''ဟူ၍လည်းကောင်း။

ဗောဓိဝင်ဋ္ဌီကာနိဂုံး၌ ဇေယသီခကို သီခဝိဇယဟု ဆိုသည်။ မယ်တော်ကိုလည်း 'သဒါသဒ္ဓါယ ဒက္ခာယ၊ သုတော ဒက္ခိဏာ ဒေဝိယာ'စသည်ဖြင့် တောင်ပြင်သည် မိဖုရားဟုဆိုသည်'ဟူ၍ လည်းကောင်း ဖော်ပြထား၏။

ခုဒ္ဒသိက္ခာအဋ္ဌကထာနိဿယဟောင်း

ပဋ္ဌကတ်တော်အုပ်မင်းကြီး မဟာသီရိဇေယသူ၏ ပဋ္ဌကတ်သမိုင်းစာတမ်း၌–

''ခုဒ္ဒသိက္ခာအဋ္ဌကထာနိဿယဟောင်းကို သက္ကရာဇ် ၄၅၅–ခုနှစ်၊ အရိမဒ္ဒနာမည်သော ပုဂံမြို့၌ နန်းတက်သော သီရိတြိဘဝနာဒိတျာ ပဝရပဏ္ဍိတသုဓမ္မရာဇာ မဟာဓိပတိနရပတိစည်သူ တံဆိပ်နာမံခံသော အလောင်းစည်သူမင်းလက်ထက် ထီးလင်းမြို့စီရင်စု ပေါင်လောင်ရွာဇာတိ

ရှင်မဟာကဿပ ပုဂံမြို့တောင်ခရီးတတိုင်ကျော်ကာ တောရကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေစဉ် စီရင်သည်''ဟု ဖော်ပြထား၏။

မှတ်ချက်။ ။ဤရှင်မဟာကဿပဆိုသည်လည်း အထက်၌ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော နာမည်ကျော်ပေါင်လောင်ရှင်ကဿပပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် ဗောဓိဝင်ဋ္ဌီကာကို နရပတိစည်သူ လက်ထက်၌ ရေး၍ ခုဒ္ဒသိက္ခာ အဋ္ဌကထာနိဿယဟောင်းကို အလောင်းစည်သူ၏ လက်ထက်၌ ရေးသည်ဟု ဖော်ပြထားသဖြင့် ရုတ်တရက်သော် နှလုံးနှစ်ခုသံသယဖြစ်သွားဖွယ် ရှိ၏။ အလောင်းစည်သူနှင့်နရပတိစည်သူမှာ ဘိုးတော်နှင့်မြေးတော်(မြေးအဘိုး)ဖြစ်၍ မဖြစ်နိုင်စရာ အကြောင်းမရှိပေ။ အလောင်းစည်သူက ဘိုးတော်ဖြစ်၍ နရပတိစည်သူက မြေးတော် ဖြစ်၏။ အလောင်းစည်သူ နတ်ရွာစံသောနှစ်နှင့် နရပတိစည်သူ နန်းတက်သော နှစ်မှာ ခုနှစ်နှစ်သာ ကွာခြား၏။ ဤတွင် အမှတ်လွဲစရာ အချက်တခုရှိသေး၏။ ဘိုးတော်ဖြစ်သူ အလောင်းစည်သူမင်း၏ သီရိတြိဘဝနာဒိတျာ ပဝရစသော တံဆိပ်နာမံတော်အတိုင်း မြေးတော်ဖြစ်သူနရပတိစည်သူမင်းက တသဝေမတိမ်းအတူတူ ခံယူထားသဖြင့် ဘိုးတော်နှင့်မြေးတော် ခွဲခြားမရအောင် ရောထွေးနေပြန်၏။

ဘွဲ့တော်အတူတူ ခံယူထားကြောင်းကို 'သက္ကရာဇ်ငါးရာ့လေးဆယ် ကြတိုက်နှစ်။ တော်သလင်းလဆန်း တဆယ့်လေးရက်နေ့။ သီရိတြိဘဝနာဒိတျာပဝရပဏ္ဍိတသုဓမ္မရာဇမဟာဓိပတိ နရပတိစည်သူ အမည်ရှိသော အရိမဒ္ဒနာပြည်ကြီး အရှင်ဖြစ်သော မင်းမြတ်'ဟူသော ပုဂံနဂါးကျောင်းကျောက်စာအရသိရ၏။ ထိုဘွဲ့တော်ကြီးတွင် အဆုံး၌'နရပတိစည်သူ'ဟူ၍ပါရှိနေသဖြင့် အချို့က အလောင်းစည်သူကိုလည်း နရပတိစည်သူဟုခေါ်နေကြရာ သာ၍ပင် ရောထွေးရှုပ်ထွေးသွားတော့၏။ ဤအထက်ပါ နဂါးကျောင်းကျောက်စာတွင် 'သက္ကရာဇ်ငါးရာ့လေးဆယ်'ဟု သက္ကရာဇ် အတိအကျပါရှိနေ၍သာ မြေးတော်နရပတိစည်သူမှန်း သိရတော့၏။ ဘွဲ့တံဆိပ်တော် အရမူ အတူတူဖြစ်၍ မည်သူမှန်း မှန်းဆရန်ပင် ခဲယဉ်းပေတော့၏။ ဘွဲ့တံဆိပ်နာမံခံယူပုံကလည်း အက္ခရာတလုံးမှ ခွဲခြားခြင်းမရှိပဲ 'အတိမဟာသဒိသ'ဆိုအပ်လှအောင် တသဝေမတိမ်း ခံယူထားဘိ၏။ သို့ဖြစ်၍ ရာဇဝင်ဆရာအချို့က ဘိုးတော်နှင့်မြေးတော်ခွဲခြားရန် မြေးတော်ကို စကားကိုးဆူဒါယကာနရပတိစည်သူဟုခေါ်ဝေါ်ရေးသားကြ၏။ အကြောင်းကား စကားသားကို ဘုရားကိုးဆူထုလုပ်တည်ထားကိုးကွယ်သောကြောင့် ဖြစ်၏။ ဤတွင်လည်း မရှင်းလင်းရအောင် လာပြန်၏။ ဦးကုလား၏ရာဇဝင်ကြီးတွင် ဘိုးတော်အလောင်းစည်သူကို စကားကိုးဆူမုဌောကိုးဆူများ တည်ထားသူ ဘုရားဒါယကာဟူ၍ ဖော်ပြထားသဖြင့် ခွဲခြားမရအောင် ဖြစ်သွားရပြန်၏။ သို့ဖြစ်ရာ အကောင်းဆုံးမှာ နန်းတက်သက္ကရာဇ်နှင့်ခွဲခြားခြင်းသာ အရှင်းလင်းဆုံး ဖြစ်ပေသတည်း။

e-book is created by shanyoma

ပိဋကတ်တတ်ရဟန်းမျိုးနှင့်မင်းသမီး

နရပတိစည်သူမင်းတရားကား သာသနာတော်ရေးကို အထူးအလေးပြုသူ သာသနဒါယကာမင်းတရားဖြစ်၏။ သံဃာတော်များကို နန်းတော်သို့ပင့်ပြီး မကြာမကြာ တခမ်းတနားအလှူကြီးအတန်းကြီး ပေးလေ့ရှိ၏။ ထိုသို့အလှူကြီးအတန်းကြီးပေးရာ၌ နန်းတော်သူ နန်းတော်သား မင်းညီမင်းသားမှစ၍ မိဖုရား သားတော် သမီးတော် မောင်းမမိသီ မကျန် သံဃာတော်များရှေ့မှောက်သို့ လာရောက်ကာ ဖူးမြော်ခြင်း ကန်တော့ခြင်းပြု၍ ကြည်ညိုခစားနေကြရ၏။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းမှာ မိမိ၏ မိဖုရား မောင်းမမိသီများနှင့်သားတော် သမီးတော်ဆွေတော်မျိုးတော်တို့အား သာသနာနှင့်နီးစပ်၍ ရတနာသုံးပါးဆည်းကပ်ခြင်း၌ အကျင့်ရစေရန်ဖြစ်ပေ၏။ တနေ့သ၌ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ အလှူကြီးပေးသောပွဲသဘင်သို့ ကြွလာကြသော သံဃာတော်များထဲမှ ရဟန်းပျိုတပါးသည် ဘုရင်မင်းမြတ်၏ကိုယ်လုပ်တော် မောင်းမငယ်တဦးမှ ဖွားမြင်သောသမီးတော်တပါးကို မြင်သည်တွင် မရပ်မတည်နိုင်အောင်ဖြစ်ကာ တပ်မက်ခြင်းဖြစ်သွားလေ၏။ ကျောင်းသို့ရောက်လျှင် အစာရေစာ မယူ၊ ဆွမ်းအာဟာရ မမှီဝဲ မဘုဉ်းပေးနိုင်ပဲ စွဲလမ်းသောရူပါရုံအတွက် အိပ်စက်ရာမှ မထပဲ ဖြစ်နေလေ၏။ ထိုရဟန်းပျိုမှာ သာမည‌ပုဂ္ဂိုလ်စား မဟုတ်ပဲ စာပေကျမ်းဂန် ဂန္ထနှင့်ရဟုသုတရှိ၍ ပိဋကတ်ကို တတ်မြောက်အောင်သင်ကြားထားပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ ဆရာသမားဥပဇ္ဈာယ်များက အမျိုးမျိုးတရားပြကာ ဆုံးမသြဝါဒပြုကြလေ၏။ ရဟန်းပျိုကား တရားမရနိုင်ပဲ ရာဂမီးတောက်လျက် ရှိရာ မင်းသမီးကို မတွေ့ရလျှင် အသက်ကို စွန့်တော့မည့်အခြေမျိုးသို့ ဆိုက်နေလေ၏။ ဆရာဖြစ်သူ မထေရ်များလည်း ပိဋကတ်ဘက်က ထက်မြက်သူတပည့်တဦးအတွက် ယူကျုံးမရဖြစ်ကာ ကရုဏာပုဗ္ဗင်္ဂမစိတ်ထားဖြင့် ဘုရင်မင်းမြတ်၏ ရှေ့နားတော်သို့ ရောက်အောင် ထိုအကြောင်းကို တဆင့်မှတဆင့် သတင်းပို့လိုက်ကြလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်မှာ သာသနာကို အထူးကြည်ညိုသောမင်းတရားဖြစ်သည့်ပြင် မြတ်စွာဘုရား၏ မုခပါဠိပိဋကတ်တတ်ပုဂ္ဂိုလ်များကိုလည်း ကြည်ညိုလေးစားတန်ဖိုးထားသူဖြစ်သောကြောင့် ထိုရဟန်းပျိုအတွက် အသက်ကယ်ဆယ်ရန် စီမံတော်မူလေ၏။ စီမံပုံကား–

"ထိုရဟန်းပျိုသည် ပိဋကတ်ကျမ်းဂန် သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးသူဟု ဆိုသည်။ ခိုင်ခိုင်ခ့ဲခ့ဲ သုံးဆောင်လောက်အောင် ကျမ်းတကျမ်းကို စီရင်ပြုစုရမည်။ ထိုသို့စီရင်ပြုစုနိုင်လျှင် သမီးတော်နှင့်စုံဖက်၍ သူကောင်းပြုမည်"ဟု မိန့်မြွက်ကာ ထိုအမိန့်ကို ရဟန်းပျိုထံရောက်အောင် ပို့ဆောင်လိုက်လေ၏။ ထိုသို့ဘုရင်မင်းမြတ်ထံမှ အမိန့်သံကို ကြားလျှင်ကြားချင်း ရဟန်းပျိုလည်း အိပ်ရာမှထကာ အစာရေစာ ဆွမ်းအာဟာရများ စားသုံးဘုဉ်းပေး၍ ကျမ်းပြုရန် စီမံလေ၏။ ရဟန်းပျိုသည် အားရဝမ်းသာ စိတ်အားတက်ကြွစွာနှင့်သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့တောင်ဘက် မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်နေ အရှင်ဝဇိရဗုဒ္ဓစီရင်သော 'နျသကျမ်း'ခေါ်(ဉာဏ်ကျမ်းလည်းခေါ်သော)မုခမတ္တဒီပနီကျမ်း၏ အဖွင့်ဋီကာကို တခမ်းတနားရေးသားစီရင် ပြုစုလိုက်လေ၏။ ရေးသားစီရင်ပြီးနောက် ဘုရင်မင်းမြတ်ထံ ဆက်သွင်းလိုက်ရာ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း ရဟန်းပညာရှိ

e-book is created by sharyoma

မှုးမတ်ပညာရှိများအား စစ်ဆေးကြည့်ရှုစေရာ ရေးပုံ သားပုံ ပါဠိစီကုံးပုံမှစ၍ ဖွင့်ပုံ ပြပုံ၊ ဝါကျ အနေအထားအချိုးကျလျက် ကျမ်းပြုဆရာ၊ ဌီကာဆရာ၊ ဌီကာကာရတဦးဆိုလောက်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်ကြောင်း တွေ့ရလေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ဘုရင်မင်းမြတ်သည် အမိန့်ကတော်ကတိရှိသည့် အတိုင်း ရဟန်းပျိုကို လူထွက်စေလျက် သူတပ်မက်စဲ့လမ်းနေသော သမီးတော်နှင့်စုံဖက်ကာ သံပျင်အမတ်အဖြစ်နှင့်ခန့်ထားလိုက်လေ၏။ သံပျင်အမတ်ဆိုသည်ကား မြေတိုင်းအမတ်။ မြေဘက်ဆိုင်ရာအမတ်ဖြစ်၏။ ထိုဌီကာ၏ အမည်ကိုလည်း သံပျင်အမတ်စီရင်၍ သံပျင်ဌီကာဟုပင် ယနေ့ထက်တိုင် ခေါ်ဆိုနေကြ၏။ ထိုဌီကာတွင် နိဂုံးမပါပေ။ မည်သူစီရင်ကြောင်း ကျမ်းပြုသူ၏ အမည်ကို ဖော်ပြမထားပေ။ သို့သော် သာသနာဝင်၊ ရာဇဝင်၊ ဂန္ထဝင်၊ ပိဋကတ်သမိုင်းအစောင်စောင်တို့၌ပင် အထက်ပါအတိုင်း ပုဂံနရပတိစည်သူမင်းလက်ထက် ရဟန်းလူထွက် သံပျင်အမတ်စီရင်ကြောင်း မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီးမဟာဓမ္မသင်္ကြီ၏ သာသနာလက်ဘရဝတမ်းနှင့်ပိဋကတ်တော် အုပ်မင်းကြီးမဟာသီရိဇေယျသူဘွဲ့ခံ ဦးရံ၏ ပိဋကတ်သမိုင်းစာတမ်း၌ ဖော်ပြထားပေ၏။ တောင်တွင်းပိဋကတ်သမိုင်း၌ကား သံပျင်ဌီကာကို ကျစ္စာမင်းသမက် အမတ်ပြုသည်ဟု ဖော်ပြထား၏။ အင်းဝမိုးညှင်းမင်းတရားလက်ထက်ရေးသောရာဇဝင်ချပ်၌မူ တရုတ်ပြေးမင်း၏ အမတ် 'သီရိပတိ' ဆိုသူ သံပျင်ကျမ်းကို စီရင်သည်ဟု ဖော်ပြထားလေ၏။

သံပျင်ဌီကာ၏အကြောင်း

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ် ရဟန္တာအရှင်မဟာကစ္စာယနအား အကျဉ်းဟောသောဒေသနာကို အကျယ်ဝေဖန်ရာ 'ဝိတ္ထာရဘာဇနအရာ၌ ဇေတဝဏ်ဘွဲ့ထူး ပေးတော်မူခဲ့၏။ ဝိတ္ထာရဘာဇနဇေတဝဏ်ရ ထိုမဟာကစ္စာယနရဟန္တာမထေရ်မြတ်သည် ယခုအခါ မြန်မာပြည်တွင် စာသင်သားသံဃာမှန်သမျှ သင်ကြားနေကြရသော 'သဒ္ဒါကြီးရှစ်စောင်ပါဠိ'ခေါ် ကစ္စယနဗျာကရဏ်းကျမ်းကို ဟောကြားထားတော်မူခဲ့၏။ အတိအကျသိရသမျှ ပုဂံခေတ်သာသနာဝင်မှစ၍ ယနေ့ခေတ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံသာသနာဝင်တွင် ရဟန်းသံဃာတော်မှန်သမျှသည် ထိုသဒ္ဒါကြီးရှစ်စောင်ခေါ် ကစ္စာယနဗျာကရဏ်းလည်းခေါ် ကစ္စာယနသဒ္ဒါကျမ်းကိုသာ ငြမ်းပြုလုပ်၍ ပိဋကတ်စခန်းသို့တက်လှမ်းနေကြရ၏။ မဂ်လမ်းဖိုလ်လမ်း၊ နိဗ္ဗာန်ကြင့်နန်းအထိ ထိုသဒ္ဒါကျမ်းကိုပင် ငြမ်းဆင်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆင်ခြင်နေကြရ၏။ ထိုကစ္စာယနသဒ္ဒါကျမ်းကို ဇေတဝဏ်ရ အရှင်မဟာကစ္စာယနကိုယ်တိုင်စီရင်ဟောကြားထားခဲ့ကြောင်း၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ အနုရာဓမြို့တောင်ဘက် မဟာဝိဟာရဝါသီအရှင်ဝဇိရဗုဒ္ဓိစီရင်သည့် ဋီကာသခေါ် မုခမတ္တဒီပနီကျမ်း၌ 'ကစ္စာယနဥမုနိဝဏ္ဏိတဗုဒ္ဓိ'ဟူ၍ အတည့်အလင်း အထင်အရှား အသေအချာ ပြတ်သားစွာ ဖော်ပြထားခဲ့၏။ သို့ပါလျက်နှင့် သက္ကဋ္ဌဘာသာ၊ သက္ကဋ္ဌကျမ်းစာများကို မြတ်စွာဘုရားစကားထက် ပိုပြီးလေးစားမြတ်နိုး အားကိုးအားထား ဘုရားတဆူလောက် အထင်ရောက်နေကြသော အချို့သူတို့က ကစ္စာယနသဒ္ဒါကျမ်းတွင် သက္ကဋ္ဌဘာသာ ပါဏိနီစသော ဗျာကရဏ်းကျမ်းတို့မှ သုတ်များ သဒ္ဒါရေးများပါရှိနေသည်ဆိုကာ

e-book is created by shanyoma

e-book is created by *sharyoma*

သီဟိုဠ်သာသနာရောက်မှ သီဟိုဠ်သား ရှင်မဟာကစ္စာယနစီရင်သည်ဟု ရေးသားပြောဆိုနေကြ၏။ ဤသို့ပြောဆိုမှတ်ယူကြသော သက္ကဋ္ဌသမား၊ သက္ကဋ္ဌကျမ်းစာကို ဘုရားဟောဒေသနာထက် အလေးအနက်ခံယူနေကြသော သူတို့သည် 'ကစ္စာယနဗျာကရဏ်း သန္ဓိကဏ္ဍ'တွင်ပါသည့် 'ပရသ မညာပယောဂ'ဟူသောသုတ်ကို သတိပြုမိကြပုံ မပေါ်ပေ။ အကြောင်းကား ဤကစ္စာယနဗျာက ရဏ်းတွင် သက္ကဋ္ဌကျမ်းဂန်တို့၌ လာသော မြတ်စ္စာဘုရားပါဠိတော်နှင့်ယှဉ်သင့်သည့်အချက်များ၊ သင့်လျော်သည့်အချက်များရှိလျှင် ထည့်သွင်းဖော်ပြသွားမည်ဟု ဆိုထားသောကြောင့်တည်း။ အဓိပ္ပါယ်ကား မြတ်စ္စာဘုရား၏ စကားတော်(ပါဠိတော်)နှင့်လျော်သောဗုဒ္ဓါနုလောမ၊ ဗုဒ္ဓါနုရူပ၊ ဗုဒ္ဓါနုဝိဋ္ဌက၊ သုတ္တာနုလောမ၊ သုတ္တာနုစ္ဆဝိကဖြစ်သည့်သက္ကဋ္ဌကျမ်းဂန်လာ သညာဝေါဟာရစသော အချို့အချက်များကို ထည့်သွင်းဖော်ပြသွားမည်ဟု ဆိုလိုပေ၏။ သီဟိုဠ်သာသနာရောက်မှ သီဟိုဠ်သား ရှင်မဟာကစ္စာယနပြုစုသည်ဟု မှတ်ယူပြောဆိုနေကြသော သက္ကဋ္ဌသမား၊ သက္ကဋ္ဌစကားကို ဘုရားထင်နေသူတို့သည် ဗုဒ္ဓမတည်း၊ သဗ္ဗညုအလိုတော်ကျ သင်ဟအဋ္ဌကထာသစ်ဆရာအရှင် မဟာဗုဒ္ဓဃောသနှင့်မရှေးမနှောင်းလာက်ပေါ် ပေါက်ခဲ့သော သီဟိုဠ်ကျွန်းသားမဟာဝိဟာရဝါသီ အရှင်ဝဇိရဗုဒ္ဓိ၏ မုခမတ္တဒီပနီခေါ် နျာသပဏာမတွင်ပါသော 'ကစ္စာယနဠ္ဟ မုနိဝဏ္ဏိတဗုဒ္ဓိ'ဟူသော စကားကို လေးလေးစားစား မှတ်မှတ်သားသား ပြတ်ပြတ်သားသား သတိထားကြစေလို၏။ ထိုစကား၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ အဘယ်ကိုမျှ ထွက်ပြေး၍မရပေ။ အလွန်ရှင်းနေ၏။ အဘယ်ကဲ့သို့ ရှင်းပါသနည်းဟူငြားအံ့။

"ဤကစ္စာယနကျမ်းကို ပြုစုသူ ကစ္စာယနမထေရ်ဆိုသည်ကား ဗုဒ္ဓမြတ်စ္စာဘုရားက ဇေတဝဂ်ဘွဲ့ထူးဖြင့် ချီးကျူးထားခြင်းခံရသော ကစ္စာယနမထေရ်မြတ်ဖြစ်၏"ဟူပေ၏။ ဤသို့ ပြောဆိုရေးသားခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ ဝိနည်းအဋ္ဌကထာများကို ဋ္ဌိကာဖွင့်၍ ရေးစီရင်ခဲ့သော ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာဆရာ သီဟိုဠ်သားအရှင်ဝဇိရဗုဒ္ဓိပင်ဖြစ်၏။

နျာသခေါ် မုခမတ္တဒီပနီကျမ်း

ဤနျာသခေါ်(ဉာသလည်းခေါ်)မုခမတ္တဒီပနီကျမ်းဆိုသည်ကား အခြားမဟုတ်။ အထက်ပါ ဇေတဝဂ်ရရဟန္တာအရှင်မဟာကစ္စာယနမထေရ် ဟောကြားစီရင်သော 'ကစ္စာယနဗျာကရဏ်း'ကိုဖွင့်ဆိုထားသော ကျမ်းပင်ဖြစ်၏။ ထိုနျာသခေါ်(ဉာသလည်းခေါ်)မုခမတ္တဒီပနီကျမ်းကို သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့တောင်ဘက် မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်နေ 'မဟာဝိဟာရဝါသီ'အရှင် ဝဇိရဗုဒ္ဓိမထေရ် စီရင်ပြုစု၏။ ထိုအရှင်ဝဇိရဗုဒ္ဓိသည် ဝိနည်းဝါးကျမ်းအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်ဖြစ်သော ဋ္ဌိကာကိုလည်း စီရင်၏။ ထိုဋ္ဌိကာကို ကျမ်းပြုဆရာ၏ နာမည်ကို အစွဲပြုကာ 'ဝဇိရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာ'ဟုပင် ခေါ်တွင်နေကြ၏။

သံပျင်ဦးကာကျမ်း

သံပျင်ဦးကာကျမ်းကား အထက်ပါ တေဒဂ်ရ ရဟန္တာအရှင်မဟာကစ္စာယန၏ ကစ္စာယနဗျာကရဏ်းကို ဖွင့်ထားသောနျာသခေါ်(ဉာသလည်းခေါ်)မုခမတ္တာဒီပနီကျမ်းကို ထပ်မံဖွင့်ဆိုသော ဦးကာကျမ်းဖြစ်ပေ၏။ အခြေအနေအရ အဆင့်အတန်းခွဲခြားပြရလျှင် ကစ္စာယနဗျာကရဏ်းမှာ ပါဠိတော်၏ အရာ၌တည်နေ၏။ နျာသခေါ်(ဉာသလည်းခေါ်)မုခမတ္တာဒီပနီမှာ အဋ္ဌကထာ၏ အရာ၌ တည်နေ၏။ သံပျင်ဦးကာမှာ ဦးကာအရာ၌ တည်နေ၏။ သံပျင်ဦးကာ၏ အရည်အသွေးကို သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၌ 'ပဌမံကရေပဒဿေ၊ သမာသာဒိတဏှာကရေ။ သမာသာဒေါ ကတေပစ္ဆာ၊ အတ္တာနိယျာထပဏ္ဍိတာ'ဟု ခပ်သိမ်းသောအရာ၌ အနက်ပေးနည်းဂါထာကို ပြသဖြင့် ဖွင့်သော ကြောင့် နှစ်သက်ဖွယ်ရှိလှသည်။ ပိဋကတ်သမိုင်းအစောင်စောင်မှာ သံပျင်ဦးကာကို သံပျင်အမတ်စီရင်သည်ဟု ဥဒါန်းစဉ်ရှည်ဖြစ်လေသည်။ စာကိုယ်တွင် နိဂုံးမပါ''ဟု သာသနာပိုင်လူထွက်မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီးမဟာဓမ္မသင်္ကြီက ရေးသားထားခဲ့၏။ အကျွန်ုပ်တို့၏ လက်တွေ့အရအားဖြင့် သံပျင်ဦးကာ၏ အတိမ်အနက်ကို ဖော်ပြရသော် ယခုအခါ သာသနဗဟိုဌာနချုပ်သဖွယ်ဖြစ်၍ သာသနဇောတိပါတုဘာဝဌာနခေါ်လောက်သော မန္တလေးရွှေမြို့တော်တွင် သဒ္ဒါအရာ၌ တောင်ပြင်ကို ဆရာတင်ထားကြ၏။ တိုက်ရိုက်ဖော်ပြရလျှင် တောင်ပြင်ဒကို့ဏာရာမခေါ် ဘုရားကြီးတိုက်ကို သဒ္ဒါဘက်အတွက် မကိုဋ်သရဖူဟူပေစလောက် တင်မြှောက်ထားကြ၏။ အထင်ရောက်ထားကြ၏။ ထိုသို့သဒ္ဒါဘက်၌ တဘက်ကမ်းမြောက် မကိုဋ်သရဖူဟူပေစလောက် အထင်ရောက်နေကြသော မန္တလေးတောင်ပြင် ဒကို့ဏာရာမမှ စာချအကျော်သဒ္ဒါနာမည်ကျော် ဆရာတော်များသည် နျာသခေါ်(ဉာသလည်းခေါ်)မုခမတ္တာဒီပနီနှင့်သံပျင်ဦးကာကို အလွန်တရာ လေးစားကြ၏။ အရေးထားကြ၏။ တခမ်းတနား အကိုးအကားပြုကြ၏။ ဤသည်ကို ထောက်၍ သံပျင်ဦးကာမည်မျှလောက် ဂမ္ဘီရဖြစ်ကြောင်း၊ လေးနက်ကြောင်း သိနိုင်ပေသတည်း။

ဓမ္မဝိလာသ ဘွဲ့တံဆိပ်

နရပတိစည်သူမင်းတရားလက်ထက်တွင် ရာမညတိုင်း ဒလမြို့ကျေး'ဒလမြို့စီရင်စု' ပတိပွထေယျရှာ(ပဒိပွဇေယျရှာဟုလည်း ခေါ်ဝေါ်ရေးသားထား၏)မှ ယင်းပတိပွထေယျရှာ ဇာတိဖြစ်သော သာရိပုတ္တရာအမည်ရှိသည့် ရှင်သာမဏေကြီးတပါးသည် အရိမဒ္ဒနာပုဂံပြည်သို့ သွားရောက်၍ ပစ္ဆိမသံဃာအပါအဝင် သီဟိုဠ်ဂိုဏ်းတဂိုဏ်း၏ နာယကဖြစ်သူ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ထံ ရဟန်းခံလျက် စာပေကျမ်းဂန် သင်ကြားနေထိုင်လေ၏။ ထိုရှင်သာရိပုတ္တရာရဟန်းပျိုသည် အဋ္ဌကထာနှင့်တကွသော ပိဋကတ်တော်များကို အပတ်တကုတ် အားထုတ်သင်ကြားတော်မူလေရာ ဉာဏ်လုံ့လဝီရိယကောင်းသဖြင့် မကြာမီ ပိဋကတ်တတ်ရဟန်းတော်တပါး ဖြစ်ခဲ့လေ၏။ အကြားအမြင်များသည်၊ ဗဟုသုတရှိသည်၊ စွမ်းရည်သတ္တိ ဗျတ္တိဗလရှိသည်ဟု ထင်ရှားကျော်စောလာလေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ ရှေ့နားတော်ကြားအောင်ပင် ထိုသတင်း ထွက်လာလေ၏။ သို့ဖြစ်

e-book is created by shanyoma

e-book is created by *sharyoma*

၍ ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ထိုရဟန်းတော်ကို ဆရာတဆူပြုမူကိုးကွယ်ရန် ကြံရွယ်ပြီး အမတ်တယောက်ကို လွှတ်၍ စုံစမ်းစေလေ၏။ စုံစမ်းသောအမတ် ပြန်လာသောအခါ သီလသိက္ခာ အကျင့်အာစာရပြည့်ဝ၍ ပိဋကတ်ကျမ်းဂန် တတ်မြောက်ကျမ်းကျင်သည်၊ ဗဟုသုတရှိသည်၊ ဗျတ္တိဗလရှိသည်ဟူသောသတင်းမှာ ကြားသည့်အတိုင်း မှန်ကြောင်း။ သို့သော် ထိုရဟန်းတော်၏ခြေတော်တဘက်တွင် ခြေမအဖျား ပြတ်နေကြောင်း လျှောက်ထားသံတော်ဦးတင်လေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်လည်း ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း မပြည့်စုံသဖြင့် ဆရာတဆူ ပြုမူကိုးကွယ်ရန် ကြံရွယ်ချက်ကို ပယ်ဖျက်လိုက်လေ၏။

သို့သော် မြတ်စွာဘုရား၏ မုခပါဠ် ပိဋကတ်တတ် ရဟန်းတော်တို့အား ကြည်ညိုလေးစားတန်ဖိုးထားသော ဘုရင်မင်းမြတ်ဖြစ်၍ ဆရာရင်း၊ သမားရင်း ရှင်ဘုရင်ကိုးကွယ်သော ရဟန်းတော်အနေဖြင့် မထားနိုင်သော်လည်း တနည်းတဖုံ ပူဇော်သက္ကာရအမှု ပြုရန် စီမံတော်မူလေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ကြီးကျယ်စွာ မင်းပွဲသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပလျက် ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်သူ ဂဏနာယကအရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်ကြီးနှင့်တကွ ဂိုဏ်းသံဃာတော်များကို ပင့်၍ သံဃပရိသတ်အလယ်တွင် ထိုအရှင်သာရိပုတ္တရာရဟန်းတော်ကို ထူးထူးမြတ်မြတ် ရဟန်းတို့အတွက် အပ်စပ်သော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ပူဇော်သက္ကာရပြုလေ၏။ ထို့နောက် သံဃပရိသတ်အလယ်၌ပင် "ဓမ္မဝိလာသ"[၁]ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ကို ဆက်ကပ်၍ ရာမညတိုင်းသို့သွားရောက်ပြီး သာသနာပြုတော်မူပါဟု သာသနာပြုအပ်တော်မူလေ၏။

အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်လည်း သာသနာတော်အကျိုးမျှော်ကိုးကာ ရာမညတိုင်းသို့ကြွပြီး သာသနာပြုတော်မူ၏။ ဒလမြို့တွင် အခြေစိုက်ကာ ရဟန်းသံဃာတော်တို့အား စာပေပိဋကတ်ပရိယတ်များကို သင်ကြားပို့ချပေးတော်မူ၏။ ထိုအခါ ရာမညတိုင်းသား မွန်လူမျိုးများက အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တပည့်တပန်းရဟန်းသံဃာများကို သီဟိုဠ်ဂိုဏ်းသံဃာတော်များဟုခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ အကြောင်းကား အရှင်သာရိပုတ္တရာမှာ ပုဂံပြည် ပစ္ဆိမသံဃာခေါ် အရှင်အာနန္ဒာ၏ သီဟိုဠ်ဂိုဏ်းဝင် သံဃာတော်အရှင်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ အရှင်သာရိပုတ္တရာကိုလည်း 'ဓမ္မဝိလာသ' ဘွဲ့တံဆိပ်ခပ်နှိပ်ဆက်ကပ်ခြင်းခံရသဖြင့် ဘွဲ့မည်ရင်းကို မခေါ်ကြတော့ပဲ "ဓမ္မဝိလာသ" မထေရ်ဟုပင် ခေါ်ဝေါ်နေကြတော့၏။

ဓမ္မဝိလာသဓမ္မသတ်ကျမ်း

အရှင်သာရိပုတ္တရာခေါ် ဓမ္မဝိလာသမထေရ်သည် 'ဣဏကော ပဒကောစေဝ'အစချီသော ဓမ္မသတ်ကျမ်းတစောင်ကိုလည်း စီရင်ပြုစုတော်မူ၏။ ထိုဓမ္မသတ်ကျမ်းမှာ 'မနုရင်းဓမ္မသတ်ကျမ်း'ကို အမှီပြု၍ စီရင်ခြင်းဖြစ်၏။ ကျမ်း၏ အမည်ကိုလည်း ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်၏ ဘွဲ့မည်တံဆိပ်ကို စွဲ၍ 'ဓမ္မဝိလာသဓမ္မသတ်'ဟုပင်ခေါ်တွင်နေ၏။

ကန်တော့ပလ္လင်(ကော်တော့ပလ္လင်လည်းခေါ်၏)
စေတီတော်နှင့်ဓမ္မရာဇိကစေတီတော်

နရပတိစည်သူမင်းတရားသည် မြတ်စွာဘုရားသားတော်သံဃာတော်များကို ကြည်ညိုသည်နှင့်အမျှ ဓာတ်တော်၊ မွေတော်၊ စေတီတော်များ တည်ထားခြင်းဌာနလည်း လစ်ဟင်းခြင်းမရှိ။ အတိပသန္နသဒ္ဓါဇောကြွသော ဘုရင်မင်းမြတ် ဖြစ်၏။ ဘိုးတော်အလောင်းစည်သူမင်းတရားကြီး၏ သဗ္ဗညုစေတီတော်နှင့်ဆင်တူယိုးမှား ပုံတော်သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူသော 'ကန်တော့ပလ္လင်'စေတီတော်နှင့်မျက်နှာတော်မုခ်ဝင်ပေါက်ခုရှိ 'ဓမ္မရာဇိက'စေတီတော်ကိုလည်း တည်ထားတော်မူခဲ့၏။ ထို့ပြင် ချောင်းကို မြေဖို့သောနေရာ၌ တည်ထားသောစူဠာမဏိစေတီတော်၏ အရှေ့ဘက်မျက်နှာမုခ်အထွက်၌လည်း အုတ်ကျောင်းကြီးစွာ တည်တော်မူ၍[1] သံဃာတော်အများ သီတင်းသုံးတော်မူပြီးလျှင် သာသနာပြုစုရ၏။

ဇေယျသိခ်ိန်နန်းတောင်းများမင်း
(ထီးလို့မင်းလို့မင်းဟူလည်း ခေါ်ခေါ်ကြ၏)

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၇၃–ခု၊ တော်သလင်းလဆန်း ၁၂–ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့တွင် နရပတိစည်သူမင်း၏ သားတော် သက်တော် ၃၇–နှစ်ရှိ ဇေယျသိခ်ိန်နန်းတောင်းများ နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၂၃–နှစ် နန်းစံ၍ သက်တော် ၆၀–တွင် နတ်ရွာစံ၏။

ခမည်းတော် နရပတိစည်သူမင်းတရား တည်ထားခဲ့သော ကန်တော့ပလ္လင်(ကော်တော့ပလ္လင်)အပြီးမသတ်သည်ကိုလည်း ပြီးစီးအောင် ထပ်မံတည်လုပ်တော်မူ၏။

ထိုမင်းလက်ထက် သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တစုံတရာ အထူးအထွေမရှိပေ။

ကျစ္စာမင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၉၆–ခုနှစ်တွင် ဇေယျသိခ်ိန်နန်းတောင်းများမင်း၏ သားတော် သက်တော် ၄၁–နှစ်ရှိ ကျစ္စာနန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၁၆–နှစ် နန်းစံ၍ သက်တော် ၅၇–နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။

ကျစ္စာမင်းလက်ထက် သာသနာရေး

ဤ'ဘုရင်မင်းတရား'ကား မြန်မာရာဇဝင်တွင် သာသနာရေးဘက် ယှဉ်ဘက်မရှိ အဓိပတိသရဖူဖြစ်တော်မူ၏။ ဖြစ်ပုံကား – ဤသို့တည်း။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ ပိဋ္ဌကတ်သုံးပုံကို ကိုးခေါက် ပြန်၍သင်ယူ၏။ ကိုယ်တိုင် ပိဋ္ဌကတ်ကို တဘက်ကမ်းခတ်တတ်မြောက်သောဘုရင်ဖြစ်၏။

---

[1] စူဠမဏိစေတီတော်၏ အရှေ့ဘက်မျက်နှာ မုခ်ဝအထွက်၌ အုတ်ကျောင်းကြီးတည်၍ သံဃာတော်များ သာသနာပြုရကြောင်းကို မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်စသည် မဖော်ပြပေ။ အင်္ဂလိပ်လက်ထက် အင်္ဂလိပ်သာသနာပိုင်ဖြစ်သော တောင်ခွင်သာသနာပိုင်ထံမှ 'သီရိစတုရင်ဗလ'ဘွဲ့ရ အငြိမ်းစားကျောက်စာရုံး စာရေးကြီး ဦးဘေရေးသော ရာဇဝံသဇာလိနီခေါ် ပုဂံရာဇဝင်သစ်၌ ဖော်ပြချက်ဖြစ်၏။

e-book is created by shanyoma

ပိဋ္ဌကတ်ကျမ်းဂန်တို့၌ သဘောသကန် မိမိရရနှင့်ထိထိရှရှ ကျနစ္စာရှိသောကြောင့်ပင် 'ကျစ္စာမင်း' ဟူ၍ ခေါ်တွင်ခြင်းဖြစ်ရာ မူလနာမည်တော်ပင် မပေါ်လှင်တော့ပေ။ ထိုခေတ်ထိုအချိန်တွင် ပုဂံပြည်၌ သာသနာ အလွန်စည်ကား၍ ပထမတန်းတကာတို့ထက် ပထမတန်းဖြစ်သော ပိဋ္ဌကတ် ပညာရှိများ အထင်အရှား ပေါများနေချိန်ဖြစ်၏။ ထိုသို့အထင်အရှား တရားကျမ်းတတ် ပိဋ္ဌကတ္တ ယပါရဂူဟူဟူသမျှတို့တွင် ရှင်ဘုရင်ကို တုနိုင်သူ ပြိုင်နိုင်သူတစုံတဦးမျှ မရှိခဲ့ပေ။ ဘုရင်ကျစ္စာမင်းတရားကား ပါဠိအဋ္ဌကထာဌီကာကျမ်းဂန်တို့၌ အနက်အဓိပ္ပါယ် သဘောသကန် ကျနလှသည်ဖြစ်၍ ထိုအချိန် ထိုအခါတွင် ပိဋ္ဌကတ်တော်ဘက်က ယှဉ်ဘက်မရှိ ကဝိရာဇာဓမ္မက္ခန္ဓာပါရဂူအလံ ထူ၍ သရဖူဆောင်း ဖြစ်နေလေ၏။

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၉ဂ–ခုနှစ်တွင် တူရှင်းတောင်ခြေမှ ကျသောရေကို ကန်ကြီးဆည်၌ ကြာမျိုးငါးပါးနှင့်ပြည့်စုံစေ၏။ ထိုကန်ကြီးထဲတွင် ဝမ်းဘဲ၊ ဟသ်ာ၊ ကြိုးကြာ၊ ရေကြက်၊ စက္ကဝက် စသောငှက်အပေါင်းတို့ မြူးထူးပျော်ပါးကြကုန်၏။ ထိုကန်ကြီးအနီး၌လည်း လယ်တာများ စီရင်တော်မူ၏။ တနှစ်သုံးသီးစားရ၏။ ထိုကန်ကြီးနှင့်လယ်ခင်းများကြားတွင် တခမ်းတနား'မင်းတဲကြီး'ဆောက်၍ ရဟန်းသံဃာတို့အား ဘုရင်မင်းမြတ်ကိုယ်တော်တိုင် တနေ့လျှင် ခုနစ်ဝါ(ခုနစ်ကြိမ်)စာချပေးတော်မူ၏။ (ရှင်ဘုရင်က ရဟန်းသံဃာများကို စာချပေးနေ၏)ဤသည်ကိုထောက်၍ ကျစ္စာမင်းတရားသည် ပိဋ္ဌကတ်တွင် အဘယ်မျှလောက် တဘက်ကမ်းခပ် တတ်မြောက်ကြောင်း ထင်ရှားသိသာနိုင်၏။ တိုင်းရေးပြည်မှုအစုစုနှင့်တကွ တရားစီရင်ခြင်း၊ စစ်ကြောကွပ်ညှပ်ခြင်း စသောအမှုတို့ကို လုံးဝဂရုမစိုက် နားမထောင်ပဲ သားတော်အိမ်ရှေ့မင်း'ဥဇနာ'နှင့်လှဲအပ်ထားတော်မူခဲ့လေ၏။ ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ရဟန်းသံဃာတော်များအား စာပေပို့ချပေးခြင်း၊ ပိဋ္ဌကတ်တော်များကို ကြည့်ရှုလေ့လာခြင်းစသော သာသနာရေးလုပ်ငန်းများနှင့်သာ ပျော်မြူး၍ ထူးထူးမြတ်မြတ် ပရိယတ္တိအရသာကို ခံစားစံစားလျက် ရှိလေ၏။

မင်းညီမင်းသား၊ မိဖုရား၊ မောင်းမမိသီတို့ကိုလည်း စာပေပိဋ္ဌကတ်တော်များသင်ကြားစေလေ၏။ မိဖုရား မောင်းမမိသီတို့အတွက် စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရူပ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ဘုံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အလွယ်တကူ သိရှိစေရန် 'ပရမတ္ထဗိန္ဒု'မည်သော အဘိဓမ္မာအကျဉ်းချုပ်ကျမ်းကလေးတစောင်နှင့်အကွာရာ၊ ပုဒ်၊ ဗျည်း၊ သဒ္ဒါနည်းနှင့်လိင်၊ ဝုစ်၊ ကံ၊ ကတ္တားစသော ဗျာကရဏ်းများအကြောင်းသိကောင်းစရာ သဒ္ဒါအကျဉ်းချုပ်ဖြစ်သော 'သဒ္ဒဗိန္ဒု'မည်သော ကျမ်းကလေးတစောင်ကိုလည်း စီရင်ပြုစုတော်မူ၏။

ကျစ္စာမင်းတရား၏မှာထားချက် မိန့်ခွန်း

မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်တွင် ကျစ္စာမင်း၏ အခန်းကဏ္ဍ၌ 'ဗလဝ သီလသမ္ပန္နော၊ နတ္ထိ မေသမော'ဤသို့သောစကားဖြင့် ရာဇဝင် ထင်ရှားစွာ ထားခဲ့၏'ဟူ၍ဖော်ပြထား၏။ ဤကား ကျစ္စာမင်းက သူ့ကိုယ်သူ ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်စားမျိုးဖြစ်ကြောင်း နောင်လာနောက်သားတို့ သိရှိကြ

e-book is created by sharyoma

ရန် မှတ်တမ်းတခုအမှာတော်ပြုခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေ၏။ အထက်ပါ ပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကား–

"ငါနှင့်တူသော အကျင့်သီလခန္ဓာ အားဗလ ပြည့်စုံသူမရှိ" ဟူ၍ ဆိုလိုပေ၏။

သာသနာပိုင်လူထွက် မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသက်ကြီ၏ သာသနာလက်ဝရစာတမ်း၌ကား တမျိုးဆိုထား၏။ ဆိုပုံကား အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

"ထိုမင်းအခန်းရာဇဝင်တွင်(ကျစ္စာမင်းအခန်းရာဇဝင်တွင်ဟု ဆိုလို၏။)'ပညာသီလ သမ္ပန္နော နတ္ထိ နမေ နဝိဇ္ဇတိ'ဟူသောစကားဖြင့် ထင်ရှားစွာ ထိုမင်းမှာထားခဲ့ကြောင်းကိုဆိုသည်။ ရာဇဝင်တတ်မှတ်သသူတို့ ကြံစည်မှတ်ယူပါကုန်" ဟု ဖော်ပြထားခဲ့၏။

မှတ်ချက်။ ။မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီးမဟာဓမ္မသက်ကြီမှာ နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကတ်သုံးပုံအ လုံးစုံဟုဆိုအပ်သော မဂဓဘာသာ၊ မြတ်စွာဘုရားစကားတော်အားလုံးနှင့် သက္ကဋ္ဌဘာသာ သဒ္ဒါကျမ်းမျိုးစုံ၊ ဗေဒင်ကျမ်းမျိုးစုံ၊ ဆေးကျမ်းမျိုးစုံတို့ကို ထုံးလိုမ္မေ ရေလိုနှောက်နိုင်သည့်ပါမောက္ခတကာတို့ထက် အဂ္ဂမဟာပါမောက္ခ ကြီးဖြစ်ပေ၏။ ထိုသို့သော စွယ်စုံပညာရှိကြီးက အထက်ပါကျစ္စာမင်း၏–

"ပညာသီလသမ္ပန္နေ နတ္ထိ နမေ နဝိဇ္ဇတိ" ဟူသောမှာတမ်းပါဠိကို အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖော်ပြခြင်းမပြုပဲ ထားခဲ့၏။ ထားခဲ့ရုံမက 'အနက်အဓိပ္ပါယ်ခဲ၏ ရာဇဝင်တတ်မှတ်သသူတို့ ကြံစည်မှတ်ယူပါကုန်" ဟူ၍ ညည်းတွားကာ မှာကြားထားခဲ့လေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အကျွန်ုပ်တို့လည်း ထိုအချက်တွင် လက်မြှောက်ကာ အရှုံးပေးလိုက်ရပါတော့သည်။

သီဟိုဠ်သားတို့ လက်ဖျားခါရသော သဒ္ဒနီတိကျမ်း

ကျစ္စာမင်းလက်ထက်၌ ထူးခြားသော အချက်တခုမှာ သဒ္ဒါအရာ၌ သီဟိုဠ်သားတို့ကပင် လက်ဖျားခါ၍ ထောမနာပြုရသော 'သဒ္ဒနီတိ'အမည်ရှိသည့်သဒ္ဒါကျမ်းကြီး ထွက်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုအချိန်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဗုဒ္ဓသာသနာ နေဝါလရောင် မကအောင် ထွန်းပြောင်ထိန်လင်း၍ အလှန်အမင်းစည်ကားနေရာ ပါဠိအဋ္ဌကထာဌီကာနှင့်တကွ သဒ္ဒါ၊ အဘိဓာန်၊ အလင်္ကာဆန်း ကျမ်းအသီးသီး၏ ထိပ်သီးပဏ္ဍိတ် ကဝိသရ ပါမောက္ခတကာတို့ထက် ပါမောက္ခဖြစ်သော ရဟန်းသံဃာတော်များ ထင်ရှားရှိနေခိုက်ဖြစ်လေ၏။ သဒ္ဒနီတိကျမ်းကြီး၏ ကျမ်းပြုဆရာကား အရှင်အဂ္ဂဝံသဖြစ်၏။ အရှင်အဂ္ဂဝံသမှာ ပုဂံတွင် ပိဋကတ်တတ် နာမည်ကျော်အရှင်အဂ္ဂပဏ္ဍိတ၏ တူရင်းဖြစ်၏။ အရှင်အဂ္ဂဝံသ၏ မိခင်(မယ်တော်)မှာ အရှင်အဂ္ဂပဏ္ဍိတ၏ နှမရင်းဖြစ်ကြောင်း ပိဋကတ်တော်အုပ် မဟာသီရိဇေယျသူဘွဲ့ခံဦးရံ၏ ပိဋကတ်သမိုင်းစာတမ်း၌ ဖော်ပြထား၏။ ထိုအရှင်အဂ္ဂပဏ္ဍိတ၏ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမှာလည်း ပုဂံတွင် ပိဋကတ်တတ် နာမည်ကျော်ဖြစ်သော အရှင်မဟာအဂ္ဂပဏ္ဍိတဖြစ်၏။ ထိုအရှင်မဟာအဂ္ဂပဏ္ဍိတမှာ သက်တော် ၃၇–နှစ်အရှိတွင် မဇ္ဈိမဒေသ ဗုဒ္ဓဂါယာ မဟာဗောဓိသို့ဘုရားဖူးကြွရောက်၍ ထိုမှအပြန် လမ်းခရီးတဝက်တွင် ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၅၃၅–ခုနှစ် တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၃–ရက်၊ အင်္ဂါနေ့ အရုဏ်မတက်မီ ပြန်လွန်တော်မူ

e-book is created by shanyoma

ကြောင်း၊ ပုဂံမြို့ 'သရပါ'တံခါးအနောက်၌ ဂူနှင့်ရှိသော မဟာအဂ္ဂပဏ္ဍိတစေတီကျောက်စာ၌ အတည့်အလင်း ထိုးထားပေ၏။ သဒ္ဒနီတိကျမ်းဆရာအရှင်အဂ္ဂဝံသ၏ဦးလေးဖြစ်သော အရှင်အဂ္ဂပဏ္ဍိတသည်လည်း နာမည်ကျော် ပိဋကတ်တတ် မထေရ်ပင်ဖြစ်၏။ ထိုအရှင်အဂ္ဂပဏ္ဍိတသည် "လောကုပ္ပတ္တိပကာသနီ'မည်သောကျမ်းကို စီရင်ပြုစုထားခဲ့၏။

သဒ္ဒနီတိသုံးကျမ်း

သဒ္ဒနီတိကျမ်းမှာ တကျမ်းတည်းမဟုတ်၊ သုံးကျမ်းဖြစ်၏။ သုံးကျမ်းဟူသည်ကား–

(၁) သဒ္ဒနီတိ ပဒမာလာ

(၂) သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ

(၃) သဒ္ဒနီတိ သုတ္တမာလာတို့ဖြစ်ပေ၏။

ထိုသုံးတို့တွင်–

(၁) ပဒမာလာကျမ်း၌ နာမ်ဝိဘတ်နှင့်အာချာတ်ဝိဘတ်တို့၏ အစဉ်လိုက်ပုဒ်စဉ်(ပဒမာလာ)များ ဖော်ပြထား၏။

(၂) ဓာတုမာလာကျမ်း၌ ဓာတ်စဉ်များ ဖော်ပြထား၏။

(၃) သုတ္တမာလာကျမ်း၌ ကစ္စာယနသဒ္ဒါကျမ်း(သဒ္ဒါကြီးရှစ်စောင်ပါ၌)ကဲ့သို့ ကိုယ်ပိုင်သုတ်တည်၍ ဝုတ္တိ၊ ဥဒါဟရဏ်များနှင့်တကွ ဖော်ပြထား၏။

ထိုသုံးကျမ်း၌ပါရှိသော အချက်အလက်များမှာ နိကာယ်ငါးရပ်၊ ပိဋကတ်သုံးပုံ အလုံးစုံတည်းဟူသော ဓမ္မကွန္ဓာရှစ်သောင်းလေးထောင်နှင့်သက္ကဋ္ဌဘာသာ လောကီသဒ္ဒါနှင့်ပတ်သက်သမျှ အနှစ်သာရဟူသမျှ ယူငင်ရေးသားထားချက်များ ဖြစ်ပေ၏။ သဒ္ဒနီတိကျမ်းဆရာ အရှင်အဂ္ဂဝံသကား သက္ကဋ္ဌဘာသာ သဒ္ဒါဗျာကရဏ်းဟူသမျှကို ထုံးလိုမ္ဘေ ရေလိုနှောက်၍ ပါမောက္ခတကာတို့ထက် အဂ္ဂမဟာပါမောက္ခမဟာဝေယျာကရဏိကသဒ္ဒသတ္ထပါရဂူ အဓိပတိသရဖူဖြစ်တော်မူသော်လည်း ဗုဒ္ဓဝစန အာဟစ္စဘာသိတဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏စကားတော်နှင့်မလျော်လျှင် ဗုဒ္ဓါနုလောမ၊ ဗုဒ္ဓါနုရူပ၊ ဗုဒ္ဓါနုစ္ဆဝိက၊ သုတ္တာနုလောမ၊ သုတ္တာနုရူပ၊ သုတ္တာနုကူလ၊ သုတ္တနုစ္ဆဝိက မဖြစ်လျှင် သက္ကဋ္ဌဘာသာသဒ္ဒါနည်းများကို လုံးဝမသုံးစွဲဘဲ အပုပ်ချသကဲ့သို့ ရှုတ်ချကာ ဆုတ်ချေနင်းဖဲ့၍ ကဲ့ရဲ့သံဂရဟာ စကားများနှင့်မြတ်စွာဘုရားစကားတော်ဘက်က ရှေ့နေလိုက်လေ့ရှိပေသည်။ ဥဒါဟရဏ်ပုံစံပြုရလျှင် သဒ္ဒနီတိသုတ္တမာလာ သမာသကဏ္ဍ'နိစ္စသက္ကာဒိတော ဒတ္တိယော' သုတ်၏ဝုတ္တိ၌–

"ကေစိပန သက္ကဋ္ဌဘာသာယံ ကတပရိစယာ။ သက္ကဋ္ဌဘာသာယ သံဝဏ္ဏာ၊ သာသနိက ပါဠိနယံ အနောလောကေတ္မာ ဗြဟ္မဒတ္တံစီဝရံ ဒေဝဒတ္တော ပတ္တောတိ သဒ္ဒရစနံ ကုဗ္ဗိသု။ တံသာသနံ ပတ္မာနယုဇ္ဇတိ။ တာဒိသဿ ဂုဏ သဒ္ဒဿ သာသနေ အဘာဝတော။ အဋ္ဌကထာ စရယေ ဟိစ ဆဋ္ဌနတော"ဟူ၍ သက္ကဋ္ဌဘာသာသမားများကို ရက်ရက်စက်စက် ထုနှက်ထားပေ၏။

e-book is created by sharyoma

အထက်ပါ ပါဠိ၏ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်ကား–

"သက္ကဋ္ဌဘာသာ၌ ပြုအပ်သော လေ့ကျက်ခြင်းရှိကုန်သော သက္ကဋ္ဌဘာသာဖြင့် ကြီးပွားလာကုန်သော အချို့သောသူတို့သည် သာသနာတော်၏ ပါဠိနည်းကို မကြည့်ရှုပဲ 'ဗြဟ္မဒတ္တံစီဝရံ ဒေဝဒတ္တော ပတ္တော'ဟူ၍ ပါဠိဘာသာစာစီစာကုံးပြုကြကုန်၏။ ထိုသို့ပြုသော စာစီစာကုံးများသည် သာသနာတော်သို့ရောက်လာသောအခါ မသင့်မလျော်သော အဖြစ်သို့ ရောက်သွား၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုသို့သော ပါဠိအနေအထား၊ သဒ္ဒါအနေအထားများ သာသနာတော်၌ မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်သိ ကဝိရာဇာဖြစ်သော အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တို့က ပယ်စွန့်ထားသောကြောင့်လည်းကောင်းဖြစ်၏''ဟူပေ၏။

ပုဂံနှင့်သီဟိုဠ် သဒ္ဒါတတ်ပြိုင်ခြင်း

စတုတ္ထရတနာပူရအဝမြို့တည် ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် မောင်းထောင်သာသနာပိုင်လူထွက် မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြီးရေးသည့်သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း၌ သဒ္ဒနီတိကျမ်းနှင့်ပတ်သက်၍–

"ပုဂံသားရဟန်းများ သဒ္ဒါတတ်လှသည်ဟူ၍ သီဟိုဠ်တိုင်အောင် ကျော်စောလေသောကြောင့် သီဟိုဠ်သား သဒ္ဒါတတ်ရဟန်းများ ပြိုင်ဆိုင်မည်ဟု ပုဂံသို့ကူးလာကြသည်။ ပုဂံသားရဟန်းများက သဒ္ဒနီတိကျမ်းကို ထုတ်၍ပြသည်ကို ကြည့်ရှုကြပြီးလျှင် သဒ္ဒါအရာတွင် သည်ကျမ်းကဲ့သို့ သီဟိုဠ်မှာလည်း မရှိပေ။ သည်ကျမ်းတွင် လာသည့်အတိုင်း အကုန်အစင် ငါတို့လည်း မတတ်နိုင်ချေဟုဆို၍ သီဟိုဠ်ရဟန်းများ ပြန်သွားလေသည်ဟု ယခုထက်တိုင်အောင် ဥဒါန်းစဉ်ရှည်ပြောဆိုကြသည်''ဟု ဖော်ပြထားခဲ့၏။

သဒ္ဒနီတိနှင့်နမောဗုဒ္ဓါယသိဒ္ဓံ

"နမောဗုဒ္ဓါယသိဒ္ဓံ–အ, အာ, ဣ, ဤ, ဥ, ဦ, ဧ, ဩ''ဟူ၍ သင်ပုန်းကြီး၏ အစတွင် ကလေးသူငယ်ဘဝက လူတိုင်းသင်ကြားခဲ့ကြရ၏။ ထို"နမော ဗုဒ္ဓါယသိဒ္ဓံ''ဟူသော ပါဠိအတိုကလေးသည် မည်သည့်ခေတ် မည်သည့်တိုင်းပြည် မည်သည့်မင်းလက်ထက် စတင်ပေါ်ပေါက်လာကြောင်းကိုမူ သိသူအတော်ပင်ရှားပေ၏။ မြန်မာရာဇဝင်နှင့်မြန်မာသာသနာဝင်တွင် လိုက်လံရှာဖွေသောအခါ တကောင်းခေတ်နှင့်သရေခေတ္တရာခေတ်တို့တွင် ထိုပါဠိအတိုကလေးကို မတွေ့ရပေ။ ပုဂံခေတ်တွင်မူ တွေ့ရရုံမက တပြည်လုံးသုံးစွဲ၍ ခေတ်စားနေသောပါဠိအတိုကလေးဖြစ်နေကြောင်း အထက်ဖော်ပြပါ သဒ္ဒနီတိကျမ်းကြီး၏ ပဒမာလာပိုင်း၌ အကျယ်တဝင့် တခမ်းတနားဖော်ပြထားပေ၏။ ဤ၌ပြီးခဲ့သော သရေခေတ္တရာသာသနာဝင်တွင် အကျွန်ုပ်တို့ ပဋ္ဌိညာဉ်ထားခဲ့သည့်အတိုင်း သာသနဘာသာဖြစ်သော ''တန္တ္ရာရောပိတ မာဂဓဘာသာ''ခေါ် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသုံးပါဠိဘာသာနှင့်ကပ်ပြီးလိုက်ပါလာသော ''သက္ကဋ္ဌဘာသာ''၏ မာဂဓဘာသာအပေါ်၌ ခေတ်စားဝါးမျိုခြင်း

e-book is created by shanyoma

ခံရပုံကို အကျဉ်းအမြွှက်မျှ လင်းလျက်ပြခဲ့ပေအုံ့။

ပုဂံပြည်တွင် သာသနာတော် နေလိုလလို ထွန်းကားနေ၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ဖြစ်သော ပါဠိတော်များ၏ တည်ရာ မာဂဓဘာသာ ခေတ်စားလာ၏။ မာဂဓဘာသာနောက်မှ ကပ်လိုက်လာသော သက္ကဋ္ဌဘာသာလည်း မာဂဓဘာသာလောက်နီးနီး ခေတ်စားလာ၏။ တချို့နေရာတွင် သက္ကဋ္ဌဘာသာက မာဂဓဘာသာနှား ကပ်ပြီး မာဂဓဘာသာကိုပင် ဝါးမျိုနေ၏။ သက်သေပုံစံ ဥဒါဟရဏ်ထုတ်ပြရသော် အခြားမဟုတ် "နမောဗုဒ္ဓါယသိဒ္ဓံ"ပင်ဖြစ်၏။ သင်ပုန်းကြီးအစ သရရှစ်လုံးနှင့်ဗျည်းသုံးဆယ့်သုံးလုံးကို သင်ယူသည့်လူမမည် ကလေးသူငယ်ဘဝကစပြီး ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကို ရှိခိုးရမှန်းသိအောင် "နမောဗုဒ္ဓါယသိဒ္ဓံ"ဟူသော ခေါင်းစဉ်ပါဠိအတိုကလေးကို ဆရာဖြစ်သူ ရဟန်းသံဃာတော် ပညာတတ်မထေရ်ကြီးများက စီကုံးရေးသားပေးထားကြ၏။ ထိုပါဠိအတိုကလေး၏ အဓိပ္ပါယ်ကား "မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုးပါ၏။ ပြီးစီးအောင်မြင်ပါစေသတည်း"ဟု ဆိုလို၏။ ထိုပါဠိအတိုကလေးကို သရုပ်ခွဲ၍ ပုဒ်ခွဲ၍စိစစ်လိုက်လျှင် သက္ကဋ္ဌဘာသာ၏ ဝါးမျိုပုံပေါ်လာ၏။ ပုဒ်ခွဲကြည့်ကြစို့။ နမော တပုဒ်၊ ဗုဒ္ဓါယ တပုဒ်၊ သိဒ္ဓံ တပုဒ်၊ ပေါင်း သုံးပုဒ်ရှိသည်ကိုတွေ့ရ၏။ ထိုတွင် "သိဒ္ဓံ"ဟူသော စကားလုံးမှာ သရေခေတ္တရာသာသနာဝင်ခန်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း သက္ကဋ္ဌ သက္ကဋ္ဌထုံးစံ သက္ကဋ္ဌဟန် သက္ကဋ္ဌကျမ်းဂန်များ၌ မပါလျှင် မပြီးသလောက် ခရီးရောက်ကာ ရေပန်းစားနေသောစကားလုံးဖြစ်၏။ သာသနာတော်ကျမ်းစာဖြစ်သော ပါဠိအဋ္ဌကထာဋ္ဌီကာကျမ်းဂန်တို့တွင် "သိဒ္ဓံ"ဟူသောစကားလုံးကို သုံးစွဲရှိးမရှိပေ။ "ဗုဒ္ဓါယ"ဟူသောပုဒ်၌လည်း သဒ္ဒါအနေအထားအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဝစနဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားစကားတော် သာသနာတော်နည်းအလို"ဗုဒ္ဓါယ"ဟူ၍ မနေနိုင်ပေ။ "ဗုဒ္ဓသ"ဟူ၍သာ နေနိုင်၏။ ဗုဒ္ဓါယဟူသော ပါဠိအနေအထားမှာ သက္ကဋ္ဌဘာသာသဒ္ဒါကျမ်းများနည်းအရ ယူငင်စီစဉ်ထားခြင်းဖြစ်၏။

ဤ"နမော ဗုဒ္ဓါယ သိဒ္ဓံ"ဟူသော ပါဠိကို တီထွင်စီရင်ပေးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ သာသနဗာဟိရကခေါ် သာသနာပ သာသနာပြင်ဘက်က ပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်ကြပေ။ သာသနာတွင်က "သာသနာဝစရ"ဖြစ်သော သာသနဝန်ထမ်းကျမ်းဂန်တတ်အကျော် ထိပ်သီးဇော်ပုဂ္ဂိုလ်မော်များဖြစ်ကြပေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတို့သည် ကလေးသူငယ်တို့အတွက် တီထွင်စီရင်ပေးကြရုံမက မိမိတို့ကိုယ်တိုင်ပင် 'နမောဗုဒ္ဓါယ'စသည်ဖြင့် ပါဠိဘာသာနှင့်ဂါထာများ စုဏ္ဏိယများစီကုံးကာ ရတနာသုံးပါးကို ရှိခိုးခြင်း'ရတနတ္တယပဏာမ'ကို ပြုကြကုန်၏။ ဤသို့ပြုခြင်းကား သာသနာတော်နည်းအားဖြင့် ဗုဒ္ဓါယဟူ၍မရှိနိုင်၊ မရှိကောင်း၊ မနေနိုင် မနေကောင်းသည်ကို မသိ၍မဟုတ်၊ သိကြ၏။ သိကြလျက်နှင့် ပြုမူခြင်းကား သက္ကဋ္ဌဘာသာသဒ္ဒါကျမ်းများ၏ နည်းအရ ခေတ်ဆန်သည်။ ကောင်းသည်ဟုထင်ကာ တမင်တီထွင်စီရင်ပြုမူကြခြင်းဖြစ်၏။ (ထိုအချိန်တွင် ပုဂံပြည်၌ သက္ကဋ္ဌဘာသာအလွန်ခေတ်စားနေ၏။) သာသနာတော်နည်းအားဖြင့် 'ဗုဒ္ဓါယ'ဟူ၍မနေနိုင်၊ 'ဗုဒ္ဓသ'ဟူ၍သာနေနိုင်ကြောင်း ကောင်းစွာသိရှိသူ နိပုဏာပဏ္ဍိတ ကဝိသာရဝိဒူ ပိဋ္ဌကတ္တာယပါရဂူတို့ကပင် 'ဗုဒ္ဓါယ'ဟူသော သက္ကဋ္ဌသဒ္ဒါနည်းနှင့်ဝန္ဒနာပဏာမပြုနေကြခြင်းမှာ သက္ကဋ္ဌဘာသာက မာဂဓ

e-book is created by sharyoma

ဘာသာကို လှမ်းမိုးခြင်း၊ ဝါးမျိုခြင်းပင် ဖြစ်တော့၏။ ထိုအချိန်က ပုဂံပြည်တွင် သာသနာတော်နည်းနှင့် 'ဗုဒ္ဓသာ'ဟူ၍ဆိုကာ ဝန္ဒနာပဏာမပြုသူ လုံးဝမရှိမဟုတ်၊ အနည်းငယ်မျှတော့ရှိကြောင်း သဒ္ဒနီတိပဒမာလာ၌ ဖော်ပြထားပေ၏။ ပုဂံခေတ်၌ ရေးထိုးထားသောကျောက်စာအချို့တွင် အစ၌ 'ဂြိ'ဟူ၍ပါလေ့ရှိရာ ထိုစာလုံးမှာ သက္ကဋ္ဌဝေါဟာရဖြစ်၏။ မြန်မာလိုပြန်လျှင်(မာဂဓာသာပြန်လျှင်)သိရီဟူ၍ဖြစ်၏။ ဤ'ဂြိ'(သိရီ)ဟူသောစာလုံးကို စာပေရေးရာ၌ ခေါင်းစီးထိပ်ပေါ်က အမြတ်တနိုးထား၍ သုံးစွဲခြင်းမှာလည်း သက္ကဋ္ဌဘာသာကျမ်းစာများ၏ထုံးစံကို ယူငင်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရားစကားတော်ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဝစနမာဂဓဘာသာကျမ်းဂန်များတွင် ထိုစာလုံးမျိုး ထိုအသုံးမျိုး သုံးရုံးထုံးစံမရှိပေ။ ဤကဲ့သို့ နာနာနယနိပုဏာဂမ္ဘီရဖြစ်၍ သိမ်မွေ့နက်နဲခက်ခဲသောနည်းအမျိုးမျိုးနှင့်ပြည့်စုံသည့်မြတ်စွာဘုရား၏ဗုဒ္ဓဝစန၊ အာဟစ္စဘာသိတဖြစ်သောပါဠိတော်ထဲသို့ သက္ကဋ္ဌဘာသာဝင်ရောက်ရောယှက်လာခြင်းသည် သာသနာတော်အတွက် အားနည်းချက်တခုပင်ဖြစ်တော့၏။ အကြောင်းကား သက္ကဋ္ဌဘာသာမှာ မြတ်စွာဘုရားသုံး(ဗုဒ္ဓသုံး)တန္တြာရောပိတမာဂဓဘာသာခေါ် ပါဠိဘာသာထင်ရှားရှိနေပါလျက်နှင့်သက္ကဋ္ဌဘာသာနည်းနာကို ယူငင်သုံးစွဲနေခြင်းသည် ရှက်ဖွယ်ကောင်းလှပေ၏။ စက်ဆုပ်ဖွယ် ကောင်းလှပေ၏။

ပြဿဒါးစေတီ

ဘုရင်ကျစ္စာမင်းတရားသည် အခြားရှင်ဘုရင်များနည်းတူ ဘုရားစေတီတော်တဆူကို တည်တော်မူ၏။ သို့ရာတွင် ဘုရင်မင်းမြတ်မှာ ပိဋ္ဌကတ်တော်များနှင့်သာ ပျော်မွေ့၍ စီမံဆော်သြခြင်းမရှိသဖြင့် ဘုရားစေတီအပြီးမသတ်ပေ။ ထိုဘုရားစေတီတော်အတွက် ထူးခြားချက်မှာ ဘုရားစေတီတည်ရန် အုတ်စု၍လုပ်သည်လည်း ပြဿဒါး၊ ပန္နက်ချသည်လည်း ပြဿဒါးနေ၊ အုတ်မြစ်စသည်လည်း ပြဿဒါးနေ့၊ အလုံးစုံစု၍ လုပ်သမျှကို ပြဿဒါးနေ့တွင်သာ လုပ်စေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ထိုစေတီတော်ကို ပြဿဒါးဘုရားဟုခေါ်တွင်နေရာ ယခုထက်တိုင် ပြဿဒါးဘုရားဟုပင် ခေါ်နေကြ၏။ ပုဂံ ဘွားစောရွာ၏အနောက်မြောက်တွင် ထိုစေတီတော်တည်ရှိ၏။

သဒ္ဒါငယ်ကျမ်းပြု စုဖုရား

ဘုရင်ကျစ္စာမင်းတရားမှာ ကိုယ်တိုင်က ပိဋ္ဌကတ်တတ်ဖြစ်၍ သားတော်သမီးတော်မှစပြီး နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားအားလုံးကို စာပေပိဋ္ဌကတ်တတ်မြောက်ရန် သင်ကြားပို့ချပေးထားတော်မူခဲ့၏။ ထိုအချိန်ကား မြတ်စွာဘုရားစကားတော် ပိဋ္ဌကတ်တော်များ ပုဂံပြည်တွင် ရေပန်းစား၍ တရားတော်ရောင် နေရောင် လရောင်မက ထွန်းလင်းနေချိန်ဖြစ်၏။ ဘုရင်ကျစ္စာမင်းတရား၏ သမီးတော်'စုဖုရား'တပါးသည် ခမည်းတော်ဘုရင်မင်းမြတ်၏ သင်ကြားပို့ချပေးချက်အရ ပိဋ္ဌကတ်တွင် တဘက်ကမ်းခတ်လောက်အောင် တတ်မြောက် ကျွမ်းကျင်လေ၏။ စုဖုရားသည် နောင်လာနောက်သားတို့အတွက် သဒ္ဒါဘက်တွင် အခြေပါဒရစေရန် 'ဝိဘတ္တိတ္ထ'[၁]မည်သောသဒ္ဒါ

e-book is created by shanyoma

ငယ်ကျမ်းတစောင်ကို ပြုစုထားခဲ့၏။

အနော်ရထာမင်းစော ဝင်စားသူ

ဘေးတော် သာသနဒါယကာ အနော်ရထာမင်းစောလက်ထက် ပြက်ခရေတောင်ခြေ၌–

"ငါ ဤပြည်တွင် နောက်တကြိမ် မင်းဖြစ်မှ ပေါက်စေသော"ဟု အနော်ရထာမင်းစော ကိုယ်တိုင်အဓိဋ္ဌာန်၍ စိုက်ခဲ့သောပေပင်သည် ဤယခု ကျစ္စာမင်းလက်ထက်တွင် ပေါက်လာ၏။ ထိုအကြောင်းကို ကျစ္စာမင်းတရားသိလျှင် အလွန်ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်တော်မူ၏။ သို့ဖြစ်၍ ကျစ္စာမင်းတရားကို အနော်ရထာမင်းစော ဝင်စားသူဟု မှတ်ယူယုံကြည်ကြ၏။ ဤအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ပုဂံရာဇဝင်အတွက် ရာဇဝင်အစဉ်အဆက် မှတ်သားချက်ပြုလာကြသော မင်းသုံးပါး တို့၏လူဝင်စားဖြစ်ပုံကို ရာဇဝင်ပညာရှင်များက အောက်ပါအတိုင်း အထင်အရှားဖော်ပြထား ကြ၏။

၁။ (က) ပုဂံပြည်ကို ပထမဦးစွာ တည်ထောင်သော သမုဒ္ဒရာဇ်မင်း။
(ခ) သာသနဒါယကာ အနော်ရထာမင်းစော။
(ဂ) ပိဋ္ဌကတ္တယကောဝိဒဖြစ်သူ ကျစ္စာမင်းတရား။
ဤမင်းသုံးပါးသည် တယောက်တည်းဖြစ်၏။

၂။ (က) ဌက်ကြီး၊ ဝက်ကြီးစသော ရန်သူများကို နှိမ်နင်း၍ မင်းအဖြစ်သို့ရောက်ခဲ့သော ပျူစောထီးမင်း။
(ခ) သေဉ်လည်ကြောင်မင်း။
(ဂ) ကျန်စစ်သားမင်း။
ဤမင်းသုံးပါးသည် တယောက်တည်းဖြစ်၏။

၃။ (က) စလေဝခွေးမင်း။
(ခ) နရသူခေါ် ကုလားကျမင်း။
(ဂ) မင်းခွေးချေးခေါ် တရုတ်ပြေးမင်း။
ဤမင်းသုံးပါးသည် တယောက်တည်းဖြစ်၏။

ဥဇနာမင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၆၁၂–ခုနှစ်တွင် ကျစ္စာမင်း၏ သားတော် သက်တော် ၃၃–နှစ်ရှိ ဥဇနာ နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၅–နှစ် နန်းစံ၍ သက်တော် ၃၈–နှစ်တွင်နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက် သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တစုံတရာ အထူးအထွေ မရှိပေ။

၁။ ဝိဘတျတ္ထမည်သောကျမ်းကို ကျစ္စာမင်း၏ သမီးတော်တပါးစီရင်ခဲ့ကြောင်း။ ပဋ္ဌမသင်္ဂါယနာတင်ဘုရင် မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် ပညာသာမိ သီရိကဝိဇေမဟာမမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရုဘွဲ့ခံ ဒုတိယမောင်းထောင်ဆရာတော်စီရင်သော 'သာသနဝံသပွဒီပိကာ'အမည်ရှိသောပါဠိ ဘာသာနှင့်ရေးထားသော သာသနာဝင်ကျမ်း၌ ဖော်ပြထား၏။ ပိဋ္ဌကတ်တော်အုပ် မိုင်းခိုင်းမြို့စား မဟာသီရိဇေယျသူ၏ ပိဋ္ဌကတ်သမိုင်း စာတမ်း၌မူ ဝိဘတျတ္ထကို ဝိဇယာပုရမည်သော ပင်းယမြို့နေ အမည်မသိမထေရ်ပြုသည်ဟု ဖော်ပြထား၏။

e-book is created by sharyoma

မင်းခွေးချေးခေါ် တရုတ်ပြေးမင်းလည်းခေါ် နရသီဟပတေ့မင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၆၁၇–ခုနှစ်တွင် ဥဇနာမင်း၏သားတော် သက်တော် ၁၆–နှစ်ရှိ မင်းခွေးချေးသည် 'နရသီဟပတေ့'ဟူသောအမည်ကို ခံယူ၍ နန်းတက်၏။ ဘွဲ့တံဆိပ်တော်မှာ 'သီရိတြိဘဝနာဒိတျပဝရ မဟာရာဇာ'ဟူ၍ဖြစ်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၃၁–နှစ်၊ မှန်နန်း မဟာရာဇဝင်တော်အလိုအားဖြင့် ၃၅–နှစ်။ ရာဇဝင်ချုပ်လက်ဘနှင့်မင်္ဂလာစေတီကျောက်စာအရ ၄၄–နှစ် နန်းစံ၍ နတ်ရွာစံ၏။

နရသီဟပတေ့မင်းလက်ထက် သာသနာရေး ဦးကျည်ပ္ပေ့ခေါ် ဒီသာပါမောက္ခဆရာတော်

မင်းခွေးချေးဟူ၍လည်းကောင်း၊ တရုတ်ပြေးမင်းဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဆိုသော နရသီဟပတေ့မင်းလက်ထက်။ အသက်ခြောက်ဆယ်ကျော်မှ ရဟန်းပြုသော'ဦးကျည်ပ္ပေ့'ခေါ် ဒီသာပါမောက္ခဆရာတော်ကား သာသနာဝင်တွင် မှတ်တမ်းတင်လောက်အောင် ထူးခြားသော ဆရာတော်မထေရ်ကြီးဖြစ်၏။ ထိုဆရာတော်မထေရ်ကြီး၏ အကြောင်းကို ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် မင်းတိုင်ပင်အမတ်ကြီး မဟာဓမ္မသင်္ကြီ်ခေါ် သာသနာပိုင်လူထွက်မောင်းထောင်ဆရာကြီးရေးသားသော သာသနာလက်ာရစာတမ်း၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားခဲ့၏။

"ပုဂံပြည်တွင် နရသီဟပတေ့မင်းလက်ထက် ခြောက်ဆယ်ကျော်ရှယ်မှ ရဟန်းပြုသော ရဟန်းကြီးတဦးသည် စာပေသင်ရန် ကုံ့ကူဆန် ခံမည်ဟု မင်းအိမ်သို့ဝင်လေသော် အကြောင်းကို မေး၍ စာပေသင်ရန် ကုံ့ကူဆန်ခံကြောင်းကို ပြောသည်တွင် ကျည်ပ္ပေ့အတက်ပေါက်မှ စာပေတတ်တော့မည်ဟု မင်းက ဆိုလိုက်သည်နှင့် တနေ့လျှင် ဒန်ပူခန်ရှိမျှတက်၍ သဒ္ဒါ သင်ကြိုတ်ကစလျက် စာပေကျမ်းဂန် သင်သည်။ မကြာမြင့်မီပင် ကျမ်းဂန်တတ်မြောက်လေ၏။ ကျည်ပ္ပေ့ကို သစ်ခက်သစ်ညှန့်စီး၍ မင်းအိမ်သို့ဝင်ပြန်လေသည်တွင် အကြောင်းကို မေးသော် ကျည်ပ္ပေ့အတက်ပေါက်၍ဝင်လာကြောင်းကို ပြောဆိုသောကြောင့် စာပေကျမ်းဂန်တတ်မြောက်ပြီဟု ဆိုလိုသည်။ ခြောက်ကျောင်းသား၊ ကျမ်းတတ်သံဃာများကို မေးမြန်းစုံစမ်းစေ အမိန့်တော်ရှိ၍ မေးမြန်းစုံစမ်းကြရသည်။ မေးမြန်းတိုင်း ဖြေပြောနိုင်သည်။ ငါ့ရှင်တို့ ငါ့ကို မေးမြန်းလှလေပြီ။ ငါတလှည့် မေးမြန်းပါဦးမည်ဟု ခွင့်ပန်၍ အညသမာန်းစေတသိက်၌ အညာ၏ အပဒါန်ကို ခံပါကုန်ဟု ရဟန်းကြီးက မေးမြန်းသည်ကို ခြောက်ကျောင်းသားသံဃာများက အပဒါန်မခံတည့်နိုင်ရှိသည်။ ထိုအကြောင်းကို နရသီဟပတေ့မင်းကြီးကြား၍ ထိုရဟန်းကြီးကို 'ဒီသာပါမောက္ခ'ဟူသော တံဆိပ်နာမံနှင့်ဆရာပြု၍ ကိုးကွယ်လေသည်ဟု ယခုထက်တိုင် ဆရာစဉ်ဆက် ဥဒါန်းစဉ်ရှည် ပြောဆိုကြသည်။"
ဟု သာသနာလက်ာရစာတမ်း၌ တခမ်းတနားဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရ၏။

အထက်ဖော်ပြပါ ဦးကျည်ပ္ပေ့ခေါ် ဒီသာပါမောက္ခဆရာတော်ကား စာပေပိဋကတ်ဘက်ကသာ ထက်မြက်သည် မဟုတ်။ နိုင်ငံရေးဘက်ကလည်း ထက်မြက်၍ နရသီဟပတေ့မင်းလက်

e-book is created by shanyoma

ထက် တရုတ်မြန်မာအရေးတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့ကို ခေါင်းဆောင်ကာ တရုတ်ပြည် ပီကင်းမြို့တော်အရောက်သွားရောက်ဆောင်ရွက်ခဲ့၏။ ဦးကျည်ပ္ပေသည် ခရစ်သက္ကရာဇ်(အေဒီသက္ကရာဇ်) ၁၂၇၅–ခုနှစ်၊ မြန်မာဂေါစာသက္ကရာဇ် ၆၄၇–ခုနှစ်တွင် ပုဂံပြည်မှ တရုတ်ပြည် ပီကင်းမြို့တော်သို့ သံတမန်အဖြစ်နှင့်ကြွရောက်ခဲ့၏။ ထိုအချိန်က တရုတ်ပြည်တွင် ကမ္ဘာကျော်ကေရာဇ်ဖြစ်သူ မွန်ဂိုဝ(တာတာ)ဘုရင် ကူဗလိုင်ခန် အုပ်စိုးနေခိုက်ဖြစ်၏။ ဆရာတော်ဦးကျည်ပ္ပေသည် မွန်ဂိုကေရာဇ်နှင့်စစ်ပြေငြိမ်းရေးစကားများ ပြောဟောၗ် တရုတ်မြန်မာနှစ်ပြည်ထောင် ရှေ့လမ်းဌေလမ်းပေါက်အောင် ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့၏။ ဦးကျည်ပ္ပေခေါ် ဒီသာပါမောက္ခဆရာတော်သည် မိမိတရုတ်ပြည်သို့သွားရောက်ၗ် မွန်ဂိုကေရာဇ်အား စစ်ပြေငြိမ်းရေးဟောပြောပုံ၊ တာတာစစ်ဗိုလ်တို့နှင့်မေးမြန်း ပြောဆိုပုံ၊ တရားဟောပြောပုံ၊ အရေးပြီးပြတ်ပုံတို့ကို ကျောက်စာရေးထိုးၗ် ထားခဲ့၏။ ကျောက်စာထိုးသောနှစ်မှာ မြန်မာဂေါစာသက္ကရာဇ် ၆၄၇–ခုနှစ် ဖြစ်၏။ ထိုကျောက်စာကို ဒီသာပါမောက္ခကျောက်စာဟု ခေါ်တွင်ကြ၏။ ပုဂံမြို့၏တောင်ဘက်အနီးရှိ တရုတ်ပြေးမင်းခေါ် နရသီဟပတေ့မင်း၏ကောင်းမှုဖြစ်သော မင်္ဂလာစေတီတွင် အထက်ပါ ဒီသာပါမောက္ခကျောက်စာရှိ၏။

နရသီဟပတေ့(တရုတ်ပြေးမင်း)လက်ထက် သာသနာရေးဘက်မှ ပျက်စီးချက်

နရသီဟပတေ့မင်းလက်ထက် တရုတ်နှင့်မြန်မာ စစ်ဖြစ်ကြရာ လက်ရှိ ပုဂံမြို့တော်ကျဉ်းနေသည်ထင်ၗ် မြို့တော်ကို ထပ်ဖုင့်ကာ ကျယ်ကျယ်လှင့်လှင့် တည်ဆောက်ရန် စီမံစိုင်းပြင်းတော်မူ၏။ ထိုအခါ ရုတ်တရက် ချက်ချင်း အုတ်ကျောက်ရနိုင်ရန် ခဲယဉ်းသဖြင့် စေတီဘုရားဂူကျောင်းများကို ဖျက်ၗ် အုတ်ကျောက်တို့ကို ယူငင်လေ၏။ ဖျက်ဆီးၗ် ပြီးစီးသောစေတီဘုရားဂူကျောင်းများမှာ ဂူကြီးတထောင်၊ ဂူငယ်တသောင်း၊ ကုလားကျောင်း သုံးထောင်ဖြစ်၏။ နရသီဟပတေ့မင်းမှာ သာသနာကို လွန်မင်းစွာ ကြည်ညိုသောမင်းတရားမဟုတ်စေကာမူ ဗုဒ္ဓဘာသာမြန်မာသမ္မာဒိट्ठပီသစွာ ရတနာသုံးပါးကို ကိုင်းရှိုင်းသောဘုရင်တပါးပင်ဖြစ်၏။ မင်္ဂလာစေတီကို တည်ထားခြင်း၊ အခြားသာသနာရေးသာသနာမှုအစုစုတို့ကို ချီးမြှင့်ခြင်းစသောအချက်တို့က သက်သေခံ အထင်အရှားရှိနေသဖြင့် သာသနဒါယကာမင်းတပါးပင်ဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်ပေ၏။ သို့ရာတွင် အရေးတကြီး တရုတ်စစ်ကြီးဆိုက်ရောက်လာသဖြင့် ဘာသာရေးထက် နိုင်ငံရေးခပ်ဟူသကဲ့သို့ ဘာသာရေးကို အလေးမပေးနိုင်တော့ပဲ နိုင်ငံရေးအတွက် စစ်ရေးမျက်စိဖြင့် ကြည့်ကာ အထက်ပါအတိုင်း စီမံလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပုံရပေ၏။

နရသီဟပတေ့(တရုတ်ပြေးမင်း)၏ထူးခြားချက်

ပုဂံရာဇဝင်တွင်မက တကောင်းရာဇဝင်မှစၗ် နောက်ဆုံးဖြစ်သော ကုန်းဘောင်ရာဇဝင်အထိ စားတော်ခေါ်ရာ၌ တရုတ်ပြေးမင်းကဲ့သို့သော ရှင်ဘုရင်တပါးမျှ မရှိခဲ့ပေ။ အကြောင်း

e-book is created by sharyoma

ကား နေ့စဉ်အမြဲတမ်း စားတော်ခေါ်ရာ၌ ဟင်းလျှာခွက်ပေါင်း ၃၀၀(သုံးရာတိတိ)အပြည့်ရှိမှ စားတော်ခေါ်၏။ သုံးရာမပြည့်လျှင် စားတော်မခေါ်ပေ။ ဤကဲ့သို့ ဟင်းလျှာခွက်ပေါင်း သုံးရာတိတိနှင့်နေ့စဉ်အမြဲတမ်း စားတော်ခေါ်သောရှင်ဘုရင်မှာ မြန်မာရာဇဝင်တလျှောက်လုံး ဤမင်းတပါးသာရှိပေ၏။ သည်ကဲ့သို့ ဟင်းလျှာခွက်ပေါင်း သုံးရာနှင့်စားတော်ခေါ်ကြောင်းကို ဂုဏ်တခုအဖြစ်နှင့်မိမိ၏ကောင်းမှုဖြစ်သော မဂ်လာစေတီကျောက်စာ၌ မှတ်တမ်းတင်ကာ မော်ကွန်းထိုး၍ ထားခဲ့၏။

မဂ်လာစေတီကျောက်စာမှ ကောက်နှုတ်ချက်

"တနေ့တနေ့သော် ဟင်းခွက် ၃၀၀(သုံးရာ)တမူလည်း သောက်ထသော နရသီဟပတိ ဓမ္မရာဇ်မင်းကြီးသည် သင်္ဃာ၏အစီအပွားအလို့ငှာ နိဗ္ဗာန်ဟူသောဆုကို ပြည့်လိုသောကြောင့် ကောင်းမှုတော်တည်၏"

နရသီဟပတေ့မင်းသည် ဟင်းလျှာခွက်ပေါင်း သုံးရာပြည့်မှ စားတော်ခေါ်ကြောင်းကို မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၌လည်း အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားဖေါ်ပြထားပေ၏။

"မင်းကြီးကား စားတော်ခေါ်လျှင် စမဲစဆား, အချို, အချဉ်, အခါး, အစပ်, အဆိမ့်, အဖန်, အခွက်သုံးရာပြည့်မှ စားတော်ခေါ်သောဟူ၏။ ထိုသို့သော ဟင်းခွက်တို့တွင် တကြိမ်နှစ်ကြိမ်စားတော်ခေါ်ပြီးလျှင် မင်းညီမင်းသားမင်းပေါင်းမင်းလတ် အမတ်စစ်သူကြီးတို့ကို ပေးမြဲတည်း။ မိဖုရားမောင်းမမိသံတို့ကိုလည်း အစေ့အနှံ့ပေးတော်မူမြဲတည်း။ ထိုဟင်းလျှာတို့ကိုလည်း စားတော်သည်တို့တွင် စာရင်းနှင့်မှတ်သား၍ မိဖုရားစော နိစ္စမပြတ် စစ်ကြောစီရင်ရသတည်း"

ဒလစား ကျော်စွာမင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၆၄၈–ခုနှစ်တွင် နရသီဟပတေ့(တရုတ်ပြေးမင်း)၏သားတော် သက်တော် ၂၈–နှစ်ရှိ ဒလမြို့စားကျော်စွာ နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၁၂–နှစ် နန်းစံ၍ သက်တော် ၄၀–တွင် နန်းကျ၏။ ထိုမင်းလက်ထက် သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တစုံတရာ အထူးအထေ့ မရှိပေ။

စောနစ်မင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၆၆၀–ပြည့်နှစ်တွင် နန်းကျ ဒလစားကျော်စွာမင်း၏သားတော် သက်တော် ၁၆–နှစ်ရှိ စောနစ် နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၂၇–နှစ် နန်းစံ၍ သက်တော် ၄၃–နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက်လည်း သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တစုံတရာ အထူးအထေ့ မရှိပေ။

e-book is created by shanyoma

စောမွန်နှစ်မင်း

ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၆၈၇–ခုနှစ်တွင် စောနစ်မင်း၏ သားတော် သက်တော် ၁၅–နှစ်ရှိ စောမွန်နှစ် နန်းတက်၏။ နန်းသက်(ရှင်ဘုရင်သက်)နှင့် ၄၃–နှစ် နန်းစံ၍ သက်တော် ၅၈–နှစ်တွင် နတ်ရွာစံ၏။ ထိုမင်းလက်ထက်လည်း သာသနာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တစုံတရာ အထူးအထေမရှိ။ ထိုအချိန်မှာ ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၇၃၀–ရှိခဲ့လေပြီ။

ပုဂံရာဇဝင် ပြီးဆုံးခြင်း

သမုဒ္ဒရာဇ်မင်းမှစ၍ စောမွန်နှစ်မင်းအထိ ၅၅–ယောက်(ငါးကျိပ်ငါးပါး)သော မင်းတို့၏စံရာ ပုဂံကြီးကား ဂေါစာသက္ကရာဇ် ၇၃၀–ပြည့်နှစ်တွင် ရာဇဝင်ဆုံး၍ နိဂုံးချုပ်လေ၏။ ပုဂံရာဇဝင်ဆုံး၍ နိဂုံးချုပ်ချိန်တွင် "ဝိဇယပုရ"မည်သော "ပင်းယ"ပြည်ကြီးတည်ထောင်ပြီး၍ ဖြူထီးဖြန့်ကြက်၊ ကနက္ကဒဏ်အလံတော်လှွင့်ကာ ရာဇဝင်သစ် ဖွင့်လှစ်လျက်ရှိပေသတည်း။

ပုဂံခေတ် သာသနာရေးအကျဉ်းချုပ်

မြန်မာပြည်၏ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်တွင် ပုဂံခေတ် သာသနာမှာ အစည်ကားဆုံး၊ အထွန်းကားဆုံး၊ အသန့်ရှင်းဆုံးဖြစ်၏။ ပုဂံပြည်ကြီး၏ စည်ထီးခရိုင်နိုင်ငံအုပ်ချုပ် မင်းလုပ်သူတို့ကလည်း တရားသဖြင့် အုပ်ချုပ်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင်အစစ်များ ဖြစ်သည်အားလျော်စွာ သာသနာကို အစွမ်းကုန် အားပေးအားမြှောက် ချီးမြှောက်ပြုစုခဲ့ကြသည်။ တိုင်းပြည်စည်ပင်သာယာဝပြော၍ စပါးဆန်ရေပေါများ ကြွယ်ဝသဖြင့် အိမ်တိုင်းလူတိုင်း အစေ့အင လူစေ့တက်စေ့လောက်ပင်ယခုအထိ ကြည့်အဆုံး မျှော်မဆုံးအောင် ဘုရားစေတီတော်များ ထင်ရှားရှိနေသည်ကို ဖူးမြော်နေကြရ၏။ ပုဂံပြည် ပုဂံမြို့တော်ရှိ စေတီတော်ပေါင်းအရေအတွက်ကို ရေတွက်၍ရသမျှ လက်ာဆောင်ပုဒ်လုပ်ထားသည်မှာ–

"လှည်းဝင်ရိုးသံ တည်ညံ ပုဂံဘုရားပေါင်း"ဟူ၍ဖြစ်၏။ ထိုဆောင်ပုဒ်အရ နံသင့်အက္ခရာအလိုက် ဂဏန်းချသော်– ၄၄၄၆၇၃၃(လေးသန်းလေးသိန်းလေးသောင်းခြောက်ထောင်ခုနစ်ရာသုံးဆယ်သုံး)ဆူရှိကြောင်း တွေ့ရ၏။ ဤစာရင်းပါ စေတီတော်များထဲမှ မြစ်ကမ်းပြိုရ မြစ်ထဲပါသွားသော ဘုရားစေတီတော်ပေါင်းမှာ– ၄၄၆၄၄၄(လေးသိန်းလေးသောင်း ခြောက်ထောင်လေးရာလေးဆယ့်လေး)ဆူရှိကြောင်းကို–

"ရှေ့လသာဝါဝါဝင်းရှင်တော် ရေချိုးဆင်း"ဟူ၍ လက်ာဆောင်ပုဒ် လုပ်ထားကြ၏။ ဤကား ရှေးရာဇဝင်က ရေတွက်မှတ်သားထားချက်ဖြစ်ရာ ယခုအခါမှာမူ မြစ်ကမ်းပြိုရ ရေထဲပါသွားသော စေတီတော်များနှင့်ငလျင်ဘေး၊ လေကြီး၊ မိုးကြီးဘေး၊ မသူတော် လူမသမာတို့ဘေးစသော အန္တရာယ်များကြောင့် ပြိုပျက်သော စေတီတော်ပေါင်းမှာ ထို့ထက်များပြားဖွယ်ရာရှိပေ၏။

e-book is created by sharyoma

ပုဂံတပြည်လုံး ပိဋကတ်တော်များ ဖုံးအုပ်နေခြင်း

ပုဂံပြည်၏ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအရည်းကြီးသာသနာကို တော်လှန်ခဲ့သော သာသနဒါယကာ အနော်ရထာမင်းစော၏ လက်ထက်မှစ၍ ပုဂံရာဇဝင်ဆုံးသည့်တိုင်အောင် ပုဂံပြည်တွင် သာသနာတော် နေရောင် လရောင်မက ထွန်းကားခဲ့သည်ကို အထက်၌ ပြခဲ့ပြီဖြစ်၏။ သာသနာတော် ထွန်းကားသည့်အလျောက် သာသနာဘာသာဖြစ်သော ဗုဒ္ဓကျမ်းစာဒေသနာပိဋကတ်များကို ရဟန်းရှင်လူ ဟူဟူသမျှ မာတုဂါမအမျိုးသမီးများအထိ သင်ယူတတ်မြောက်ကြ၏။ ရဟန်းတော် မထေရ်ကြီးများက ပိဋကတ်ကျမ်းစာ၏ အခြေပါဒဖြစ်သော သဒ္ဒါဗျာကရဏ်းစသည့်ကျမ်းဂန်များကို အမြောက်အမြား ရေးသားစီရင်ခဲ့ကြ၏။ လူပုဂ္ဂိုလ်ထဲမှလည်း အမတ်ပညာရှိများက ကျမ်းဂန်ရေးသားထားခဲ့ကြ၏။ အယုတ်သဖြင့် ကုမာရီရှယ်၊ သတို့သမီးငယ် အပျိုရှယ် မိန်းကလေးများပင် သူ့ထက်ငါ အားကျမခံ သင်အံလေ့ကျက်ခဲ့ကြ၏။ အမျိုးသမီးချင်း တွေ့လျှင် "သင်အဘယ်ကျမ်းကို သင်ကြားသနည်း၊ အဘယ်မျှကျမ်းဂန်ကို နှုတ်တက်အာဂုံဆောင်ထားသနည်း"ဟုမေးလေ့ရှိကြ၏။ တကြိမ်က အမျိုးသမီးတယောက်က 'သင်၊ ယခုအခါ ဘယ်မျှသော ကျမ်းဂန်ကို နှုတ်တက်ဆောင်သနည်း'ဟုမေးရာ အမေးခံရသူအမျိုးသမီးက 'ယခုအခါ ငါ့မှာ သားငယ်သမီးငယ်ကြောင့် ကြရှိခြင်းကြောင့် များများမဆောင်နိုင်ပါ၊ သမန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်းက ကုသလတိုက်မျှကိုသာ နှုတ်တက်ဆောင်နိုင်ပါတော့သည်"ဟု ပြန်ပြော၏။ (ပဋ္ဌာန်းကျမ်းမှ ကုသလတိုက်ဆိုသည်ကား ယခုအခါ ပထမပြန်စာမေးပွဲတွင် ပထမကြီး ပထမကျော်တန်းအတွက် ပြဋ္ဌာန်းထားသောကျမ်းစာဖြစ်၏)

ဆွမ်းခံကြွလာသောရဟန်းတော်နှင့်(၁၂)နှစ်ရှယ်သတို့သမီးငယ်

တကြိမ်က ပုဂံပြည်တွင်းသို့ နံနက်ခင်း ဆွမ်းခံကြွလာသော ရဟန်းတော်တပါးအား ဆွမ်းလောင်းသူ(၁၂)နှစ်ရှယ် သူငယ်မကလေးတယောက်က–

"အရှင်ဘုရား၊ ဘွဲ့တော် ဘယ်လိုခေါ်ပါသလဲ"ဟု မေးလျှောက်ရာ ရဟန်းတော်က–

"ငါ့ဘွဲ့မှာ အရှင်ခေမာ(ဦးခေမာ)ဟုခေါ်သည်"ဟု ပြန်၍မိန့်မြွက်တော်မူ၏။ ထိုအခါ သူငယ်မက–

"အရှင်ဘုရား၊ ယောက်ျားဖြစ်ပါလျက် ဘာဖြစ်လို့ ဣတ္ထိလိင်အမည်ကို မှည့်ရပါသလဲ" ဟုလျှောက်ထားလိုက်ရာ အိမ်ထဲမှ သူငယ်မ၏ မိခင်ဖြစ်သူ အမျိုးသမီးက–

"သမီး ရာဇာဒိဂုဏ်းရဲ့သဘောလက္ခဏာကို သင် မသိဘူးလား၊ ရာဇာဒိဂုဏ်းကို ထောက်ဦးမှပေါ့"ဟု ဟန့်တားလိုက်၏။ ထိုအခါ သူငယ်မက–

"မေမေ ရာဇာဒိဂုဏ်းသဘောကို ကျွန်မနားလည်ပါသည်။ ဤခေမာသဒ္ဒါဟာ ရာဇာဒိဂုဏ်းလဲ မဟုတ်ပါဘူး"ဟု ပြန်ပြောလိုက်ရာ မိခင်အမျိုးသမီးက–

"သမီး ခေမသဒ္ဒါဟာ တစိတ်တဒေသအားဖြင့်တော့ ရာဇာဒိဂုဏ်းဝင် ဖြစ်နိုင်သည်"ဟု ပြန်ပြောလိုက်ပေ၏။

e-book is created by shanyoma

ရဟန်းတော်ကား သားအမိ အချေအတင် ငြင်းခုံနေစဉ် ဆွမ်းလောင်းပြီးပြီဖြစ်၍ ဆွမ်းခံခရီး ဆက်လက်ကြွသွားတော်မူ၏။

ပုဂံပြည်တွင် ဤမျှလောက် အမျိုးသမီးကလေးများအထိ ပဋ္ဌကတ်ကျမ်းဂန်များ သင်ကြားလေ့လာခဲ့ကြ၏။

သာသနာ့ဘာသာဖြစ်သော ပါဠိဘာသာစည်းကားပြန့်ပွားခြင်း

သာသနာတော် ထွန်းသည့်အလျောက် သာသနာ့ဘာသာဖြစ်သော မာဂဓဘာသာခေါ် ပါဠိဘာသာလည်း ထွန်းကားစည်းကား၍ တံငါသည်များအထိ သုံးစွဲလာကြ၏။ သုံးစွဲပုံကား–

ပိုက်ကွန်ချရာ ပိုက်ကွန်ကြိုးဆွဲရာတို့၌ 'ဟိ–ဇာလေ၊ ဟေဟေယျုံ'ဟူ၍ ပါဠိဘာသာဖြင့် သီဆိုကာ ပိုက်ကွန်ကြိုးဆွဲကြကုန်၏။

"ဟိ၊ တဂါသည်တို့။ ဇာလေ၊ ပိုက်ကွန်တို့ကို။ ဟေဟေယျုံ၊ ဆွဲကြကုန်"ဟုဆိုလို၏။ (သဒ္ဒါအနေအထားကျနသော ပါဠိစစ်ကား မဟုတ်။ ပါဠိပျက်။ (ဒေသိယမာဂဓီခေါ် ပါဠိဘာသာမျိုး) ဖြစ်၏။

ပုဂပြည်ကြီးကား ဤမျှအထိ ပါဠိဘာသာထွန်းကား၍ သာသနာတော်စည်းကားခဲ့သော တိုင်းပြည်ကြီးဖြစ်၏။

ပုဂံခေတ်သာသနာရေး အကျဉ်းချုပ်ပြီး၏။

ကျမ်းပြီးနိဂုံး

၁၃၃ဂ–ခု၊ နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၄–ရက်(ခရစ် ၁၉၇၆–ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ ၉–ရက်)ကြာသပတေးနေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဖြစ်သော ရန်ကုန်မြို့၌ ဤပုဂံသာသနာဝင်ဖြစ်သော "ဗုဒ္ဓ၏ပုဂံ"ကျမ်းစာကို အပြီးအဆုံး နိဂုံးအုပ်၍ အဆုံးသတ်စီရင်ပြီးစီးသတည်း။

ကျမ်းဆရာ၏ဆုတောင်း

ဤကျမ်းပြုရ၊ ကုသလကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ သာသနာနှင့်၊ တန္တြာရောပိတ၊ မာဂဓဘာသာ၊ ကမ္ဘာတဝန်း၊ ရောင်ဝါထွန်း၍၊ ကျွန်းအဆိုင်းဆိုင်း၊ တိုင်းအတည်တည်၊ ပြည်အစ္စိုစ္ပို၊ မြို့အသီးသီး၊ အံ့ချီးမကုန်၊ ကမ္ဘာတုန်အောင်၊ ဂုဏ်အဆင့်ဆင့်၊ မြင့်စေသတည်း။

ကြည်းနေရေနေ၊ လေနေအားလုံး၊ ပီတိဖုံး၍၊ ပြုံးနိုင်ပါစေ၊ ဆောင်းဆုခြွေသည်၊ ယူလေအမျှ၊ အားလုံးတည်း။

ရွှေစကြာဦးစိုးမြင့်
ပ–သ–အ–ခ(သကျသီဟပထမဂုဏ်ထူး)

e-book is created by sharyoma